

Oulanganin hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2026

Käännös: Cajsa Rudbacka-Lax

Kansikuva: Kitkajoki. Kuva Hannu Hautala.

ISO 14001
© Metsähallitus 2014

ISSN-L 1796-2943
ISSN 1799-5396 (painettu)
ISSN 1796-2943 (verkkajulkaisu)
ISBN 978-952-295-121-2 (painettu)
ISBN 978-952-295-122-9 (pdf)

60 kpl
Grano Oy, Jyväskylä, 2014

Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2026

METSÄHALLITUS

KUVAILEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2014
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	5.8.2013
LUOTTAMUKSELLISUUS	julkinen	DIARINUMERO	515/623/2010
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	kansallispuisto, Natura 2000, harjijensuojeluohjelma, soidensuojeluohjelma		
ALUEEN NIMI	Oulanka		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Oulanka FI 1101645		
ALUEYKSIKKÖ	Pohjanmaan luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2026		
TIIVISTELMÄ	<p>Oulangan Natura 2000 -alue sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakunnissa, Kuusamon kaupungin ja Sallan kunnan alueella. Suunnitelma kattaa koko Natura-alueen, josta pääosa kuuluu Oulangan kansallispuistoon, sekä joitakin pieniä Natura-alueeseen rajautuvia valtionmaita. Suunnittelualan pinta-ala on 29 720 ha, josta 95 % kuuluu Oulangan kansallispuistoon.</p> <p>Oulangan kansallispuisto on ainutlaatuinen ja monipuolinen yhdistelmä pohjoista, eteläistä ja itäistä luontoa. Maisemaa hallitsevat metsät, jokilaaksot kalliorantoihin, hiekkatörmineen ja koskineen sekä pohjoisosan laajat suoalueet. Eliölajisto on rikas, ja alueella viihtyvät monet uhanalaiset kasvi- ja eläinlajit. Kansallispuiston sydän on Oulankajoki, jonka vedet kerääntyvät pohjoisesta, Sallan suoalueilta, ja laskevat jääkauden muovaamaa uomaa pitkin itään, Venäjällä sijaitsevaan Paanajärveen ja edelleen Pääjärveen. Oulangan jyrkkäseinäiset kalliorotkot ja puiston läpi virtaavat joet sekä niiden varsilla sijaitsevat tulvaniityt muodostavat yhden Suomen kansallismaisemista, joka on houkutelut retkeilijöitä alueelle jo 150 vuoden ajan.</p> <p>Suunnitelma perustuu Oulangan nykytilaa koskevien tietojen yhteenvetoon ja keskeisten arvojen määrittelyyn. Oulangan keskeisiä arvoja ovat monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus, lajirikkaus, monikerroksinen kulttuuriperintö, laaja-alainen, kehittyvä tutkimustoiminta, olemassaoloarvo (paikallinen ja alueellinen merkitys), tunnettuus retkeily- ja nähtävyyshäiköteena, vahva matkailusektori sekä jokiluonto. Keskeisiin arvoihin kohdistuvat uhkat on analysoitu, ja suunnitelmassa on asetettu päämäärät uhkien torjumiseksi ja kansallispuiston kehittämiseksi.</p> <p>Kansallispuisto suojelee ja esittelee kävijöille Oulangan erityislaatuista luontoa ja kulttuuriperintöä. Oulankajoen kansallismaisemaan kuuluvia jokivarren tulvaniittyjä pidetään avoimina luonnonhoitotoimin, ja niittylatoja kunnostetaan. Metsiä ja soita ennallistetaan, ja luonto- ja lajistotietoja syvennetään. Muinaismuistokohteita suojellaan ja esitellään kävijöille, ja latojen ohella puiston vanhoja kämppejä kunnostetaan ja käytetään esimerkiksi autiotupina. Kalastuksen järjestelyillä suojellaan Oulankajoen taimenkantaa ja edistetään sen kestävää käyttöä.</p> <p>Retkeilyyn palveluvarustus on kohdennettua ja ottaa huomioon eri kävijäryhmät. Reitistön painopiste on maisemallisesti vetovoimaisissa päiväkäyntikohteissa. Matkailun aiheuttama paine on mahdollisimman pientä, ja luontomatkailu on ekologisesti kestävä. Opastusmateriaali vastaa kysyntää, on toiminta-ajatuksen mukaista ja ohjaa kansallispuiston käyttöä. Asiakaspalvelupisteet palvelevat puiston kävijöitä sekä lähialueella toimivia yhteisöjä, yrityksiä ja paikallisia asukkaita. Yhteistyö Paanajärven kansallispuiston kanssa on tiivistä, ja palveluja tuotetaan yhdessä yhteisillä menetelmillä ja tavoitteilla. Kansallispuiston hoito palvelee myös alueellista matkailusektoria: Oulanka–Paanajärvi-puistopari on matkailualueen kärkituote ja keskeinen osa Kuusamo Lapland -aluetta.</p>		
AVAINSANAT	kansallispuisto, maankäytön suunnittelu, suojelualueiden hoito ja käyttö		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman ovat kirjoittaneet Sari Alatossava, Arja Halinen, Tiina Laitinen, Kari Sarajärvi ja Päivi Tervonen.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 130		
ISSN-L	1796-2943	ISBN (PAINETTU)	978-952-295-121-2
ISSN (PAINETTU)	1799-5396	ISBN (PDF)	978-952-295-122-9
ISSN (VERKKOJULKAISU)	1796-2943		
SIVUMÄÄRÄ	163 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	Grano Oy
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	15 euroa

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2014
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	5.8.2013
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	515/623/2010
TYP AV SKYDDSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	nationalpark, Natura 2000, åsskyddsprogrammet, basprogrammet för myrskyddet		
OMRÅDETS NAMN	Oulanka		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Oulanka FI 1101645		
REGIONENHET	Österbottens naturtjänster		
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Oulanka 2012–2026		
SAMMANDRAG	<p>Oulanka Natura 2000-område ligger i landskapen Norra Österbotten och Lappland, på Kuusamo stads och Salla kommuns område. Planen omfattar hela Natura-området, varav merparten hör till Oulanka nationalpark, samt vissa mindre statsägda marker som gränsar till Natura-området. Planeringsområdets areal är 29 720 ha, varav 95 % hör till Oulanka nationalpark.</p> <p>Oulanka nationalpark är en unik och mångsidig kombination av nordlig, sydlig och östlig natur. Landskapet domineras av skogar, älvdalar med klippiga stränder, sandbrinkar och forsar samt i norr vidsträckta myrområden. Det finns rikligt med arter av organismer och i området trivs många hotade växt- och djurarter. Nationalparkens hjärta är älven Oulankajoki, som samlar sitt vatten i norr, från myrområdena i Salla, och rinner österut i en fåra som formats under istiden, till Paanajärvi i Ryssland och vidare till Pääjärvi. De branta bergsravinerna i Oulanka och älvarna som rinner genom parken samt översvämningsängarna invid dem bildar ett av Finlands nationallandskap, som har lockat vandrare till området i 150 år.</p> <p>Planen baserar sig på ett sammandrag av informationen om nuläget samt definition av de viktigaste värdena i Oulanka. Oulankas viktigaste värden är den mångsidiga helheten av naturtyper, artrikedomen, det mångskiktade kulturarvet, den omfattande forskningsverksamheten som utvecklas ytterligare, existensvärdet (lokal och regional betydelse), välkändheten som utflyktsmål och sevärdhet, den starka turistsektorn samt älvnaturen. Hoten mot de viktigaste värdena har analyserats, och i planen har satts mål för bekämpande av hoten och utvecklande av nationalparken.</p> <p>Nationalparken skyddar och presenterar för besökarna Oulankas särpräglade natur och kulturarv. Översvämningsängarna vid älven, som hör till Oulankajokis nationallandskap, hålls öppna genom naturvårdsåtgärder och ängsladorna iståndsätts. Skogar och myrar restaureras och natur- och artkännedomen fördjupas. Fornminnesobjekten skyddas och presenteras för besökarna, och vid sidan av ladorna iståndsätts de gamla stugorna i parken och används t.ex. som ödestugor. Genom åtgärder i anslutning till fisket skyddas öringbeståndet i Oulankajoki och främjas en hållbart utnyttjande av det.</p> <p>Serviceutrustningen för friluftsliv har förbättrats och beaktar olika grupper av besökare. När det gäller lederna ligger tyngdpunkten på landskapligt attraktiva mål för dagsutfärder. Trycket från turismen är så litet som möjligt och naturturismen är ekologiskt hållbar. Guidningsmaterialet motsvarar efterfrågan, överensstämmer med verksamhetsidén och styr användningen av nationalparken. Kundenservice ställena betjänar besökarna i parken samt sammanslutningar, företag och lokalbefolkning i närområdet. Samarbetet med Paanajärvi nationalpark är intensivt och tjänster produceras tillsammans med gemensamma metoder och mål. Skötseln av nationalparken betjänar också den regionala turistsektorn: parkparet Oulanka–Paanajärvi är en spetsprodukt inom turistregionen och en central del av regionen Kuusamo Lapland.</p>		
NYCKELORD	nationalparker, markdispositionsplanering, skötsel och användning av skyddsområden		
ÖVRIGA UPPGIFTER	Planen har skrivits av Sari Alatosava, Arja Halinen, Tiina Laitinen, Kari Sarajärvi och Päivi Tervonen.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 130		
ISSN-L	1796-2943	ISBN (HÄFTAD)	978-952-295-121-2
ISSN (HÄFTAD)	1799-5396	ISBN (PDF)	978-952-295-122-9
ISSN (ONLINE)	1796-2943		
SIDANTAL	163 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Grano Oy
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	15 euro

SISÄLLYS

NYKYTILAN KUVAUS.....	17
1 Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne	17
2 Perustamistarkoitus	26
3 Osallistaminen	28
4 Vesistöt ja merialueet	30
5 Geologia	33
6A Natura 2000 -luontotyytit	35
6B Kansalliset uhanalaiset luontotyytit (LUTU).....	40
7 Lajisto	50
8 Kulttuuriperintö	52
9A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu	56
9B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä	59
10 Erätalous: nykytila	61
11 Tutkimus	66
12 Muu luonnonvarojen käyttö, rasiitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset.....	67
KESKEISET ARVOT JA UHAT	69
13 Keskeiset suojele- ja käyttöarvot.....	69
14 Uhka-analyysi.....	71
TAVOITTEENASETELU	75
15 Uhkatekijöiden torjuminen	75
16 Kehittämismahdollisuudet	81
17 Visio.....	82
18A Vyöhykejako: retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	83
18B Vyöhykejako: syrjävyöhyke.....	84
18C Vyöhykejako: rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet.....	85
TOTEUTUS	87
19 Luonnonsuojelun ja -hoidon toimenpiteet	87
20 Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	89
21A Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet	91
21B Luonnon virkistyskäyttö: palveluvarustus	95
22 Erätalouden toimenpiteet	100
23 Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet.....	104
24 Hallinto	107
25 Rakennuskanta	109
26 Resurssit	110
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	112
27 Ympäristövaikutusten arviointi	112
SEURANTA	122
28A Suunnitelman toteutuksen seuranta	122
28B Suunnitelman vaikuttavuuden seuranta	126
LÄHTEET.....	128
LIITTEET	131
Liite 1. Tiivistelmä Oulangan PAN Parks -jäsenyydestä ja sen vaikutuksista kansallispuiston hoitoon	132
Liite 2. Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja direktiivilajit	133
Liite 3. Luonnos Oulangan kansallispuiston järjestyssäännöksi	148
Liite 4. Lausuntokooste	151
Liite 5. Ympäristöministeriön vahvistuskirje	160

YHTEENVETO

Suunnittelualueen nimi, sijainti ja pinta-ala

Oulanka sijaitsee Kuusamon ja Sallan kunnissa Koillismaan ylänköalueella. Puisto rajoittuu idässä valtakunnan rajaan ja rajan takaiseen, vuonna 1992 perustettuun Paanajärven kansallispuistoon, jonka kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä. Oulangan kansallispuisto on ainutlaatuinen ja monipuolinen yhdistelmä pohjoista, eteläistä ja itäistä luontoa. Maisemaa hallitsevat metsät, jokilaaksot kalliorantoinen, hiekkatörmineen ja koskineen sekä pohjoisosan laajat suoalueet. Eliölajisto on rikas, ja alueella viihtyvät monet uhanalaiset kasvi- ja eläinlajit.

Kansallispuiston sydän on Oulankajoki, jonka vedet kerääntyvät pohjoisesta, Sallan suoalueilta, ja laskevat jääkauden muovaamaa uomaa pitkin itään, Venäjällä sijaitsevaan Paanajärveen ja edelleen Pääjärveen. Ennen rajavyöhykettä Oulangan vesiin yhtyy suuri Kitkajoki, ja Venäjän puolella myös Kuusinkijoki. Yhdessä näiden jokien vedet laskevat Venäjällä Paanajärveen, joka on syvä rotkojärvi, ja sieltä edelleen Ala-Oulankajoen kautta Pääjärveen. Oulangan jyrkkäseinäiset kalliorotkot ja puiston läpi virtaavat joet sekä niiden varsilla sijaitsevat tulvaniityt muodostavat yhden Suomen kansallismaisemista, joka on houkuttanut retkeilijöitä alueelle jo 150 vuoden ajan. Korkeimmat vaarat kohoavat 380 metrin korkeuteen, kun taas alavimmat jokilaaksot ovat 150 metrin korkeudella merenpinnasta.

Kallioperän kalkkipitoisuus, korkeiden kallioseinämien, rotkolaaksojen ja matalien jokilaaksojen väliset pienilmastolliset erot sekä virtaavat vedet luovat Oulangalle monimuotoisia elinympäristöjä, joissa elää ainutlaatuinen lajisto. Puiston luontoa monipuolistavat myös pohjoisosan laajat suot ja lehtometsälaikut. Oulangan lajistoon kuuluu lukuisia harvinaisia ja uhanalaisia lajeja, joita ei juuri tavata muualla Suomessa. Puiston kasvilajistoon kuuluu mm. lukuisia vaateliaita lehtokasveja sekä harvinaisia suokasveja. Puiston tunnuksessakin esiintyvä neidonkenkä (*Calypso bulbosa*) on yksi Suomen harvinaisista kämmekkäkasveista.

Tässä suunnitelmassa käsitellään Oulangan Natura-alueita kokonaisuudessaan. Suunnittelualueen pinta-ala on 29 720 ha. Hoidon ja käytön järjestelyn osalta merkittävin kohde alueella on Oulangan kansallispuisto, jonka pinta-ala on 28 089 ha, eli 95 % suunnittelualueesta. Tekstissä on pyritty mainitsemaan, kohdistuuko toimenpide kansallispuistoon vai laajemmin koko Natura-alueeseen. Tämä suunnitelma ohjaa Metsähallituksen toimintaa sekä alueiden hoitoa ja käyttöä. Yksityisomistuksessa olevien alueiden osalta suunnitelma sisältää joitakin suosituksia, mutta ei sido yksityisiä maanomistajia. Suunnitelma ei myöskään sido kansallispuiston ja muiden valtionmaiden käyttäjiä. Kansallispuistossa kävijöitä koskevia sitovia määräyksiä sisältyy puiston rauhoitusmääräykset sisältävään asetukseen sekä kansallispuiston järjestyssääntöön.

I Nykytilan kuvaus

Oulangan keskeisimpiä ekosysteemitason arvoja on jokiluonto – tulviva Oulankajoki sivujokineen ja jokivarren tulvanalaiset luontotyypit. Toinen suuri ekosysteemitasoinen kokonaisuus on pohjoisosan laaja aapasuoalue ravinnetasoltaan vaihtelevine soineen, pikkuvesistöineen ja suosaarekkeineen. Kolmas merkittävä kokonaisuus on alueen metsäluonto, johon kuuluu metsätyyppejä kuivahkoista kankaista lehtoihin. Alueen erityispiirteisiin kuuluu kalkkivaikutteisten luontotyyppien suuri määrä. Näistä letot nousevat esiin niin määränsä kuin monipuolisuutensa suhteen. Alueen perinnebiotoopeista määrällisesti merkittävimpiä ovat tulvaniityt.

Suunnittelualueen merkittävimmät kansallisesti uhanalaiset luontotyypit liittyvät vesiluontoon (havumetsävyöhykkeen virtavedet noroista suuriin jokiin, kalkkilammet ja -järvet, ravinteikkaat lähteiköt), suoluontoon (lettojen moninaisuus, erittäin edustavat korvet, kausikosteikot sekä kalkkivaikutteinen maaperä), metsäluontoon (lehtotyyppien monimuotoisuus, vanhojen luonnonmetsien määrä), kallioihin (kallioperän ravinteisuuden vaihtelu ja rakenteellinen monimuotoisuus) sekä perinnebiotoopeihin (tulvaniittyjen määrä ja laatu). Alueella esiintyvistä luontotyypeistä uhanalaisimpia ovat eräät vanhojen ja ikivanhojen metsäluontotyyppien luokkaan kuuluvat kangasmetsät sekä lähes kaikki perinnebiotooppityypit. Uhanalaisten luontotyyppien määrän, laadun ja sisäisen vaihtelun perusteella Oulanka on valtakunnallisesti merkittävimpiä suojelukohteita Suomessa. Osa metsäluontotyypeistä on luonnontilaltaan heikentyneitä tai ei-merkittäviä, jolloin näitä ennallistamalla voidaan lisätä luonnonmetsien nuorten kehitysvaiheiden määrää alueella. Tulvaniityt ovat eräs tärkeimmistä Oulangan vastuuluontotyypeistä, mistä syystä hoitotoimien laajentaminen niillä on perusteltua. Alueella on myös pienialaista lettojen ennallistamistarvetta.

Oulanka on lajistollisesti Suomen merkittävimpiä suojelukohteita. Alueelta on tavattu 392 valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaista, silmälläpidettävää tai puutteellisesti tunnettua eliölajia tai direktiivilajia, joilla on alueella yhteensä noin 2 300 havaintopaikkaa. Merkittävimmät lajiryhmät ovat sammaleet, putkilokasvit, sienet ja jäkälät. Alueella esiintyy huomattavan monia lajeja, joille Oulanka on ainoa tai merkittävin esiintymisalue Suomessa.

Oulangalla on rikas kulttuuriperintö. Alueella on ollut ihmisvaikutusta kivikaudelta lähtien. Keskeisiä piirteitä alueen kulttuuriperinnössä ovat aina esihistorian ajalle ulottuva ihmisen ja luonnon vuorovaikutus sekä sen monivaiheinen ilmeneminen maisemassa olevien jäänteiden kautta. Oulangan arvokkaan kulttuuriperinnön kokonaisuuden muodostavat esihistorian ajan asuinpaikkajäänteet, uuden ajan asutushistorialliset kohteet

ja maankäyttö sekä niihin liittyvät niitty- ja myöhemmät retkeilykulttuurin jäänteet. Maisemallisesti vaikuttavin kokonaisuus on Oulankajoen kansallismaiseman tulvaniityt latoineen. Oleellista Oulangan kulttuuriperinnössä on Oulankajoen vaikutus. Joki on toiminut tuhansia vuosia tärkeänä osana vesireittiä Vienanmeren ja Pohjanlahden välillä. Tämän takia joen varrella on rikas esihistorialliselle ajalle ulottuva muinaisjäänne. Joki on ollut tärkeä kulkuväylä myös myöhemmin, ja suuri osa historiallisenkin ajan kohteista on keskittynyt joen lähialueelle.

Oulangan luonto on luontomatkailun kannalta erityisen vetovoimainen, ja mitä virkistyskäyttöön tulee – kaikkea on ja paljon! 165 000 vuosittaisella käynnillä Oulanka on yksi suosituimmista kansallispuistoista ja sen kävijöiden tyytyväisyys alueen palveluihin ja ympäristöön on korkea. Oulangan kansallispuiston rakenteet ja retkeilypalvelut sijoittuvat puistoa halkovan vaellusreitti **Karhunkierroksen** varrelle, jonka yhteyteen on rakennettu myös jatkuvasti suosiotaan kasvattavia päiväreittejä. Autiotupien lisäksi puiston alueella on lukuisia riippusiltoja, laavuja, kotia ja tulentekopaikkoja sekä leirintäalue. Myös melonta on suosittu aktiviteetti kansallispuistossa. Kansallispuistossa on monipuolinen ohjelmapalvelutarjonta: suosituimpia tuotteita ovat koskenlasku, patikointi, lumi-kenkäily ja melonta. Kansallispuiston asiakaspalvelupisteitä ovat Hautajärven luontotalo alueen pohjoispuolella, Oulangan luontokeskus kansallispuiston sydämessä sekä palvelupiste **Karhuntassu** Kuusamon keskustassa. Oulangan opastusviestintä on monipuolista ja kattavaa: usein vierailuiden **luontoon.fi**-sivujen lisäksi tietoa puistosta saadaan mm. lukuisista esitteistä, elektronisista infopisteistä sekä yhteistyökumppaneilta.

Metsästyskohteena Oulanka on merkittävä paikallisille asukkaille. Keskeistä on hirven ja pienriistan metsästyksen. Kalastuskohteena Oulanka on tärkeä sekä paikallisille asukkaille että kalastusmatkailijoille. Kalastus on merkittävä osa puiston käyttöä ja jokialueisiin liitettyjä arvoja.

Oulanka on merkittävä tutkimuskohde. Luonnontieteellistä tutkimusta on tehty jo 1800-luvun lopulta lähtien. Puiston sisällä sijaitsee Oulun yliopiston Oulangan tutkimusasema.

Oulangan kansallispuiston eri aikoina suojeltuihin kantaosaan ja laajennusosiin kohdistuu useita erityyppisiä maankäyttöoikeuksia ja -tarpeita. Kansallispuiston hoitoon, luonnonsuojeluun ja virkistyskäyttöön liittyvien käyttötarpeiden ohella Oulangan alueella on tärkeä merkitys poronhoidolle. Paikallisille asukkaille alue on tärkeä paitsi virkistyskohteena, myös perinteiseen luonnon antimien hyödyntämiseen liittyen. Kuusamon yhteismetsä harjoittaa omilla alueillaan metsätaloutta ja vuokraa alueitaan myös metsästyksen. Kitka- ja Oulankajoen alaosat ovat Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunnan (KYVOK) ja Liikasenkylien osakaskunnan omistuksessa, ja ne ovat tärkeitä virkistyskalastuskohteita sekä paikallisille että matkailijoille. KYVOK:lle on vuokrattu kalastus-oikeus Kitkanlampeen, Iso-Pekanlampeen ja Kulmakkojärveen, jotka on liitetty osaksi kansallispuistoa.

II Keskeiset arvot ja uhat

Oulangan keskeisiksi arvoiksi on määritelty monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus, lajirikkaus, monikerroksinen kulttuuriperintö, laaja-alainen, kehittyvä tutkimustoiminta, olemassaoloarvo (paikallinen ja alueellinen merkitys), tunnettuus retkeily- ja nähtävyyden kohteena, vahva matkailusektori sekä jokiluonto. Arvojen määrittely perustuu alueen nykytilaa koskevien tietojen yhteenvetoon ja arviointiin.

Keskeisiin arvoihin kohdistuvat uhkatekijät on käyty läpi. Merkittäviksi tai erittäin merkittäviksi, suoraan luontoarvoihin kohdistuviksi uhkiksi arvioitiin niittyjen umpeenkasvu perinteisen käytön loputtua (ellei luonnonhoitoa jatketa), luontaisen metsäpalojatkumon katkeaminen, vesistöolojen muuttaminen mm. ojituksilla, lähialueille suunniteltu kaivostoiminta, poronhoidosta aiheutuva laidunpaine, sääntelemätön käyttö – kuten maastoliikenne, virkistyskalastus ja tutkimus, laitton suurpetojen tappaminen, retkeilystä ja matkailusta aiheutuva maaston kuluminen, kulttuuriperinnön rapistuminen ja ilmastonmuutos. Näistä kaivostoimintaan, poronhoitoon ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ei suunnitelmalla voida vaikuttaa. Kansallispuiston käyttöön kohdistuvia uhkatekijöitä ovat epäselvästä ja ristiriitaisesta säädöspohjasta johtuvat rikkeet ja hallinnolliset ongelmat, kävijämäärien hallitsematon kasvu, palveluverkoston heikkeneminen, talouden ja laadun heikkeneminen (ajatellen erityisesti luontomatkailun kehittymistä), yhteistyön sisällön puute, monimutkainen organisaattiorakenne alueen hallintoon liittyen sekä kansainvälisten suojelusitoumusten toteuttamiseen liittyvät hallinnolliset ongelmat.

III Tavoitteenasettelu

Suunnitelman päämäärät ja tavoitteet

Suunnitelman päämäärät ja tavoitteet ovat:

1) Tulvaniityt säilyvät avoimina.

- 1.1) Niittylajisto ja -maisemat sekä perinteisen niittytalouden muodostamat niittyluontotyypit säilytetään.
- 1.2) Niittyjen luontoa, maisemia ja kulttuuriperintöä esitellään kävijöille.

2) Metsät kehittyvät luontaisen kaltaisiksi.

- 2.1) Metsien ennallistamispoltoilla turvataan palanutta puuta vaativan lajiston elinolosuhteet sekä edesautetaan luonnonmetsien sukkession käynnistymistä ja nuorten luonnontilaisten metsien muodostumista puustoon alueille, joilla metsät ovat aiemmin olleet talouskäytössä.

3) Kansallispuiston suot ovat luonnontilaisia.

3.1) Ihmistoiminnasta aiheutuva soiden kuivuminen pysäytetään.

4) Puiston eri käyttömuodot eivät vaaranna luontoarvoja eivätkä sulje toisiaan pois.

- 4.1) Kävijät tuntevat järjestyssäännön ja puiston rauhoitusmääräykset sekä kunnioittavat puiston suojeluarvoja. Rikkomuksia – kuten kasvien keräilyä – ei esiinny.
- 4.2) Retkeily- ja matkailutoiminta ei aiheuta häiriötä suojeltaville luontoarvoille eikä kuluta maastoa tai kasvillisuutta. Reittien kulumista seurataan, niitä kestäväidään ja reittilinjauksia muutetaan tarvittaessa kulumisvaurioiden torjumiseksi. Kuluminen ei häiritse kävijöitä (kävijätyytyväisyys pidetään vähintään vuoden 2009 tasolla).
- 4.3) Kiutakönkään kasvilajisto inventoidaan ja maaston kuluminen pysäytetään.
- 4.4) Tutkimukset suunnitellaan ja toteutetaan niin, etteivät luontoarvot vaarannu.
- 4.5) Merkittävien lajien esiintymät on turvattu. Lajiesiintymien määrä säilyy seurannoissa vähintään ennallaan. Vieraslajien esiintymiä seurataan ja haitalliset vieraslajit poistetaan tarvittaessa.
- 4.6) Lajistollisesti herkimät alueet suojataan liikkumisrajoituksin.

5) Maastoliikenne ei aiheuta haittoja.

5.1) Luvatonta maastoliikennettä ei esiinny puistossa. Muukaan maastoliikenne (puiston huoltoajot, poronhoitoon liittyvä maastoliikenne, viranomais toiminta ml. rajavalvonta) ei aiheuta häiriötä suojeluarvoille eikä alueen virkistyskäytölle. Puiston ja yritysten huoltoajoihin liittyvä maastoliikenne – myös vesialueilla – minimoidaan.

6) Suurpetoasioissa vallitsee yhteisymmärrys.

6.1) Suurpedot hyväksytään osaksi Oulangan luontoa, eikä niitä tapeta laittomasti. Erävalvonta on toimivaa. Metsästyslakia (615/1993) noudatetaan, eikä metsästysrikkomuksia esiinny.

7) Muinaisjäänneksiä suojelemalla kerrotaan Oulangan käytön historiasta.

7.1) Muinaismuistokohteet säilytetään, ja vetovoimaisimpia kohteita esitellään kävijöille. Olemassa olevien reittien linjauksia muutetaan mahdollisuuksien mukaan niin, että reitit kulkevat kulttuuriperintökohteiden kautta ja kohteita voidaan esitellä kävijöille esim. kohdeopastein.

8) Oulankajoen kansallismaisema säilytetään sovittamalla vanhat ja uudet maankäyttömuodot yhteen.

- 8.1) Tulvaniittyjen hoidolla säilytetään perinnemaisemia.
- 8.2) Uudet retkeilyrakenteet sovitetaan maisemaan.

9) Arvokas rakennusperintö säilyy todisteena alueen menneestä käytöstä.

9.1) Rakennusperintökohteille laaditaan hoito- ja kunnostussuunnitelmat, joiden mukaisesti kohteita entistetään ja kunnostetaan.

10) Oulangan kalakannat ovat elinvoimaisia, kalastus on kestävä, ja niin paikallisten asukkaiden kuin matkailijoiden kalastusmahdollisuudet turvataan.

- 10.1) Oulankajoella on elinvoimaiset taimen- ja harjuskannat, joista vesialueen haltijoilla on riittävät tiedot kantojen ylläpitämiseksi.
- 10.2) Kalastus on kestävä, ja mahdollistaa kantojen ylläpidon ja kasvun. Kalastajat tuntevat kalastusta koskevat säännökset, eikä Oulangalla kalasteta laittomasti.
- 10.3) Paikallisten asukkaiden mahdollisuudet kotitarve- ja virkistyskalastukseen sekä matkailijoiden kalastusmahdollisuudet turvataan.
- 10.4) Kalastusjärjestelyt, rauhoitukset, istutukset ja valvonta tukevat taimenkannan säilymistä.
- 10.5) Lampi- ja järvesien kalakantojen tila on hyvä ja kantojen hoito on mitoitettu oikein.

11) Retkeilyreitit ja -palvelut ovat laadukkaita ja monipuolisia, ja maastorakenteet ovat toimivia, turvallisia ja kestäviä.

- 11.1) Alueella on useita houkuttelevia reittejä, ja ne ovat käytössä ja vetovoimaisia ympäri vuoden. Käyntimäärän kasvu jakautuu tasaisesti ajassa ja paikassa virkistyskäytön luonteen muuttuessa. Kävijöillä on tieto alueen (myös suunnittelualueen ulkopuolella olevista) reittivaihtoehdoista ja reittien ominaisuuksista. Reitit eivät ruuhkaudu, kulu eivätkä uhkaa luontoarvoja. Retkeilyn palveluvarustus on sillä tasolla, mitä puiston käyttö ja sen imago edellyttävät. Kuntoluokituksessa palveluvarustuksen taso on luokkaa **keskinkertainen tai hyvä**; huonokuntoisia kohteita ei ole.
- 11.2) Oulangan retkeilypalvelut ovat monipuolisia ja vastaavat kysyntää. Reitit palveluineen tarjoavat vaihtoehtoja ja palvelevat erilaisia käyttäjäryhmiä: esim. päiväkävijöitä, melojia, vaeltajia tai liikuntarajoitteisia kävijöitä. Sopivia retkeilypalveluita on tarjolla sekä omatoimiretkelijoille että matkailuyritysten ryhmille. Kansallispuistossa ja sen läheisyydessä olevat majoitus- ja muut palvelut, ml. kansallispuiston leirintä-alue, mahdollistavat puiston ympärivuotisen käytön.

12) Asiakaspalvelupisteiden palvelukonseptit ja opastusviestintä ovat tarkoituksenmukaisia ja tuoreita sekä palvelevat erilaisia kävijäryhmiä.

12.1) Oikein mitoitetuilla palveluilla, ajanmukaisilla palvelukonsepteilla ja kohdennetulla opastuksella tavoitetaan monipuolisesti eri kävijäryhmät ja välitetään luontopalvelujen viestiä. Asiakaspalvelussa ja opastusviestinnässä erityinen huomio on kansainvälisyydessä. Luontokeskukset pystyvät palvelemaan niin vakiokävijöitä kuin ensikertalaisia, paikallisia ja matkailijoita, lapsia ja vanhuksia. Toimivat maasto-opasteet kertovat kävijöille puiston luonto- ja kulttuuriarvojen lisäksi myös luonnossa liikkumisesta, esim. kansallispuiston säännöistä ja roskattomasta retkeilystä.

13) Matkailijoita palveleva luontomatkailun yritystoiminta on taloudellisesti kannattavaa ja kestävän luontomatkailun periaatteiden mukaista.

13.1) Metsähallitus tarjoaa laadukkaat puitteet kestävälle luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle. Yritykset tarjoavat laadukkaita ja turvallisia luontomatkailutuotteita, joiden hinta-laatu suhde on kohtalallaan. Alueen yritykset ovat elinvoimaisia, ja erilaiset matkailijat pääsevät tutustumaan puistoon monin eri tavoin. Yritysten tietotaito myös alueen luontoarvojen suhteen on ajantasaista, ja luontomatkailu tukee kansallispuiston suojelutavoitteita.

14) Yritysten monipuolisia, innovatiivisia ja kannattavia luontomatkailutuotteita kehitetään yhteistyössä luontopalvelujen kanssa kestävän luontomatkailun periaatteiden mukaisesti.

14.1) Kansallispuiston hoidossa ja hallinnossa toimitaan asiakaslähtöisesti ja joustavasti tavalla, joka mahdollistaa yritystoiminnan kehittämisen ja kävijöiden palveluodotusten täyttämisen puistossa sekä toisaalta suojeluarvojen ja muiden käyttöarvojen turvaamisen.

15) Selkeät säädökset turvaavat puiston luontoarvot ja käyttömahdollisuudet.

15.1) Kansallispuiston järjestyssääntö uudistetaan. Kävijät tuntevat puiston käytön säännöt.
15.2) Puiston rajat sekä rajoitusvyöhykkeet merkitään maastoon ja karttoihin.
15.3) Oulangan kansallispuiston säädökset selkeytetään.

16) Puiston tavoitteet hyväksytään paikallisesti.

16.1) Parannetaan yhteistyötä, vuorovaikutusta ja tiedonkulkua paikallisten asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Suunnataan voimavaroja paikallisille asukkaille suunnattuihin tapahtumiin. Etsitään uusia tapoja – kuten sosiaalinen media – suojelualueita ja niiden hoitoa koskevan tiedon välittämiseen sekä osallistavaan suunnitteluun. Edistetään kansallispuiston omistajuuden kokemuksia ja yhteishallintoa.

17) Oulanka–Paanajärvi-puistopari on yhtenäinen luonto-, retkeily- ja matkailukohde.

17.1) Suojelunäkökulma: luonnonsuojelun toteuttaminen yhteisesti ja luonnon monimuotoisuuden, ekologisten prosessien ja ekosysteemipalvelujen turvaaminen.
17.2) Yhteishallintona näkökulma: virallisesti tunnustettu Oulanka–Paanajärvi-puistopari, jolla on yhtenäistetyt hallintomenetelmät ja tavoitteet.
17.3) Matkailunäkökulma: maailmalla tunnustettu ja tunnettu luontomatkailukohde, jonka aluetaloudelliset vaikutukset ovat merkittäviä. Puistoparilla on yhteisiä reittejä ja palveluita, joita myös yritykset asiakkaineen hyödyntävät.
17.4) Kulttuuriperintöä vaalitaan yhteistyössä Paanajärven kansallispuiston kanssa.

18) Kansallispuisto on sekä luontotiedon että kulttuuriperinnön ja historian oppimisympäristö.

18.1) Kansallispuiston ja luontokeskuksen asemaa ympäristökasvatuskohteena tuetaan ja vahvistetaan.
18.2) Kansallispuisto toimii monipuolisena oppimisympäristönä avaten alueen ympäristöhistoriaa sekä lisäten ymmärrystä Oulangan kulttuuriympäristöstä ja siihen liittyvistä historiallisista prosesseista.

19) Oulangan luontotiedot ovat esimerkillisellä tasolla.

19.1) Oulangan luontotyypeistä on olemassa kattavat tiedot – ml. sekä Natura-luontotyypit että kansallisen luokittelun mukaiset luontotyypit.
19.2) Oulangan lajistosta on olemassa kattavat tiedot – ml. harvinaiset ja vähän tunnetut eliöryhmät.

Suunnittelualueen visio

Oulangan kansallispuisto suojelee ja esittelee pinnanmuodoiltaan, luonnonmaisemaltaan, kasvistoltaan ja lajistoltaan ainutlaatuista luontoa. Kansallispuiston keskeisimpiä suojelukohteita ovat rikas lajisto, jokiluonto virtavesineen ja jokivarsien tulvaniittyneen, rotkolaaksot, rehevät suot sekä puiston pohjoisosan laajat suo- ja metsäalueet. Kansallispuiston merkittävä, monikerroksinen kulttuuriperintö kuvaa luonnon käytön historiaa ja kehittymistä. Muinaisjäännökset, eränkäynti- ja niittytalouden aikainen ja vanhaan retkeilyperinteeseen liittyvä rakennettu kulttuuriperintö sekä Oulankajoen kansallismaisema kertovat ihmisen ja luonnon entisestä ja nykyisestä vuorovaikutuksesta.

Retkeilyn palveluvarustus on kohdennettua ja ottaa huomioon eri kävijäryhmät. Reitistön painopiste on maisemallisesti vetovoimaisissa päiväkäyntikohteissa. Matkailun aiheuttama paine on mahdollisimman pientä, ja luontomatkailu on ekologisesti kestävä. Opastusmateriaali vastaa kysyntää, on toiminta-ajatuksen mukaista

ja ohjaa kansallispuiston käyttöä. Asiakaspalvelupisteet palvelevat puiston kävijöitä sekä lähialueella toimivia yhteisöjä, yrityksiä ja paikallisia asukkaita. Yhteistyö Paanajärven kansallispuiston kanssa on tiivistä, ja palveluja tuotetaan yhdessä yhteisillä menetelmillä ja tavoitteilla. Kansallispuiston hoito palvelee myös alueellista matkailusektoria: Oulanka–Paanajärvi-puistopari on matkailualueen kärkituote ja keskeinen osa Kuusamo Lapland -aluetta.

Vyöhykejaon keskeiset ratkaisut

Pääosa (75 %) Oulangan Natura-alueesta on syrjävyöhykettä, jossa liikkuminen ja luonnon käyttö on sallittu jokamiehenoikeuksien mukaisesti. Syrjävyöhykkeeseen kuuluvat yksityisomistuksessa olevat maat ovat metsätalousaluetta. Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeen (14 % suunnittelualueesta) muodostavat Savina-, Avento-, Oulanka- ja Kitkajoki, Karhunkierros sekä Oulangan päiväreitit. Rajoitusalueita (11 % suunnittelualueesta) ovat rajavyöhyke, jossa liikkumista sääntelevät rajavalvontaviranomaiset, sekä Korvasvaaran ja Juuman vuomien rajoitusosat, jotka on muodostettu kulumiselle herkän kasvillisuuden suojaamiseksi. Korvasvaarassa liikkuminen on kielletty 1.4.–31.12. Juuman vuomilla liikkumisrajoitus on – merkittyyä polkuja lukuun ottamatta – voimassa samoin 1.4.–31.12. Rajoitukset eivät koske poronhoitoon liittyvää liikkumista. Pesosjärven rajoitusosalla kalastus on kielletty Oulangan rauhoitusmääräyksistä annetussa asetuksessa (582/1991).

IV Toteutus ja toimenpiteet

Suunnitelmassa esitetään keskeisten arvojen turvaamiseksi ja alueen kehittämiseksi tarpeelliset toimenpiteet seuraavien 10–15 vuoden ajalle. Toimenpiteet liittyvät luonnon ja kulttuuriperinnön suojeluun ja hoitoon, virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytysten turvaamiseen ja palveluvarustukseen sekä erätalouteen. Lisäksi suunnitelma sisältää linjaukset kansallispuiston käytön ohjaamiseksi.

Luonnonsuojelun toimenpiteet

Luonnonsuojelun toimenpiteitä ovat niittyjen luonnonhoito, metsien ja soiden ennallistaminen, lajiston seuranta ja hoito sekä puiston käytön ohjaaminen ja rajoittaminen. Tulvaniittyjä hoidetaan niittämällä, suoniittyjä paisuttamalla (tulvittamalla) ja niittämällä. Metsiä ennallistetaan polttamalla. Joitakin pienialaisia soita ennallistetaan palauttamalla luontainen vesitalous esimerkiksi ojien tukkimisella. Lajiston hoito kohdistuu lähinnä tiettyihin kasveihin, joiden kasvupaikkoja käsitellään niin, että ne paremmin sopivat lajien vaatimuksiin. Puiston käytön ohjaaminen on läpileikkaavaa toimintaa, johon liittyvät lähes kaikki puiston hallinnon ja hoidon toimet. Käytön rajoittaminen vyöhykejaon ja rajoitusvyöhykkeiden avulla tulee kysymykseen, mikäli luontoarvoja ei muuten voida turvata.

Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet

Kulttuuriperintöä suojellaan keräämällä mahdollisimman tarkat tiedot alueen kulttuuriperintökohteista, laatimalla rakennusperintökohteille kunnostussuunnitelmat ja kunnostamalla niitä. Arvokkaat rakennukset pidetään mahdollisuuksien mukaan käytössä, mikä edesauttaa niiden säilymistä hyvässä kunnossa. Muinaisjäänöksiä suojataan kulumiselta ja esitellään kävijöille osana Oulangan alueen historiaa. Kansallismaisemaa varjellaan soveltamalla uudet maankäyttömuodot ja rakenteet maisemaan sekä suojaamalla ja ylläpitämällä keskeisiä maisemaelementtejä – kuten niittyjä ja niillä sijaitsevia latoja.

Retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet

Retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet muodostuvat kansallispuiston palvelujen, reittien ja rakenteiden ylläpidosta ja parantamisesta, asiakaspalvelusta, opastusviestinnästä, yritysyhteistyöstä ja ympäristökasvatuksesta sekä puiston käytön seurannasta ja ohjauksesta.

Palveluvarustuksen käyttöastetta seurataan. Vähemmällä käytöllä olevia rakenteita voidaan korvata käytetyimpien kohteiden täydennysrakentamisella.

Oulangan reitit käydään läpi tuotteena ja selvitetään, vastaavatko ne kysyntää sekä kehitetään reittituotteita edelleen. Reittivaihtoehdoista Oulangalla ja lähialueella viestitään kävijöille puiston opastusmateriaaleissa ja henkilöopastuksessa. Erilaiset reittivaihtoehdot palvelevat eri kohderyhmiä. Talviretkeilyä edistetään: puitteet siihen ovat olemassa ja kiinnostus on kasvussa. Melontatuotteen kehittymistä seurataan ja melontaa tukevaa palveluvarustusta kehitetään mm. mahdollistamalla melonta–vaellus-yhdistelmä ja kunnostamalla Kiutakönkään alapuolisen veneenlaskupaikan tie ja laajentamalla pysäköintialuetta. Kansallispuiston viitoitus uusitaan kokonaisuudessaan, ja talvikäyttö otetaan huomioon. Viitoitukseen etsitään kestäviä materiaaleja. Myös polkujen merkinnät uusitaan. Oulangan kansallispuiston leirintäalue on peruskorjattava lähivuosina, ja samalla sen toimintakonsepti määritellään uudelleen.

Reittien ja rakenteiden kuntoa seurataan, ja niitä huolletaan säännöllisesti ja ennaltaehkäisevästi. Reittien käyttöastetta seurataan osana kävijäseuranta. Kävijämäärien seurantaan hankitaan kiinteiden laskurien ohelle siirrettävä laskuri, jonka sijoituspaikkaa vaihdetaan tarpeen mukaan kohdennetun kävijäseurannan toteuttamiseksi ja esim. reitistön ruuhkaheippujen selvittämiseksi. Keskitytään olemassa olevien reittien ja rakenteiden kunnossapitoon; ei tehdä merkittäviä lisäyksiä alueen palveluvarustukseen. Käynnissä olevista hankkeista viedään loppuun Karhunkierros-reitin pohjoispään linjauksen (Hautajärven luontotalo –Karsimakumpu-väli) siirtäminen paremmin retkeilyyn sopivaan maastoon Koutajoen varteen. Nykyisellään reitti kulkee osan

matkaa teitä pitkin. Reitin siirtäminen edellyttää Koutajoen ylittävän sillan rakentamista. Muilta osin uusi reitti on lähes valmis.

Liikuntarajoitteisille sopivia reittivaihtoehtoja selvittää aktiivisesti. Aluksi suunnitellaan ja toteutetaan Hautajärven luontotalolta Koutajokivarteen suuntautuvan entisen luontopolun kunnostus ja tulentekopaikan rakentaminen niin, että reitti on kuljettavissa pyörätuolilla ja lastenrattailla. Luontotalolle kahvioon ja näyttelyyn pääsee jo nykyisellään pyörätuolilla, ja talolla on myös inva-wc. Myös koskimaisemaan sijoittuvasta esteettömästä reitistä tehdään selvitys yhteistyössä esim. Invalidiliiton tai Kynnys ry:n kanssa. Mahdollisia kohteita ovat ainakin Oulangan leirintäalueen jokiranta, Myllykoski, Kiutaköngäs ja Aallokkokoski. Mikäli sopiva vaihtoehto löytyy, hankkeistetaan toteutus.

Kansallispuiston huolto järjestetään kokonaistaloudellisesti edullisimmalla tavalla; joko puisto henkilökunta tekee sen tai työ ulkoistetaan. Huollon järjestelyissä huomioidaan Metsähallituksen näkyvyys alueella ja profiloituminen kansallispuiston hoitajana. Jätehuolto järjestetään vain kansallispuistossa retkeileville; muut matkailijat ohjataan kunnallisen jätehuollon piiriin. Ekopisteet luontokeskuksella ja -talolla poistetaan, koska niihin tulee paljon jätettä autolla liikkuvilta asiakkailta, eikä tämä ole tarkoituksenmukaista. Roskatonta ja luonnonvaroja säästävää retkeilyä edistetään viestinnän keinoin. Pääviestinä on: ”Oulangalla ei ole jätehuoltoa – vie jätteesi pois maastosta.”

Opastusviestinnän aiheita ovat mm. puiston hoidon menetelmät ja käytön säännöt. Opastusviestintää kehitetään vastaamaan eri asiakasryhmien tarpeita. Uudet viestintäkeinot – kuten sosiaalinen media – otetaan ennakko-luultomasti käyttöön perinteisten viestintämenetelmien rinnalle. Opastusmateriaalien suhteen siirrytään asteittain painetuista materiaaleista sähköisiin, erityisesti **luontoon.fi**-sivuille ja **Patikkapaikkaan**. Seurataan mobiilipalveluiden kehittymistä sekä tehdään aktiivisesti yhteistyötä oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa esimerkiksi matkapuhelimeen ladattavien luontotietojen ja muun opastusmateriaalin kehittämiseksi. Opastusmateriaalista tuotetaan Oulangan esittelypaketteja eri kohderyhmille: mm. koululuokat, senioriryhmät, kuntoutujat jne. Luontokeskuksen näyttely uudistetaan. Opastusmateriaaleissa, viestinnässä ja asiakaspalvelussa parannetaan kansainvälisten asiakkaiden palveluita. Asiakassegmentoinnilla tunnistetaan nykyisiä sekä uusia potentiaalisia kävijäryhmiä, ja kohdennetaan opastuspalveluita ja -tuotteita paremmin.

Luontomatkailun tuotekehittäminen on pääsääntöisesti matkailuyritysten toimintaa. Metsähallitus tarjoaa puitteet yritystoiminnalle ja tekee tuotekehittelyä tältä osin – esimerkiksi reittituotteiden suunnittelussa. Yritysyhteistyötä kehitetään niin, että se tuo lisäarvoa kumppaneille. Yritysten henkilöstölle suunnattua luonto- ja kulttuuriarvoihin keskittyvää koulutusta kehitetään säännölliseksi ja joustavaksi mm. yritysten henkilöstön vaihtuvuuden takia. **Oulangan opas** -sertifikaatin jatkosta päätetään vuoteen 2012 mennessä, jolloin jo myönnettyt sertifikaatit eräännyvät. Luontomatkailua Oulanka–Paanajärvi-puistoparin alueella suunnitellaan ja edistetään yhtenä kokonaisuutena mm. yhteisen **PAN Parks** -sertifioinnin avulla. Puistossa kehitetään yhteisiä matkailutuotteita niin omatoimiretkelijöiden kuin yritysyhteistyön tarpeisiin.

Ympäristökasvatuksessa verkostoidutaan alueen muiden toimijoiden ja lähialueen koulujen kanssa.

Erätalouden toimenpiteet

Suunnitelmassa ei esitetä muutoksia metsästyksen järjestelyihin – lukuun ottamatta suojeluarvojen turvaamiseksi asetettuja liikkumisrajoituksia, jotka koskevat myös metsästystä.

Kalastuksen toimenpiteet liittyvät kalastuksen järjestelyihin, paikallisten asukkaiden ja matkailijoiden kalastusmahdollisuuksien turvaamiseen, taimenkantaa koskevan tiedon täydentämiseen ja kalakantojen hoitoon.

Kalastuksen järjestelyistä neuvotellaan yhteisesti kalastusoikeuksien haltijoiden kesken. Pyrkimyksenä on muodostaa Oulangan vesistöalueelle yhteislupa-alue, ja edelleen laatia yhteinen, sekä Suomen että Venäjän vesialueita koskeva kalastussääntö. Taimenkannan suojelua ja kestävästä käytöstä edistetään keräämällä tarkempia tietoja kutu- ja poikastuotantoalueista, kalan noususta Oulankajoessa sekä saalismääristä. Taimenkantaa tuetaan istuttamalla poikasia, jotka on merkitty leikkaamalla rasvaevä. Uutena keinona taimenkannan suojaamiseksi kokeillaan hauen kevätpeyntiä.

Kansallispuiston alueella vakiinnutetaan edellisessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetty ns. **paikallisen asukka**an rajaus siten, että rajauksen sisäpuolella asuvat tai alueella kiinteistön omistavat saavat ostaa pyydyslupia puiston alueen lampi- ja järvivesille.

Muut puiston käyttöön liittyvät toimenpiteet

Marjastus ja sienestys on kansallispuistossa sallittu lukuun ottamatta puiston kolmea liikkumisrajoitusalueita (Korvasvaaran rajoitusosa, Pesosjärven rajoitusosa, Juuman vuomien rajoitusosa). Oulangan Natura-alueella kansallispuiston ulkopuolella marjastus ja sienestys on sallittu.

Poroja ruokitaan puistossa talvisin tiettyjen poronhoitoon käytettyjen reittien varrella. Ruokintapaikkoja ei perusteta retkeilyreittien ja taukopaikkojen läheisyyteen, ja syömättä jääneet heinät korjataan pois puistosta.

Poronhoitoon liittyvien aitojen sekä muiden rakennelmien rakentaminen puistoon ja muualle Natura-alueelle on sallittu. Rakennustöistä tiedotetaan Metsähallitukselle ennen toimenpiteiden toteuttamista. Lumipeitteisenä aikana poronhoitotöissä saa liikkua moottorikelkalla. Tähän ei tarvita maastoliikennelupaa. Paliskunnat vastaavat poronhoitoon liittyvän maastoliikenteen asianmukaisesta järjestämisestä. Lumettomana aikana maastoliikenne kansallispuistossa ei ole sallittu. Puiston hoito ja käyttö järjestetään niin, ettei poronhoidolle aiheudu haittaa. Uusista reittisuunnitelmista ja toiminnoista neuvotellaan paliskuntien kanssa ennen toimenpiteiden toteuttamista. Hankkeista ja suunnitelmista pyydetään lausunnot paliskunnilta. Poronhoitoon liittyvä maastoliikenne pyritään minimoimaan. Lumettomana aikana maastoliikennettä tulisi välttää myös kansallispuiston ulkopuolella.

Oulangan kansallispuistoon ei myönnetä maastoliikennelupia. Poronhoitotöihin ja kansallispuiston huoltoon liittyvä maastoliikenne on kuitenkin sallittu ilman erillistä lupaa. Natura-alueelle kansallispuiston ulkopuolelle maastoliikennelupia voidaan myöntää luontomatkailun yritystoimintaan ja luontokuvaukseen liittyen, lähinnä kulku-urien pohjaamista varten. Moottori liikenteeseen perustuvaan matkailutoimintaan lupia ei myönnetä.

Natura-alueen läpi kulkee ja sitä sivuaa joitakin teitä, joilla liikenne on sallittu tieliikennelain (267/1981) mukaisesti. Talviaikaan pieniä teitä ei välttämättä aurata. Karhunkierroksen pysäköintialueet sijaitsevat reitin lähtöpisteissä Hautajärven luontotalolla, Ristikallion lähellä (Sallantien varressa), Oulangan luontokeskuksella, Liikasenvaarassa lähellä luontokeskusta sekä Juumassa (Pienen Karhunkierroksen lähtöpisteessä).

Maastopyöräily on Oulangan Natura-alueella pääosin sallittu. Puiston päivitetävässä järjestyssäännössä pyöräily kuitenkin turvallisuussyistä kielletään kansallispuiston retkeilypoluilla – lukuun ottamatta Karhunkierrosta välillä Oulangan luontokeskus –Taivalköngäs. Juhtivaaran eteläpuolella, Natura-alueen välittömässä läheisyydessä on Kuusamon kaupungin ylläpitämä pyöräilyreitti, jonka hoitamisesta sovitaan erikseen.

Ratsastus on sallittu puiston alueella kulkevilla teillä sekä erikseen osoitettavilla ratsastusreiteillä. Laajamittainen ja jatkuva ratsastustoiminta on maastoa kuluttavaa, ja toiminnan edellytyksistä tulee neuvotella etukäteen Metsähallituksen kanssa, jotta varmistetaan puiston suojeluarvojen turvaaminen. Retkeilyrakenteita käyttävänä yritystoimintana ratsastus edellyttää Metsähallituksen lupaa tai yhteistyösopimusta. Ratsastusreitit edellyttävät myös paliskunnan suostumusta. Metsähallitus pyytää paliskunnilta lausunnon suunnitelluista reiteistä ja taukopaikoista.

Koiravaljakkoajelu on sallittu jokamiehenoikeudella. Toiminnan edellytyksistä tulee neuvotella etukäteen Metsähallituksen kanssa, jotta varmistetaan puiston suojeluarvojen turvaaminen. Retkeilyrakenteita käyttävänä yritystoimintana koiravaljakkoajo edellyttää Metsähallituksen lupaa tai yhteistyösopimusta. Koiravaljakkoreitit edellyttävät myös paliskunnan suostumusta. Metsähallitus pyytää paliskunnilta lausunnon suunnitelluista reiteistä ja taukopaikoista.

Porovaljakkoajelu on sallittu jokamiehenoikeudella. Toiminnan edellytyksistä tulee neuvotella etukäteen Metsähallituksen kanssa, jotta varmistetaan puiston suojeluarvojen turvaaminen. Retkeilyrakenteita käyttävänä yritystoimintana porovaljakkoajo edellyttää Metsähallituksen lupaa tai yhteistyösopimusta. Porovaljakkoreitit edellyttävät myös paliskunnan suostumusta. Metsähallitus pyytää paliskunnilta lausunnon suunnitelluista reiteistä ja taukopaikoista.

Oulangan alue ei sovellu kiipeilyyn, koska kalkkipitoiset kalliot ovat herkästi kulumia. Kalliorinteillä esiintyy myös uhanalaisia kasvilajeja. Kiipeilyn harrastajat ohjataan muille Koillismaan kohteille.

Partio- ja muu leiritoiminta edellyttää Metsähallituksen lupaa. Käytettävät alueet ja reitit määritellään luvassa. Järjestetyt urheilu- ja muut tapahtumat edellyttävät Metsähallituksen lupaa. Pääsääntöisesti tapahtumien järjestäminen ohjataan muualle kuin suojelualueille. Lupia voidaan kuitenkin myöntää tapauskohtaisesti esim. suunnistustapahtumille ja muille vastaaville luontoliikuntatapahtumille. Käytettävät alueet ja reitit määritellään luvassa. Paliskuntien kantaa kysytään aina, ennen kuin tapahtuman järjestämiseen myönnetään lupa.

Maa-ainesten otto on Oulangan Natura-alueella kielletty.

Metsätaloutta ei harjoiteta Oulangan Natura-alueella – lukuun ottamatta Kuusamon yhteismetsän omistuksessa olevaa aluetta, jolla Natura-ohjelman toteutuskeinona on maa-aineslaki (555/1981). Tällä alueella metsätalouden harjoittamista säätelee metsälaki (1093/1996).

Kansallispuiston aapaosassa (syrjävyöhyke 2, ks. lomake 18B) tulentekoon saa käyttää maasta löytyviä oksia, risuja tai muuta vähäarvoista puuta, samoin Kitkanniemellä tulentekoon metsästyksen yhteydessä. Muuten tulenteko on sallittu vain huolletuilla tulentekopaikoilla. Poronhoitotyön yhteydessä on sallittu puiden otto ja avotulen teko koko puiston alueella.

Tutkimuskäyttöä ohjataan ja valvotaan yhteistyössä tutkimusta harjoittavien yhteistyötahojen kanssa. Tutkimuskäytön reunaehdoista tiedotetaan tutkimuksia suunnitteleville sekä tutkimuslupien hakijoille lupien myöntämisen yhteydessä. Lupaharkinnassa huomioidaan suojelu- ja käyttöarvot. Lupiin voi sisältyä ohjeita, määräyksiä tai

ehtoja, joilla turvataan suojeluarvoja. Rauhoitettuihin eläin- tai kasvilajeihin kohdistuviin tutkimuksiin tarvitaan myös ELY-keskuksen lupa.

Metsähallitus pyrkii hoitamaan suojelualueita yhteistyössä paikallisten asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Suojelualueiden hoitoa ohjaavat suurelta osin **Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet**³⁰, joita voidaan soveltaa aluekohtaisesti. Paikallista yhteistyötä tehdään Oulangan yhteistoimintaryhmän sekä erillisten tilaisuuksien ja tapahtumajärjestelyjen kautta. Kansallispuiston hoitoon ja käyttöön liittyvistä ratkaisuista keskustellaan ja tiedotetaan sidosryhmätilaisuuksissa, joita Metsähallitus järjestää tarpeen mukaan, tai osallistuu muiden järjestämiin tilaisuuksiin. Tilaisuuksien järjestelyissä etsitään parhaita ratkaisuja kohderyhmien tavoittamiseksi. Ns. **perinteisten yleisötilaisuuksien** ohella mahdollisia ovat myös kahdenväliset tilaisuudet sekä sosiaalisen median hyödyntäminen. Paikallisesti ja alueellisesti tiedotetaan kansallispuiston ajankohtaisista asioista – kuten puiston hoitoon ja käyttöön liittyvistä ratkaisuista. Viestinnässä tuodaan esiin sidosryhmien vaikutusmahdollisuudet sekä toisaalta kansallispuiston hallintaa ja hoitoa ohjaavat reunaehdot.

V Ympäristövaikutusten arviointi

Suunnitelman ekologiset vaikutukset ovat positiivisia. Kansallispuiston käytön ohjaamisella, viestinnällä ja yhteistyöllä edistetään luontoarvojen huomioimista ja turvaamista. Luontoarvojen tilaa suoraan parantavia toimenpiteitä ovat esimerkiksi luonnonhoito, ennallistaminen ja lajiston hoito. Inventoinneilla kootaan lisätietoja alueen luonnosta ja suojeluarvoista.

Kulttuuriperintöä koskevan tiedon kerääminen ja kulttuuriperinnön suojelu sitovat kansallispuiston osaksi paikallista sekä alueellista luonnon- ja maankäytön jatkumoa. Kulttuuriperintökohteiden tilaa parannetaan aktiivisin hoito- ja kunnostustoimin, ja kohteita esitellään kävijöille. Yhteistyö paikallisten asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa voi edistää kansallispuiston ja laajemmin luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä. Yhteistyössä on kuitenkin lukuisia haasteita ja ongelmakohtia, joita on käsitelty mm. lomakkeilla 3 **Osallistaminen** sekä 27 **Ympäristövaikutusten arviointi**. Sinällään suunnitelman sosiokulttuuriset vaikutukset ovat positiivisia. Kuten edellä on todettu, nykyisillä suunnittelumenetelmillä ei kuitenkaan pystytä merkittävästi vaikuttamaan kansallispuiston yhteishallinnon kehittämiseen tai paikalliseen suhtautumiseen puistoa kohtaan.

Suunnitelman taloudelliset vaikutukset liittyvät lähinnä luontomatkailun kehittämiseen ja uusiin mahdollisuuksiin mm. Oulanka–Paanajärvi-puistoparin yhteisen kehittämisen suhteen. Oulangan matkailun kehittämistä ja vaikutuksia tarkastellaan laajemmin luontomatkailusuunnitelmassa. Hoito- ja käyttösuunnitelman suorat taloudelliset vaikutukset ovat vähäisiä: keskeiset taloudelliset päätökset – kuten päätökset kansallispuiston reitistön ja rakenteiden ylläpidosta – eivät ole suoranaisesti alisteisia hoito- ja käyttösuunnitelmalle. Toisaalta suunnittelun yhteydessä on käyty läpi kansallispuiston virkistyskäytön palveluvarustukseen liittyvät ratkaisut sekä tulevaisuuden linjaukset, ja tätä kautta suunnitelman mukaiset ratkaisut kustannusvaikutuksineen heijastuvat Metsähallituksen toimintaan sekä kansallispuiston hallintaan ja hoitoon.

VI Suunnitelman seuranta

Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen ja vaikuttavuuden seuranta yhdistetään Oulangan Natura-alueen tilan seurantaan sekä luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun ekologisen kestävyuden arviointiin. Viime mainitussa käytetään menetelmää, joka perustuu hyväksyttävän muutoksen rajan (Limits of Acceptable Change, **LAC**) määrittämiseen. Seurantoja tehdään joidenkin mittarien osalta vuosittain. Laajemmin seuranta käydään läpi 5, 10 ja 15 vuoden kuluttua tämän suunnitelman valmistumisesta. Samassa yhteydessä päätetään suunnitelman päivittämisestä kokonaan tai osittain.

Suunnitelmassa kuvattujen toimenpiteiden seurannan kohteita kansallispuistossa ovat mm. luonnonhoito- ja ennallistamiskohteet, lajistoesiintymät, rakennetut tai kunnostetut kohteet ja reitit, maaston kuluminen, kävijätyytyväisyys, käyntimäärät, opastusaineistot, sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lukumäärä, luontomatkailuyhteistyö, myönnetty luvat ja käyttöoikeudet sekä kehittämishankkeet. Suunnitelman vaikuttavuutta seurataan arvioimalla säännöllisesti suunnitelman päämäärien toteutumista.

Lisätietoa suunnittelusta

Hoito- ja käyttösuunnitelma on suunnittelualueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmakausi on noin 15 vuotta. Suunnitelmalle tehdään väliarviointit noin viiden vuoden välein.

Hoito- ja käyttösuunnittelu on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon periaatteiden mukaista osallistavaa suunnittelua. Osallistumistilaisuuksia ja palautemahdollisuuksia järjestetään koko suunnitteluprosessin ajan. Tavoitteena on saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa sekä näkemyksiä pohjaksi hoidon ja käytön ratkaisuille. Keskustelun avulla pyritään saamaan tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä sekä luomaan pysyvä yhteistyö ja vuorovaikutus eri toimijoiden kesken.

I NYKYTILAN KUVAUS	10. Erätalous: nykytila	18C. Vyöhykejako: rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet	V YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI
1. Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne	11. Tutkimus	IV TOTEUTUS	27. Ympäristövaikutusten arviointi
2. Perustamistarkoitus	12. Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset	19. Luonnonsuojelun ja -hoidon toimenpiteet	VI SEURANTA
3. Osallistaminen	II KESKEISET ARVOT JA UHAT	20. Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	28A ja B. Suunnitelman toteutuksen ja vaikuttavuuden seuranta
4. Vesistöt ja merialueet	13. Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot	21A. Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet	VII LÄHTEET
5. Geologia	14. Uhka-analyysi	21B. Luonnon virkistyskäyttö: palveluvarustus	Lähteet
6A. Natura 2000 -luontotyytit	III TAVOITTEENASETELU	22. Erätalouden toimenpiteet	VIII LIITTEET
6B. Kansalliset uhanalaiset luontotyytit (LUTU)	15. Uhkatekijöiden torjuminen	23. Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet	Liite 1. Tiivistelmä Oulangan PAN Parks -jäsenyydestä ja sen vaikutuksista kansallispuiston hoitoon
7. Lajisto	16. Kehittämismahdollisuudet	24. Hallinto	Liite 2. Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja direktiivilajit
8. Kulttuuriperintö	17. Visio	25. Rakennuskanta	Liite 3. Luonnos Oulangan kansallispuiston järjestyssäännöksi
9A. Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu	18A. Vyöhykejako: retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	26. Resurssit	Liite 4. Lausunntokooste
9B. Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä	18B. Vyöhykejako: syrjävyöhyke		Liite 5. Ympäristöministeriön vahvistuskirje

NYKYTILAN KUVAUS

1 Suunnittelalueen kuvaus ja suunnittelutilanne

Lomakkeeseen liittyvät kartat 1 ja 2: Suunnittelalueen sijainti ja maankäyttö

Selite	Lomakkeella luodaan yleiskuva suunnittelualueesta, maankäytön nykytilanteesta, kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta, saamelaisten kotiseutuasioista ja suunnittelutilanteesta. Lomake muodostaa perustan muiden jäljempänä seuraavien aiheiden käsittelylle.		
Suunnittelalueen nimi	Oulanka	Pinta-ala (ha)	29 720
		Josta vesialuetta (ha)	1 479
Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa, Lappi	Kunta	Kuusamo, Salla

Suunnittelualueeseen sisältyvät Natura 2000 -alueet

Nimi	Koodi	Alueen kokonais-pinta-ala (ha)	Tyyppi ¹	Toteutustapa	Suunnitelman kattavuus
Oulanka	FI 1101645	29 390	SCI, SPA	Pääosalla Natura-alueesta luontoarvot turvataan liittämällä alueita Oulangan kansallispuistoon tai perustamalla muita luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisia suojelualueita. Oulankajoen pohjoispuolella yksityisomistuksessa olevilla mailla luontoarvot turvataan maa-aineslain (555/1981) keinoin sekä Oulanka- ja Kitkajoen vesialueilla kansallispuiston vesien ulkopuolella vesilain (264/1961) keinoin.	Koko Natura-alue (yksityisomistuksessa olevien alueiden osalta suunnitelma ei ole maanomistajaa sitova). Natura-alueen lisäksi suunnittelualueeseen kuuluvat Aroniemen alue, joka on suojeltu kaavamerkinnällä sekä Niitselysjoen dialogialue, joka on suojeltu Metsähallituksen ja luontojärjestöjen välisten neuvottelujen perusteella.

Suunnittelalueen maankäyttö

Perustetut suojelualueet	Valtionmaiden suojelualueet	Päämaan-käyttöluokka	Suojelu-alueyyppi	Perustamisajankohta	Pinta-ala (ha)	Järjestyssääntö annettu (pvm)
	Oulangan kansallispuisto	202	kansallispuisto	1956 (laajennukset 1981 ja 1989)	28 089	16.02.1994
	Yksityiset suojelualueet (YSA)			Kpl	Pinta-ala (ha)	
	Yksityiset suojelualueet yksityismailla			0	0	
	Valtion yksityiset suojelualueet			0	0	

¹ SPA = Special Protection Area = lintudirektiivin (79/409/ETY) nojalla muodostettavat erityiset suojelualueet; SCI = Sites of Community Importance = luontodirektiivin (92/43/ETY) nojalla nimettävät, yhteisön tärkeinä pitämät alueet, joista muodostetaan SAC = Special Area of Conservation = luontodirektiivin nojalla muodostettava erityisten suojelutoimien alue.

	Yksityiset suojelualueet, jotka sijoittuvat sekä yksityis- että valtionmaille		0	0	
Suojeluun varatut valtion alueet	Tyyppi	Päämaan-käyttöluokka	Kpl (palstojen lkm)	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja
	Juhtivaaran suot	211	2	150	soidensuojeluohjelma
	Sirkkapuron suot	211	2	298	soidensuojeluohjelma
	Purkuputaansuo	211	2	113	soidensuojeluohjelma
	Muut suojeluun varatut ohjelma-alueet	211	7	235	Oulangan alueelta valtion omistukseen hankittuja maita tai suojeltuja ns. vanhoja valtionmaita , jotka eivät kuulu em. suojeluohjelmiin
	Niitselysjoen dialogialue	211	1	162	Alue siirtynyt metsätaloustoiminnan ulkopuolelle Metsähallituksen ja luontojärjestöjen neuvottelujen tuloksena. Virallinen tasesiirto luontopalveluille tehdään 2012 (TAE).
	Aroniemi	221	1	96	Kaavoituksessa osoitettu luonnonsuojelualuevaraus, joka on hankittu valtiolle.
Muut suunnittelu-alueeseen kuuluvat kohteet	Nimi, tyyppi	Päämaan-käyttöluokka	Kpl	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja
	Oulankajoen alaosa, Kitkajoki, Oulankajoen alaosan pohjoisranta	-	4	570	Virtavesissä Naturan toteutuskeinona on vesilaki (264/1961), vesialueiden omistaja Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunta (KYVOK). Oulankajoen alaosan pohjoisrannalla Naturan toteutuskeinona on maa-aineslaki (555/1981), alueen omistaja Kuusamon yhteismetsä.
	Elijoki, Itä-Lapin metsätalouden aluetta	102	1	2	Vesialue esitetään siirrettäväksi luontopalvelujen hallintaan. Alue ei ole talouskäytössä, ja se kuuluu Naturaan sekä rajautuu Oulangan kansallispuistoon.
	Marjoniemi, Pohjanmaan metsätalouden aluetta	102	1	5	Tontti, vuokrattu rajavartiostolle. Suunnitelmassa ei oteta kantaa alueen käyttöön.

Kansainväliset sitoumukset ja suojeluohjelmat		
Alue	Tyyppi	Lisätietoja
Oulangan kansallispuisto	PAN Parks	PAN Parksin tavoitteena on suojella eurooppalaista erämaaluontoa sertifioimalla suojelualueita ja myöntämällä niille jäsenyys PAN Parks -verkostossa. Oulangan kansallispuistolle on myönnetty PAN Parks -sertifikaatti vuonna 2002. Oulangalla ja venäläisellä, myös PAN Parks -sertifioidulla Paanajärven kansallispuistolla on yhteistyösopimus, jonka mukaisesti puistot pyrkivät toimimaan yhtenä kokonaisuutena. Vuonna 2012 tavoitteena on puistojen PAN Parks -verifiointi yhtenä alueena. Pitkän aikavälin tavoitteena on puistojen hoidon ja käytön menetelmien yhteensovittaminen. Liitteessä 2 on yhteenveto PAN Parksin tarkoituksesta sekä vaikutuksista kansallispuiston hallintaan ja hoitoon.

Oulangan kansallispuisto	Europarc Transboundary Park	Oulangan ja Paanajärven kansallispuistoilla on Europarcin Transboundary Parks -sertifikaatti. Raja-alueiden luontoarvot ovat usein erityisen suuria sekä alueiden sijainnista että niiden eristyisyydestä ja vähäisestä ihmisvaikutuksesta johtuen. Transboundary parks -ohjelmassa kaksi tai useampia valtioita sitoutuu hoitamaan rajoillaan olevia suojelualueita ja ekosysteemejä yhteistyössä.
Oulanka–Sukerijärvi	Important Bird Area (IBA) (Kansainvälisesti tärkeä lintualue)	Kansainvälisesti tärkeät lintualueet (Important Bird Areas, IBA) on BirdLife Internationalin hanke tärkeiden lintukohteiden tunnistamiseksi ja suojelemiseksi. Maailmasta on löydetty noin 10 000 kansainvälisesti tärkeää lintuuetta, jotka ovat tärkeitä myös muulle luonnon monimuotoisuudelle. Alueista 97 sijaitsee Suomessa.
Oulangan kansallispuisto	Ramsarin sopimus	Ramsarin sopimus (1975) velvoittaa valtioita edistämään kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen ja vesilintujen suojelua perustamalla luonnonsuojelualueita vesiperäisille maille. Kosteikot ovat maailman uhanalaisimpia elinympäristöjä. Kaikki Suomen Ramsar-alueet kuuluvat Natura 2000 -verkostoon, ja alueiden rajaukset noudattavat Natura-rajauksia. Ramsarin sopimuksen suojelutavoitteet toteutuvat Natura-alueiden suojelutoimien kautta.
Saamelaisten kotiseutualueet		
Suunnittelualue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella		
☐ Osittain	☐ Kokonaan	

Kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu			
Hoito- ja käyttösuunnitelma on maankäytön suunnitelma, jonka kautta huomioidaan ja toteutetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) sekä oikeusvaikutteisten kaavojen tavoitteet ja alueiden käytön määräykset. Metsähallituksen suunnittelujärjestelmä on kolmiportainen: 1) Luonnonvarasuunnittelu (LVS) on valtionmailla ja -vesillä olevien luonnonvarojen monitavoitteista pitkän aikavälin suunnittelua. 2) Hoito- ja käyttösuunnitelmissa linjataan suojelualueiden hoidon ja käytön päätökset sekä tehdään niihin liittyvät strategiset valinnat 10–20 vuoden aikajänteellä. 3) Toimenpidesuunnitelmissa esitetään yksityiskohtaisesti ne toimenpiteet, joita alueiden hoidossa tarvitaan.			
Kaava tai suunnitelma	Hyväksymisvuosi	Kattavuus	Suunnittelualueetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Itä-Lapin maakuntakaava	2004	Sallan puoleinen osa suunnittelualueesta	Luonnonsuojelualue (Oulangan kansallispuisto), maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (Oulankajoen varsi), matkailun vetovoima-alue (Oulangan kansallispuisto), ulkoilun runkoreitistö (UKK-reitti/Karhunkierros), muinaismuistokohteet (useita), lupaava mineraalivarantoalue (Salla)
Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava	2006	Kuusamon puoleinen osa suunnittelualueesta	Natura-alue (Oulanka), luonnonsuojelualue (Oulanka), luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (Jyrävänjärven alue, osin suunnittelualueella, ja Aroniemen rinne), maakunnallisesti arvokas maisema-alue (Juuman–Jyrävänjärven alue), valtakunnallisesti arvokas maisemakallioalue (Jyrävänjärven kalliot, osin suunnittelualueella), matkailun vetovoima-alue (Ruka–Oulanka–Kitka), viheryhteystarve/ ulkoilun runkoreitti (Karhunkierros), kulttuuri- tai maisemahistoriallisesti merkittävä tie tai reitti (Käylä–Liikasenvaara-tie), perinnemaisemakohteet (useita), muinaismuistokohteet (useita), poronhoitoalue (koko suunnittelualue), pohjavesialueet (useita)
Kuusamon yleiskaava	2008	Koko suunnittelualue	Kaavaan on merkitty Oulangan Natura-alue ja kansallispuisto ensisijaisesti kehitettävänä ja hoidettavana merkittävänä luontoalueena ja suojelualueena, harjajensuojeluohjelma-alue, luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet (Jyrävänjärvi, Kiutavaaran ja Kiutakönkään alueet), merkittävät maisema- ja kulttuurihistorialliset alueet ja kohteet, Savina-, Avento-, Oulanka- ja Kitkajokien melontareitit, retkeilyreitti Karhunkierros sekä ulkoilureitin yhteystarve Keroharjun reitiltä Karhunkierrokselle ja Karhunkierrokselta Oulankajoen alaosan kautta Paanajärven kansallispuistoon.

Metsähallituksen suunnitelma	Hyväksymis- vuosi	Kattavuus	Suunnittelualueita koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Itä-Lapin luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2006–2015	2006	Sallan puoleinen osa suunnittelualueesta	Matkailun painopistealue (Oulangan kansallispuisto)
Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2007–2016	2007	Kuusamon puoleinen osa suunnittelualueesta	Oulangan kansallispuisto suojelu- ja virkistyskäyttökohteena sekä siellä sijaitsevat luonnonhoitokohteet: tulvaniityt ja Oulangan palojatkumoalue. Oulankajoki on Metsähallituksen virkistyskalastuskohde.
Oulangan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma	2003	Oulangan kansallispuisto	Edellinen alueen hoidon ja käytön kokonaisuus, jonka tämä suunnitelma korvaa
Luontomatkailusuunnitelma. Oulangan kansallispuisto ja sen lähiseutu	2004	Suunnittelualue	Edellinen alueen luontomatkailun kokonaissuunnitelma, joka päivitetään vuonna 2010
Oulangan kansallispuiston perinnemaisemakohteiden hoitosuunnitelma	1999	Oulangan kansallispuisto	Hoitosuunnitelmaan on aiempien selvitysten nojalla otettu mukaan 24 perinnemaisemallisesti arvokasta luonnonniittyä.
Oulangan kansallispuiston Uudenniitynsuon luonnonhoitoalueen metsät ja niiden palohistoria	1997	Uudenniitynsuon alue kansallispuiston aapa-osassa, 760 ha	Luonnonhoitoalueen kangasmetsien kasvillisuuden ja puuston inventointi, selvitys alueen metsäpalohistoriasta sekä ehdotukset ennallistamispoltojen kohteiksi
Natura-alueen (FI 1101645, Kuusamo, Salla) ennallistamisen toimenpidesuunnitelma. Mikonsuonpalon poltto.	2006	Vuoden 2006 ennallistamispolton kohdealue	Ennallistamispolton kuviokohtainen toimenpidesuunnitelma
Tikankontin hoitosuunnitelma. Tulilamminkangas–Nurmisaarenrinne, Oulangan kansallispuisto, Kuusamo	2004	Kolmen tikankontti-esiintymän hoitosuunnitelma	Toteutettu Tikankontti–Lettorikko - Life -hankkeessa
Honkaniemen ja Alaniemen tulvaniittyjen hoitosuunnitelma	2010	Kahden uuden tulvaniityn hoitosuunnitelma	Ei vielä hyväksytty, toteutusta ei vielä aloitettu
Kulttuuriperintö matkailun voimavaraksi (Kulma) -hankkeen suunnitelma	2008	Oulangan kansallispuisto ja muita alueita	Hankesuunnitelmiin kuuluvat mm. Oulangan rakennusperinnön täydennysinventointi ja korjaussuunnitelmien teko, Hiidenlammen kulttuuripolun tekeminen sekä Kiuta-könkään kohdesuunnitelma.
Palo- ja pelastussuunnitelma	2008	Oulangan kansallispuisto	Kansallispuiston palo- ja pelastussuunnitelma
Kytkeytyneisyystarkastelu			
<p>Oulanka–Ruka–Kitka–Riisitunturi. Oulanka on Metsähallituksen tärkein kohde Koillismaalla. Se on kiinnostava matkailu- ja retkeilykohde sekä paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti että kansainvälisesti, ja luontoarvoiltaan erityislaatuinen. Luonnon monimuotoisuuden ohella Oulanka on arvokas myös retkeilyperinteensä vuoksi: Puiston läpi kulkevalla Karhunkierroksella on vaellettu jo vuosikymmeniä. Oulangan lähetyvillä toimivista matkailukesuksista tärkein on Ruka, jonka läheisyys, matkailun kansainvälistyminen ja matkailijamäärien kasvu ovat yhtä aikaa Oulangan virkistyskäytön uhka ja mahdollisuus. Oulangan ohella paikallisesti ja alueellisesti merkittäviä kohteita ovat Kitkan alue sekä Riisitunturin kansallispuisto, joka valittiin Vuoden retki-kohteeksi 2010. Karhunkierroksen kautta Oulanka on myös yhteydessä Valtavaara–Pyhävaaran luonnonsuojelualueeseen Rukan kupeessa.</p>			

Oulanka–Paanajärvi. Yhteistyö Venäjän puolella sijaitsevan Paanajärven kansallispuiston kanssa on aktiivista ja tuo omat haasteensa Oulangan hoitoon ja käyttöön. Pitkän aikavälin tavoitteena on yhdistää kansallispuistot yhtenäiseksi suojelu- ja retkeilykohteeksi, jolla on yhtenäistetyt hoito- ja käyttösuunnitelmat, yhtenäistetty paikkatiedon hallinta ja seuranta sekä samansuuntaiset hallinnon ja hoidon tavoitteet ja periaatteet. Yhteistyön keinoja ovat mm. edellä mainitut **Transboundary Parks**- ja **PAN Parks** -sertifioinnit, puistojen hallinnon tiivis yhteydenpito sekä yhteiset tapahtumat ja tilaisuudet.

Kuusamo Lapland. Koillis-Suomesta kehitetään kilpailukykyinen kansainvälinen matkailualue **Kuusamo Lapland**, missä Metsähallituksen luontopalvelujen hallinnoimat alueet ja tuottamat palvelut ovat tärkeässä roolissa. Kuusamo Lapland -alueen keskeisiä matkailukohteita ovat Oulangan ohella Ruka, Syöte, Suomu ja Pyhätunturin keskukset. Metsähallituksen luontopalvelut osallistuu aktiivisesti matkailualueen palvelujen kehittämiseen ja yhteistyöhön matkailutoimijoiden kanssa.

Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen

Vuoden 2003 hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteet ovat toteutuneet seuraavasti:

Vyöhykkeistäminen sekä siihen liittyvät liikkumis- ja retkeilyäädökset

- Maankäytön vyöhykkeet on pääsääntöisesti toteutettu suunnitelman mukaan. Syrjäosan kautta on linjattu yksittäisiä reittejä, lähinnä kansallispuiston kaakkoisosan ratsastusreitti. Erillistä opetusaluetta ei ole todettu tarpeelliseksi.
- Liikkumis- ja retkeilyvyöhykkeet ovat toteutuneet suunnitellusti. Pesosjärven rajoitusosan tarpeellisuutta on selvitetty tätä suunnitelmaa laadittaessa.
- Jyrävänniemelle (Pienen Karhunkierroksen alueelle) on haettu osittainen metsästyskielto, joka koskee metsästystä ampuma-asein. Hakijoina ovat olleet Metsähallitus ja Kuusamon yhteismetsä. Kielto on ollut voimassa elokuusta 2005. Kiellon jatkamisesta on sovittu Kuusamon yhteismetsän kanssa, ja se on tällä hetkellä voimassa vuoteen 2012.

Luonnonsuojelu ja -hoito

- Jokiluonnon suojeleminen, rotkolaaksojen ja rehevien soiden kasviharvinaisuuksien häiriötön säilyminen sekä pohjoisen aapaosan tärkeiden suo- ja metsäalueiden suojeleminen laajana erämaakokonaisuutena on turvattu vyöhykejaon avulla.
- Eläimistö on pidetty luonnontilaisena – lukuun ottamatta paikallisten asukkaiden oikeuksia poronhoitoon ja metsästyksen.
- Virkistyskalastuksen säätelyllä on pyritty luonnontilaisten kalakantojen turvaamiseen; tässä ei ole toistaiseksi täysin onnistuttu, vaan kalakantojen täydentämiseksi puiston vesiin on tehty istutuksia.
- Kansallispuiston lähialueilta on hankittu valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin lähes kaikki Oulangan Natura-alueeseen sisältyvät maat. Niitä ei kuitenkaan säädösteknisistä syistä ole vielä liitetty kansallispuistoon. Kitkanniemen järvet ja lammet ovat siirtyneet valtion omistukseen vesialueiden vaihdossa Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunnan (KYVOK) ja Metsähallituksen välillä.
- Jokiluonnon suojeleminen toteutetaan kansallispuiston ohella yhteistyössä vesialueita vallitsevien osakaskuntien kanssa.
- Pohjoisen aapaosan lampien ja järvien (suurimpina Elijärvi, Haukijärvi, Kiekeröjärvi, Karvastekemäjäjärvi ja Kaluna-aavanlampi) ennallistamista ei ole toteutettu.
- Maaston kulumista seurataan osana **LAC**-menetelmän mukaista virkistyskäytön vaikutusten seurantaa. Reittejä on osin linjattu uudelleen kulumisen torjumiseksi – mm. Pienellä Karhunkierroksella.
- Oulangalle ei ole tehty aluekohtaista palojatkumosuunnitelmaa. Metsien ennallistamispolto on aloitettu vuonna 2006 polttamalla yksi kohde, josta tehtiin kuviokohtainen toimenpidesuunnitelma.
- Tulvaniittyjä on hoidettu perinnemaisemakohteiden hoitosuunnitelman¹⁵ mukaisesti. Lisäksi vuonna 2010 on valmistunut hoitosuunnitelma²⁹ kahdelle uudelle niitylle.
- Muutamia lehtokohteita on hoidettu kertaluontoisesti tikankontin kasvupaikkoina.²⁸
- Luonnonhoitokohteita kasvillisuuden kulumisvaurioiden hoitamiseksi ei ole perustettu.
- Oulangan Natura-alueesta pääosa on hankittu valtion omistukseen, mutta suojeleminen toteuttamisratkaisuja ei ole viimeistelty: osaa hankituista alueista ei ole liitetty kansallispuistoon tai muuten perustettu suojelualueeksi.

Historiallisten kohteiden hoito

- Kansallispuistossa on tehty kulttuuriperintöinventointi vuosina 2008–2010.
- Inventointien pohjalta on laadittu latojen ja kämppien kunnostus- ja hoitosuunnitelmat.

Opastus, retkeily ja luontomatkailu, palveluvarustus

- Pääsääntöisesti opastus ja opetuskäyttö ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Luontokeskusten kehittämiskohteet ovat jatkuvaluontoisia ja niitä edistetään edelleen.
- Juuman alueen (Pienen Karhunkierroksen) opastus yhteistyössä matkailuyrittäjien kanssa ei ole toteutunut aivan suunnitellusti.
- Palveluvarustus on pääsääntöisesti toteutettu suunnitelman mukaan. Joillekin tulipaikoille on lisätty nuotiokehiä.
- Juumasta Käylään ja edelleen Käylästä Ronttivaaran kautta Ristikalliolle kulkevaa Karhunkierroksen lisäystä ei ole toteutettu.
- Pienen Karhunkierroksen uusi linjaus on toteutettu.
- Puistoon on päiväretkien kysynnän kasvun myötä tehty uusia päiväreittejä: Kiutakönkään ja Oulangan kanjonin päiväreitit.
- Reitit ja rakenteet mahdollistavat yksittäisten ihmisten ja pienten ryhmien luontoelämysten turvaamisen. Osa reiteistä – kuten Pieni Karhunkierros – on kuitenkin ajoittain ruuhkautunut.
- Liikuntarajoitteisten palveluita (mahdollisuutta tutustua nähtävyyksiin) ei ole onnistuttu parantamaan. Suunnitelmassa esitettiin Kiutakönkään pohjoispuoliselle näköalapaikalle rakennettavaksi pyörätuolipolku, mutta sitä ei ole toteutettu.
- Erämaaladun ohella talvireitteinä palvelevat Rytisuon polku lumikenkäilyreitteinä sekä Kiutakönkään polku, joka on kuljettavissa läpi vuoden.
- Vesireittejä ja niiden opastusta on kehitetty. Jokivarteen vievää tietä tulisi edelleen parantaa: se on huonokuntoinen ja liian kapea.
- Puiston viestinnässä ja markkinoinnissa ei ole aktiivisesti tavoiteltu kävijämäärän kasvua. Kansallispuistoa koskevan tiedon saatavuus on parantunut, ja uudet viestintävälineet ovat lisänneet viestinnän määrää sekä laajentaneet kohteita, millä on ollut vaikutusta kävijämääriin.
- Matkailukäyttöä ohjataan yhteistyösopimusten kautta, joissa mm. määritellään yrityksen käytettävissä olevat alueet ja palvelut puistossa. Puistoon on rakennettu yksi pelkästään yrityskäytössä oleva taukopaikka. Suurelta osin yritykset käyttävät samoja reittejä ja rakenteita kuin omatoimiretkelijät. Käytäntö on toiminut viime vuosina hyvin.

Huolto

- Käytännön toteutus on tehty suunnitelman mukaisesti. Kansallispuiston huolto on ulkoistettu vuonna 2008. Vuosina 2008–2010 huollosta on vastannut Rukapalvelu Oy.
- Huollon käytäntöjä ja menetelmiä kehitetään jatkuvasti ympäristövaikutusten ja kustannusten vähentämiseksi.
- Polttopuun kulutus on vähentynyt suunnilleen puoleen edellisen suunnitelman aikaisista määristä (700 pinokuutiometriä vuonna 1999). Polttopuunkulutuksen vähentymiseen on vaikuttanut, että aiemmin tulentekopaikoille toimitettiin valmiita halkoja, nykyään pitkiä rankoja, joista kävijät itse tekevät tarvittavat polttopuut. Polttopuuhuollon ympäristövaikutuksista on tiedotettu aktiivisesti kävijöille, ja kulutuksen vähentämiseen on kannustettu. Osin vähennys johtuu myös seurannan tarkentumisesta.
- Jätteiden lajittelupisteitä (ekopisteitä) on suunnitelman mukaisesti sijoitettu Hautajärven luontotalolle, Oulangan luontokeskukselle, Oulangan leirintäalueelle sekä lisäksi Savilammen metsäautotien päähän, Jussinkämpälle ja Juumaan. Ekopisteet eivät tällä hetkellä toimi toivotusti: etenkin autolla saavutettaviin ekopisteisiin (luontotalolla ja luontokeskuksella) tuodaan paljon jätettä, jonka oikea keräilypaikka olisi muualla kuin kansallispuistossa. Lisäksi maastossa olevien taukopaikkojen yhteyteen jätetään paljon jätettä, jolle ei ole keruupistettä maastossa (esim. muovijätettä kompostoreihin).

Luonnon hyödyntäminen

- Poronhoito on järjestetty suunnitelmaan kirjattujen periaatteiden mukaisesti. Hoito- ja käyttösuunnitelmissa ei voida suoraan vaikuttaa porotalouden ekologiseen kestävyYTEEN.
- Metsästyksen järjestetty säädösten mukaisesti. Pienen Karhunkierroksen alueelle on haettu metsästyskielto suunnitelman mukaisesti (ks. kohta **Vyöhykejako**).
- Kalastus on järjestetty osin suunnitelmasta poikkeavasti. Mateen koukkukalastukseen ei ole myönnetty lupia jokisivannoille. Oulangan ja Kitkanjoen yhteislupasopimusta on yritetty toteuttaa, mutta tällä hetkellä sopimus ei ole voimassa. Taimenkannan tila ei ole merkittävästi parantunut edellisen suunnitelmakauden aikana.

Tutkimustoiminta ja opetus

- Järjestetty suunnitelman mukaisesti.
- RKTL on tutkinut taimenen ylisiirtoa Kiutakönkäällä sekä virtavesien kalastoa vuosittaisilla sähkökalastuksilla.

Yhteistyö

- Yhteistyötä on tehty suunnitelman mukaisesti. Etenkin kalakantojen suojelun sekä kestävästä käytön edistämisen suhteen yhteistyötä olisi edelleen lisättävä ja kehitettävä.
- Oulanka–Paanajärvi-puistoparia kehitetään mm. **PAN Parks-** ja **Transboundary Parks** -järjestelmän kautta. Puistojen hallinnon, hoidon ja käytön toimintatapojen sekä periaatteiden yhdenmukaistamista jatketaan mm. yhteisen PAN Parks -sertifiointin kautta.

Erikseen vahvistettavat suunnitelmat:

- Kävijöiden ja käytön vaikutusten seuranta. Kävijöiden ja käytön vaikutuksia seurataan kävijälaskennan ja -tutkimusten sekä **LAC**-menetelmään perustuvan luonnon virkistyskäytön vaikutusten seurannan kautta.
- Historiallisten ja esihistoriallisten kohteiden kartoitus ja hoitosuunnitelma. Historiallisten ja esihistoriallisten kohteiden inventointi on tehty KULMA-hankkeen kautta vuosina 2008–2010, ja hankkeessa tehdään myös hoitosuunnitelmat merkittävälle kohteille – kuten Oulangan niityladoille.

Suunnittelualueen yleiskuvaus

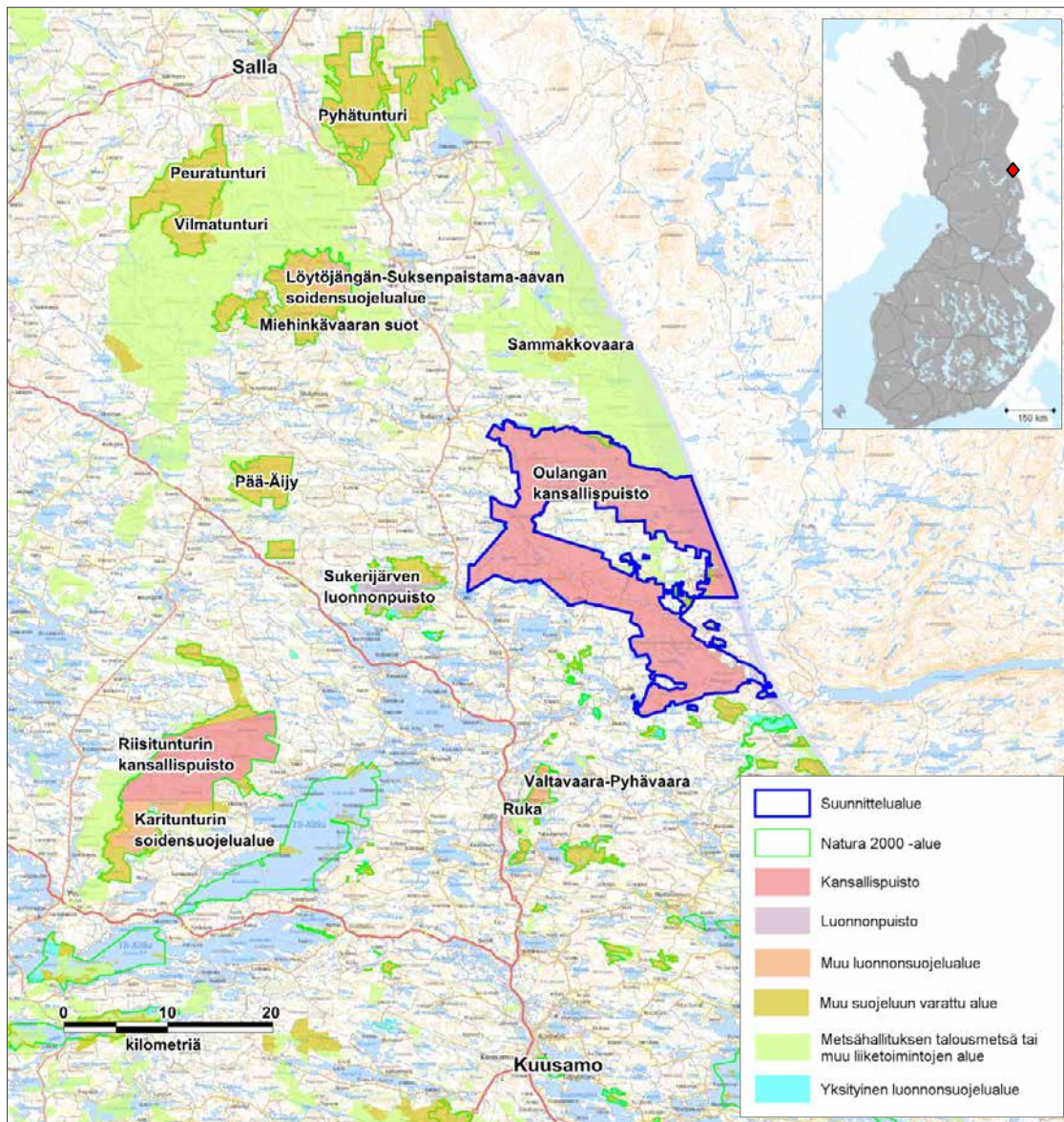
Oulanka sijaitsee Kuusamon ja Sallan kunnissa Koillismaan ylänköalueella. Puisto rajoittuu idässä valtakunnan rajaan ja rajan takaiseen, vuonna 1992 perustettuun Paanajärven kansallispuistoon, jonka kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä. Oulangan kansallispuisto on ainutlaatuinen ja monipuolinen yhdistelmä pohjoista, eteläistä ja itäistä luontoa. Maisemaa hallitsevat metsät, jokilaaksot kalliorantoinen, hiekkatormineen ja koskineen sekä pohjoisosan laajat suoalueet. Eliölajisto on rikas, ja alueella viihtyvät monet uhanalaiset kasvi- ja eläinlajit.

Kansallispuiston sydän on Oulankajoki, jonka vedet kerääntyvät pohjoisesta, Sallan suoalueilta, ja laskevat jääkauden muovaamaa uomaa pitkin itään, Venäjällä sijaitsevaan Paanajärveen ja edelleen Pääjärveen. Ennen rajavyöhykettä Oulangan vesiin yhtyy suuri Kitkajoki, ja Venäjän puolella myös Kuusinkijoki. Yhdessä näiden jokien vedet laskevat Venäjällä Paanajärveen, joka on syvä rotkojärvi, ja sieltä edelleen Ala-Oulankajoen kautta Pääjärveen. Oulangan jyrkkäseinäiset kalliorotkot sekä puiston läpi virtaavat joet ja niiden varsilla sijaitsevat tulvaniityt muodostavat yhden Suomen kansallismaisemista, joka on houkuttellut retkeilijöitä alueelle jo 150 vuoden ajan. Korkeimmat vaarat kohoavat 380 metrin korkeuteen, kun taas alavimmat jokilaaksot ovat 150 m:n korkeudella merenpinnasta.

Kallioperän kalkkipitoisuus, korkeiden kallioseinämien, rotkolaaksojen ja matalien jokilaaksojen väliset pienilmastolliset erot sekä virtaavat vedet luovat Oulangalle monimuotoisia elinympäristöjä, joissa elää ainutlaatuinen lajisto. Puiston luontoa monipuolistavat myös pohjoisosan laajat suot ja lehtometsälaikut. Oulangan lajistoon kuuluu lukuisia harvinaisia ja uhanalaisia lajeja, joita ei juuri tavata muualla Suomessa. Puiston kasvilajistoon kuuluu mm. lukuisia vaateliaita lehtokasveja sekä harvinaisia suokasveja. Puiston tunnuksessakin esiintyvä neidonkenkä (*Calypso bulbosa*) on yksi Suomen harvinaisista kämmekkäkasveista.

Tässä suunnitelmassa käsitellään Oulangan Natura-alueita kokonaisuudessaan. Hoidon ja käytön järjestelyn osalta merkittävin kohde alueella on Oulangan kansallispuisto. Tekstissä on pyritty mainitsemaan, kohdistuuko toimenpide kansallispuistoon vai laajemmin koko Natura-alueeseen. Tämä suunnitelma ohjaa Metsähallituksen toimintaa sekä alueiden hoitoa ja käyttöä. Yksityisomistuksessa olevien alueiden osalta suunnitelma sisältää joitakin suosituksia, mutta ei sido yksityisiä maanomistajia. Suunnitelma ei myöskään sido kansallispuiston ja muiden valtionmaiden käyttäjiä. Kansallispuistossa kävijöitä koskevia sitovia määräyksiä sisältyy puiston rauhoitusmääräykset sisältävään asetukseen (582/1991) sekä kansallispuiston järjestys-sääntöön (Liite 3).

Oulangan kansallispuiston rauhoitusmääräyksistä on säädetty asetuksella (582/1991). Asetuksen ohella alueen käyttöä sisältäviä määräyksiä sisältyy mm. luonnonsuojelulakiin (1096/1996), kalastuslakiin (286/1982), metsästyslakiin (615/1993), poronhoitolakiin (848/1990) ja rajavartiolakiin (578/2005). Suojelualueiden maankäyttöä ohjaavat myös Metsähallituksen **Suojelu-alueiden hoidon ja käytön periaatteet**³⁰.

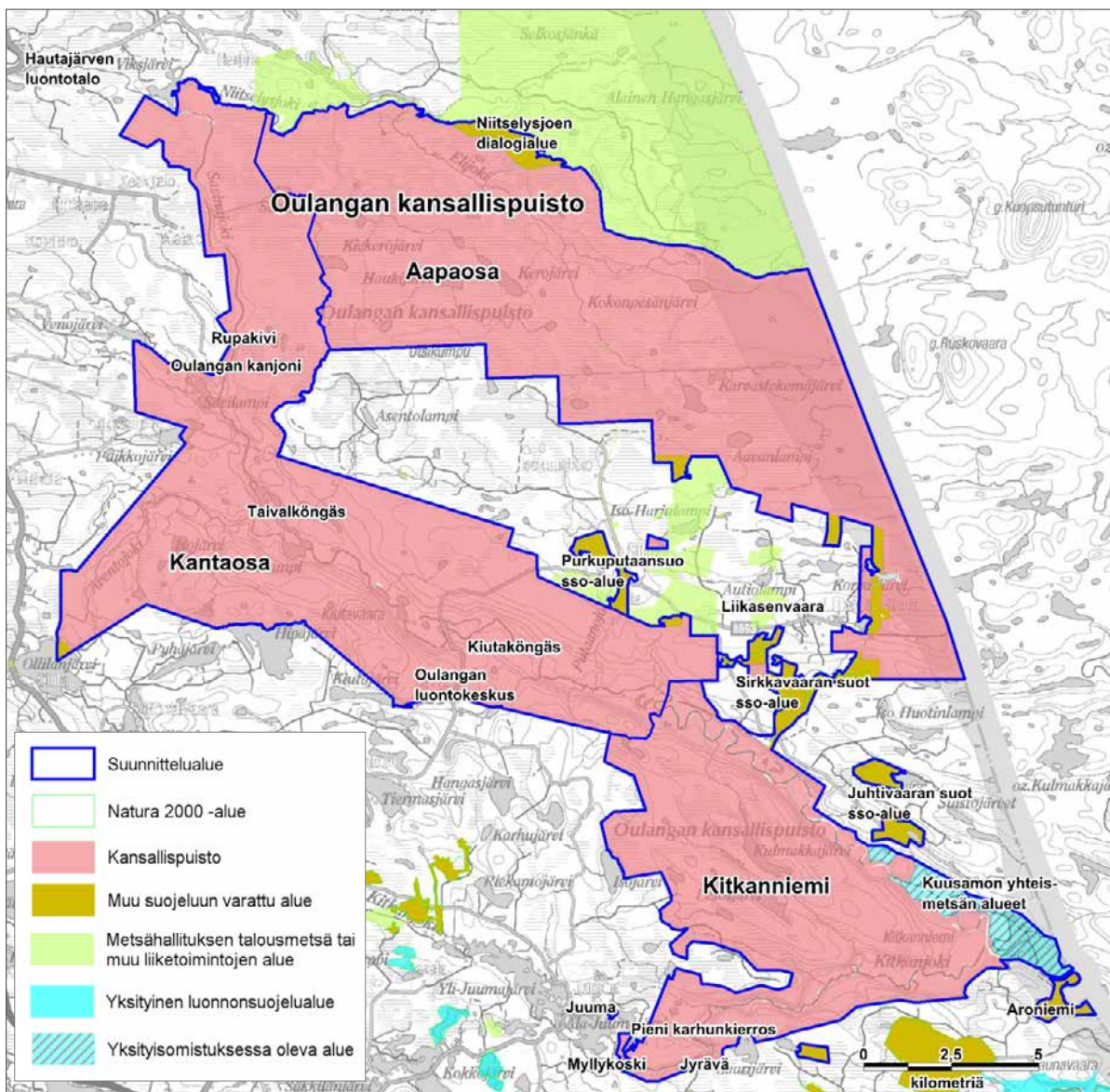

Kuva 1. Oulangan Natura-alue sijaitsee Kuusamon ja Sallan kuntien sekä Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntien alueella maamme itäräjällä. Kuvassa on esitetty Oulangan sijainti luonnonsuojelualueiden verkostossa ja lähimmät suojelualueet.

Suurimpia lähiseudun suojelukohhteita ovat Sallan puolella sijaitsevat Pyhätunturin alue, Peuratunturi ja Viimatunturi, Miehkinkävaaran suot sekä Löytöjängän–Suksenpaistama-aavan soidensuojelualue. Kuusamossa lähimmät suuret suojelualueet ovat Sukerijärven luonnonpuisto, Valtavaara–Pyhävaaaran luonnonsuojelualue Rukan kupeessa sekä Posion puolella sijaitseva Riisitunturin kansallispuisto.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Kuva 2. Pääosa suunnittelualueesta kuuluu Oulangan kansallispuistoon, joka muodostuu kolmesta osasta: kantaosa on perustettu vuonna 1956, aapaosa on liitetty puistoon 1981 ja Kitkanniemi 1989.

Kansallispuiston ohella Oulangalla on suojeluun varattuja, valtion omistuksessa olevia maita sekä yksityisomistuksessa olevia maita ja vesialueita – mm. kansallispuiston alueen sisällä sijaitseva Kitkajoki. Suunnittelualueella ei ole yksityisiä luonnonsuojelualueita.

Suojeluun varatut valtionmaat on hankittu tai siirretty suojeluun Natura-ohjelman toteutuksen yhteydessä, mutta niitä ei ole vielä perustettu luonnonsuojelualueiksi. Niitselysjoen dialogialue on siirretty suojeluun Metsähallituksen ja luontojärjestöjen välisten neuvottelujen tuloksena.

Kansallispuistorajauksen sisällä on neljä yksityisomistuksessa olevaa kiinteistöä, joiden kohdalla Natura-suojelun toteutus on vielä kesken. Ko. kiinteistöjen pinta-ala on 4 ha. Tämä suunnitelma ei koske mainittuja kiinteistöjä ennen suojelun toteutumista. Kartoissa ko. kiinteistöjä ei mittakaavasyistä ole esitetty erillään kansallispuiston alueesta.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10.

2 Perustamistarkoitus

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	
Selite	Lomakkeella esitetään suunnittelualueeseen kuuluvien suojelualueiden ja -ohjelmakohteiden perustamistarkoitus sekä tiettyjen suunnittelualuetta koskevien kansainvälisten sopimusten tavoitteet. Perustamissäädöksessä tai suojeluohjelmassa määritelty suojelualueen perustamistarkoitus on pohjana suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittelylle. Perustamistarkoitus vaikuttaa osaltaan myös suunnittelualueen vision määrittelyyn sekä kehittämistavoitteiden asettamiseen (ks. pääluke III). Suojeluohjelmakohteilla, joita ei vielä ole perustettu luonnonsuojelualueiksi, suojelun tarkoitus on määritelty ao. suojeluohjelmassa. Suojelualueisiin kohdistuvia tavoitteita sisältyy mm. kosteikkojen suojelua koskevaan Ramsarin sopimukseen.	
Suunnittelualueen tai sen osan nimi	Perustamissäädös, suojeluohjelma tai -sopimus	Alueen suojelutarkoitus
Oulanka	Natura 2000	Luontodirektiivissä (92/43/ETY) mainittujen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen sekä lintudirektiivissä (79/409/ETY) mainittujen lajien suotuisan suojelutason turvaaminen
Oulangan kansallispuisto	Laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille 634/1956. Laajennukset lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamiseksi kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi 674/1981 ja lailla Oulangan kansallispuiston laajentamisesta 115/1989. Rauhoitusmääräykset on annettu asetuksella eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallispuistoista ja luonnonpuistoista 582/1991.	Oulangan kansallispuisto on yleiseksi luonnonnähtävyydeksi tarkoitettu luonnonsuojelualue, jonka tehtävänä on säilyttää pinnanmuodoiltaan sekä eliölajistoltaan poikkeuksellinen ja monipuolinen Oulangan erämaa-alue luonnontilaisena. Kansallispuisto tarjoaa mahdollisuuksia retkeilyyn, opetukseen ja tutkimukseen. Vuonna 1956 perustetun puiston aluetta kutsutaan kantaosaksi , vuoden 1981 laajennusaluetta puiston pohjoisosassa aapaosaksi ja vuoden 1989 laajennusaluetta puiston eteläosassa Kitkanniemen alueeksi .
Juhtivaara, pl. lisakinaron alue	Soidensuojeluohjelma	Säilyttää riittävästi suoyhdistymiä luonnontilaisina kaikkien suoyhdistymätyyppien alueilla. Suojelun perusteita ovat mm. suoalueen vesitalouteen ja pinnanmuodostukseen liittyvät erityispiirteet sekä alueella esiintyvien eri suotyyppien ja suolintujen määrä ja jakauma, uhanalaiset eliölajit, kohteen tutkimus- ja opetuskäyttö sekä sen maisemallinen merkitys.
Purkuputaansuo	Soidensuojeluohjelma	Ks. edellinen.
Sirkkapuro	Soidensuojeluohjelma	Ks. edellinen.
Pesospuron suot –Kulmakkosuo	Soidensuojeluohjelma	Ks. edellinen. Nämä alueet sisältyvät kokonaisuudessaan kansallispuiston Kitkanniemen laajennusosaan.
Oulankajoen laakso	Harjunsuojeluohjelma	Harjujen geologisten, geomorfologisten ja maisemallisten piirteiden suojelu
Jyrävänjärven kalliot	Arvokkaat kallioalueet -selvitys	Biologisten, geologisten ja maisemallisten arvojen suojelu. Osa Jyrävänjärven kalliot -kohteesta kuuluu Oulangan Natura-alueeseen, osa sijaitsee sen ulkopuolella. Suunnittelualueella kohde sijaitsee päällekkäin Natura-alueen kanssa, joten sen pinta-alaa ei ole erikseen huomioitu laskettaessa suunnittelualueen kokonaispinta-alaa.

Kuusamon kosket	Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue	Maaseudun kulttuurimaisemien moninaisten arvojen turvaaminen. Pääosa Kuusamon kosket -maisema-alueesta kuuluu Oulangan Natura-alueeseen, pieni osa sijaitsee sen ulkopuolella. Suunnittelualueella kohde sijaitsee päällekkäin Natura-alueen kanssa, joten sen pinta-alaa ei ole erikseen huomioitu laskettaessa suunnittelualan kokonaispinta-alaa.
Aroniemi	Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava	Luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla suojeltavaksi tarkoitettu alue. Pyritään edistämään alueen luonnon monimuotoisuuden sekä ekologisten yhteyksien säilymistä.
<p>Yhteenveto</p>		
<p>Suunnittelualan keskeisin kohde on kansallispuisto, joka on perustettu vuonna 1956. Kansallispuistoa on laajennettu merkittävästi 1981 ja 1989. Kantaosalla ja kahdella laajennusosalla on kullakin hieman erilaiset rauhoitusmääräykset, mistä aiheutuu usein sekaannuksia puiston käytössä ja hoidossa.</p> <p>Kansallispuistorajauksen sisällä on neljä yksityisomistuksessa olevaa kiinteistöä, joiden kohdalla Natura-suojelun toteutus on vielä kesken. Ko. kiinteistöjen pinta-ala on 4 ha. Tämä suunnitelma ei koske mainittuja kiinteistöjä ennen suojelun toteutumista. Kartoissa ko. kiinteistöjä ei mittakaavasyistä ole esitetty erillään kansallispuiston alueesta.</p> <p>Juhtivaaran, Purkuputaansuon ja Sirkkapuron soidensuojeluohjelmakohteet on hankittu valtiolle. Alueiden suojelun toteuttamisesta ei ole vielä tehty päätöksiä. Mahdollisuuksia ovat alueiden liittäminen kansallispuistoon tai perustaminen erillisiksi luonnonsuojelualueiksi. Kansallispuiston monimutkaiset rauhoitusmääräykset – etenkin metsästyksen sääntelyn suhteen – hankaloittavat päätöksiä suojelusta.</p> <p>Kitkanniemen alueella puiston rajojen sisällä sijaitsevat lammet ja järvet hankitaan valtiolle ja liitetään puistoon. Vesialueiden vaihdosta on tehty sopimus KYVOK:n kanssa vuonna 2010. Oulankajoen alaosa ja Kitkajoki jäävät osakaskuntien hallintaan.</p> <p>Juhtivaaran suot -ohjelmakohteeseen kuuluva lisakinaron alue (32 ha) jätetään suojelematta, koska alueen luontoarvot ovat hävinneet ennen suojelun toteuttamista.</p>		

3 Osallistaminen

Selite Kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen suunnittelussa on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon toimintatapa. Osallistamisen tavoitteena on saada luonnonsuojeluun liittyville tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä, vähentää ristiriitoja Metsähallituksen ja eturyhmien välillä sekä eri eturyhmien kesken, saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä ratkaisuille pohjaksi, saada yhteistyötahot sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja keskeisiin ratkaisuihin sekä luoda pysyvä yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken.

Kohdennettu osallistaminen	Osallistetut tahot	Nimetty edustaja
	Hallinto ja viranomaistahot	
Projektiryhmä	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	Tupuna Kovanen
Yhteistoimintaryhmä	Kuusamon kaupunki	Mika Perttunen
Yhteistoimintaryhmä	Sallan kunta	Pekka Huhtala
Kahdenvälinen osallistaminen	Kuusamon yhteismetsä	
Kahdenvälinen osallistaminen, kuuleminen yhteistoimintaryhmässä	Ala-Kitkan paliskunta	Ari-Pekka Kilpivaara / Ilpo Haataja
Kahdenvälinen osallistaminen	Sallan paliskunta	
Kuuleminen yhteistoimintaryhmässä	Oulun riistanhoitopiiri	Keijo Kapiainen / Harri Hepo-oja
Kuuleminen yhteistoimintaryhmässä	Rajavartiosto / Paljakan vartio	Kari Saapunki
	Järjestöt ja ryhmät	
Yhteistoimintaryhmä, suunnittelun esittely yhdistyksen hallituksen kokouksessa	Ruka–Kuusamon Matkailuyhdistys	Anne Murto
Yhteistoimintaryhmä	Matkalle Sallaan / Sallan Matkailuyhdistys	Paula Aspholm-Heinonen
Yhteistoimintaryhmä	Käylän maamiesseura	Arja Kilpivaara
Yhteistoimintaryhmä	Hautajärven kyläyhdistys	Sakari Huhtala
Yhteistoimintaryhmä	Kuusamon luonnonystävät	Risto Sola
	Yritykset	
	Matkailuyritysten edustajina yhteistyöryhmässä ovat matkailuyhdistykset. Yrityksiä on osallistettu hoito- ja käyttösuunnitelman kanssa samaan aikaan koostetun luontomatkailusuunnitelman valmisteluun.	

Lisätietoja

Suunnitelman tavoitteet on käsitelty Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelujen johtoryhmässä 3.6.2010 ja Oulangan yhteistoimintaryhmässä 8.6.2010.

Yksityisten maanomistajien osallistaminen (Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisalueet)

Kuusamon yhteismetsä: Yhteismetsän edustajien kanssa on pidetty kokous, jossa käsiteltiin Naturen toteutusta yhteismetsän mailla, kansallispuiston reittisuunnitelmia ja metsästysasioita.

Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunta (KYVOK): KYVOK:n edustaja on ollut paikalla kalastusasioita käsitelleessä yleisötilaisuudessa. KYVOK:n kanssa on neuvoteltu Kitkanniemen vaihtovesiä koskevan puitesopimuksen toteuttamisesta, kalastuksen järjestelyistä, kalastajien käytössä olevan kansallispuiston palveluvarustuksen (tarkoittaen Kitkajoen alaosan varressa olevia rakenteita) ylläpidosta sekä yhteisluvan valmistelusta.

Avoimet osallistamistilaisuudet	Paikka	Pvm	Osallistujat (lkm)
Yleisötilaisuus, suunnittelun aloittaminen	Oulangan luontokeskus, Kuusamo	19.01.2010	34
Yleisötilaisuus, suunnittelun aloittaminen	Hautajärven luontotalo, Salla	20.01.2010	41
Yleisötilaisuus, metsästysasiat	Sokos Hotel, Kuusamo	29.03.2010	25
Yleisötilaisuus, kalastusasiat	Oulangan luontokeskus, Kuusamo	11.05.2010	20
Yleisötilaisuus, suunnitelman tavoitteet	Oulangan luontokeskus, Kuusamo	22.06.2010	4
Yleisötilaisuus, suunnitelman tavoitteet	Hautajärven luontotalo, Salla	23.06.2010	7
Metsähallituksen edustaja tavattavissa, suunnitelmaluonnoksen esittely	Palvelupiste Karhuntassu, Kuusamo	07.12.2010	1
Metsähallituksen edustaja tavattavissa, suunnitelmaluonnoksen esittely	Oulangan luontokeskus, Kuusamo	08.12.2010	1
Metsähallituksen edustaja tavattavissa, suunnitelmaluonnoksen esittely	Hautajärven luontotalo, Salla	09.12.2010	9
Osallistujat yhteensä			142
Pyydetty lausunnot (kpl)	36	Saadut lausunnot (kpl)	19 sekä 5 muuta kirjallista palautetta
			Lausuntoyhteenveto on suunnitelman liitteessä 5.

Lisätietoja

Osallistamisen vaikutus suunnitelmaan

Suunnittelussa on pyritty tarjoamaan runsaasti osallistumismahdollisuuksia: on järjestetty yleisötilaisuuksia, lähetetty tiedotteita sekä kysytty mielipiteitä ajankohtaisista asioista **luontoon.fi**:ssa, **facebookissa** ja asiakaspalvelupisteissä. Osallistamista on toteutettu myös teemoittain: metsästyksestä, kalastuksesta ja poronhoidosta järjestettiin kustakin oma keskustelutilaisuutensa.

Teemakohtaiset osallistamistilaisuudet osoittautuivat hyväksi tavaksi koota yhteen kustakin asiakokonaisuudesta kiinnostuneet henkilöt. Keskustelussa voitiin syventyä käsiteltävään asiaan ja jakaa aiheeseen liittyvää tietoa. Paikallisia asukkaita kiinnostavia asioita olivat erityisesti metsästys ja kalastus.

Osallistamisen ongelmana on, että etenkin paikallisten asukkaiden luonnon käyttöä säännellään lähinnä muualla kuin hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Esimerkiksi metsästystä koskeva sääntely on kirjattu Oulangan rauhoitusmääräykset sisältävään asetukseen (582/1991), kun taas maastoliikennettä säätelevät ensi sijassa maastoliikennelaki (1710/1995) ja Metsähallituksen **Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet**³⁰. Paikalliset asukkaat kokevat, ettei osallistamistilaisuuksissa esitetyillä näkemyksillä voida oikeasti vaikuttaa suunnitelmaan, ja etteivät heidän näkemyksensä välity asioista päättävälle taholle – esimerkiksi rauhoitusmääräysten uudistamiseen liittyen. Edelleen paikalliset asukkaat toivat suunnittelun yleisötilaisuuksissa esiin, että suunnitelman osallistaminen on turhaa, jos ratkaisut on tehty jo muualla. Tiettyjen käyttömuotojen – kuten maastoliikenteen – osalta alueen käyttäjien ja Metsähallituksen näkemykset poikkeavat voimakkaasti toisistaan, ja yhteisten päätösten teko on vaikeaa.

4 Vesistöt ja merialueet

Lomakkeeseen liittyy kartta 3: Oulangan vesistöt, valuma-alueet ja pohjavesialueet

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen vedenlaatua sekä lintuvesiluonnetta makean veden ja merialueiden osalta. Laatuluokka kuvaa pintavesien ekologista tilaa ja lintuvesipisteet (**ESA**-pisteytys) kohteen lintuvesiarvoa. Lomakkeeseen liittyy kartta, joka kuvaa alueen vesistöjä ja vesistöaluejakoa.

Järvet, virtavedet ja pohjavesialueet

Järvet (nimi ja pinta-ala)	Suojeluperuste (rekisterissä)	Vesipuidedirektiivitunnus	Pintavesityyppi	Pinta-ala (ha)	Laatuluokka
Karvastekemäjärvi	Natura 2000: Luontotyytit – mm. jokireitit, kalkkilammet, huurresammallahteiköt ja tulvaniityt. Direktiivilajit. Linnusto.	73.017.1.039_001	Runsasravinteiset, runsaskalkkiset järvet	119	Ei arvioitu
Kulmakkojärvi	Natura 2000 (ks. edellä)	73.011.1.001_001	Pienet ja keskikokoiset vähähumuksiset järvet	57	Ei arvioitu
Puikkojärvi	Natura 2000 (ks. edellä)	73.012.1.005_001	Runsasravinteiset, runsaskalkkiset järvet	55	Ei arvioitu
Pesosjärvi	Natura 2000 (ks. edellä)	73.021.1.018_001	Pienet ja keskikokoiset vähähumuksiset järvet	44	Ei arvioitu
Korvasjärvi	Natura 2000 (ks. edellä)	73.000.1.014_001	Runsasravinteiset, runsaskalkkiset järvet	38	Ei arvioitu
Savilampi	Natura 2000 (ks. edellä)	73.012.1.004_001	Hyvin lyhytviipymäiset järvet	33	Ei arvioitu
Virtavedet (nimi ja pituus)	Suojeluperuste (rekisterissä)	Vesipuidedirektiivitunnus	Pintavesityyppi	Pituus (km)	Laatuluokka
Oulankajoki	Natura 2000 (ks. edellä)	73.011_y01	Suuret kangasmaiden joet	94	Erinomainen
Kitkajoki	Natura 2000 (ks. edellä)	73.021_y01	Suuret kangasmaiden joet	22	Erinomainen
Savinajoki	Natura 2000 (ks. edellä)	73.013_001	Suuret kangasmaiden joet	25	Ei arvioitu
Aventojoki	Natura 2000: Luontotyytit – mm. jokireitit, kalkkilammet, huurresammallahteiköt ja tulvaniityt. Direktiivilajit. Linnusto.	73.061_001	Keskisuuret kangasmaiden joet	12	Erinomainen
Niitselysjoki	Natura 2000 (ks. edellä)	73.017_001	Keskisuuret turvemaiden joet	17	Ei arvioitu
Pohjavesialueet		Tunnus	Aluetyyppi	Pinta-ala (km ²)	Laatuluokka
Jäkälänmutka		11305114	III Muu pohjavesialue	31,5	Ei arvioitu
Runsulamminkangas		11305117	III Muu pohjavesialue	4,2	Hyvä
Pikku Harrihauta		11305115	III Muu pohjavesialue	3,4	Hyvä
Haaralamminkangas		11305116	III Muu pohjavesialue	3,3	Hyvä

Keroharju		12732226	III Muu pohjavesialue	0,9	Ei arvioitu
Kerojärvi		12732225	III Muu pohjavesialue	0,4	Ei arvioitu
Elijoki		12732223	III Muu pohjavesialue	0,3	Ei arvioitu
Uopajanlampi		12732224	III Muu pohjavesialue	0,2	Ei arvioitu

Lisätietoja

Lomakkeelle on nimetty Oulangan Natura-alueen suurimmat ja merkittävimmät järvet ja joet. Näiden lisäksi Oulangalla on useita pienempiä järviä, lampia ja virtavesiä.

Oulanka kuuluu Koutajoen latvaosien päävesistöalueeseen (vesistöalueen numero 73), joka Oulangan alueella jakautuu toisessa jakovaiheessa Oulankajoen alaosan alueeseen (73.01), Kitkajärven alueeseen (73.02), Aventojoen valuma-alueeseen (73.06) ja Kuusinkijoen valuma-alueeseen (73.04). Alueen vedet laskevat Oulanka-, Kitka- ja Kuusinkijoen kautta itärajan taakse Paanajärveen ja edelleen Pääjärveen.

Koutajoen vesistö on suojeltu koskiensuojelulalla (35/1987). Se kuuluu myös kansainväliseen **Protect Aqua** -ohjelmaan, johon kuuluvat vesialueet on luokiteltu tieteellisesti arvokkaiksi ja merkittäviksi tutkimuskohteiksi. Koutajoen alueen jokivesistöt ovat kirkasvetisiä ja vähäravinteisia. Kitkajoki on selvästi kirkasvetisin. Oulankajoki on tummavetisin, mutta sielläkin vesi on vain lievästi humuspitoista ja lievästi ruskeaa. Erot vesien humuspitoisuudessa ja värissä ovat seurausta valuma-alueiden luontaisista ominaisuuksista. Oulanka- ja Kitkajoen ekologinen tila ja vedenlaatu on erinomainen.

Oulangan Natura-alue sisältyy vesipolitiikan puitedirektiivin (2000/60/EY) artiklan 6 mukaiseen rekisteriin (ns. **suojelualuerekisteri**).

Merialueet

Nimi	Helcom-luokka ²	BSPA-luokka ³	Suojeluperuste (rekisterissä)	Vesipuitedirektiivi-tunnus	Vertailuvesistön tunnus	Lintuvesipisteet (ESA)	Laatuluokka
Ei ole							

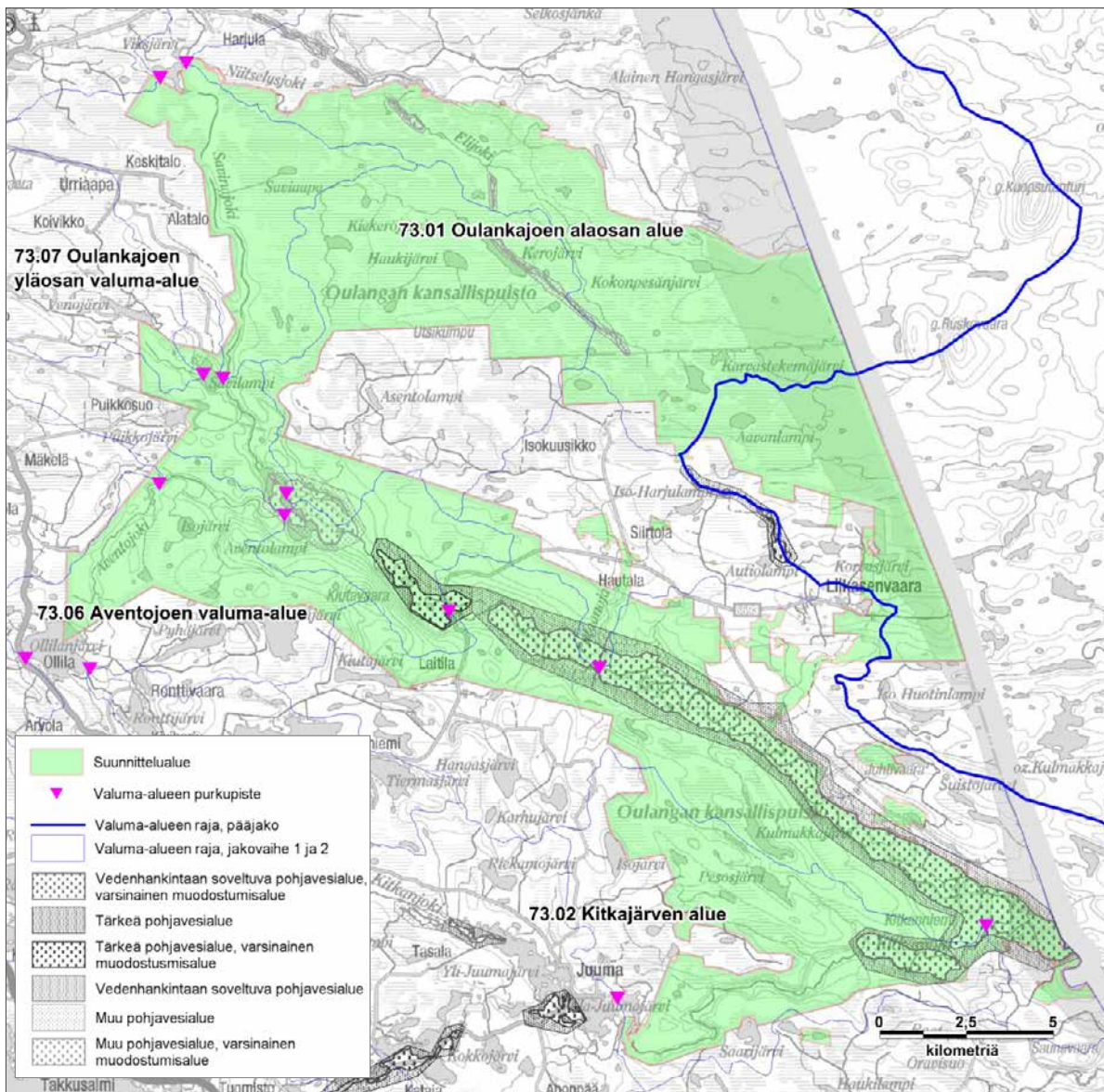
Lisätietoja

Yhteenveto

Oulanka on virtaavien vesien kansallispuisto. Aluetta halkoo kaksi isoa, itään virtaavaa jokea: Oulanka ja Kitka. Puiston alueella sijaitsee myös useita Oulangan ja Kitkan latva- ja sivujokia – kuten Avento- ja Savinajoki – sekä lukuisia pieniä puroja. Oulangan kansallispuiston sydämen muodostaa Oulankajoki. Noin 135 km pitkän joen vedet kerääntyvät Sallan suoalueilta, ja varsinainen Oulankajoki saa alkunsa Aittajärvestä. Ala-Kitkajärven Kiveskoskesta alkava Kitkajoki yhtyy Oulankajokeen ennen rajavyöhykettä. Oulanka- ja Kitkajoen ekologinen tila ja vedenlaatu on erinomainen. Oulangalla ei ole suuria järviä, mutta Natura-alueeseen kuuluu useita pikkujärviä ja -lampia.

² Helcom-luokka = Itämeren vesialueiden laatuluokitus, jonka kriteeristö on kehitteillä ja täsmentyy vuoden 2010 aikana.

³ BSPA = Baltic Sea Protection Area (Helcomin ylläpitämä Itämeren suojelualueiden tietokanta). Kehitteillä olevan kriteeristön mukainen luokitus.

Kuva 3. Oulangan vesistöt, valuma-alueet ja pohjavesialueet. Oulanka kuuluu Koutajoen päävesistöalueeseen. Vesistöjen tila Oulangalla, siltä osin kuin sitä on arvioitu, on hyvä tai erinomainen. Pieniä järviä ja lampia ei pääsääntöisesti ole arvioitu. Merkittävämpiä vesistöjä Oulangalla ovat Kitka- ja Oulankajoki. Oulankajoen yläosa sekä osa joen latvavesistä kuuluvat kansallispuistoon; alaosa sekä Kitkajoki ovat osakaskuntien hallinnassa.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10.

5 Geologia

Selite	Lomakkeella esitetään suunnittelualan keskeiset geologiset piirteet: kallioperään, maaperään ja geomorfologiaan liittyvät tiedot.
Kallioperä	<p>Suunnittelualan kallioperä kuuluu vanhaan karjalaiseen liuskemuodostumaan, joka ulottuu Koillismaalla laajana kaarena Etelä-Posiolta Pohjois-Kuusamoon. Muinaisen poimuvuoriston jäänteet eroavat kiviainekseltaan selvästi ympäröivästä karummasta, vielä vanhemmasta kallioperästä. Vuorenpoimutuksesta johtuen kallioperä on liuskeinen ja laadultaan vaihteleva. Eri kiviainekset vuorottelevat kallioperässä hyvinkin kapeina jaksoina, joissa kaikissa esiintyy vaihtelevassa määrin kasviraivinteina toimivia, herkästi rapautuvia ja veteen liukenevia kivilajeja. Kivilajit koostuvat vaihdellen dolomiittisestä, kalsium- ja magnesiumpitoisesta kalkkikivestä sekä metabasiitista, albiittidiabaasista, konglomeraatista, kvartsiitista ja kiilleliuskeesta, jotka nekin ovat eriasteisesti kalsiumpitoisia. Puhtaimmat kalkkikivialueet sijaitsevat luovutetulla alueella Venäjän puolella.^{1,2,3} Suunnittelualueella esiintyvä dolomiitti on hyvin harvinainen kivilaji Suomessa. Sen osuus on alle 0,1 % kallioperästä⁴.</p> <p>Suunnittelualueeseen osittain sisältyvät Jyrävänjärven kalliot kuuluvat luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaisiin Pohjois-Pohjanmaan kohteisiin, arvoluokkaan 2 (erittäin arvokas kallioalue).⁵</p>
Maaperä	<p>Suunnittelualan maaperä on muodostunut viimeisimmän jäätiköitymisvaiheen aikana sekä mannerjäätikön vetäytymisvaiheessa. Vallitseva maalaji on jäätikötoiminnan kasaama lajittumaton moreeni, joka verhoaa ylävämpien alueiden kallioperää vaihtelevan paksuisena kerroksena tasoittaen sen epätasaisuuksia. Paikoitellen esiintyy hyvin pienipiirteistä moreenikumparemaisemaa. Jokilaaksossa sen sijaan vallitsee jäätikön sulamisvesien kerrostama ja lajittlema maa-aines, sora ja hiekka, joka täyttää kalliorinteisen laakson^{6,7}. Nämä glasifluviaaliset ainekset ovat huuhtoutumisen myötä menettäneet suuren osan ravinteistaan, joten ne ovat kasvien kannalta epäedullisempia kasvupaikkoja kuin lajittumaton ja huuhtoutumaton rinnemaiden moreeni.</p> <p>Jääkauden jälkeisen ajan merkittävin maaperään vaikuttava tekijä on ollut soistuminen. Suunnittelualan pinnanmuotojen takia soita on niin pohjoisosan laajoina suoaltaina kuin eteläosan erityyppisinä rinesoina. Rinnesoita esiintyy Kuusamon ilmastotekijöistä johtuen melko jyrkilläkin rinnemailla. Kallioperän vaihteleva laatu heijastuu alueen soilla siten, että niiden ravinteisuus vaihtelee vastaavasti ultraemäksisestä melko karuun. Osa soista on hyvin harvinaisia ns. kalkkisoita, joiden rimpiin kerrostuu edelleen kalkkiliejua.</p>
Geomorfologia	<p>Suunnittelualan korkeusvaihtelut ovat äkillisiä ja suuria, mikä johtuu kallioperän liuskeisuuden pystysuuntautuneisuudesta ja kivilajien vaihtelevasta kulutuskestävyydestä. Kiutavaaran kova kvartsiittilaki kohoaa yli 200 m korkeammalle kuin Oulankajoen pinta vaaran juurella. Keskeisin maisemaelementti on Oulankajoen laakso. Oulankajoki on geologisesti hyvin vanha joki, joka on saanut alkunsa jo tertiäärikaudella, kun kallioperäliikuntojen yhteydessä tapahtui kallioperän eriasteista murtumista ja rakoilua. Huomattavimpia murroksia tapahtui nykyisen Paanajärven kohdalla, jossa maankuoren vajoama mahdollisti syvän järven synnyn. Vähäisempää rakoilua esiintyi nykyisen Oulangan alueella kallioperän ns. ruhje- eli heikkousvyöhykkeissä, joihin vesi kymmenien miljoonien vuosien aikana kulutti muuta ympäristöä syvemmän jokilaakson. Oulankajoen laakso muodostui pääosin kahden kulutuskestävyydeltään erilaisen kivilajin yhtymäkohtaan. Tämä on parhaiten nähtävissä Oulangan kansallispuiston suosituimmalla näköalakohteella Kiutakönkällä, jossa koski kuohuu pohjoisrannan pehmeämmän dolomiittijyrkänteen ja etelärannan kovemman kvartsiittitasanteen välissä.^{1,2,6,7}</p> <p>Myöhemmässä vaiheessa merkittävin maisemakuvaa muokannut tekijä oli jääkausi. Hitaasti etenevä, useita kilometrejä paksu mannerjäätikö muovasi maaston pinnanmuotoja erityisesti sen liikesuunnan mukaisissa järvi- ja painanteissa – kuten Oulankajoen laaksossa. Jäätikön sulamisvaiheen aikana noin 9 500 vuotta sitten tapahtui yhtäällä voimakasta kulutusta, toisaalla irtaimien aineiden kerrostumista. Juuman vuomat – Jäkälä-, Lammas- ja Hautavuoma – ovat jäätiköjokien vanhoja uomia, sulavasta jäätiköstä vapautuneiden valtaisten vesimassojen puhdistamia kallioperän ruhjevöhykkeitä. Jäätiköjokien huuhtoma irtain maa-aines kasautui paksuiksi sora-, hiekka- ja hietakerrostumiksi alemmas Oulankajoen ja sen sivujokien – kuten Kitkajoen – alaviin laaksoihin, jonne kehittyi myös erilaisia jääkontaktimuodostumia – kuten deltoja, kame-kumpuja ja kame-terasseja. Näihin muodostumiin hautautui jäälohkareita, jotka myöhemmin sulaessaan muodostivat</p>

<p>Geomorfologia</p>	<p>suppia ja suppalampia. Alueen ainoa harjumuodostuma on Keroharjun harjukso, joka ulottuu läpi pohjoisen aapasuoalueen. Alueella on myös tuulen muovaamia pinnanmuotoja, hiekkavalleja eli dyynejä, jotka ovat peräisin jääkauden jälkeiseltä lyhytaikaiselta, hyvin kylmältä kaudelta ennen kasvillisuuden vakiintumista.^{6,7}</p> <p>Kun jäätikkö vetäytyi, Oulankajoki ja sen sivujoet jatkoivat maisemakuvan muovaamista kaivautumalla vähitellen jääkauden sulamisvaiheen kerrostamaan syvään hiekkapatjaan. Meanderoiva Oulankajoki mutkittelee ja kaartelee hiekkasedimenteissä jokilaakson reunalta toiselle, mikä irrottaa, kuljettaa ja kerrostaa maa-ainesta yhä uudelleen. Tällä hetkellä jokiuoma on kaivautunut noin 20–35 m:n syvyydelle hiekkakerrostumiin. Vuosituhantinen vesien virtaus on muovannut uomasta erilleen kuroutuneita makkarakärviä, vanhoja uomia, eroosiotörmä ja meanderisärkkiä. Jokiuoman kaunis, säännönmukainen kaareilu on seurausta tiettyjen ehtojen täyttymisestä: Oulankajoen laakso on suora ja tarkkarajainen, sen vietto on sopivan jyrkkä, laakson täytteenä on riittävästi sopivan hienojakoisia sedimenttejä, ja laaksossa on tilaa kaareilulle. Perustekijöiden ohella tarvitaan runsaasti vettä: merkittävin Oulankajoen kulutusvoimaan vaikuttava tekijä ovat äkilliset tulvat, joista Oulankajoki on erityisen tunnettu. Joki voi tulla paitsi keväisin ja syksyisin, myös keskellä kesää äkillisten, runsaiden sateiden seurauksena. Tulvien voimakkuus johtuu laakson jyrkkäpiirteisyydestä ja siitä, että vesireitin varrella ei ole vesivarastoina toimivia, tulvia tasoittavia laajoja järviä.^{6,7} Sopivista geologisista ja geomorfologisista tekijöistä johtuen Oulankajoki lienee maamme edustavin luonnontilainen meanderijoki. Pitkäaikaisseurannoissa⁸ on havaittu Oulankajoen tulvahuippujen vuosikymmenien mittaan madaltuneen, mikä vaikuttanee jatkossa merkittäväällä tavalla jokiekosysteemin toimintaan.</p>
<p>Lisätietoja</p>	
<p>GTK on tehnyt Oulangalla vuonna 2010 maaperäkartoitusta ja Ruka–Kuusamon geologiseen matkailukarttaan liittyviä maastotöitä.</p>	
<p>Yhteenveto</p>	
<p>Suunnittelualueelle on tyypillistä geologinen ja geomorfologinen monimuotoisuus – suuri geodiversiteetti, jonka päätekijöitä ovat kallioperän laadun vaihtelu ja kalkkipitoisten kiviainesten osuus kallioperässä. Oulangan kallioperä koostuu niin kulutuskestävistä kvartsiiteista kuin rapautumisherkistä liuskeista, minkä ansiota on alueen korkokuvan huomattava vaihtelu. Toinen merkittävä tekijä on Oulankajoki, jonka dynaamiset jokiprosessit – äkilliset tulvat sekä tulvien kuljettama ja kasaama hiekka – muokkaavat maisemakuvaa edelleen. Nämä perustekijät yhdessä jääkauden massiivisen kulutusvoiman kanssa ovat luoneet maiseman, jossa yhtäällä esiintyy korkeita, laakeita vaaroja ja toisaalla jyrkkärinteisiä, syviä uomia ja rotkolaaksoja laajoine eroosiolohkareikkoineen. Jääkauden jälkeen merkittävin maisemaa muokkaava geologinen tekijä on ollut soistuminen. Suunnittelualueen vaarat ovat rinesoiden ja pikkupurojen kirjavoimia, kun taas suunnittelualueen pohjoisin osa muodostaa laajan, vaikeakulkuisen aapasuoalueen lampineen ja pienvesineen.</p>	

6A Natura 2000 -luontotyypit

Lomakkeeseen liittyvät kartat 4 ja 5: Oulangan Natura 2000 -luontotyypit ja luontotyyppien edustavuus

Selite

Lomakkeella kuvataan koko suunnittelualueen Natura 2000 -luontotyypit, niiden pinta-alat ja edustavuudet. **Edustavuus**-käsitteellä tarkoitetaan tässä yhteenvetoa Natura-tietolomakkeiden edustavuus- ja luonnontilaisuustiedoista. Edustavuus ilmentää, miten ”tyypillisenä” luontotyyppi alueella on, ja siihen vaikuttavat mm. luontotyypin rakenne, toiminta ja ennallistamismahdollisuudet. Lomakkeella tarkastellaan myös suunnittelualueen asemaa suojelualueverkostossa ja kytkeytyneisyyttä verkoston muihin kohteisiin. Natura-aluekohtaiset luontotyyppitiedot esitetään tarvittaessa liitteessä.

Luontotyypit				Luontotyyppien edustavuus luokittain (ha), luontotyypit I ja II ⁴							
Koodi	Luontotyyppi	Pinta-ala, luontotyyppi I (ha)	Pinta-ala, luontotyyppi II (ha)	Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä	
				LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II
3110	Karut kirkasvetiset järvet	13		13							
3130	Niukka–keskiravinteiset järvet	32		32							
3140	Kalkkilammet ja järvet	34		23		11					
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	612		571		41					
3210	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit	298		298							
3260	Pikkujoet ja purot	42		33		9					
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*	1		1							
6430	Kosteat suurruohoniityt	1						1			
6450	Tulvaniityt	83		23		54		6			
6510	Alavat niitetyt niityt	2		2							
6520	Vuoristojen niitetyt niityt	< 1		< 1							
7140	Vaiheittomien- ja rantasuot	159		92		67					
7160	Lähteet ja lähdesuot	4	1	3	1	1					
7220	Huurresammallähteet*	< 1		< 1							
7230	Letot	1 111	3 066	948	3 023	154	41	7		2	2
7310	Aapasuot*	8 002		7 864		127				11	
8210	Kalkkikalliot	67		67							

⁴ Luontotyyppi II esiintyy päällekkäisenä luontotyypin I kanssa.

* = ensisijaisen tärkeänä pidetty Natura 2000 -luontotyyppi

Koodi	Luontotyyppi	Pinta-ala, luontotyyppi I (ha)	Pinta-ala, luontotyyppi II (ha)	Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä	
				LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II
8220	Silikaattikalliot	18		18							
8230	Kallioiden pioneerikasvillisuus	< 1		< 1							
9010	Luonnonmetsät*	15 187	10	7 175		6 574		1 226	10	212	
9050	Lehdot	262		164		65		23		10	
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet	1								1	
9080	Metsäluhdet*	5				5					
91D0	Puustoiset suot*	1 056	1 983	949	1 925	94	58	13			
91E0	Tulvametsät*	52		8		44					
Luontotyyppien pinta-ala yhteensä (ha)		27 042		18 284		7 246		1 276		236	
Luontotyyppien osuus suunnittelualueesta (%)		94,1		67,6		26,8		4,7		0,9	
		Pinta-ala (ha)	Lisätietoja								
Muu kuin Natura-luontotyyppi		1 693	<p>Luontotyyppi-inventointi perustuu 80 %:sti maastokartoituksiin, 20 %:sti ilmakuvatulkintaan. Tarkentavia inventointeja tulee jatkossa kohdistaa ilmakuvatulkittujen kuvioiden lisäksi erityisesti eräiden pienialaisten luontotyyppien tietojen tarkentamiseen. Näitä ovat huurresammallahteiköt, lähteet ja lähdesuot, lehdot (erityisesti kuivat lehdot) ja kallioiden pioneerikasvillisuus. Tieto on puutteellisinta alueen lampien ja järvien luontotyyppien suhteen. Näiden luokitus perustuu pääosin karkeaan tulkintaan, ja kalkkilampien sekä järvien osalta kirjallisuustietoihin.</p> <p>Oulangan LT I -tiedoista puuttuvat alueen Natura-tietokannassa esiintyvät luontotyypit Vuoristojen niitetty niityt, Alavat niitetty niityt ja Kallioiden pioneerikasvillisuus, vaikka näitä on alueella. Ero johtuu tulkinnallisista epäselvyyksistä. Lisäyksiä Natura-tietokantaan nähden ovat luontotyypit Karut kirkasvetiset järvet, Niukka-keskiravinteiset järvet sekä Hakamaat ja kaskilaitumet. Vesistöjen osalta luokituksia tulee vielä täsmentää.</p>								
Ei inventoitu		0									
Kaikki kuviot yhteensä		28 735	<p>Muut kuin Natura-luontotyypit sisältävät enimmäkseen metsätaloudellisesti käsiteltyjä metsäkuvioita.</p> <p>Pinta-alatiedosta puuttuu maa-aineslailla (555/1981) suojeltu osa Natura-alueesta, joka on yksityisomistuksessa.</p>								

Verkostotarkastelu

Oulanka on Natura-luontotyyppiensä lukumäärän ja edustavuuden suhteen valtakunnallisesti erittäin arvokas alue. Määrällisesti merkittävimpiä luontotyyppijä ovat **aapasuot ja luonnonmetsät**, jotka kattavat 28 % ja 53 % suunnittelualan pinta-alasta. Alueen luonnonmetsien edustavuutta heikentävät 1900-luvun vaihteessa tapahtuneet laaja-alaiset harsintahakkuut, jotka näkyvät edelleen varsinkin mäntyvaltaisten alueiden puustorakenteessa ja lahopuun määrässä. Heikentyntä edustavuutta kompensoi luonnonmetsien suuri pinta-ala. Luonnonmetsistä edustavuudeltaan **erinomaiseksi** luokituu kuitenkin lähes puolet. Pohjoinen aapasuoalue luonnonmetsäsaarekkeineen muodostaa laajan, yhtenäisen erämaakokonaisuuden, joka on tärkeä erityisesti eläimistön suojelun kannalta. Pinta-alaltaan Oulangan kolmanneksi merkittävin Natura-luontotyyppi ovat **letot**, joiden osuus on 15 % suunnittelualan pinta-alasta. Lettojen määrä on valtakunnallisesti merkittävä. Nämä Oulangan määrällisesti merkittävimmät luontotyypit kuuluvat suojelutasoltaan luokkaan **epäsuotuisa–riittämätön**⁵.

Laajoja luontotyyppijä merkittävämpiä ja leimallisempia ovat ne luontotyypit, jotka heijastavat alueen poikkeuksellista kallioperää. Oulanka on valtakunnallisesti merkittävimpiä kalkki-vaikutteisten luontotyyppien esiintymisalueita. Alueen erikoisuuksia ovat **kalkkilammet ja -järvet, huurresammallahteiköt, letot, lehdot ja kalkkikalliot**. Luontotyyppiin **kalkkilammet ja -järvet** kuuluu useita pieniä vesistöjä. Luontotyyppi-inventoinneissa lähteiköitä, joista pääosa on ravinteikkaita huurresammallahteiköitä, on havaittu vajaat 100 kpl. Todellinen lukumäärä lienee useampikertainen. Letoista huomattava osa on edustavuudeltaan erinomaisia – rakenteeltaan, toiminnaltaan ja lajistoltaan edustavia, mihin joukkoon sisältyy useita harvinaisia kansallisia lettotyyppejä, topografisena varianttina rinnettoja sekä ultraemäksisiä, kalkkia saostavia **kalkkilettoja**. Lettotyyppijä tavataan myös useita – niistä harvinaisimpina kalkki-vaikutteisia tyyppijä. Nämäkin luontotyypit kuuluvat suojelutasoltaan luokkaan **epäsuotuisa–riittämätön**.

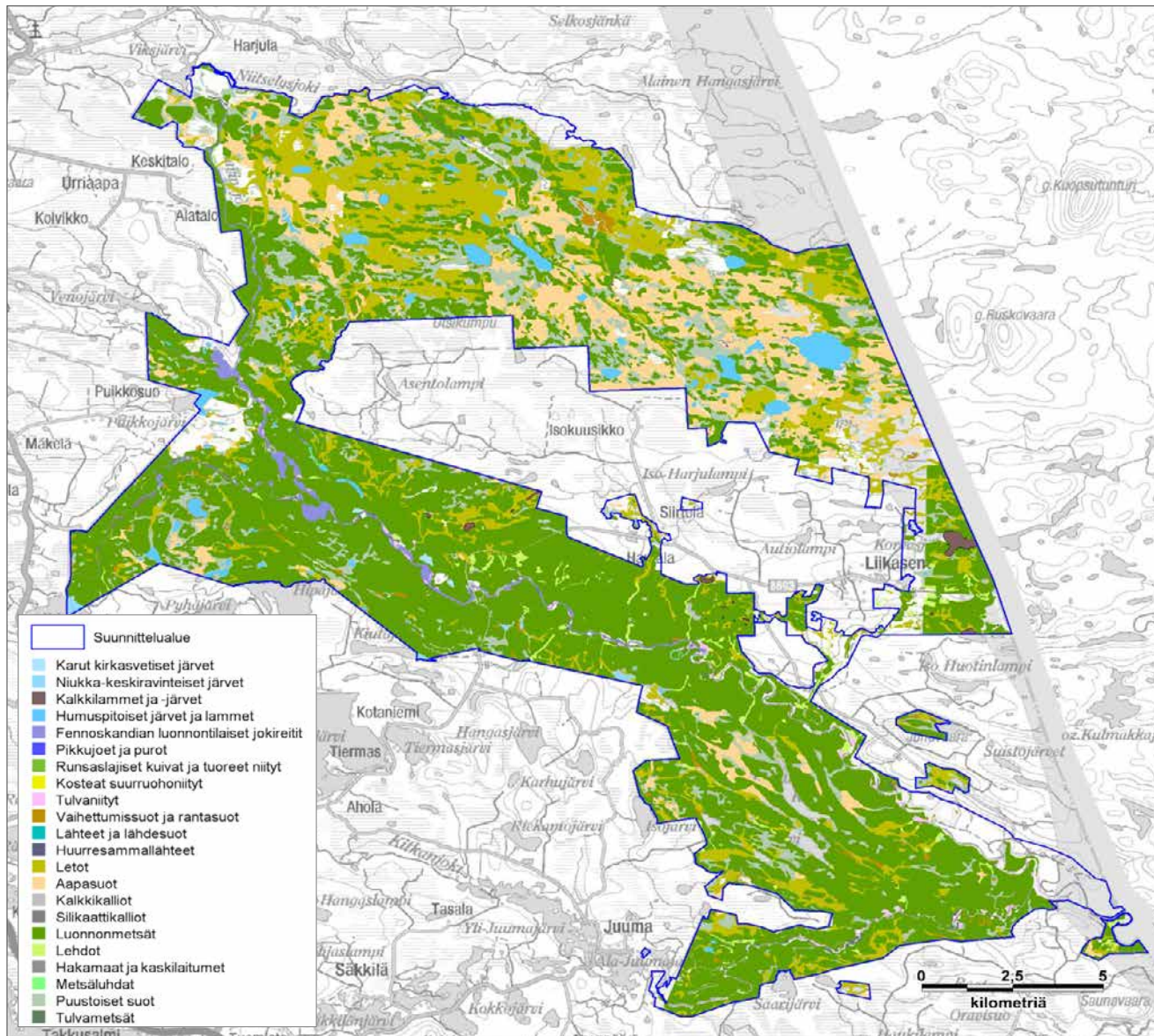
Oulankajoki, sen sivujoet ja niihin laskevat pikkupurot sekä tulvivien jokivarsien luontotyypit muodostavat toiminnallisen, ekologisen kokonaisuuden. Suunnittelualan valtakunnallisesti edustava jokiluonto kuuluu luontotyyppiin **Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit**; pienemmät virtavedet tyyppiin **pikkujoet ja purot**. Oulankajokivarren tulvavyöhykkeessä esiintyy yleisesti **tulvametsiä ja metsäluhtia** sekä huomattavan suuri määrä **tulvaniittyjä**. Oulangan jokiekosysteemien arvoa korostaa se, että mainitut luontotyypit kuuluvat suojelutasoltaan luokkiin **epäsuotuisa–riittämätön** (jokireitit) sekä **epäsuotuisa–huono** (kaikki muut).

Oulangan tulvaniityistä 8 ha on aktiivisen hoidon piirissä. Hoitotoimien rytmittämisellä hoitopinta-ala pyritään jatkossa nostamaan 14 ha:iin, ja uuden luonnonhoitohankkeen myötä mahdollisesti edelleen 23 ha:iin. Vaikka tulvaniityt ovat Oulangan määrällisesti merkittävin perinnebiotooppi, alueella esiintyy myös **useita** muita **niittytyyppejä**. Ne monipuolistavat alueen kulttuurivaikutteisten luontotyyppien valikoimaa ja korostavat Oulangan asemaa myös valtakunnallisesti merkittävänä perinnebiotooppikohteena. Lähes kaikki Oulangalla esiintyvät perinnebiotoopit kuuluvat suotuisan suojelutason suhteen luokkaan **epäsuotuisa–huono**; vain kosteat suurruohoniityt kuuluvat luokkaan **epäsuotuisa–riittämätön**. Tämä korostaa hoitotoimien laajentamisen tarvetta, mikä käytännössä voi kohdistua vain tulvaniityihin, joista suurin osa on hoitamattomia ja umpeenkasvavia. Kaikki kivennäismaiden niityt ovat hoitotoimien piirissä. Rytisuon suoniitty on toistaiseksi valtakunnan ainoa hoidettava suoniitty.

Yhteenveto

Oulangan keskeisimpiä ekosysteemitason arvoja on jokiluonto – tulviva Oulankajoki sivujokineen ja jokivarren tulvanalaiset luontotyypit. Toinen suuri ekosysteemitasoinen kokonaisuus on pohjoisosan laaja aapasuoalue ravinnetasoltaan vaihtelevine soineen, pikkuvesistöineen ja suosaarekkeineen. Kolmas merkittävä kokonaisuus on alueen metsäluonto, johon kuuluu metsätyyppejä kuivahkoista kankaista lehtoihin. Alueen erityispiirteisiin kuuluu kalkki-vaikutteisten luontotyyppien suuri määrä. Näistä letot nousevat esiin niin määränsä kuin monipuolisuutensa suhteen. Alueen perinnebiotoopeista määrällisesti merkittävimpiä ovat tulvaniityt.

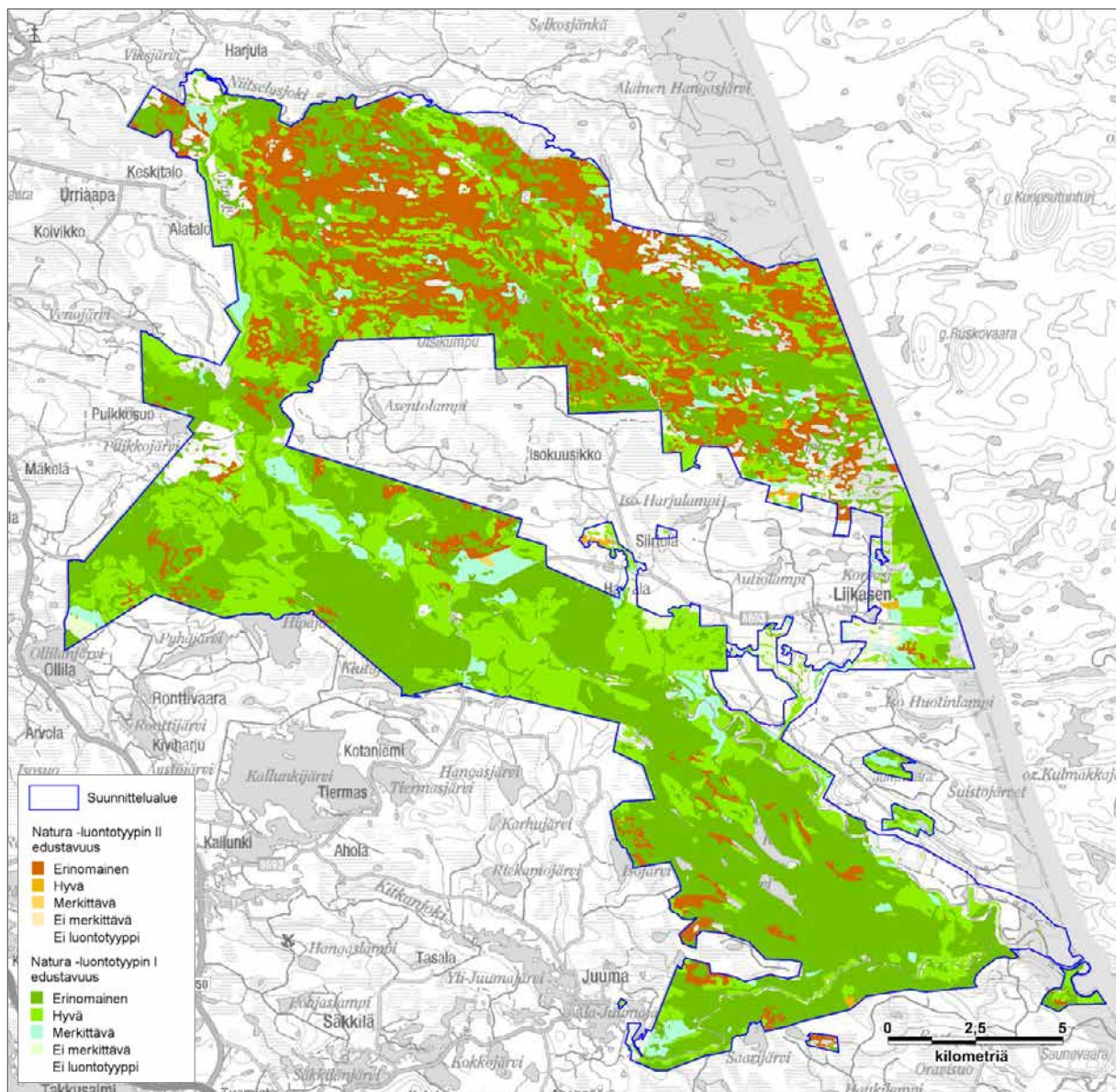
⁵ Luontodirektiivin (92/43/ETY) luontotyyppien suojelutaso on luokiteltu seuraavalla asteikolla: suotuisa, epäsuotuisa– riittämätön mutta paraneva, epäsuotuisa–riittämätön, epäsuotuisa –riittämätön ja heikkenevä, epäsuotuisa –huono mutta paraneva, epäsuotuisa–huono, epäsuotuisa –huono ja heikkenevä. Luokitukset liittyvät luontodirektiivin toteutuksen raportointiin.

Kuva 4. Oulangan Natura-alueen Natura-luontotyytit. Suunnittelualueen valtionmailla esiintyy 25 luontodirektiivin (92/43/ETY) luontotyyppiä, jotka kattavat 27 042 ha (94 %) suunnittelualueen pinta-alasta. Valtionmailla muita kuin Natura-luontotyypeiksi luettavia alueita on 1 693 ha, jotka ovat pääosin metsätalouksikäytössä aiemmin olleita metsiä. Yksityisomistuksessa olevien alueiden luontotyyppitietoja ei esitetä tässä suunnitelmassa.

Eriyisen arvokkaita luontotyypejä Oulangalla ovat joki-reitit, aapasuot, luonnonmetsät, tulvaniityt sekä kalkki-vaikutteiset luontotyytit, joista huomattavimpia ovat letot.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Kuva 5. Oulungan Natura-alueen luontotyyppien edustavuus on pääosin erinomaista (67,6 % valtionmaiden luontotyypeistä) tai hyvää (26,8 % valtionmaiden luontotyypeistä). Luontotyyppien edustavuus kuvaa, miten ”tyypillisenä” luontotyyppi alueella esiintyy. Siihen vaikuttavat mm. luontotyyppien rakenne, toiminta, lajisto ja ennallistamismahdollisuudet.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010,
© Karttokeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10.

6B Kansalliset uhanalaiset luontotyypit (LUTU)

Selite Lomakkeelle kirjataan Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin mukaiset luontotyypit, niiden pinta-alat ja prosenttiosuudet. Luokitus perustuu vuosina 2005–2007 toteutettuun tutkimukseen, jonka menetelmät ja tulokset on kuvattu julkaisuissa SY 765 Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi. Menetelmä ja luontotyyppien luokittelu, sekä SY8/2008 Suomen luontotyyppien uhanalaisuus.

Koodi	Luontotyyppi Yläluokka <i>kursivoitu</i>	Uhanalaisuus- luokka ⁶ Koko maa/ Pohjois-Suomi	Pinta-ala (ha) tai arvio alasta	Osuus alu- eesta	Kuvaus ja sijainti
3.1.1	Pienet ja keskikokoiset vähähumuksiset järvet	NT / NT	arvio 140		Kitkanniemen järvet Kulmakkojärvi, Pesosjärvi ja Iso Pekanlampi ovat kaikki kirkasvetisiä ja syviä. Suunnittelualueen rajalla olevat järvet Ollilanjärvi ja Kiutajärvi sisältyvät suunnittelualueeseen osittain.
3.1.3	Matalat vähähumuksiset järvet	NT / LC	arvio 10		Kitkanniemen Alimmainen Ansalampi on kirkasvetinen ja matala.
3.1.4	Pienet humusjärvet	NT / LC	arvio 100		Pohjoisella aapasuoalueella sekä Aventojoen pohjois- ja eteläpuolella
3.1.7	Matalat humusjärvet	LC / LC	arvio 300		Pohjoisella aapasuoalueella
3.1.10	Hyvin lyhytviipymäiset järvet	VU / NT	arvio 80		Oulankajoen laajentumat Savilampi ja Aventolampi
3.1.13	Runsaskalkkiset järvet	VU / NT	38		Korvasvaaran Korvasjärvi, josta osa on suunnittelualueella
3.2.3	Metsälammet	LC / LC	arvio 40		Vaara-alueilla, sekä Runsulamminkankaan–Haaralamminkankaan lajittuneella delta-alueella sijaitsevat pienet, syvät ja kirkasvetiset suppalammet Runsulampi, Talvilampi ja Kourulampi
3.2.4	Suolammet	LC / LC	arvio 200		Pohjoisella aapasuoalueella, niukemmin muualla
3.2.7	Kalkkilammet	VU / NT	25		Keskittyvät kolmelle alueelle: Korvasvaarassa Vanhalampi, Kotilaisenlampi ja Ylimmäinen Kuivajärvi, Tulilammenpuron itäpuolella Tulilampi, Polvilammet ja Vitunvilkkamalampi sekä Rytisuon alueella Rytlampi ja Pitkälampi
3.4.1	Lähteiköt	VU / LC	arvio 2		Lähinnä suunnittelualueen karuimmilla kallioperäalueilla Kiutavaaran seudulla ja pohjoisella aapasuoalueella

⁶ RE = Hävinnyt: Luontotyyppin kaikki esiintymät ovat hävinneet alueelta.

CR = Äärimmäisen uhanalainen: Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka hävitä tarkastelualueelta.

EN = Erittäin uhanalainen: Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa hävitä tarkastelualueelta.

VU = Vaarantunut: Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä tarkastelualueelta.

NT = Silmälläpidettävä: Luontotyyppin esiintymät ovat taantuneet, mutta se ei täytä vaarantuneen kriteereitä tai se on niin harvinainen, että jo satunnaistekijöiden voidaan ajatella uhkaavan sen säilymistä.

LC = Luontotyyppi ei kuulu edellä esitettyihin luokkiin, eikä sen esiintymiin ja niiden keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistu keskipitkällä aikavälillä merkittävää uhkaa hävitä tarkastelualueelta.

DD = Puutteellisesti tunnettu: Luontotyyppiä koskevat tiedot eivät riitä kriteerien mukaisen arvion tekemiseen.

3.4.2	Huurresammallähteiköt	VU / LC	arvio 3		Eriyisen edustavia huurresammallähteiköitä esiintyy Korvasvaarassa, Sirkkapuron-Soidinojan varressa, Tulilammenkankaan–Nurmisaarenrinteen seudulla, Ampumavaarassa ja Rytisuon–Puukkosuon seudulla. Vähemmän pohjoisella aapasuo-alueella ja Kiutavaaran seudulla
3.5.2.1	Havumetsävyöhykkeen norot	DD / LC			Yleisesti eteläisellä vaara-alueella
3.5.2.2	Havumetsävyöhykkeen kangasmaiden latvapurot	NT / LC			Yleisesti eteläisellä vaara-alueella
3.5.2.3	Havumetsävyöh. turvemaiden latvapurot	NT / LC			Yleisesti pohjoisella aapasuoalueella
3.5.2.5	Havumetsävyöh. kangasmaiden purot	VU / NT			Yleisesti eteläisellä vaara-alueella
3.5.2.6	Havumetsävyöhykkeen turvemaiden purot	VU / NT			Pohjoisella aapasuoalueella olevat Kokonpesänoja, Kiekeröoja, Haukijärvenoja ja Aavanoja
3.5.2.8	Pienet havumetsävyöhykkeen joet	NT / LC			Pohjoisella aapasuoalueella olevat Elijoki, Kalliojoki–Karvastekemänoja ja Vuomanjoki sekä Kiekeröjoki, joka saa alkunsa aapasuoalueelta ja virtaa alemmas Oulankajokeen
3.5.2.10	Keskisuuret havumetsävyöhykkeen joet	NT / LC			Savinajoki, Aventojoiki
3.5.2.12	Suuret havumetsävyöhykkeen joet	VU / NT			Oulankajoki, Kitkajoki
4.1.1	<i>Kangaskorvet</i>	VU / LC			Koko alueella
4.1.1.1	Ruohokangaskorvet	EN / NT	10		
4.1.1.2	Mustikkakangaskorvet	VU / NT	29		
4.1.1.3	Puolukkakangaskorvet	VU / NT	19		
4.1.2	<i>Lehtokorvet</i>	VU / NT	19		Yleisimpiä korpityyppejä Vuomanjoen–Korvasvaaran alueella ⁹ . Eteläisellä vaara-alueella, erityisesti Kitkanniemellä
4.1.2.1	Saniaislehtokorvet	VU / NT	pieni		Ainakin Pesosjärven valuma-alueella Kitkanniemellä ¹⁰
4.1.2.2	Ruoholehtokorvet	VU / NT	pieni		Ainakin Pesosjärven valuma-alueella Kitkanniemellä ¹⁰
4.1.2.3	Lettolehtokorvet	EN / VU	pieni		Hyvin pienialaisesti ainakin Pesosjärven valuma-alueella ¹⁰ , myös Korvasvaaran etelärinteen avolettujen laiteilla
4.1.3.1	Saniaiskorvet	VU / NT	pieni		Hyvin pienialaisesti Vuomanjoen–Korvasvaaran alueella ⁹
4.1.3.2	Ruoho- ja heinäkorvet	VU / NT	71		Koko alueella yleisimmin purojen varsilla kapeina vyöhykkeinä
4.1.3.3	Lähdekorvet	VU / NT	pieni		Ainakin Pesosjärven valuma-alueella ¹⁰
4.1.3.4	Ruoho-mustikkakorvet	VU / NT	pieni		Luultavasti on
4.1.4.1	Mustikkakorvet	VU / NT	36		Eriyisesti pohjoisella aapasuoalueella ja Juhtijärven osa-alueella
4.1.4.2	Metsäkortekorvet	EN / VU	25		Pohjoisella aapasuoalueella, Korvasjärven läheisyydessä ja Hirvivaaran–Kiutavaaran alueella
4.1.4.3	Puolukkakorvet	VU / NT	12		Mutamia kuvioita pohjoisella aapasuoalueella

Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuus	Pinta-ala (ha)	Osuus	Kuvaus ja sijainti
4.1.4.4	Muurainkorvet	VU / NT	27		Muutamia kuvioita erityisesti Hirvivaaran–Kiutavaaran–Hiidenvaaran alueella
4.2.1	Lettokorvet	VU / VU	437		Koko alueella
4.2.2	Sarakorvet	NT / NT	32		Muutama kuvio Savinajoen ja Kiekeröjoen läheisyydessä
4.2.3	Tupasvillakorvet	EN / NT	pieni		Hyvin niukasti ainakin Pesosjärven valuma-alueella Kitkaniemellä ¹⁰
4.3.1	Kangasrämeet	NT / LC	94		Pohjoisella aapasuoalueella, eniten Niitselysjärven–Saviaavanlammen alueella, myös Kerojärven–Kokonpesäjärven alueella
4.3.2	Korpirämeet	VU / NT	9		Enimmäkseen pallosarakorpirämettä Kitkaniemellä, niukasti korpirämettä aapasuoalueella Kaluna-aavalla
4.3.3	Pallosararämeet	NT / LC	210		Eryteisesti pohjoisella aapasuoalueella, niukemmin Kitkaniemellä
4.3.4	Isovarpurämeet	LC / LC	39		Pienialaisina Kiutavaaran–Ansalamminkaavan–Pekanvaaran alueella, Paatamakankaalla ja aapasuo-osalla
4.3.5	Tupasvillarämeet	LC / LC	11		Aapasuoalueella Niitselysjärven tienoilla ja Kiutavaaran alueella
4.3.6	Rahkarämeet	LC / LC	48		Aapasuoalueen luoteisosassa Viksjärven seudulla, Oulangan kanjonin eteläpuolella Savilammen–Puikkojärven kankailla, Kiekeröjoen varren kankailla
4.4.1	Lettorämeet	VU / VU	1 224		Koko alueella, niin aapasuoalueella isompina kuvioina kuin vaara-alueella pienempinä kuvioina
4.4.3	Sararämeet	LC / LC	79		Pohjoisella aapasuoalueella, itäpuoliskossa ja Keroharjun liepeillä
4.4.5	Rimpinevarämeet	LC / LC	33		Ruohoisia rimpinevarämeitä Kerojärven tienoilla aapasuoalueella
4.4.6	Lyhytkorsirämeet	NT / NT	55		Valtaosin karumpia lyhytkorsinevarämeitä pohjoisella aapasuoalueella
4.5.1	Lettonevat	VU / NT	27		Välipintaisia lettonevoja on aapasuoalueen länsiosassa.
4.5.3	Saranevat	LC / LC	61		Valtaosin ruohoisia saranevoja viljavilla alueilla, erityisesti aapasuoalueen itäosassa sekä Kitkaniemellä. Monet suoniityt kuuluvat tähän tyyppiin.
4.5.5	Rimpinevat	LC / LC	420		Sekä karuja että ruohoisia rimpinevoja erityisesti aapasuoalueen länsiosassa ja Aventojoen eteläpuolen vaara-alueella. Ruohoisia harvakseltaan myös Kitkaniemellä
4.5.6	Minerotrofiset lyhytkorsinevat	LC / LC	23		Karumpia tyyppisiä; erityisesti aapasuoalueen itäosassa
4.6.1	Luhtaletot	EN / EN	3		Hyvin harvinainen. Kitkaniemellä ainakin Pesosjärven laskevan puron varressa
4.6.2	Lähdeletot	VU / NT	arvio 5–10		Luokitettu puutteellisesti. Alueella on erityisesti runsasravinteisiä lähdesoita, lisäksi ravinnetasoltaan keskimääräisiä lähdesoita. Edustavimmat ravinteikkaat lähdesuot sijoittuvat purojen varsille, esim. alueelle Sirkkapuro–Soidinoja–Uopajanpuro sekä Korvasvaaran ja Ampumavaaraan lähdepurojen varsille.
4.6.4	Välipintaletot	EN / EN	(57), arvio 60		Yleisimpiä <i>Campylium</i> -letot, joita koko alueella. <i>Warnstorffii</i> -lettoja harvinaisena aapasuoalueella, Kiutavaaran–Hipajärven alueella ja Kitkaniemellä. Rytisuon alueella olevat laajat ruosteheinäiset suot kuuluvat ainakin osittain tähän ryhmään (<i>Schoenus</i> -letot), mutta ne on luokitettu puutteellisesti.

4.6.5	Rimpiletot	NT / NT	182		Pohjoisella aapasuoalueella, Hipajärven–Kiutavaaran alueella, Rytisuon pohjoispuolisilla alueilla, Kitkaniemellä
4.7.1.1	Koivuluhdut	NT / LC	1		Uudenniitynlampien paiseniitty Kitkaniemellä rajautuu koivuluhtaan.
4.7.2.1	Pajuluhdut	NT / LC	1		Aapasuoalueen länsiosassa
4.7.3	Avoluhdut	LC / LC	6		Sara- ja ruoholuhtaa erityisesti Oulankajoen alajuoksulla vanhoissa jokiuomissa (juoluat)
4.8.2.2.1	Eteläiset pohjoisborealiset aapasuot	LC / LC			Ruohoisia ja lettoisia aapoja pohjoisella aapasuoalueella
4.8.2.4.2	Pohjoisborealiset rинnesuot	LC / LC			Alueellisena erikoisuutena rinneletot
4.8.4	Paikalliset suoyhdistymät	DD / DD			Moreenipainanteiden suot, räme- ja korpijuotit, lähdesuot, luhta- ja tulvasuot, rantasuot ja umpeenkasvusuo
4.8.6	Kausikosteikot	DD / DD			Harvakseltaan monin paikoin vaara-alueella. Saattaa olla paikallisesti runsas luontotyyppi, erityisesti Tulilammenpuron (Halosenpuron) ja Jäkälämutkan tien välisellä alueella.
	<i>Kuivat lehdot</i>			(2) arvio 2–4	Tiedot puutteelliset
5.1.2	Kuivat keskiravinteiset lehdot	EN / VU			Luultavasti on; samoilla alueilla kuin 5.1.3.
5.1.3	Kuivat runsasravinteiset lehdot	EN / VU			Ampumavaaran etelärinteessä, erityisesti Kiutakönkään yläpuolisella alueella sekä Patonivan ja Palokankaan välisellä alueella. Nämä lehdot sijaitsevat tyypillisesti noin 200 m:n korkeuskäyrällä, jolla korkeudella on muinaisranta ja siihen liittyviä kalkkikalliopaljastumia läpi koko suunnittelualueen.
5.1.4	Tuoreet keskiravinteiset lehdot	VU / NT	87		Koko eteläisellä vaara-alueella; erityisesti Kitkaniemellä, alueella Puukkorinne–Ampumavaara–Tulilammenkangas sekä Korvasvaarassa
5.1.5	Tuoreet runsasravinteiset lehdot	CR / VU	17		Koko eteläisellä vaara-alueella; erityisesti Korvasvaarassa
5.1.6	Kosteet keskiravinteiset lehdot	NT / LC	3		Alimmaisen Ansalamin varressa Kitkaniemellä
5.1.7	Kosteet runsasravinteiset lehdot	VU / NT	75		Saniaislehtoja eteläisellä vaara-alueella sekä Korvasvaarassa, suurruoholehtoja yleisemmin. Kotkansiipilehtoja harvinaisena puronvarsilla (ainakin Savilampi, Puikko-oja, Kulmakkopuro). Myyränporraslehtoja on sekä Juuman vuomissa että monin paikoin puronvarsilla (Merenoja, Ansapuro, Halosenpuro).
5.2	<i>Lehtomaiset kankaat</i>	NT / NT	187		Eteläisellä vaara-alueella
5.2.2.3	Keski-ikäiset lehtipuuvaltaiset lehtomaiset kankaat	EN / VU			On
5.2.2.4	Keski-ikäiset sekapuustoiset lehtomaiset kankaat	NT / VU			On
5.2.3.1	Vanhat mäntyvaltaiset lehtomaiset kankaat	VU / DD			On
5.2.3.2	Vanhat kuusivaltaiset lehtomaiset kankaat	NT / NT			Suhteellisen runsaasti
5.2.3.4	Vanhat sekapuustoiset lehtom. kankaat	NT / NT			On
5.2.4.1	Ikivanhat mäntyvaltaiset lehtom. kankaat	EN / EN			On

Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuus	Pinta-ala (ha)	Osuus	Kuvaus ja sijainti
5.2.4.2	Ikivanhat kuusivaltaiset lehtom. kankaat	VU / NT			Suhteellisen runsaasti
5.2.4.3	Ikivanhat lehtipuuvalliset lehtom. kankaat	CR / CR	9		On
5.2.4.4	Ikivanhat sekapuustoiset lehtom. kankaat	EN / CR			On
5.3	<i>Tuoreet kankaat</i>	NT / NT	7 713		Kasvillisuudeltaan valtaosin kerrossammal-mustikkatyyppiä (HMT), myös suopursu-mustikkatyyppiä (LMT) ja puolukka-mustikkatyyppiä (VMT)
5.3.1	Nuoret tuoreet kankaat	VU / VU	arvio 1–5		On metsäpalojen ja ennallistamispoltojen ansiosta
5.3.2.1	Keski-ikäiset mäntyvalt. tuoreet kankaat	NT / LC			On
5.3.2.2	Keski-ikäiset kuusivaltaiset tuoreet kankaat	NT / VU			On
5.3.2.3	Keski-ikäiset lehtipuuvall. tuoreet kankaat	VU / LC	> 7		Eryteisesti aapasuoalueen itäosan suosaarekkeissa
5.3.2.4	Keski-ikäiset sekapuust. tuoreet kankaat	NT / LC			On
5.3.3.1	Vanhat mäntyvaltaiset tuoreet kankaat	LC / LC			On
5.3.3.2	Vanhat kuusivaltaiset tuoreet kankaat	NT / VU			Runsaasti
5.3.3.3	Vanhat lehtipuuvalliset tuoreet kankaat	EN / VU	50		Eryteisesti aapasuoalueen itäosan suosaarekkeissa
5.3.3.4	Vanhat sekapuustoiset tuoreet kankaat	NT / NT			On
5.3.4.1	Ikivanhat mäntyvaltaiset tuoreet kankaat	NT / LC			On
5.3.4.2	Ikivanhat kuusivaltaiset tuoreet kankaat	NT / LC			Runsaasti. Kitkanniemi, aapasuoalueen suosaarekkeet
5.3.4.3	Ikivanhat lehtipuuvalliset tuoreet kankaat	CR / CR	69		Eryteisesti aapasuoalueen itäosan suosaarekkeissa
5.3.4.4	Ikivanhat sekapuustoiset tuoreet kankaat	NT / NT			On
5.4	<i>Kuivahkot kankaat</i>	NT / LC	6 761		Kasvillisuudeltaan valtaosin variksenmarja-mustikkatyyppiä (EMT), niukasti variksenmarja-puolukkatyyppiä (EVT)
5.4.1	Nuoret kuivahkot kankaat	VU / NT	arvio 5–10		On metsäpalojen tai ennallistamispoltojen ansiosta
5.4.2.1	Keski-ikäiset mäntyvalt. kuivahkot kankaat	NT / LC			On
5.4.2.4	Keski-ikäiset sekapuust. kuivahkot kankaat	EN / VU			On
5.4.3.1	Vanhat mäntyvaltaiset kuivahkot kankaat	NT / NT			Runsaasti
5.4.3.2	Vanhat kuusivaltaiset kuivahkot kankaat	EN / EN			Suhteellisen runsaasti
5.4.3.4	Vanhat sekapuustoiset kuivahkot kankaat	EN / EN			Suhteellisen runsaasti
5.4.4.1	Ikivanhat mäntyvaltaiset kuivahkot kankaat	NT / LC			Hyvin vähän
5.4.4.2	Ikivanhat kuusivaltaiset kuivahkot kankaat	NT / NT			Suhteellisen runsaasti
5.5	<i>Kuivat kankaat</i>		299		
5.5.2.1	Keski-ikäiset mäntyvaltaiset kuivat kankaat	NT / NT			On

5.5.3.1	Vanhat mäntyvaltaiset kuivat kankaat	VU / NT			On
5.7.3	Sisämaan tulvametsät	EN / NT			Eryteisesti Oulankajokivarressa, myös Kitkajokivarressa. Viljavuudeltaan vaihtelevia
5.7.4	Kalliometsät	LC / NT	> 7		Sekä karuilla että ravinteisilla kallioilla pienialaisesti
6.1.3	Karut joenrantakalliot	NT / NT			On
6.1.6	Karut valoisat kalliojyrkänteet	LC / LC			Luultavasti on
6.1.7	Karut varjoiset kalliojyrkänteet	NT / LC			Luultavasti on
6.1.8	Karut ylikaltevat seinämät	NT / LC			Luultavasti on
6.1.9	Karut ja keskiravinteiset valuvesiseinämät	LC / LC			Luultavasti on
6.1.13	Keskiravinteiset joenrantakalliot	NT / NT			On
6.1.15	Keskiravinteiset valoisat kalliojyrkänteet	LC / LC			Luultavasti on
6.1.16	Keskiravinteiset varjoiset kalliojyrkänteet	NT / LC			Luultavasti on
6.1.17	Keskiravinteiset ylikaltevat kallioseinämät	NT / LC			Luultavasti on
6.2.3	Joenrantakalkkikalliot	NT / NT			Monin paikoin Oulanka-, Savina- Avento- ja Kitkajokivarressa. Tunnetuimpia joenrantakalkkikallioita ovat Kiutakönkään kalliot, Taivalkönkään kalliot ja Pikkukönkään alue Savilammesta länteen. Laajimpia joenrantojen kalkkikallioita ovat Kitkajokivarren kallioselänteet.
6.2.4	Avoimet laakeat kalkkikalliot	CR / DD			Pienialaisesti
6.2.5	Puustoiset laakeat kalkkikalliot	VU / VU			Pienialaisesti
6.2.6	Valoisat kalkkikalliojyrkänteet	NT / NT			Laajalti Juuman rotkolaaksoissa, myös rotkoissa ja kuruissa
6.2.7	Varjoiset kalkkikalliojyrkänteet	VU / NT			Laajalti Juuman rotkolaaksoissa, myös rotkoissa ja kuruissa
6.5.3	Virtaavan veden muovaamat kivikot ja lohkariekit	LC / LC			Mannerjäätikön sulamisvesiuomien laaja-alaiset kivikot Juuman vuomissa, jotka ovat samalla luontotyyppiä 6.5.7.
6.5.5	Roudan nostamat kivikot	LC / LC			Luultavasti on
6.5.7	Jyrkänteiden aluslohkariekit	LC / LC			Monin paikoin kallioalueilla. Lohkarieikkoja on sekä kalkkikallioista että silikaattikallioista rapautuneena. Erikoisimpia lienee Oulankajokivarressa ylempää Siikauopajaa vastapäätä oleva rapautuva kallio, jonka juurella on jyrkkä, korkea eroosiotörmä. Irtoilevat lohkariekit vyöryvät hietikon yli jokeen saakka. Juuman vuomissa olevat lohkariekit ovat samalla tyyppiä 6.5.3.
6.5.8.1	Karut ja keskiravinteiset siirto- ja rapaumalohkariekit	LC / LC			On
6.5.8.2	Kalkkisiirtolohkariekit	NT / NT			On
6.6.1	Rotkolaaksot	LC / LC			Oulanka-, Avento-, Savina- ja Kitkajoen laaksot sekä Juuman rotkolaaksot, jotka ovat Kitkajoen muinaisuomaa

Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuus	Pinta-ala (ha)	Osuus	Kuvaus ja sijainti
6.6.2	Rotkot ja kurut	LC / LC			Luontotyyppiä löytyy erityisesti Oulankajoen eteläpuolelta Kiutakönkäältä alavirtaan, Ampumavaaran itäosista ja Juuman vuomien lähialueilta. Mustosenkuru muistuttaa vuomia ja on luokiteltavissa rotkoksi. Kuruja on lukuisia, ja niissä virtaa yleensä puro. Näitä ovat esim. ns. Pikkukönkäänkuru , Merenojan kuru, Halosenkuru, Lippihetteenkuru ja Petäjikköpuron kurut.
6.6.3	Luolat ja halkeamat	LC / LC			Oulanka-, Kitka- ja Aventojoen varressa on yksittäisiä pieniä luolia, mutta ne eivät täyttäne kokonsa puolesta luolan määritelmää.
7.3	<i>Kedot</i>	CR / CR	arvio 0,5		Perinnebiotooppien hoitokohteita: Kiutakankaan niitty, Korvasvaaran niitty ¹¹
7.3.2	Karut pienruohokedot	CR / DD			On
7.3.5	Heinäkedot	CR / CR			On
7.4	<i>Tuoreet niityt</i>	CR / CR	arvio 1,5		Perinnebiotooppien hoitokohteita: Kiutakankaan niitty, Runsuniitty, Kolveikko, Korvasvaaran niitty ¹¹
7.4.1	Tuoreet pienruohoniityt	CR / CR			On
7.4.2	Tuoreet suurruohoniityt	CR / CR			On
7.4.3	Tuoreet heinäniityt	EN / CR			On
7.5	<i>Kosteet niityt</i>	CR / CR	arvio 1		Perinnebiotooppien hoitokohteita: Kiutakankaan niitty, Runsuniitty, Kolveikko, Korvasvaaran niitty ¹¹
7.5.2	Kosteet ruohoniityt	CR / CR			On
7.5.3	Kosteet heinäniityt	CR / CR			On
7.8	<i>Tulvaniityt</i>	EN / EN	83		Runsaasti Oulankajokivarressa, melko runsaasti Kitkajoen alajuoksulla sekä paikallisesti Aventojoen varrella. Noin 8 ha hoitokohteena: Vasjängänoja, Taivalköngäs, Hepokoski, Patoniva, Isoniemi, Kiutavaaran tulvaniitysaari, Haalarampi, Siiranniitty. Suunnitellut tulevat kohteet, noin 6 ha: Runsulammin kangas, Taipaleenniva, Merenoja, Ansapuro, Nurmisaarenrinne, Honkaniemi, Alaniemi, Kärpäskelhä. Luonnonhoito-Lifeen on esitetty lisäksi 9 ha uusia tulvaniityt kohteita.
7.8.1	Kortetulvaniityt	NT / NT			On
7.8.2	Suursaratulvaniityt	NT / NT			On
7.8.3	Kosteet heinätulvaniityt	VU / VU			On
7.8.4	Tuoreet heinätulvaniityt	CR / CR			On
7.8.5	Tuoreet suurruohotulvaniityt	CR / CR			On
7.8.6	Kuivat pienruohotulvaniityt	CR / CR			On

7.9	Suoniityt	CR / CR	0,7		Hoitokohteena vain Rytipuron paiseniitty Puukkorinteellä. Pohjoisella aapasuo-alueella ja Kitkanniemellä on ainakin 120 ha vanhoja suoniittyjä. Nämä eivät täytä luontotyypin määritelmää, koska ne on hylätty luultavasti jo 1950-luvulla.
7.11.3	Sekapuuhaat	CR / CR	0,5		Kolveikon tilan hoitamaton hakamaa
Uhanalaiset luontotyypit yhteensä: 138 kpl			19 641		

<p>Verkostotarkastelu</p> <p>Kansallisten uhanalaisten luontotyyppien esiintymistarkastelu on paikkatietojärjestelmään, kirjallisuustietoihin ja paikallistuntemukseen perustuva tulkinta. Paikkatietojärjestelmän tiedot perustuvat osittain vanhoihin kasvillisuuskartoituksiin^{10,12}. Osa ylemmän hierarkiatason luontotyyppiryhmistä on merkitty taulukkoon kursiivilla. Huomionarvoisimmat, suunnittelualueelle tyypilliset tai valtakunnallisesti merkittävät luontotyypit on tekstissä lihavoitu. Tähdellä (*) merkittyjä luontotyyppisiä ei ole kuvattu LuTU-luokituksessa¹³ omina luontotyyppinä. Suunnittelu-alueella esiintyy noin 140 LuTU-luontotyyppiä. Näistä 25 % on Pohjois-Suomessa uhanalaisia, 35 % silmälläpidettäviä, 36 % säilyviä ja 4 % puutteellisesti tunnettuja. Uhanalaiset luontotyypit jakautuvat uhanalaisluokkiin seuraavasti: CR (14 kpl, 10 % kaikista), EN (5 kpl, 4 % kaikista) ja VU (16 kpl, 11 % kaikista).</p> <p>JÄRVET Suunnittelualan järvet ovat pieniä tai keskikokoisia, ja niiden vedenlaatu vaihtelee humuspitoisista vähähumuksisiin ja kalkkipitoisiin. Erikoisimpia ovat Oulankajoen laajentumat Savilampi ja Aventolampi, jotka kuuluvat luokkaan hyvin lyhytviipymäiset järvet. Niiden vesi vaihtuu lyhyessä ajassa. Korvasjärvi on runsaskalkkinen järvi: kalkkilejua saostava, alkaliniteetiltaan korkea <i>Potamogeton filiformis</i> –Chara-järvi¹⁴.</p> <p>LAMMET Merkittävimmät alueen lampityypit ovat kalkkilampia, tarkemmin ns. kalkkilejulampia. Niiden esiintyminen rajoittuu suunnittelualan tietyille kallioperäalueille, joilla käytännössä kaikki lammet, järvet ja rimpiset suot ovat kalkkilejua saostavia. Näitä on myös kokonaan tai osittain suunnittelualan ulkopuolella, esim. Putaanlammit Liikasenvaaran tien varressa ja Ylimmäinen Kuivajärvi Korvasvaarassa. Suolammet ovat laadultaan vaihtelevia. Niistä suurin osa on pohjoisen aapasuoalueen humusvetisiä lampia. Lampien suoympäristön trofiataso vaihtelee. Eteläosan vaara-alueiden suolammet ovat usein kirkasvetisiä, niiden suureus on suhteellisen pienialainen ja lähes aina lettoa. Metsälammiksi luokituvat lammet ovat syntyvalttaan toisistaan eniten eroavia. Luokkaan kuuluu niin Oulankajokivarren makkara- eli juoluajärviä (*), glasifluvialaisen deltan suppalamppia kuin vaara-alueen tyypillisempiä metsälampia.</p> <p>LÄHTEIKÖT JA HUURRESAMMALLÄHTEIKÖT Suunnittelualan lähteikköluonto on monipuolinen ja runsas, mikä johtuu kallioperän laadun ja topografian vaihtelevuudesta. Alueen lähteiköt ovat monimuotoisimmillaan lähdepurojen, tihkupintojen ja lähdesoiden yhdistelmiä. Oulangan lähteikköluonto on sikäli poikkeuksellista, että valtaosa lähteikköluontotyypeistä on eutrofisia huurresammallähteiköitä, kun taas karumpia mesoeutrofisia tai mesotrofisia lähteiköitä esiintyy huomattavasti vähemmän. Tietojärjestelmään on merkitty lähteikköluontotyyppejä 91 kohdetta – noin 5 ha, mutta läheskään kaikkia luontotyypin kohteita ei ole järjestelmässä. Samoilla seuduilla, missä esiintyy kalkkilampia ja ultraemäksisiä lettoja, on myös poikkeuksellisen edustavia huurresammallähteiköitä. Edustavimmat huurresammalpurot ovat Korvasvaarassa sekä Ampumavaarassa. Käytännössä kaikkien Oulankajokeen ja Kitkajokeen laskevien purojen, latvapurojen ja norojen varsilla sekä latvoilla esiintyy huurresammallähteiköitä.</p> <p>HAVUMETSÄVYÖHYKKEEN VIRTAVEDET Suunnittelualan virtavedet ovat monipuolisuutensa takia kokonaisuutena arvokkaita. Alueella on runsaasti eri uomahierarkiatason virtavesiä kausikosteista noroista suuriin jokiin. Niiden arvoa nostaa alueen topografian ja kallioperän laadun vaihtelevuus.</p> <p>Havumetsävyöhykkeen norot, latvapurot ja purot Oulanka- ja Kitkajokeen laskee useita noroja, latvapuroja ja puroja, joiden vedenlaatu ja uoman tyyppi vaihtelevat topografian ja kallioperän laadun mukaan. Esim. Lippihetteenpuro alkaa eutrofisena lähdepurona, jossa lähdevaihteisuus vähitellen vähenee, niin että alempana puro on pikemminkin pintavetinen latvapuro. Puro päättyy kausikosteikkoon, josta alaspäin se on</p>					
--	--	--	--	--	--

kausikuiva noro. Keskimäärin alueen purot ovat melko pohjavesivaikuttaisia, ja kallioperän laatu huomioiden niiden vesi lienee neutraalia tai lievästi emäksistä. Rinteiden jyrkkyyden takia puroissa on kapeita kalliokurjuja, koskiosuoksia ja könkäitä; esim. Putanojassa on Putaanköngäs-niminen pieni putous. Merkittävimpiä näiden luokkien vesistöjä em. purojen ohella ovat Oulankajokeen laskevat Tulilammenpuro eli Halosenpuro, Sirkkapuro–Soidinoja–Kokonaronoja–Uopajanpuro, Merenoja, Ansapuro ja Kulmakkopuro sekä Kitkajokeen laskevat Pesospuro, Saaripuro ja Petäjikköpuro.

Havumetsävyöhykkeen turvemaiden latvapurot, purot ja pienet havumetsävyöhykkeen joet

Pohjoisella aapasuoalueella on runsaasti eri uomahierarkiatason noroja, puroja ja pikkujokia. Joitakin niistä on perattu samalla, kun niiden latvajärvien vedenpintaa on laskettu suoniittyalan lisäämiseksi. Kiekeröjoki saa alkunsa aapasuoalueelta, mutta laskee paikoitellen kalliorantaisena ja kivikkoisena Kiekeröniemen ja Runsulamminkankaan läpi Oulankajokeen. Ylimmäinen ja Alimmainen Kiekerölampi ovat Kiekeröjoen laajentumia, eräänlaisia hyvin lyhytviipymäisiä lampia (*).

Keskisuuret havumetsävyöhykkeen joet

Aventojoki ja Savinajoki virtaavat kumpikin kapeissa, maisemallisesti näyttävissä rotkolaaksoissa ja laskevat Oulankajokeen. Maisemallinen nähtävyys Ristikallio on Aventojokivarressa. Aventojoen suulla on hoitamattomia tulvaniittyjä. Kummankin jokivarren kalliolla esiintyy kalkinvaatijalajistoa.

Suuret havumetsävyöhykkeen joet

Humusvetinen Oulankajoki on alajuoksultaan hienojakoisten sedimenttien täyttämässä leveässä rotkolaaksossa virtaava meanderijoki, jolla on voimakas, äkillinen kevättulva, vähäisempi syystulva ja satunnaisesti kesätulvia voimakkaiden ukkosrintamien yhteydessä. Oulankajoen varrella on hiekkaisia **meanderisärkkiä** (*), jyrkkiä **eroosiotörmä** (*), **makkarajärviä** (*) ja muita voimakkaan fluviaalisen toiminnan tuottamia geomorfologisia pienmuotoja, joilla esiintyy erikoistunutta hyönteis- ja kasvilajistoa. Jokivarsille on kehittynyt tulvametsiä ja -pensaikkoja sekä tulvaniittyjä, joiden kasvillisuuden vyöhykkeisyys on erityisen edustavaa. Jokiekosysteemin harvinaiseen lajistoon kuuluvat esim. taimen ja tataarikohokki. Oulankajoen kalliorannat keskittyvät yläjuoksulle, ja niitä on pinta-alallisesti vähemmän kuin Kitkajoen varressa. Rotkolaaksossa virtaava Kitkajoki laskee Oulankajokeen ja yhdistää Kitkajärvet Paanajärveen. Kitkajoen vesi on kirkasta, koska se saa alkunsa pohjavesivaikutteisesta Ala-Kitkasta. Uoma on länsiosastaan kapea, viettävä ja koskinen, itäosastaan sedimenttien täyttämä, tulviva ja meanderoiva. Kitkajoen tulvat eivät ole yhtä voimakkaat kuin Oulankajoen, eikä jokivarren tulvanalainen kasvillisuus tai lajisto yhtä edustavaa. Harvinainen sinikuusama on kuitenkin leimallisesti Kitkajokivarren kasvi. Oulanka- ja Kitkajokivarren kalliolla esiintyy kalkinvaatijalajistoa.

SUOT

Oulangan suoluonto on erittäin monipuolinen: alueella esiintyy 77 % LuTU-luokituksen suoluontotyypeistä. Alueen merkittävin piirre on lettojen suuri osuus suoalasta. Myös alueen **rinnesuot** ovat trofiatasoltaan lettoa olevia luontotyyppiyhdistelmiä. Pinta-alallisesti laajimpia lettoja ovat **lettorämeet**, joihin sisältyy myös rämelettoja. **Luhtaletot** ovat hyvin pienialaisia, mutta lajistollisesti merkittäviä. **Rimpiletot** ja **välipintaletot** sisältävät kaikkia alatyyppejä – joukossa valtakunnallisesti harvinaisia ultraemäksisiä **ruosteheinälettoja**. Rytisuon ja Pahtamasuon alueella on valtakunnallisesti hyvin harvinaisia ns. **kalkkilettoja** (*). Näiden äärimmäisen emäksisten soiden rimpiin saostuu kalkkia. Pahtamasuo on ympäröivän maankäytön takia luonnontilaltaan muuttunut. Myös alueen korvet ovat poikkeuksellisen edustavia: niihin sisältyvät lähes kaikki korpityypit kangaskorvista lehto- ja lettokorpiin. Huomattavimpia ovat laajat **saniaislehtokorvet**, lehtokeskuksissakin harvinaiset **lettolehtokorvet** sekä pinta-alaltaan hallitsevat **lettokorvet**. Kaikkia karuimpia räme- ja nevatyyppisiä alueella ei esiinny. Ombrotrofisia soita on vain 55 ha. Näistä suurin osa koostuu rahkarämeistä, joita esiintyy kuivien kankaiden soistuneissa painanteissa. Eräs Oulangan suoluonnon erikoisuus ovat **kausikosteikot**, joiden joukossa on aiemmin kuvaamattomia tyyppisiä. Useimmat kausikosteikot ovat tyyppillisiä muta-aroja tai saravaltaisia aroja, jotkut muistuttavat niitty- tai lehtokasvillisuutta. Varsinkin kalkki-vaikutteiset kausikosteikot poikkeavat aiemmin kuvatuista kausikosteikkotyypeistä. Niillä saattaa esiintyä harvinaista, uhanalaista lajistoa – kuten pohjanjalo- ja kalkkijalosalma. Eräs alueen erikoisimmista kausikosteikoista on Kiutakankaan pohjoisempi hoitoniitty, joka on niittytyyppien ja kausikosteikon yhdistelmä. Kostean niityn reunustama noro päättyy vettä hitaasti läpäisevään suppakuoppaan, jonka reunus on kuivaa ketoa, mutta joka on samalla säännöllisesti vedellä täyttyvä kausikosteikko. Myös Runsuniityllä on kausikostea painanne niityn läpi virtaavan Rytipuron varressa. Eniten kausikosteikoita on Tulilamminkankaan alueen kalkkivaikutteisessa ja topografisesti pienipiirteisessä maisemassa sekä suunnittelualueen ulkopuolisella metsätalousmaalla ns. Oulangan välialueella Harjulammen seudulla.

METSÄT

Alueen metsäluonnon merkittävin piirre on erityyppisten lehtojen runsaus. Alueella esiintyy kaikkia Pohjois-Suomessa tavattavia lehtotyyppisiä. Harvinaisimpia alueen lehdoista ovat **kuivat, runsasravinteiset lehdot**. Nämä sijoittuvat etelärinteille alueille, joilla dolomiittikallioperä on niin lähellä maan pintaa, että sen päällä on vain ohut mineraalimaakerros. **Tuoreita, runsasravinteisiä lehtoja**, joissa esiintyy alueelle tyypillisiä kämmeköitä, on runsaasti ja vaihtelevanlaajuisina juotteina vaara-alueiden kangasmaiden ympäristöään kosteammissa painanteissa. Alueelle leimallisia ovat lisäksi pääosin puronvarsiin sijoittuvat **kosteet, runsasravinteiset lehdot**: *Diplazium*-tyypin lehtoja leimaavat laajimmillaan kilometrin mittaiset puronvarsiin sijoittuvat myyränporraskasvustot, kun taas kotkansiipilehdot ovat harvalukuisempia ja pienialaisempia. Suurruoholehdot ovat kosteista lehdoista yleisimpiä. Oulanka- ja Kitkajoen varsilla on myös tulvanalaisia metsätyyppejä karuista, mäntyvaltaisista tyypeistä viljaviin tulvalehtoihin (*). **Tulvameisien** kasvillisuus tunnetaan puutteellisesti. Muilta osin Oulangan metsäluonnon arvo on sen vanhojen metsien suuressa metsämassassa. Vaikka varsinkin mäntyvaltaisten alueiden puustolla on 100 vuoden takainen harsintahistoria, ovat metsät siinä määrin luonnontilaistuneet, että alue on luonnonmetsiltään valtaosin erittäin edustavaa. Suurin osa metsistä on vanhoja–ikivanhoja kuusivaltaisia tuoreita kangasmetsiä tai keski-ikäisiä–vanhoja mäntyvaltaisia kuivahkoja kangasmetsiä. Edustavimpia ovat tuoreet kankaat, joissa esiintyy kaikkia LuTU-luontotyyppisiä. Merkille pantavaa on **ikivanhojen lehtomaisten kankaiden** monimuotoisuus. **Ikivanhojen tuoreen kankaan kuusikoiden** osuus on merkittävä. Alueen metsien laajuus mahdollistaa palojatkumon ylläpitämisen ja sitä kautta luonnonmetsän nuorien sukkessiovaiheiden tuottamisen.

KALLIOT JA KIVIKOT

Suunnittelualueelle on tyypillistä kallioluontotyyppien monipuolisuus. Alueella on runsaasti erityyppisiä valoisia ja varjoisia (etelä- ja pohjoissuuntautuneita), jyrkkiä, ylikaltevia ja valuvetisiä seinämiä, lohkareikoita ja rapautumia erilaisina yhdistelminä. Merkille pantavaa on kalliorinteisten **rotkolaaksojen, rotkojen ja kurujen** runsaus. Alueen kallioperän ominaispiirteisiin kuuluu **kalkkikallioiden** suuri määrä, minkä lisäksi siellä esiintyy myös karuja ja keskisavinteisia kallioita. Kalkkikallioiden luontotyyppiin luokituttavat erikoisuutena dolomiittikalliosta rapautuneet, hienoaineksesta muotoutuneet vyörykeilat (*), joita esiintyy pienialaisina ainakin Oulangan kanjonin korkeiden ja jyrkkien rinteiden juurella. Vyörykeiloilla saattaa esiintyä harvinaista pioneeri-lajistoa. Suunnittelualueen kalkkikallioiden sijainti tunnetaan melko hyvin, mutta yksityiskohtaisempaa kallioperäkarttaa alueelta ei ole olemassa.

PERINNEBIOTOOPIT

Tähän ryhmään kuuluu suurin osa suunnittelualueen uhanalaisimmista luontotyypeistä. Perinnebiotoopeista merkittävimpiä ovat **tulvaniityt**, joista 8 ha (10 % luontotyyppin pinta-alasta) on ollut jatkuvassa hoidossa vuodesta 1996 lähtien.¹⁵ Oulangan tulvaniityt ovat kasvillisuudeltaan erittäin monipuolisia ja edustavia, ja niillä esiintyy kaikkia LuTU-luokituksen tulvaniitytyyppejä. Hoitamattomilla, yli 50 vuotta sitten hylätyillä tulvaniityillä on niilläkin säilynyt arvokasta lajistoa ja kasvillisuutta¹⁶. Hoitotoimien rytmittämällä hoitopinta-ala on suunniteltu nostettavan suunnittelukaudella vähintään 14 ha:iin (17 % luontotyyppin pinta-alasta). Mikäli Luonnonhoito-Life toteutuu, hoidettavien tulvaniityjen pinta-ala nousee 23 ha:iin (28 % luontotyyppin pinta-alasta). Pyrkimys on, että hoidettavia tulvaniityjä olisi tasaisesti 30 km:n matkalla pitkin Oulankajokivartta Taivalkönkäältä Jäkälämutkaan ja muutamia myös Kitkajokivarressa. Tulvaniityjen ohella Oulangalla on hoitokohteena 3 ha kivennäismaan niittyjä, joilla esiintyy **ketoa, tuoretta niittyä ja kosteaa niittyä**. Suunnittelualueella on yksi paisuttamalla hoidettava **suoniitty**, jonka pinta-ala on 1 ha. Vanhoja, hylättyjä suoniittyjä, joilla on edelleen jäljellä paisuttamiseen liittyviä tammirakenteita, on runsaasti eri puolilla aluetta. Ne eivät enää täytä luontotyyppin kriteereitä, vaan ovat palautuneet luonnontilaansa ravinteisiksi soiksi.

Yhteenveto

Suunnittelualueen merkittävimmät kansallisesti uhanalaiset luontotyyppit liittyvät vesiluontoon (havumetsävyöhykkeen virtavedet noroista suuriin jokiin, kalkkilammet ja -järvet, ravinteikkaat lähteiköt), suoluontoon (lettojen moninaisuus, erittäin edustavat korvet, kausikosteikot sekä kalkkivaikutteinen maaperä), metsäluontoon (lehtotyyppien monimuotoisuus, vanhojen luonnonmetsien määrä), kallioperän ravinteisuuden vaihtelu ja rakenteellinen monimuotoisuus) sekä perinnebiotooppeihin (tulvaniityjen määrä ja laatu). Alueella esiintyvistä luontotyypeistä uhanalaisimpia ovat eräät vanhojen ja ikivanhojen metsäluontotyyppien luokkaan kuuluvat kangasmetsät sekä lähes kaikki perinnebiotooppityypit. Uhanalaisten luontotyyppien määrän, laadun ja sisäisen vaihtelun perusteella Oulanka on valtakunnallisesti merkittävimpiä suojelukohteita Suomessa. Osa metsäluontotyypeistä on luonnontilaltaan heikentyneitä tai ei-merkittäviä, jolloin näitä ennallistamalla voidaan lisätä luonnonmetsien nuorten kehitysvaiheiden määrää alueella. Tulvaniityt ovat eräs tärkeimmistä Oulangan vastuuluontotyypeistä, mistä syystä hoitotoimien laajentaminen niillä on perusteltua. Alueella on myös pienialaista lettojen ennallistamistarvetta.

7 Lajisto

Selite	Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueen keskeisistä lajistoarvoista sekä tuoda esiin lajiston piirteitä, jotka on huomioitava alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Sama laji voi sisältyä useampaan luokitukseen: esimerkiksi useat uhanalaiset lajit ovat myös direktiivilajeja. Kaikissa lajiryhmissä yksikkönä on ryhmään kuuluvien, alueella esiintyvien lajien kpl-määrä.					
Luokitus	Linnut	Muut selkärangattomat	Selkärangattomat	Putkilokasvit	Itiökasvit	Sienet
Erityisesti suojeltavat lajit	3	0	11	7	25	5
Muut uhanalaiset lajit	5	3	10	21	26	27
Silmälläpidettävät lajit	18	4	13	19	47	45
Alueellisesti uhanalaiset lajit	6	0	0	35	66	25
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (luontodirektiivin 92/43/ETY liite II, lintudirektiivin 79/409/ETY liite I)	31	7	12	10	6	0
Lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luontodirektiivin liite IV)	0	6	5	10	0	0
Vierasperäiset tai haitallisesti runsastuneet lajit	0	0	0	0 ¹⁷	0	0
Lajistotietoa						
<p>Oulanka on lajistollisesti Suomen tärkeimpiä suojelukohteita, mikä näkyy merkittävien eliölaajien ja niiden esiintymien huomattavan suuressa määrässä (Liite 2). Alueelta on tiedossa yhteensä 392 valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaista, silmälläpidettävää tai direktiivilajia. Näistä on tallennettu ympäristöhallinnon uhanalaisten lajien tietokantaan lähes 2 300 havaintopaikkaa (Hertta 15.1.2010). Lajeista 142 on valtakunnallisesti uhanalaisia, ja näistä yli kolmasosa (51) on erityistä suojelua vaativaa lajia. Silmälläpidettäviä lajeja on 147, alueellisesti uhanalaisia 132 sekä luonto- ja lintudirektiivin lajeja 66. Näiden lisäksi alueella esiintyy 11 puutteellisesti tunnettua lajia, jotka voivat tiedon lisääntyessä luokitua uhanalaisiin. Kokonaislajimäärään ja uhanalaisten lajien määrään suhteutettuna merkittävimpiä eliöryhmiä alueella ovat järjestyksessä sammallet, putkilokasvit ja sienet. Oulangalta tavataan 114 merkittävää sammallajia, mikä sisältää 38 % kaikista Suomen valtakunnallisesti uhanalaisista, 39 % silmälläpidettävistä sekä 70 % Koillismaalla alueellisesti uhanalaisista sammallajeista. Oulangan sammallajiston kokonaismäärä on noin 320 lajia¹⁸, kun Suomessa esiintyy yhteensä noin 900 sammallajia. Putkilokasveista Oulangalla esiintyy 75 merkittävää lajia, mikä sisältää 15 % kaikista Suomen valtakunnallisesti uhanalaisista, 20 % silmälläpidettävistä sekä 60 % Koillismaalla alueellisesti uhanalaisista putkilokasvilajeista. Oulangan putkilokasvien kokonaislajimäärä on noin 450 lajia^{3,19}, kun Suomessa on yhteensä noin 1 200 alkuperäistä putkilokasvilajia. Oulangalta tunnetaan 87 merkittävää sienilajia, mikä sisältää 12 % valtakunnallisesti uhanalaisista, 24 % silmälläpidettävistä ja 48 % Koillismaalla alueellisesti uhanalaisista sienilajeista. Oulangan sienilajiston kokonaismäärä ei ole tiedossa.</p> <p>Oulangan lajistollinen arvo erityisesti sammalten ja putkilokasvien valtakunnallisena hot spot -kohteena on tunnettu pitkään, ja näiden ryhmien lajisto tunnetaan parhaiten. Alueelta on kertynyt runsaasti havaintoja monista muistakin eliölajiryhmistä jo yli 150 vuoden ajalta. Kokonaisuutena Oulangan lajistotiedon runsaus on pikemminkin seurausta lajistollisesti edustavaan alueeseen kohdistuneesta mielenkiinnosta ja pitkältä ajalta kertyneestä hajanaisesta havaintotiedosta kuin kattavista lajistokartoituksista. Tieto peruslajistosta on monen tunnetunkin laji-ryhmän kohdalla puutteellista. Alueen ainoa laajempi, systemaattinen lajistokartoitus on tehty Oulangan kansallispuiston kantaosan putkilokasveista³. Koillismaan eliömaakunnan sammallajistosta tehdyt vanhat koostejulkaisut^{20,21} ovat edelleen käyttökelpoinen tietolähde. Sammalten ja putkilokasvien ohella myös Oulangan sieni- ja jäkälälajisto on edustava, mutta edellisiä ryhmiä heikommin tunnettu. Kumpaankin ryhmään kuuluu lajeja, jotka ovat kalkinvaatioita tai -suosioita, ja jotka kykenevät sammalten ja putkilokasvien ohella suoraan hyötymään Oulangan erityislaatuudesta kallio- ja maaperästä. Eläinlajiston parhaiten tunnettuja ryhmiä ovat linnut, joiden tuntemus perustuu pitkään jatkuneisiin linjalaskentoihin. Eliöryhmistä, joissa saattaisi</p>						

esiintyä merkittävää lajistoa, selkeimmin alihavainnoituja ovat hämähäkkieläimet, monet hyönteisryhmät ja nilviäiset.

Oulangan lajiston määrä ja monimuotoisuus on monen tekijän yhteisvaikutusta. Oulangan kallioperä on hyvin vaihtelevaa sisältäen niin Suomen kallioperälle tyypillisiä kvartsiittipitoisia kuin harvinaisempia, kalkkipitoisia kivilajeja. Habitaattien määrää lisää jokiekosysteemin dynamiikka ja alueen topografian vaihtelevuus, mikä vaikuttaa edelleen pienilmastolliseen monimuotoisuuteen. Rotkolaaksojen pohjois- ja eteläseinämillä viihtyy aivan erityyppistä, varjo- ja paisterinteiden lajistoa. Vaarojen rinteillä esiintyy runsaasti lähteisyyttä, puroja ja noroja luonteenomaisine lajeineen. Oulangan alue on supra-akvaattista, vedenkoskematonta aluetta, joka vapautui jääpeitteestä jo varhain jääkauden jälkeen. Lajistolla on ollut aikaa levittäytyä alueelle, mistä syystä Oulangalla esiintyy rinnakkain eteläistä, pohjoista ja itäistä lajistoainesta, jotka esiintyvät siellä levinneisyysalueensa ääri rajoilla. Paanajärven alueelle ulottuva Oulankajokilaakso on mahdollistanut monien itäisten ja eteläisten lajien – kuten sinikuusaman ja tataarikohokin – leviämisen alueelle. Oulangalle tyypillisiä ovat myös pohjoiset lajit, joiden lähimmät kasvupaikat ovat Pohjois-Lapin tunturialueilla. Näitä ovat esim. kururaippasammal ja kultarikko. Monet varsinkin pohjoisista lajeista ovat jääkauden jälkeisten ilmastokausien reliktejä, jotka ovat säilyneet kaukana päälevinneisyysalueestaan lajeille harvoilla soveliailla paikoilla. Reliktiluonteinen on esim. merisuolake – merenrannikoiden laji, joka kasvaa Oulangan ultraemäksisillä letoilla syvällä sisämaassa kaukana Vienanmeren ja Pohjanlahden rannikoesiintymistään.

Niitä suunnittelualueen merkittäviä lajeja, joiden tunnetuista Suomen esiintymistä kaikki tai valtaosa ovat Oulangalla, voidaan pitää Oulangan erityisinä vastuulajeina. Näitä on runsaasti sammal- ja putkilokasvilajistossa. Osa lajeista on hyvin harvinaisia, Oulangallakin vain yhden tai muutaman tunnetun esiintymän lajeja. Näitä ovat kalkkilapiosammal, kalkkilovisammal, kourukinnassammal, kalkki-, karsta- ja rivihitusammal sekä harvinaisimpina kuusamonlehväsammal ja vuomapalmikkosammal, joiden kasvupaikat on ainoat tunnetut koko EU:n alueella.^{22,23} Oulangan harvinaisiin jäkäliin kuuluvat vuomanahkajäkälä ja haaratappijäkälä, sieniin sinityvihiippo sekä kovakuoriaisiin vähämustakeiju ja vaskihyrrä. Tunnetuimpia yhden kasvupaikan putkilokasvilajeista lienee kuusamonsarake. Lisäksi on useita merkittäviä lajeja, joiden tunnetuista Suomen esiintymistä valtaosa sijaitsee Oulangalla. Näitä ovat sammalista ainakin turjansammal, pohjankellosammal, kalkkikorvasammal, rusopahtasammal, kalkkilähdesammal ja kaitahitusammal; putkilokasveista tunturiarho, pahtakelto, idänkynsimö, kalvaskallioinen, idän- ja kalkki-imarre, kangasraunikki, sinikuusama ja talvikkipaju; sienistä hyasinttivahakas ja rusomaljakas; jäkälistä kalliomunuaisjäkälä sekä nilviäisistä kalkkisiemenkotilo. Oulanka on erityisen tärkeä esiintymisalue monelle kämmekekäläjälle, joilla on alueella elinvoimainen kanta. Tikankontin, neidonkengän ja tummaneidonvaipan kasvupaikkoja tunnetaan Oulangalta yhteensä useita satoja. Oulanka ja Liikasenvaaran kylä ovat harvinaisen perhoslajin – luhtakultasiiven – tärkein esiintymisalue Suomessa. Liikasenvaaran niittyjen metsittyminen korostaa kansallispuiston hoitoniittyjen merkitystä lajin tulevaisuuden kannalta. Oulangan merkittävimpiin eläinlajeihin kuuluu lisäksi taimen, joka nousee luontaisesti Oulankajokeen Venäjältä Pääjärvestä. Taimenen elinkierrossa tärkeän jokihelmisimpukan tilanteesta suunnittelualueella ei ole juurikaan tietoa. Taimenen tilanne on käsitelty erätalousasioiden yhteydessä lomakkeilla 10 ja 22.

Oulangan alueella on erityinen vastuu niiden direktiivilajien tilanteen parantamisesta, joiden esiintymät sijaitsevat pääosin Oulangalla, ja joiden suojelutaso on arvioitu boreaalisella vyöhykkeellä heikentyneeksi vuonna 2007 direktiivilajien suojelutason EU-raportoinnissa. Suojelutason arviointi koskee tällöin käytännössä alueellisesti Oulankaa. Näitä lajeja ovat luhtakultasiipi ja kourukinnassammal (suojelutaso epäsuotuisa–huono–heikkenevä), pohjanailakki (epäsuotuisa–riittämätön–heikkenevä) ja pohjankellosammal (epäsuotuisa–riittämätön). Myös tikankontin ja neidonkengän suojelutaso on arvioitu boreaalisella vyöhykkeellä epäsuotuisaksi–riittämättömäksi, mutta alueellisella tasolla niiden tilanne Oulangalla on hyvä. Muita boreaalisella vyöhykkeellä suojelutasoltaan heikentyneitä, Oulangalla esiintyviä direktiivilajeja ovat isonuijasammal (suojelutaso epäsuotuisa–huono), korpikolva (epäsuotuisa–riittämätön–heikkenevä), jokihelmisimpukka, lahokapo, kaskikeiju, kirjojokikorento, lettorikko, isotorasammal, kiiltosirppi- ja lapinsirppisammal (epäsuotuisa–riittämätön) sekä ahma, havuhuppukuoriainen ja mäntyhuppukuoriainen (epäsuotuisa–riittämätön–paraneva). Monien direktiivilajien – erityisesti hyönteisten ja jokihelmisimpukan – tilanne Oulangalla ei ole tiedossa.

Oulangan merkittävä lajisto keskittyy maantieteellisesti niille alueille, joilla kallioperän kalkkivaikutus on selvin. Lajien esiintymispaikat ovat useimmiten kalkkikallioita, ultraemäksisiä letoja, lehtoja ja huurresammallähteitä. Huomattavan monet esiintymät sijaitsevat Oulankajoen tuntumassa retkeilyreittien läheisyydessä²⁴. Monilla putkilokasvien ja sammalten kasvupaikoilla on havaittu retkeily aiheuttamaa kasvillisuuden kulumista, mutta sen merkitystä lajistolle ei ole selvitetty. Kasvupaikan voimakas kulumisen on haitallista; sen sijaan pienialainen häiriö saattaa edistää joidenkin lajien lisääntymistä. Yhden lajin tiedetään hävinneen Oulangalta suunnittelemattoman ihmistoiminnan takia – napalehväsammal hävisi alueelta Oulankajoen sillanrakennustöiden yhteydessä 1970-luvulla. Myös laaksoarho, jokipaju, harmaaneulajäkälä, isotorasammal, isotumpurasammal ja kyttyräkivisammal lienevät hävinneet Oulangalta, mutta todennäköisesti luontaisista syistä.

Oulangalla havaittiin vuonna 1999 pohjoisamerikkalainen albertanvehnä (*Leymus innovatus*) ensimmäisen kerran Suomessa.¹⁷ Laji hävitettiin kasvupaikaltaan kansallispuiston poikki kulkevan tien varresta potentiaalisesti haitallisena vieraslajina vuonna 2004. Laji esiintyy luontaisella levinneisyysalueellaan mm. hiekkaisilla jokitormillä, ja sen pelättiin leviävän Oulankajokivarten syrjäyttämään alkuperäislajistoa.

8 Kulttuuriperintö

Lomakkeeseen liittyy kartta 6: Kulttuuriperintökohteet

Selite	Kulttuuriperinnön nykytilakuvaus käsittää suunnittelualueen maisema-arvojen sekä rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden kuvauksen. Kuvauksen tavoitteena on tunnistaa suunnittelualueen keskeiset kulttuuriperintöarvot.	
Maisema		
Nimi	Kpl	Luokitus
	0	Maailmanperintökohde
	0	Kansallinen kaupunkipuisto
Kuusamon kosket	1	Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
	0	Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
Kainuun ja Kuusamon vaaramaa, Oulanka–Kitka, Juuman–Jyrävänjärven alue	5	Maakunnallisesti merkittävä maisema
	0	Luonnonsuojelulain (1096/1996) mukainen maisema-alue
Kansallismaisema: Oulankajoen luonnon- ja kulttuurimaisemat	1	Muu merkittävä maisema
Lisätietoja		
Rakennusperintö		
Nimi	Kpl	Luokitus
	0	Valtakunnallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä
	0	Maakunnallisesti merkittävä rakennus tai rakennusryhmä
Jokivarsiniitty ja niihin kuuluvat ladot, autiotuvat ja vanhat porokämpät	17	Muu merkittävä rakennus tai rakennusryhmä
Lisätietoja		
<p>Vanhat kämpät. Oulangalla on valtionmaalla neljä vanhaa kämppää. Näistä Taivalköngäs, Puikkokämppeä ja Siilastupa ovat nykyään retkeilykäytössä olevia autiotupia. Siilastuvan tausta on sotahistoriallinen: tupa on alun perin rakennettu välirauhan aikana kenraali Siilasvuolle kalamajaksi. Taivalköngäs on rakennettu aikanaan ilmeisesti kauppatarkoituksiin, viljavarastoksi. Puikkokämppeä sekä nykyään käyttämättömänä oleva Rytikämppeä ovat alkuaan poromiesten rakentamia porokämppeä.</p> <p>Ladot. Arvokkaista rakennuksista 13 on käyttämättöminä olevia latoja. Osa latoista sijoittuu valtakunnallisesti, osa maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaiksi luokitelluille niityille. Joitakin niittyjä (Vasajängänoja, Taivalköngäs, Hepokoski, Patoniva, Rytipuron suoniitty, Runsuniitty, Isoniemi, Kiutavaaran tulvaniittysaari, Haaralampi, Kiutakangas, Siirinniitty, Korvasvaara ja Kolveikko, yht. 13) on viime vuosina hoidettu niittämällä. Osa latoista sijoittuu pienille, osin jo metsittyneille niittyalueille, joita ei ole luokiteltu valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaiksi.</p>		

Oulankajoen ympäristössä olevat kaikkein vanhimman tyyppin ladot ympäristöineen ovat säilyneet suhteellisen pitkään jatkuneen käytön ja kansallispuiston perustamisen vuoksi. Isojako-toimituksen viivästyminen Kuusamossa mahdollisti nautinta-alueiden ja niittylatojen käytön vielä toisen maailmansodan jälkeenkin. Oulankajoen ladot ovat arvokas rakennus- ja maisemahistoriallinen kokonaisuus. Arvo perustuu latojen rakennustapaan, antikvaariin arvoihin ja niihin liittyvään maisemaan.

Myllykosken vanha mylly, nykyinen päivätupa, sijaitsee Pienen Karhunkierroksen varressa kansallispuiston välittömässä läheisyydessä (suunnittelualueen ulkopuolella). Rakennuksen omistaa Kuusamon kaupunki.

Arkeologiset kohteet

Luokitus	Asuinpaikat	Hautapaikat	Puolustus-varustukset	Kulttipaikat	Valmistus- ja työpaikat	Taide ja muistomerkit	Liikennekohteet	Vedenalaiset kohteet	Kivi- ja maarakenteet	Ei määritetty	Yhteensä kpl
Muinaisjäännösrekisterissä oleva kohde	1				2		1		17	3	24
Muu arkeologinen kohde			7		81	9	6		11		114

Lisätietoja

Oulangan kansallispuiston laajempi kulttuuriperintöinventointi on tehty 2008–2009³⁵. Tätä aiemmin alueen kulttuuriperintöä on selvitetty alueen kulttuuriperintöä kartoittavissa taustainventoinneissa: Sami Myllymäen³⁶ kooste alueen arvokkaista kohteista 2004 ja Tero Pitkäsén³⁷ inventointi 2008. Vuoden 2008 kulttuuriperintöinventointia täydensivät 2009 sekä Mikroliitti että Metsähallitus³⁸. Vuonna 2010 tehtiin lisäksi laajempi täydennysinventointi.

Vuoden 2010 inventoinnissa kartoitettiin erityisesti historiallisen ajan jäännöksiä. Samalla koottiin yhteen aikaisempien inventointien tuloksia. Esihistoriallisia kohteita Oulangalta on inventoitu yhteensä 24. Näistä suurin osa on tunnistamattomia kuoppajäännöksiä, joista osa voi olla myös esimerkiksi pyyntikuoppia. Mukana on kuitenkin myös tunnistettuja kohteita – kuten kivikautinen asuinpaikka, pyyntikuoppa, veneenvetotaival sekä historiallisen ajan saunanpohja.

Muinaismuistolain (295/1963) ulkopuolisista kohteista Oulangan kansallispuiston alueelta on tavattu niittylatojen jäännöksiä 49 kpl 13:n rakennusperintökohteeksi luetun ladon lisäksi. Eri-laisia kivi- ja maarakenteita – kuten kuoppia, kumpuja ja röykkiöitä – on inventoitu alueelta yhteensä 11. Rakennuksen pohja – lähinnä kämppiä, mutta myös muita kohteita – on inventoitu yhteensä 19. Pilkkapuita on inventoitu yhdeksän, ja liikennekohteita – kuten varsiteitä, talviteitä ja siltoja – kuusi. Toiseen maailmansotaan liittyviä varustuksia inventoinneissa on tavattu seitsemän. Poronhoitoon liittyviä jäänteitä on inventoitu kolme. Lisäksi aineistossa on jonkin verran sekalaisia työpaikkakohteita – kuten tukkilanssi, epäonnistuneen uiton jäljet ja kivenotto-paikka. Kohteiden luokittelu ei ole aina aivan ongelmaton: joskus rakennuksen jäänteitä on niputettu yhteen, ja myös esimerkiksi liikennekohteita voidaan laskea samaan yhteyteen esimerkiksi savotta- tai niittykohteen kanssa.

Muu kulttuuriperintö

Uudempi retkeilyperinne. Edellä kuvattujen vanhojen kämppien lisäksi Oulangalla on kuusi uudempaa, retkeilykäytössä olevaa tupaa. Näistä Kerojärven, Savilammen ja Ristikallion tuvat on rakennettu 1960-luvulla, Jussinkämpän nykyinen rakennus vuonna 1975, Aitaniityn nykyinen varaustupa vuonna 1980, Pihlajapuron valvontatupa vuonna 1992 ja Ansakämpä, joka on rakennettu samannimisen palaneen autiotuvan tilalle, vuonna 2004.

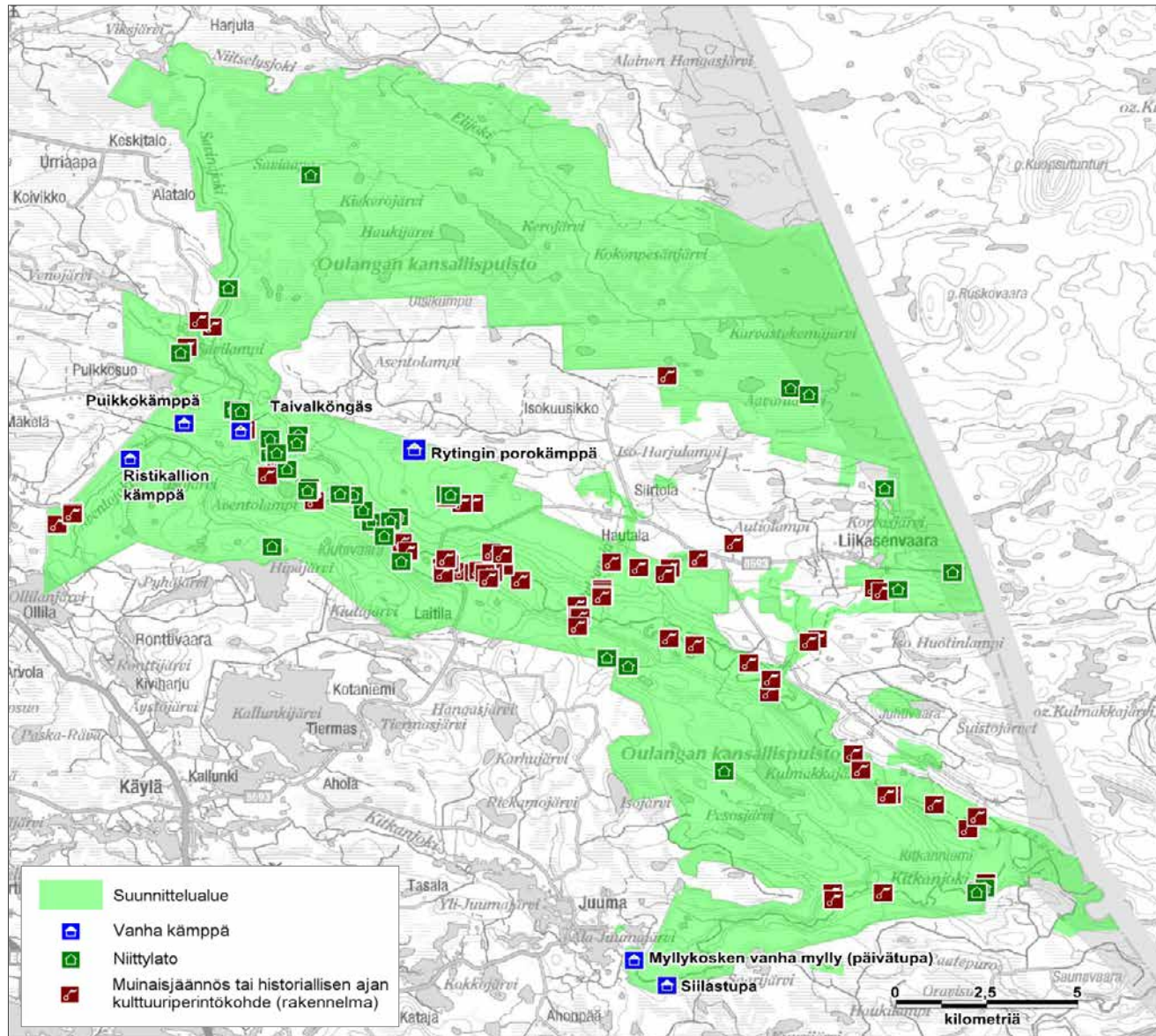
Lukumääräisesti suurin osa Oulangan kulttuuriperinnöstä on uuden ajan historiallisia kohteita. Ne kertovat monipuolisesti luontosidonnaisesta elämäntavasta – kuten erätaloudesta, niitty- ja savottakulttuurista tai poronhoidosta. Alueelta on löytynyt lukuisia erityyppisiä rakennuksen pohjia, jotka kertovat ihmisen toiminnasta alueella. Oulangalta on löytynyt myös kansatieteellisesti mielenkiintoisia karsikko- ja muita pilkkapuita. Uusimpia kulttuuriperintökohteita ovat retkeilyperinnekohteet – kuten autiotuvat.

Kävijätutkimus

Vuoden 2009 kävijätutkimuksen³¹ mukaan 11 % Oulangan kävijöistä tutustui käyntinsä aikana kulttuuriperintökohteisiin. Kävijätutkimuksessa kysyttiin myös kävijöiden kiinnostusta erilaisiin kulttuuriperintöaiheisiin sekä tapoja, joilla kävijät haluaisivat tutustua alueen kulttuuriperintöön ja historiaan. Eniten kiinnostusta herättivät vanha eräkkökuulttuuri (kiinnosti 18 % vastaajista) ja alueeseen liittyvät tarinat (15 %); vähiten kiinnostaviksi ilmoitettiin alueen innoittama taide sekä niittykuulttuuri (kummatkin 5 %). Kulttuuriperintöaiheisiin haluttiin tutustua mieluiten oma-toimisesti – joko itsenäisesti tai opaskirjan avulla (32 % vastaajista); neljännes vastaajista oli kiinnostunut kulttuuriperintöaiheisestä luontopolusta. Vain 4 % vastaajista oli kiinnostunut osallistumaan kulttuuriperintöaiheiseen tapahtumaan tai talkoisiin.

Yhteenveto

Oulangalla on rikas kulttuuriperintö. Alueella on ollut ihmisvaikutusta kivikaudelta lähtien. Keskeisiä piirteitä kulttuuriperinnössä ovat aina esihistorian ajalle ulottuva ihmisen ja luonnon vuorovaikutus sekä sen monivaiheinen ilmeneminen maisemassa olevien jäänteiden kautta. Oulangan arvokkaan kulttuuriperinnön kokonaisuuden muodostavat esihistorian ajan asuinpaikkajäänteet, uuden ajan asutushistorialliset kohteet ja maankäyttö sekä niihin liittyvät niitty- ja myöhemmät retkeilykulttuurin jäänteet. Maisemallisesti vaikuttavin kokonaisuus on Oulankajoen kansallismaiseman tulvaniityt latoineen. Oleellista Oulangan kulttuuriperinnössä on Oulankajoen vaikutus. Joki on tuhansia vuosia toiminut tärkeänä osana vesireittiä Vienanmeren ja Pohjanlahden välillä. Tämän takia joen varrella on rikas esihistorialliselle ajalle ulottuva muinaisjäännöskanta. Joki on ollut tärkeä kulkuväylä myös myöhemmin, ja suuri osa historiallisenkin ajan kohteista on keskittynyt joen lähialueelle.

Kuva 6. Oulangan arvokkainta kulttuuriperintöä ovat kansallismaiseman ohella rakennusperintökohteet, joita on valtionmailta inventoitu 17 kpl, sekä muinaisjäännökset ja historiallisen ajan kohteet, jotka kertovat Oulangan perinteisestä maan- ja luonnonkäytöstä. Rakennusperintökohteista neljä on vanhoja kämppejä ja 13 latoja, jotka ovat keskeinen osa Oulankajoen maisemaa. Kartalle on merkitty edellä kuvattujen valtionmaiden kohteiden lisäksi Myllykosken vanha mylly, joka on Kuusamon kaupungin omistuksessa.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MLL/10.

9A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu

Retkeilyn ja luontomatkailun palveluvarustus on kuvattu suunnitelmaosassa kartoilla 10–12 (s. 97–99).

Selite Nykyisestä luonnon virkistyskäytöstä kuvataan retkeilyn ja luontomatkailun toimintaympäristöä, suunnittelualueen vetovoimaa ja merkitystä virkistyskäyttökohteena sekä nykyistä kysyntää, tarjontaa ja matkailun yhteistyötä. Kysyntätietoja ovat mm. tiedot käyntimääristä ja asiakastyytyvyydestä. Tarjonnalla tarkoitetaan retkeilyreittien, rakenteiden ja rakennelmien määrää, kapasiteettia ja kuntoa. Tavoitteena on analysoida palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti.

Toimintaympäristön kuvaus

Ruka–Kuusamon matkailualue yhdessä Sallan ja Sallatunturin kanssa on Suomen suurimpia matkailukeskitymiä. Alueella käy vuosittain yli miljoona matkailijaa, joista 15–20 % ulkomailta. Alueella on kattava ympärivuotinen matkailupalvelutarjonta. Talven vetovoimatekijöitä ovat laskettelukeskus Ruka palveluineen, Sallatunturi, hiihtoladut, kelkkareitit ja runsas määrä järjestettyjä talviaktiiviteetteja. Kesäinen vetovoimatekijä on luonto: Oulangan kansallispuisto, Karhunkierros, Kitka- ja Oulankajoki ja lukematon määrä kalaisia järviä sekä jylhät vaaraisemat. Myös itärajan läheisyys – Paanajärven kansallispuisto ja Karjalan kulttuuriperintö – on lisännyt alueen kiinnostavuutta. Vuonna 2007 Kuusamon kokonaismatkailutulo oli 116 milj. euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutukset 857 htv, mikä on noin viidennes koko alueen aluetulosta ja työpaikoista. Myös Sallassa matkailuelinkeinon merkitys kasvaa jatkuvasti.

Vetovoima ja merkitys

Oulangan kansallispuisto on Ruka–Kuusamo-matkailualueen ja Sallan tärkein kesäkohde sekä yksi maan tunnetuimmista ja vierailuimmista kansallispuistoista – myös kansainvälisesti.

Oulangan suosio perustuu yhtäältä alueen arvokkaaseen ja monipuoliseen luontoon ja toisaalta sen rikkaaseen retkeilyperinteeseen. Kansallispuiston läpi virtaavat Oulankajoki ja Kitkajoki mahtavine kalliorotkoineen tekevät maisemasta mieleenpainuvan: alueen tunnetuimpia nähtävyyksiä ovat Jyrävän ja Kiutakönkään kosket sekä Oulangan jyrkkäseinäinen kanjoni. Retkeilyreitti **Karhunkierros** ja yhä enenevässä määrin puiston päiväreitit – kuten **Pieni Karhunkierros** – sekä Oulangan melontareitit vievät kävijät näiden attraktioiden äärelle. Myös alueen vilkas yritystoiminta mahdollistaa omalta osaltaan puiston monipuolisen matkailukäytön.

Suunnittelualueen kysyntä

Kävijälaskenta			Kävijätutkimus		
Suunnittelualueen käyntimäärä	Vuosi	165 000	Kävijätutkimuksen kohdealueet	Vuosi	Kävijätyytyväisyysindeksi (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)
	2009			2009	
Käyntimäärän kehitys kohteilla			Oulangan kansallispuisto	2009	4,29
Oulangan kansallispuiston kävijälaskentaa on tehostettu mm. uusilla laskureilla, joten vuoden 2009 käyntimäärä on tarkistettu luku edeltäviin vuosiin verrattuna. Käyntimäärät ovat todennäköisesti ennallaan tai pienessä kasvussa.			Kävijätyytyväisyyden jakautuminen osatekijöihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)		

Vuosi	Käyntikerrat	Muutos	Tyytyväisyys palveluihin	4,13	Tyytyväisyys ympäristöön	4,41	Odotusten täyttyminen	4,51	Häiriötekijöiden kokeminen	4,48
2008	162 966		Alueen kävijöiden jakautuminen eri tyypeihin							
2007	185 682		Paikalliset kävijät (%)		4	Päiväkävijät	Osuus kävijöistä (%)		Viipymä (h)	
							69		4	
2006	183 115		Kotimaiset matkailijat (%)		92	Yöpyjät	Osuus kävijöistä (%)		Viipymä (vrk)	
							31		4	
2005	176 128		Ulkomaiset matkailijat (%)		8	Kävijävuorokaudet	223 575			

Lisätietoja

Edellisen, vuonna 2005 tehdyn Oulangan kansallispuiston kävijätutkimuksen mukaan ulkomaisten kävijöiden osuus Oulangalla oli noin 20 %. Ulkomaisten kävijöiden osuuden väheneminen tutkimuksen aineistossa lienee osaksi sattumaa, sillä ainakaan ulkomaalaisten osuus Ruka–Kuusamon alueen kesäkävijöistä ei vuonna 2009 vähentynyt.

Retkeilypalvelujen tarjonta

Rakennukset	Lkm	Kapasiteetti (hlö)	Kunto			Ylläpito		Muulla kuin valtion alueella	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	MH	Muu		
autiotuvat	8	105	8	0	0	8	0	0	
päivätupa	1	-	1	0	0	0	1	1	Myllykosken päivätupa Pienen Karhunkierroksen varrella on Kuusamon kaupungin omistama ja huoltama.
varauskämppä	1	37	1	0	0	0	1	1	Kuusamon yhteismetsällä on Natura-alueella, Kokonaronkankaan eteläosassa lähellä Oulankajokea, vanha kunnostettu tukkimieskämppä, jossa voi majoittua joko puoli- tai täysihoidolla.
Rakennelmat	Lkm	Kapasiteetti	Kunto			Ylläpito		Muulla kuin valtion alueella	
			Hyvä	Kesk.	Huono	MH	Muu		
riippusillat	8	-	7	0	0	7	1	1	Myllykosken riippusilta on Kuusamon kaupungin omistama ja ylläpitämä, kuntoluokitusta ei ole tehty.
laavut	17	80	11	5	1	17	0	0	
kodat	2	20	1	1	0	2	0	0	
tulentekopaikat	50	-	25	21	4	50	0	0	
portaat	38	-	29	8	1	38	0	0	Kalastajien käyttämät Päähkänän portaat ovat huonokuntoiset.

Reitit	Km	Esteetön (km)	Päällyste (km)	Ylläpito (km)		Muulla kuin valtion alueella km	
				MH	Muu		
Karhunkierros	90	0	pitkosta 5,0 km	75	15	15	Karhunkierroksesta 69 km kulkee Oulangan kansallispuistossa, 15 km muulla kuin valtion alueella ja 6 km Valtavaaran–Pyhävaaran suojelualueella.
Keroharjun reitti	18,4	0	pitkosta 1,5 km	18,4	0	0,7	
Oulangan kanjonin päiväreitti	6	0	soraa 3,5 km, pitkosta 0,14 km	6	0	2	
Rytisuon luontopolku	5	0	pitkosta 0,7 km	5	0	0	Polun teemana on Oulangan suoluonto ja niittykulttuuri.
Rytisuon lumikenkäreitti	7,5	0	-	6,1	0	0	Talvireitti lumikenkääijöille. Reitti seuraa Rytisuon luontopolkua. Osa reitistä on edestakaista osuutta.
Kiutakönkään päiväreitti	8	0	-	7	0	0	Osa reitistä on edestakaista osuutta.
Hiidenlammin kulttuuripolku	5	0	soraa 2,3 km, pitkosta 0,5 km	5	0	0	Polku muutettiin kesän 2010 aikana luontopolusta kulttuuripoluksi ja maasto-opasteet uusittiin.
Oulangan erämaareitti	26	0	-	26	0	0	Talvireitti hiihtoon ja lumikenkäilyyn. Reitillä ei ole latu-uraa.
Oulangan yläosan melontareitti	13	0	-	13	0	0	
Oulangan alaosan melontareitti	25	0	-	25	0	0	
Pieni Karhunkierros	12	0	soraa 8 km	8	1,2	1,2	Reitti kulkee osittain Kuusamon kaupungin omistamalla maa-alueella. Osa reitistä on edestakaista osuutta.

Matkailun yhteistyö							
Vuosi	2009	Yhteistyöyritysten lukumäärä	32	Yhteistyöyritysten suunnittelualueella palveleminen asiakkaiden lukumäärä	ei tiedossa	Yhteistyöyritysten tyytyväisyys palveluihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)	3,54
Lisätietoja							
Metsähallitus on Ruka–Kuusamon matkailuyhdistyksen sekä Matkalle Sallaan ry:n jäsen ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan mm. alueelliseen markkinointiin.							
Oulangan kansallispuiston leirintäalue sijaitsee puiston alueella, Karhunkierroksen varrella noin 1,5 km Oulangan luontokeskukselta. Leirintäalueella on 110 telttapaikkaa, 20 asuntovaunu- ja -autopaikkaa sekä 10 kpl neljän hengen mökkejä. Leirintäalueen huoltorakennukset on rakennettu vuonna 1982, ja alue on toiminut ensin telttailu- ja asuntovaunualueena. Mökit on rakennettu 1993–1994. Leirintäaluetta pitää ulkopuolinen yrittäjä. Leirintäalue on avoinna vuosittain 1.6.–31.8. ympäri vuorokauden.							

9B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualuetta koskevan opastusviestinnän keskeiset tunnusluvut sekä Metsähallituksen ja yhteistyökumppaneiden opastusviestinnän keinot. Opastusviestintää tehdään asiakaspalvelupisteissä, **luontoon.fi**-sivuilla ja maastossa. Keinoja ovat mm. henkilöopastus, sähköisen ja painetun opastusmateriaalin tuottaminen sekä maasto-opasteet.

Metsähallituksen opastusviestintä suunnittelualueella

Käyntimäärät			Asiakastytyväisyys asiakaspalvelupisteissä (asiakastutkimus)								
Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä	luontoon.fi-sivuilla	Asiakaspalvelupisteet				Vuosi	Asiakastytyväisyys (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)			
2009	79 923	Oulanka kp 29 021 Karhunkierros 40 348 Muut 42 680	Oulangan luontokeskus, Hautajärven luontotalo				2008, 2007	4,34			
2008	74 574	Oulanka kp 25 460 Karhunkierros 33 295 Muut 38 493	Asiakkaita opastetuissa ryhmissä asiakaspalvelupisteissä				Asiakkaita opastetuissa ryhmissä maastossa				
2007	78 535	Oulanka kp 27 735 Karhunkierros 36 229 Muut 39 085	Vuosi	2009	Henkilöä	Koululaisten osuus (%)	Vuosi	2009	Henkilöä	Koululaisten osuus (%)	
2006	66 399	Oulanka kp 29 770 Karhunkierros 31 282 Muut 35 817	Perustiedon tarjonta		2 126	12	Perustiedon tarjonta		80	0	
			Herättelevä opastus		493	28	Herättelevä opastus		148	7	
			Syventävä opastus		923	8	Syventävä opastus		278	0	

Lisätietoja

Oulangan kansallispuiston asiakaspalvelupisteiden vuosittaisista käynneistä 90 % keskittyy Oulangan luontokeskukseen. Oulangan luontokeskuksen pysyvä näyttely on Oulanka – Virtaa. Luontokeskus on avoinna ympäri vuoden. Hautajärven luontotalon pysyvä näyttely on Suomi – suomaa. Luontotalo on avoinna keväästä syksyyn. Palvelupisteissä on vuosittain useita vaihtuvia näyttelyitä. Palvelupiste Karhunkierrossa kävijämääriä ei ole laskettu yllä oleviin lukuihin, sillä se sijaitsee alueellisen matkailuinfon ja luontokuvakeskuksen kanssa yhteisissä tiloissa. Sen vuosittainen käyntimäärä on noin 40 000. Oulangan kansallispuiston vuosittaisia tapahtumia ovat kevättriatapahtumat, Euroopan kansallispuistopäivä, Pohjolan luonnonkukkien päivä, Hautajärvipäivä, Oulangan heinähässäkki, Koparat kopisten Oulangan kanjonille ja Naisten Oulankajoen melontatapahtuma. Luontokeskuksessa käyntiin liittyy yleensä aina lähialueen nähtävyyksiin ja luontopolkuihin tutustuminen. Luontotalossa ja luontokeskuksessa toimii yrittäjävetoinen kahvila.

Opastusviestinnän keinot suunnittelualueella, Metsähallituksen ylläpitämät	Lkm	Kuvaus
Asiakaspalvelupisteet	3	Hautajärven luontotalo Sallassa, Oulangan luontokeskus Liikasenvaarassa ja Palvelupiste Karhuntassu Kuusamon keskustassa
Opastuspisteet	-	
luontoon.fi -sivut	6	Sivustot: Oulangan kansallispuisto, Karhunkierros, Pieni Karhunkierros, Oulangan luontokeskus, Hautajärven luontotalo ja Karhuntassu
Maasto-opasteet	50	Sisääntulo- ja opastustauluja 31 kpl, sis. aluekartan ja luontoarvotaulun <i>fi, sv, en</i> ; joissakin myös tarkempia reittikarttoja sekä tietoa Paanajärven kansallispuiston luontoarvoista. Kohdeopasteita 19 kpl, lähinnä Hiidenlammen luontopolulla
Luontopolut	2	Rytisuon luontopolku. Hiidenlammen luontopolku, joka muutettiin vuonna 2010 Hiidenlammen kulttuuripoluksi ja maasto-opasteet uusittiin.
Esitteet ja muu painomateriaali	10	Oulangan kansallispuisto ja Karhunkierros -alue-esite <i>fi, sv, en, ge, ru, nl</i> . Pieni Karhunkierros, opaskartta ja palvelut -esite <i>fi, sv, en</i> . Kiutakönkään alue, opaskartta ja palvelut -esite <i>fi, sv, en</i> . Melontaopas-esite, Oulangan kansallispuisto, Oulankajoki <i>fi, sv, en</i> . Suomi – suomaa näyttelyesite <i>fi, sv, en, ge, ru, nl, fr</i> . Karhunkierros-passi <i>fi, sv, en, ge, fr, nl, ru, es</i> . Kasvitarina-luontopolku -vihko <i>fi, sv, en</i> . Rytisuon luontopolku -vihko <i>fi, sv</i> . Hiidenlammen luontopolku -vihko <i>fi, sv, en, ge, nl</i> . Oulanka – kuohujen keskeltä kansallispuistoksi -kirja, 2006 <i>fi</i> . Oulangan ja Paanajärven kansallispuistot, luonto- ja retkiopas -kirja <i>fi, sv, ru</i>
Sähköiset opastustuotteet	9	Elektroninen infopiste Patikkapaikka esittelee alueen luontokohteita ja niiden palveluita toimien käytönohjauksen työkaluna. Patikkapaikat ovat Metsähallituksen asiakaspalvelupisteissä: Palvelupiste Karhuntassussa, Oulangan luontokeskuksessa, Hautajärven luontotalossa ja Hossan luontokeskuksessa. Palvelu on myös Sallan Poropuistossa, Posion matkailuneuvonnassa Posion Pentik-mäellä ja Ruka-infossa, sekä Venäjällä, Paanajärven kansallispuiston opastuskeskuksessa ja Louhen kaupungintalolla.
Yhteistyötahojen opastusviestinnän kuvaus		
<p>Oppaana Oulangan kansallispuistossa -koulutus järjestettiin vuonna 2007 Metsähallituksen yhteistyöyrityksille ja niiden kansallispuistossa toimiville oppaille. Koulutuksessa oli mukana Oulun seudun amk:n luonnonvara-alan yksikkö, ja koulutus vastasi laajuudeltaan 5 amk:n opintopistettä. Koulutukseen osallistujista 10 sai Oulangan kansallispuiston oppaan sertifikaatin. Sertifikaatti on voimassa viisi vuotta eli vuoteen 2012.</p> <p>Ääniopaste Pienelle Karhunkierrokselle (ja Valtavaara–Pyhävaaran suojelualueelle). Metsähallitus on ollut mukana ääniopasteiden materiaalin tuottamisessa ja tarkistanut sen. Itse palvelu on ulkoistettu.</p> <p>Alueellisilla matkailusivustoilla (ruka.fi, salla.fi) ollaan mukana sisällöntuotannossa. Yhteistyössä Ruka–Kuusamon matkailuyhdistyksen kanssa on tehty mm. ruka.fi-sivuston vaellusreittikone.</p>		
Yhteenveto (Luonnon virkistyskäytön nykytila: retkeily, luontomatkaileminen ja opastusviestintä)		
<p>Oulangan luonto on luontomatkailemisen kannalta erityisen vetovoimainen, ja mitä virkistyskäyttöön tulee – kaikkea on ja paljon! 165 000 vuosittaisella käynnillä Oulanka on yksi Suomen suosituimmista kansallispuistoista, ja kävijöiden tyytyväisyys alueen palveluihin ja ympäristöön on korkea. Oulangan kansallispuiston rakenteet ja retkeilypalvelut sijoittuvat puistoa halkovan vaellusreitti Karhunkierroksen varrelle, jonka yhteyteen on rakennettu myös jatkuvasti suosiotaan kasvattavia päiväreittejä. Autiotupien lisäksi puiston alueella on lukuisia laavuja, kotia ja tulentekopaikkoja ja riippusiltoja sekä leirintäalue. Myös melonta on suosittu aktiviteetti kansallispuistossa. Kansallispuistossa on monipuolinen ohjelmajärjestelytarjonta; suosituimpia tuotteita ovat koskenlasku, patikointi, lumikenkäily ja melonta. Kansallispuiston asiakaspalvelupisteitä ovat Hautajärven luontotalo alueen pohjoispuolella, Oulangan luontokeskus kansallispuiston sydämessä sekä palvelupiste Karhuntassu Kuusamon keskustassa. Oulangan opastusviestintä on monipuolista ja kattavaa: usein vierailuiden luontoon.fi-sivujen lisäksi tietoa puistosta saadaan mm. lukuisista esitteistä, elektronisista infopisteistä sekä yhteistyökumppaneilta.</p>		

10 Erätalous: nykytila

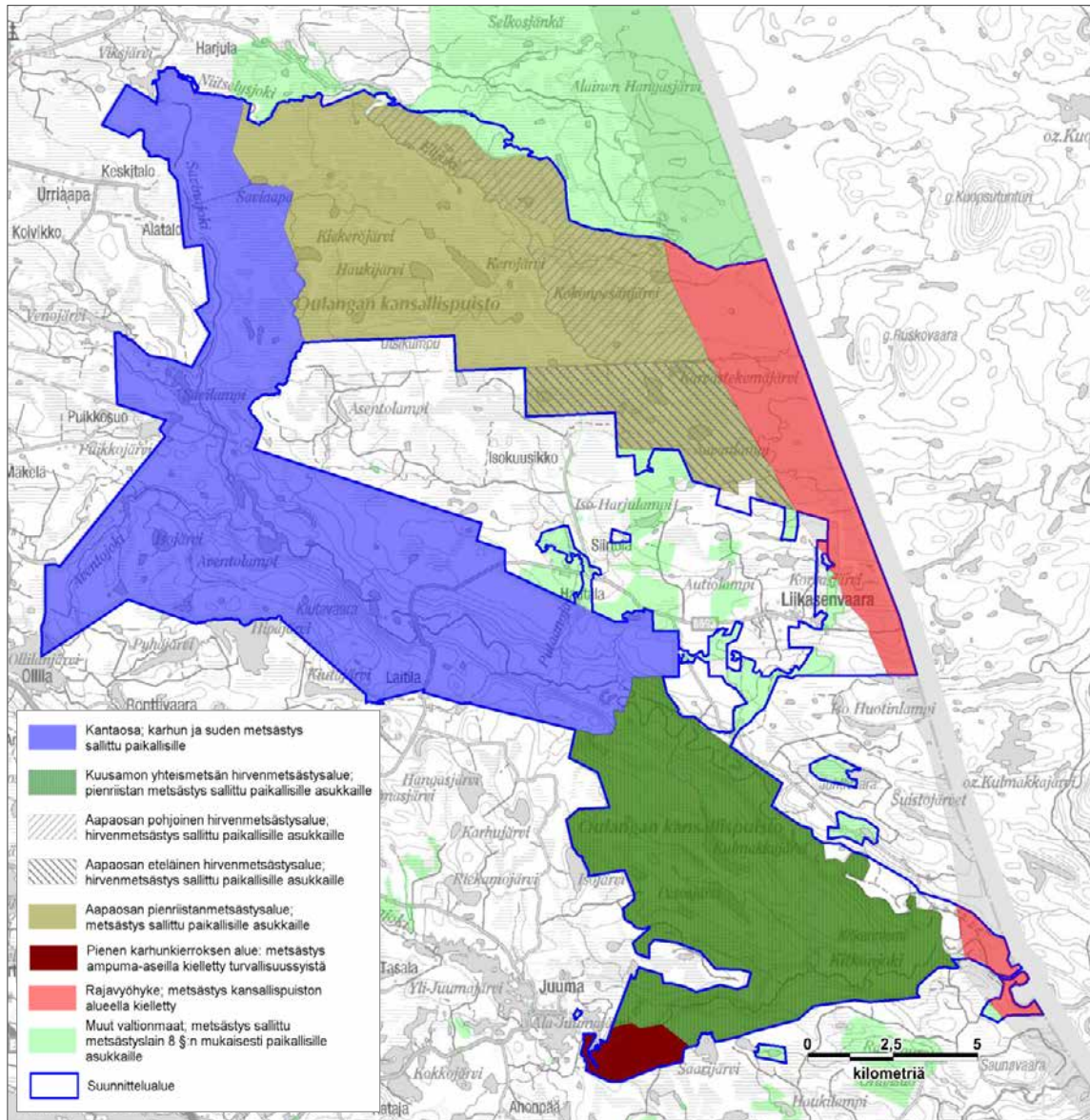
Lomakkeeseen liittyvät kartat 7 ja 8: Metsästysalueet ja kalastusta koskeva ns. **paikallisen asutuksen** raja.

Selite Lomakkeessa esitetään erätalouden nykykäytännöt sekä sopimus- ja lupatilanne. Metsästyksen osalta kenttään on kirjattu nykyinen tilanne ja sopimusten voimassaolo-aika. Lomakkeen tarkoituksena on antaa riittävät tiedot siihen, että alueen käyttöarvoa näiden toimintojen osalta voidaan arvioida.

Metsästys									
☒	ML 8 § aluetta (kunnan asukkailla oikeus metsästykseseen valtionmailla)	Kuusamon ja Sallan kunnissa vakituisesti asuvilla on voimassa olevien metsästyssäädösten mukainen metsästysoikeus kansallispuistossa oman kuntansa alueella. Metsästysoikeuden laajuus vaihtelee puiston eri osien välillä. Puiston kantaosassa (v. 1956 perustettu osa) metsästys on kielletty lukuun ottamatta suden ja karhun metsästystä, joka on sallittu paikallisille asukkaille oman asuinkuntansa alueella. Aapaosassa pienriistan metsästys on sallittu paikallisille asukkaille oman asuinkuntansa alueella, samoin suden ja karhun metsästys. Hirvenmetsästys on sallittu paikallisille asukkaille aapaosan hirvenmetsästysalueella (ks. kartta). Kitkaniemellä pienriistan metsästys on sallittu paikallisille asukkaille, samoin suden ja karhun metsästys. Hirvenmetsästysoikeus on Kuusamon yhteismetsän osakkailla.							
☐	Yleistä vesialuetta (metsästysoikeus ML 7 § mukaisesti)	Ei ole							
☒	Metsästys kielletty	Ahman ja ilveksen metsästys on kielletty koko kansallispuiston alueella. Puiston kantaosassa (v. 1956 perustettu osa) on kielletty muu kuin suden ja karhun metsästys. Rajavyöhykkeellä myös hirven ajaminen on kielletty. Juumassa Pienen Karhunkierroksen alueella (327 ha) metsästys ampuma-aseilla on kielletty turvallisuussyistä, sillä alue on kansallispuiston vilkkaimpia virkistyskäyttökohteita.							
☒	Lupametsästysaluetta	Hirvenmetsästys sallitaan paikallisille asukkaille puiston ulkopuolisiin metsästysalueisiin liittyen. Kuusamon kaupungin puolella metsästys sallitaan lääninrajan ja rajavyöhykkeen rajaamalla alueella (1 540 ha). Sallan kunnassa hirvenmetsästysalue sijaitsee linjan Elijoki–Karvasten-tekemäoja–lääninraja–rajavyöhyke pohjoispuolella olevalla alueella (2 160 ha). Aapaosan muilla alueilla hirvenmetsästys on kokonaan kielletty.							
☐	Sopimusmetsästysaluetta	Seurat (kpl)	Pinta-ala (ha)	Sopimuskauden pituus	Rajoitukset, lisätietoja				
☒	Vain hirvenajo	Juumassa Pienen Karhunkierroksen alueella hirvenajo on sallittu (ks. edellä).							
Alueen merkitys metsästyskohteena		Oulanka on paikallisille asukkaille tärkeä metsästysalue.							
Arvio metsästyspaineesta alueella		☐	Suuri	☐	Keskinkertainen	☒	Pieni	Tarkennus	Metsästäjien määrä alueella on verrattain pieni.
Riistakannat		Tärkeimpiä riistalajeja Oulangalla ovat metsäkanalinnut ja hirvi. Lisäksi alueella metsästetään jonkin verran pienpetoja, jänistä, vesilintuja (lähinnä hanhet) ja karhua.							
Lisätietoja									

Kalastus		
☐	Yleistä vesialuetta (kalastus-oikeus KL 6 § mukaisesti)	Ei ole
☐	Yleiskalastusoikeuteen perustuva pilkkiminen ja onkiminen sekä viehekalastus läänikohtaisella luvalla on sallittu (KL 8 § mukaisesti)	
☒	Pilkkiminen, onkiminen ja viehekalastus läänikohtaisella luvalla on sallittu osittain	Lampi- ja järvivesillä yleiskalastusoikeuteen perustuva pilkkiminen, onkiminen ja viehekalastus on sallittu – poisluettuna Pesosjärven rajoitusosan vesissä. Jokialueilla onkiminen ja pilkkiminen on kielletty Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten päätöksillä (219/5710-2008 ja 2575/5710-2009) vuosittain 1.11.–31.5. Päätökset ovat voimassa vuoden 2012 loppuun.
☒	Lupakalastusvedet	<p>METSÄHALLITUKSEN HALLINNASSA OLEVAT VEDET JA KALASTUSJÄRJESTELYT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kansallispuiston alueella olevat järvi- ja lampivedet sekä pääosa Oulankajoesta ovat Metsähallituksen hallinnassa ja kuuluvat Metsähallituksen lupakalastusvesiin. • Jokialueella Kitkajoki ja Oulankajoen alaosa ovat Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunnan (KYVOK) ja Liikasen kylän osakaskunnan hallinnassa. • Oulankajoella Kiutakönkään yläpuolella on Kallungin osakaskunnalla pieni vesialue. • Valtionvesillä on yhteislupa Kallungin osakaskunnan kanssa. Tähän liittyen Kallungin osakaskunnan jäsenillä on oikeus ostaa kausilupia alennettuun hintaan. • KYVOK:n kanssa tehtiin vuonna 2010 vesien vaihto, jolloin Metsähallituksen hallintaan siirtyi kansallispuiston sisältä seuraavat vedet: Kulmakkojärvi, Iso-Pekanlampi, Kitkanlampi ja Alimmainen Ansalampi. Sopimuksen mukaan Metsähallitus vuokraa kalastusoikeuden KYVOK:lle Kulmakkojärven, Iso-Pekanlammen ja Kitkanlammen osalta. Alimmainen Ansalampi liitettiin Oulangan pyydyslupavesiin. • Pesosjärven valuma-alueen rajoitusosan vesillä (Pesosjärvi, Pitkä-Pekanlampi, Uudenniityn lammet, Pihlajapuron latvalampi ja Hiiden lammet) kalastus on kielletty. <p>1) Oulankajoen virkistyskalastuskohde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lupa oikeuttaa kalastamaan Oulangan kansallispuiston ja Kallungin osakaskunnan vesialueilla Aventojoessa, Savinajoessa, Maaninkajoessa ja Oulankajoessa Nurmisaarenniemestä ylävirtaan aina kansallispuiston pohjoisrajalle saakka – rauhoitusalueita lukuun ottamatta. • Kalastusluvan voi ostaa myös matkapuhelimella. • Kalastus on sallittu kesäaikaan; viime vuosina kalastusaika on ollut 1.6.–31.8. • Kalastuksen kestävyuden edistämiseksi on määritetty saaliskiintiöt ja alamitta sekä sallitut vieheet. <p>2) Oulangan pyydyslupa-alue</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pyydyslupa oikeuttaa kalastamaan seisovilla pyydyksillä (mm. verkko, katiska, pitkäsiima) seuraavissa vesissä: Puikkojärvi, Ollilanjärvi, Karvastentekemäjärvi, Ristilampi, Korvasjärvi, Ylimmäinen Kuivajärvi. • Lupia myönnetään nykyään vain paikallisille asukkaille edellisessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetyn rajauksen mukaisesti. Rajaus on esitetty kartalla kuvassa 8. <p>3) Kerojärven pyydyslupa-alue</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pyydyslupa oikeuttaa kalastamaan seisovilla pyydyksillä (mm. verkko, katiska, pitkäsiima) Kerojärven alueella. • Lupia myönnetään nykyään vain Sallan Hautajärven lähikylien asukkaille. <p>MUUT VEDET SUUNNITTELUALUEELLA: OULANKAJOEN ALAOSA JA KITKAJOKI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vesialueen omistavat Liikasen kylän osakaskunta ja KYVOK. • Alueella on sallittu virkistyskalastus.

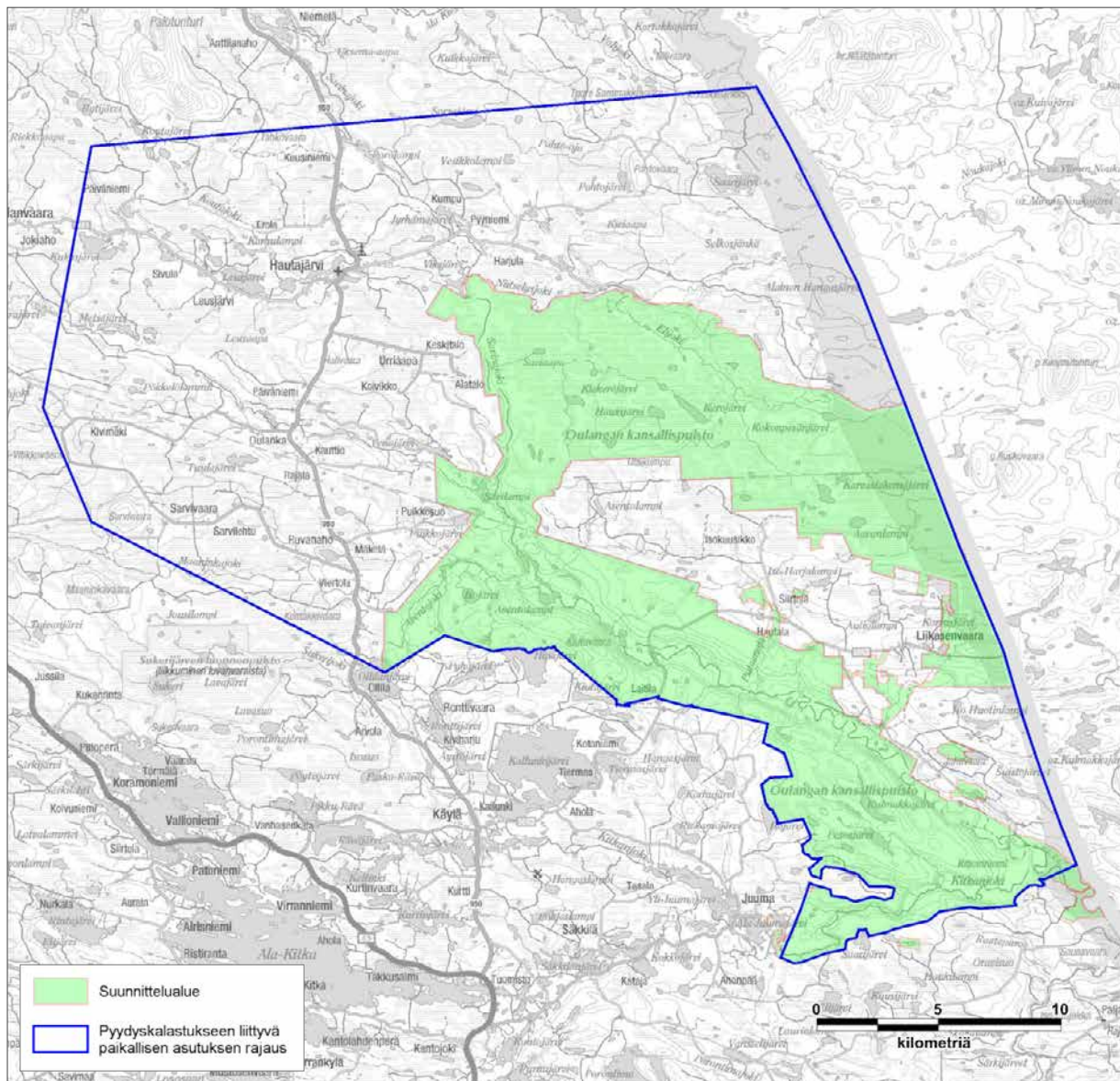
Alueen merkitys kalastuskohteena	Jokialueet ovat merkittäviä kalastuskohteita sekä paikallisille että kalastusmatkailijoille. Erityisen kiinnostuksen kohteena on Venäjältä kudulle nouseva taimen ja paikallinen harjus. Lampi- ja järvivesillä on jonkin verran merkitystä paikallisille kotitarvekalastajille.
Arvio alueen kalastuspaineesta	☐ Suuri ☒ Keskinkertainen ☐ Pieni Tarkennus
Saaliskalat	Jokialueella saaliskaloja ovat taimen, harjus, siika, hauki, ahven ja särkikalat. Lampi- ja järvivesillä tärkeitä saaliskaloja ovat siika, hauki ja ahven.
Kutupaikat	Taimenen kutupaikat tiedetään huonosti. Tieto olisi tärkeää taimenkannan suojelun ja kestävän kalastuksen ohjaamiseksi. Tärkeitä taimenen poikastuotantoalueita ovat Oulankajoen sivuhaarat – mm. Kiekerö-, Savina-, Ylä-Oulanka-, Maaninka- ja Aventojoiki.
Vaelluskalareitit	Taimen nousee Venäjän Pääjärveltä kudulle Oulanka-, Kitka- ja Kuusinkijokeen. Jyrävän putouksesta taimen ei tiettävästi pääse nousemaan ylös. Kiutakönkästä taimen nousee ylös ainakin tietyillä vedenkorkeuksilla, mutta asiaa tulisi selvittää tarkemmin.
Ammattikalastus	Oulangan vesissä ei harjoiteta ammattikalastusta.
Istutukset (kalat, ravut)	Taimenkannan elvyttämiseksi on tehty jonkin verran 1-vuotiaiden järvitaimenten istutuksia Savinajokeen. Yhden kesän vanhoja siianpoikasia – keskimäärin 1 800 kpl vuosittain – on istutettu Korvas- ja Kerojärveen sekä Ristilampeen. Kitkanniemen vesien vaihtosopimuksen mukaan ko. vesiin istutetaan siikaa kalastuspaineen kompensoimiseksi. Istutuksista vastaa Metsähallitus. Istutusmäärät riippuvat kalastuspaineesta, joka arvioidaan lähinnä saalispalautteiden perusteella.
Lisätietoja	Rauhoitusalueet Oulankajoessa kalastus on kielletty välillä Taivalköngäs– Kiutakönkään alaosa. Rauhoitus on osa PAN Parks -sertifoinnissa perustettua ns. wilderness zonea , jossa luonnon käyttö matkailua ja retkeilyä lukuun ottamatta on mahdollisimman vähäistä. Savinajoessa kalastus on kielletty välillä Vasajängänoja–Savilampi.
Yksityiset suojelualueet	
Ei ole	
Erätalouden yhteenveto	
Metsästyskohteena Oulanka on merkittävä paikallisille asukkaille. Keskeisintä on hirven ja pienriistan metsästys. Kalastuskohteena Oulanka on tärkeä sekä paikallisille asukkaille että kalastusmatkailijoille. Kalastus on merkittävä osa puiston käyttöä ja jokialueisiin liitettyjä arvoja.	

Kuva 7. Oulangan metsästäystä koskevat säännökset ja määräykset ovat monimutkaisia. Kartalla on kuvattu metsästysalueet ja metsästyskielto-alueet valtionmailla sekä rajavyöhyke. Se ulottuu osin yksityismaille, ja liikkumisen – ml. metsästyksen – sääntelystä vastaavat rajavalvontaviranomaiset. Oulanka sijaitsee kokonaisuudessaan metsästyslain (615/1993) 8. §:ssä esitetyllä alueella, jossa paikallisilla asukkailla on vapaa metsästysoikeus kotikuntansa valtionmailla. Kansallispuiston rauhoitusmääräykset ja rajavyöhykettä koskevat määräykset kuitenkin ohittavat metsästyslain 8. §:n valtuutuksen.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/1

Kuva 8. Edellisessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritelty ns. **paikallisen asutuksen** rajaus. Rajauksen sisäpuolella asuvilla on edellisen suunnitelman mukaisesti oikeus ostaa pyydyslupia kansallispuiston lampi- ja järvesivillä kalastukseen sekä edellisempiä kausilupia puiston jokivesillä kalastukseen.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010,
© Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

11 Tutkimus

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen nykyinen tutkimuskäyttö sekä mahdolliset tutkimuskoealat ja muut vastaavat, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Tutkimus sisältää myös esimerkiksi pitkäaikaiset ympäristön tilan seurannat. Mikäli alueella ei ole tutkimuskäyttöä, se todetaan lomakkeella.

Alueella aikaisemmin tehty tutkimus

Oulangalla on tehty luonnontieteellistä tutkimusta jo 1800-luvun lopulta lähtien. Oulun yliopisto ja Metsähallitus sopivat Oulangan tutkimusaseman perustamisesta kansallispuistoon vuonna 1960, ja aseman päärakennus valmistui 1966. Perinteisesti tutkimuksen kohteina ovat olleet mm. Oulangan kasvillisuus, geomorfologia, linnusto, eläimistö, kalasto sekä poronhoito. Oulangan tutkimusasema on tällä hetkellä Oulun yliopiston ainoa kenttäasema, minkä lisäksi se toimii Koillismaan alueella Oulun yliopiston monitieteisenä toimipisteenä. 2000-luvulta lähtien luonnontieteellisen tutkimuksen rinnalle on noussut monitieteinen ympäristötutkimus – kuten matkailu- ja virkistyskäytön sosiokulttuuristen sekä taloudellisten vaikutusten selvittäminen.

☒	Alue on aktiivisessa tutkimuskäytössä	☐	Alueella ei ole säännöllistä tutkimuskäyttöä
☐	Alue kuuluu ennallistamisen seurantaverkostoon	☐	Alue kuuluu luonnonhoidon seurantaverkostoon
Nykyinen tutkimuskäyttö	Oulangalla on vuonna 2010 voimassa tutkimuslupia liittyen mm. maaperätiedon kartoittamiseen, virtavesien vedenkorkeus-, lämpötila-, pohjaeläin- ja piilevä-seurantaan, perhosten lajistokartoitukseen, kalastoseurantaan, lintujen rengastukseen, evoluutioekologisiin tutkimuksiin, kasvilajistotutkimuksiin sekä suoalueiden kasvihuonekaasupäästöihin. Tarkemmat tiedot Oulangan tutkimuskäytöstä ja Metsähallituksen myöntämistä tutkimusluvista on tallennettu Metsähallituksen tietojärjestelmiin.		
Koealat	Oulangalle on perustettu lukuisia tutkimuskoealoja. Sijaintitiedot on osin tallennettu Metsähallituksen tietojärjestelmiin.		
Tutkimustahot	Oulangan kansallispuistossa tutkimustoimintaa harjoittavat mm. Oulun yliopiston Oulangan tutkimusasema, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL), Geologian tutkimuskeskus (GTK), Suomen ympäristökeskus (SYKE) ja Metsäntutkimuslaitos (Metla).		
Tutkimusluvut	Tutkimuslupia on myönnetty 17 kpl vuonna 2007, 8 kpl vuonna 2008, 9 kpl vuonna 2009 ja toistaiseksi 7 kpl vuonna 2010.		
Merkitys tutkimuskohteena			
☒	Merkittävä	☐	Kohtalaisen merkittävä
		☐	Ei merkittävä

12 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset

Selite		Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen luonnonvarojen käyttö (pl. riista- ja kalakannat) sekä alueen kiinteistöihin (lähinnä valtionmaalla) kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset. Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueelle kohdistuvista luonnonvarojen käyttöön, rasitteisiin, käyttöoikeuksiin ja sopimuksiin liittyvistä maankäytön paineista.				
Marjastus ja sienestys						
☐	Sallittu koko alueella		☐	Kielletty koko alueella		
☒	Sallittu osittain	Kansallispuistossa on nykyisellään kolme rajoitusosaa, joilla marjastus ja sienestys on liikkumisrajoitusten seurauksena kielletty. Rajoitusosat sijaitsevat Korvasvaarassa (216 ha), Pesosjärven valuma-alueella (410 ha) ja Juuman vuomien alueella (170 ha).				
Poronhoito						
☒	Suunnittelualue sijoittuu poronhoitoalueelle		☐	Ei sijoitu poronhoitoalueelle		
Paliskunta	Suunnittelualueesta kuuluu paliskuntaan (%)	Paliskunnan suurin sallittu poromäärä	Poromääräarvio suunnittelualueella	Talvilaidunten kunto		
Ala-Kitkan paliskunta	60	1 600	600 (kesäaikaan)	Luppokuusikot erittäin hyviä, jäkäliköt ei niin hyviä		
Sallan paliskunta	40	5 300	400 (kesäaikaan)	Luppokuusikot erittäin hyviä, jäkäliköt ei niin hyviä		
Toiminnan kuvaus	Oulanka on poronhoidon kannalta molemmille paliskunnille merkittävä alue, koska se on yhtenäistä, hakkaamatonta metsää. Luonnonlaitumien käyttöä pyritään lisäämään ja tarharuokinnasta pyritään pois, mutta paliskuntien mukaan nykyinen petokanta estää kansallispuiston täysimittaisen hyödyntämisen poronhoidossa. Poromäärät kansallispuistossa ovat suurimmillaan kesäaikaan; talveksi porot pääosin kootaan alueelta pois. Sallan paliskunnalla ei ole Oulangalla kämppiä eikä aitoja. Ala-Kitkan paliskunnalla on käytössään yksi kiinteä aita Kiutavaarassa; Ryttingin kämppää ja aita ei enää käytetä. Paliskunnilla on oikeus rakentaa porotalouden harjoittamista varten tarvittaessa uusia aitoja ja muita rakennelmia.					
Rakenteet	Porokämpät	1	Erotusaitaukset	2	Muut rakenteet	Kiinteitä aitoja ei juurikaan ole, vaan molemmat paliskunnat käyttävät lähinnä tilapäisiä aitarakenteita.
Kaivoskivennäiset, maa-ainekset, polttopuut, pohjavesi						
Kaivosvaltauksset	Lkm	0	Kaivoskivennäiset	-		
Kaivospiirit	Lkm	0	Kaivoskivennäiset	-		
Maa-ainesten otto	Maa-ainesten otto ei ole sallittu Oulangan Natura-alueella.					
Polttopuun otto	Kansallispuiston nykyisissä ns. erämaaosissa tulentekoon saa käyttää maasta löytyviä oksia, risuja tai muuta vähäarvoista puuta. Poronhoitotyön yhteydessä on sallittu maapuiden käyttö polttopuuna.					
Pohjaveden otto	Oulangan luontokeskuksella on Metsähallituksen vedenottamo, josta otetaan vettä luontokeskukselle, tutkimusasemalle ja Oulangan leirintäalueelle. Jätevedet käsitellään tutkimusaseman biologisessa puhdistamossa. Muuten Natura-alueelta ei oteta pohjavettä.					

Lisätietoja	Muun poronhoitotyössä tarvittavan puun ottaminen on sallittu Metsähallituksen luvalla. Kaivostoiminta on Oulangan rauhoitusmääräysten vastaista eikä sovi luonnonsuojelualueille. Geologisten tutkimusten tekeminen ja malmien etsintä on kuitenkin sallittu.		
Metsätalous			
<p>Kuusamon yhteismetsä omistaa suunnittelualueella maata noin 468 ha. Yhteismetsän maat ovat pääosin harjumetsiä, jotka on sisällytetty Naturaan maa-aineslain (555/1981) kautta. Natura ei pääsääntöisesti rajoita metsätaloutta alueella.</p> <p>Kansallispuistoon rajoittuvia valtion talousmetsiä hoidetaan Metsähallituksen Metsätalouden ympäristöoppaan³² ja luonnonvarasuunnitelmien^{33,34} linjausten mukaisesti. Kansallispuiston lähiseudulla harjoitettavaan metsätalouteen pyritään vaikuttamaan siten, ettei suojelualueen ja sen lähiympäristön välille tule jyrkkää maisemallista rajaa. Ympäristöä ja maisemaa säästävät metsien hoitomenetelmät puiston lähiympäristössä ovat tärkeitä paitsi luonnonsuojelun, myös alueen matkailullisen vetovoiman kannalta.</p> <p>Kansallispuiston pohjoisrajalle sijoittuva Niitselysjoen alue (161,5 ha) on Metsähallituksen ja luonnonsuojelujärjestöjen välisissä neuvotteluissa päätetty suojella. Alue siirretään luonto- palvelujen hallintaan ja liitettäneen myöhemmin kansallispuistoon. Neuvottelujen tuloksena suojeluun siirtyneitä kohteita kutsutaan dialogialueiksi.</p>			
Rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset			
Vuokra- ja käyttö-oikeussopimukset	Kpl	4 + 19	Lisätietoja
Sopimusten kohteita ovat Oulangan tutkimusasema, Ala-Kitkan paliskunnan laidunalue sekä kaksi johdinaluetta. Käyttöoikeussopimuksia yritysten kanssa on vuonna 2010 voimassa 19 kpl. Sopimukset koskevat puiston palvelu- varustuksen käyttöä maksullisten opastettujen retkien kohteena.			
Alueen suojeluun tai käyttöön vaikuttavat rasitteet	Alueella on voimassa tierasitteita, mutta ne eivät vaikuta suojeluun tai käyttöön. Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunnan (KYVOK) jäsenillä on Kitkanniemellä kulkuoikeus moottorikelkalla Isojärventien päästä Kulmakkojärvelle merkittyä uraa pitkin. Puiston pohjoisosassa Isokuusikon metsänomistajilla on oikeus kulkea moottorikelkalla metsäpalstoilleen Sallasta puiston pohjoisosan läpi Isokuusikontien päähän.		
Lisätietoja			
Yksityiset suojelualueet			
Suunnittelualueella ei ole yksityisiä suojelualueita.			
Yhteenveto			
Oulangan kansallispuiston eri aikoina suojeltuihin kantaosaan ja laajennusosiin kohdistuu useita erityyppisiä maankäyttöoikeuksia ja -tarpeita. Kansallispuiston hoitoon, luonnonsuojeluun ja virkistyskäyttöön liittyvien käyttötarpeiden ohella Oulangan alueella on tärkeä merkitys poronhoidolle. Paikallisille asukkaille alue on tärkeä paitsi virkistyskohteena, myös perinteiseen luonnon antimien hyödyntämiseen liittyen: Oulangan alueella kalastetaan ja metsästetään sekä poimitaan marjoja ja sieniä. Kuusamon yhteismetsä harjoittaa omilla alueillaan metsätaloutta ja vuokraa alueitaan myös metsästykseseen. Kitka- ja Oulankajoki ovat Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunnan (KYVOK) omistuksessa ja tärkeitä virkistyskalastuskohteita sekä paikallisille että matkailijoille. KYVOK:lla on myös käyttöoikeus Kitkanniemen järvi- ja lampivesiin, jotka on liitetty osaksi kansallispuistoa.			

KESKEISET ARVOT JA UHAT

13 Keskeiset suojele- ja käyttöarvot			
Selite		Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen keskeiset luonto-, kulttuuriperintö- ja käyttöarvot. Suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittely tehdään nykytilan kuvauksen pohjalta ottaen huomioon alueen perustamistarkoituksensa sekä luonnonsuojelulain (1096/1996) ja muiden aluetta koskevien säädösten yleiset tavoitteet. Arvojen määrittely on hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualueen keskeisten arvojen säilyttämiseen ja parantamiseen.	
No	Arvoluokka	Arvotyyppi	Kuvaus
1)	Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Luontodirektiivin (92/43/ETY) luontotyytit • Uhanalaiset luontotyytit 	Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus Oulangan lukuisat erityislaatuiset ja harvinaiset luontotyytit muodostavat monimuotoisia luonnontilaisia elinympäristöjä. Erityisesti kalkkivaikutteiset luontotyytit – kuten kalkkikalliot, kalkkilammet, lehdot, huurreammallähteet ja letot – tekevät Oulangan luonnosta ainutlaatuisen. Oulangalla esiintyy arviolta 90 Pohjois-Suomessa uhanalaista tai silmälläpidettävää kansallisesti uhanalaista luontotyyppiä. Pääosa näistä on perinnebiotoopeja, metsiä ja soita.
2)	Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Luonto- ja lintudirektiivin (79/409/ETY) eläin- ja kasvilajit • Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit • Muut suojeltavat eläin- ja kasvilajit • Eliöyhteisöt/lajisto 	Lajirikkaus Oulanka on lajistollisesti poikkeuksellisen rikas alue. Sieltä on tavattu 392 uhanalaista lajia, joista 142 on valtakunnallisesti uhanalaista, 51 erityistä suojelemaan vaativaa ja 66 direktiivilajia. Merkittävimmät lajiryhmiä ovat sammaleet, putkilokasvit, sienet ja jäkälät. Suuret joet toimivat lajiston leviämisreitteinä itä-länsisuunnassa, ja suuret korkeusvaihtelut jyrkistä vaaroista ja kallioista alavampiin jokilaaksoihin tarjoavat erityislaatuisten kallioperän ohella elinympäristöjä niin pohjoiselle, eteläiselle kuin itäisellekin lajistolle.
3)	Kulttuuriarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnon- ja kulttuurimaisemat • Rakennettu kulttuuriympäristö • Arvokkaat rakennukset • Arkeologiset kohteet 	Monikerroksinen kulttuuriperintö Oulangan alueen kulttuuriympäristö muodostuu pitkällä aikavälillä syntyneestä, monimuotoisesta erämaisestä kulttuurimaisemasta. Kokonaisuuden muodostavat esihistorian ajan asuinpaikkajäänteet, uuden ajan asutushistorialliset kohteet ja maankäyttö sekä niihin liittyvät niitty- ja myöhemmät retkeilykulttuurin jäänteet. Maisemallisesti vaikuttavimman kokonaisuuden muodostavat Oulankajoen kansallismaiseman tulvaniityt latoineen.
4)	Kulttuuriarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Paikalliskulttuuri • Alueellinen merkitys • Kansainvälinen merkitys 	Olemassaoloarvo Oulangan kansallispuisto on tärkeä ja monimerkityksinen alue monille eri kävijä- ja käyttäjäryhmille. Oulangalla on vahva imago ja olemassaoloarvo: kansallispuiston asema ja arvostus on paikallista, kansallista ja kansainvälistä. Kansallispuiston luonto on yhtäläisesti luonnonvarojen aitta paikallisille, voimavara aluekehitykselle sekä vetovoimatekijä kansalliselle ja kansainväliselle matkailulle. Aineellisten hyötyjen ohella Oulanka merkitsee hyvinvointia, rentoutumista, erämaita ja elämyksiä.
5)	Tutkimus- ja seuranta-merkitys	<ul style="list-style-type: none"> • Tutkimusmerkitys • Merkitys seuranta-kohteena • Merkitys koulutuskohteena 	Laaja-alainen, kehittyvä tutkimustoiminta Oulangan alueella on pitkä tutkimushistoria erityisesti luonnontieteellisessä tutkimuksessa, ja siellä on tehty pitkäaikaisia seurantoja. Oulanka on monipuolinen tutkimuskohde, ja sen asema seurantaverkostossa on vakiintunut. Oulun yliopiston Oulangan tutkimusasema sijaitsee kansallispuistossa ja luo puitteet kehittyvälle, monitieteelliselle tutkimukselle.

No	Arvoluokka	Arvotyyppi	Kuvaus
6)	Virkistys- ja elinkeinokäyttö	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnon virkistyskäyttö 	<p>Tunnettu retkeily- ja nähtävyyshohde</p> <p>Oulangan kansallispuiston retkeilyreitistö palveluineen on monipuolinen ja kattava. Vaellusreitti Karhunkierros, lukuisat päiväreitit sekä Oulanka- ja Kitkajoki ovat väyliä puistoon, joka on jo vuosikymmenien ajan ollut vetovoimainen ja suosittu retkikohde niin paikallisille asukkaille kuin kotimaisille ja ulkomaalaisille matkailijoille.</p>
7)	Virkistys- ja elinkeinokäyttö	<ul style="list-style-type: none"> • Matkailun yritystoiminta 	<p>Vahva matkailuelinkeino</p> <p>Oulangan alueeseen tukeutuva matkailun yritystoiminta on monipuolista ja tuottavaa: kansallispuiston kävijät tuovat lähes 15 % matkailualueen matkailutulosta. Yritykset tarjoavat erilaisia tapoja tutustua puistoon sekä majoittavat ja ruokkivat sen kävijöitä.</p>
8)	Luontoarvot Virkistys- ja elinkeinoarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Ekosysteemit • Eliöyhteisöt/lajistot • Erätalous (kalastus) 	<p>Jokiluonto</p> <p>Joet ovat suunnittelualueen keskeinen maisemaelementti: meandroiva ja tulviva Oulankajoki jokivarren tulvaniittyneen on muokannut Oulangalle kansallismaiseman, jota on ihailtu jo useiden sukupolvien ajan. Luontainen elinvoimainen taimenkanta yhdistää Oulankaa ja Paanajärveä. Muita huomionarvoisia jokiluonnon lajeja ovat raakku, harjus ja suurten jokien vaeltajalajit – kuten tataarikohokki. Oulanka on harvoja luonnontilaisia vesistöjä, joiden alueella ei ole merkittävää metsäteollisuutta.</p>

14 Uhka-analyysi

Selite		Uhan kohdentuminen						Merkittävyys		Uhan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
Keskeinen suojelu- tai käyttöarvo	Uhkatekijä	Aiempi maankäyttö	Nykyinen maankäyttö	Tuleva maankäyttö	Suunnittelu-alue	Ulkopuolinen alue	Merkittävä	Erittäin merkittävä			
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus • Monikerroksinen kulttuuriperintö: maisema 	Perinteisen viljelytavan lopetus	☐	☒	☐	☒	☐	☒	☐	Niittämisen loppuminen uhkaa niittylajistoa ja kulttuuriperintöä. Maanviljelyn päätyttyä niittyjä on ylläpidetty hoitotoimiin. Tulvaniittyjä on Oulangalla 86 ha. Tällä hetkellä näistä hoidetaan 8 ha:n aluetta, ja suunnitelmassa on laajentaa hoidettavaa pinta-alaa ainakin 14 ha:iin, luonnonhoitohankkeen toteutuessa 23 ha:iin.	Kyllä	
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus 	Laiduntaminen (poronhoito)	☒	☒	☒	☒	☐	☒	☐	Laidunnus voi uhata karukkokankaita ja heikentää lehtipuuston uusiutumista (tiedot osin ristiriitaisia).	Ei	
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus 	Kulotus, kaskeaminen, luontaiset metsäpalot (myös toiminnan puuttuminen)	☐	☒	☐	☒	☒	☒	☐	Luontaisten metsäpalojen väheneminen on heikentänyt palaneesta puusta riippuvaisen lajiston elinolosuhteita ja metsien luonnontilaista kehitystä.	Kyllä	
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus 	Vesiojien muuttaminen (ml. soiden ojitus)	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☐	Pohjoisosassa on pieniä lampia, jotka on aikanaan perattu ja joita on laskettu. Suo- ja metsäojitukset puiston ulkopuolella voivat aiheuttaa puiston soiden kuivumista sekä vesien rehevöitymistä. Lähinnä vaikutuksia aiheutuu metsien kunnostusojituksista; uusia ojituksia ei juuri tehdä. Kunnostusojitusten ohella muutkin metsätaloustoimet voivat vaikuttaa pienten virtavesien vedenlaatuun ja siten mm. raakun elinolosuhteisiin.	Kyllä osin	
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus 	Maa-ainesten ottaminen: kaivostoiminta	☐	☐	☒	☒	☒	☒	☐	Kaivostoiminta on Oulangan rauhoitusmääräysten vastaista eikä sovi luonnonsuojelualueille. Kansallispuiston lähialueelle suunnitellaan kaivostoimintaa. Nykyinen kaivoslaki (503/1965) ei riittävästi huomioi luontoarvoja.	Kyllä osin	

Keskeinen suojelutai käyttöarvo	Uhkatekijä	Aiempi maank.	Nyk. maank.	Tuleva maank.	Suunn. alue	Ulkop. alue	Merkitt.	Eritt. merkitt.	Uhan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus • Tunnettu retkeily- ja nähtävyyshkohde 	(Maasto)liikenne (väylät, urat, reitit)	☐	☒	☒	☒	☒	☒	☐	Maastoliikenteestä voi aiheutua maaston kulumista ja vaurioita kasvillisuudelle. Erityisesti kesäaikainen maastoliikenne (mönkijöiden lisääntyvä käyttö) kuluttaa maastoa voimakkaasti. Maastoliikenteestä aiheutuu melua, joka voi häiritä kävijöiden erämaakokemuksia. Maastoliikenne voi myös häiritä esim. suurpetoja. Luvattoman maastoliikenteen valvonta on nykyresursseilla vaikeaa.	Kyllä
<ul style="list-style-type: none"> • Lajirikkaus 	Eläinlajin ottaminen tai siirtäminen (Laiton suurpetojen tappaminen)	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☐	Laiton suurpetojen tappaminen vaarantaa Oulangan lajistollista monimuotoisuutta. Suurpedoista etenkin ahma on uhanalainen, eikä kanta kestä vähentämistä. Laitonta tappamista perustellaan lähinnä porotaloudelle aiheutuvilla haitoilla. Lajien suojeluun kohdistuvien haittavaikutusten ohella suurpetojen laiton tappaminen aiheuttaa haittaa kansallispuiston ja mm. paikallisten, kestävään luontomatkailuun sitoutuneiden yritysten imagolle. Suurpetojen laittomasta tappamisesta ei ole Oulangalta toistaiseksi tietoja, mutta suurpetojen runsastuminen, porotaloudelle aiheutuvat vahingot ja toimimattomat käytännöt vahinkojen korvaamisessa lisäävät sen riskiä. Karhun ja suden metsästys on puistossa paikallisille asukkaille sallittu, mikä on erotettava suurpetojen laittomasta tappamisesta. Ilveksen metsästys puistossa on kielletty.	Kyllä osin
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus 	Retkeily- ja matkailutoiminta (kuluminen, häirintä)	☒	☒	☒	☒	☐	☒	☐	Suosittu retkeilyreitit sijoittuvat uhanalaisten lajien esiintymien läheisyyteen, ja liikkuminen reittien ulkopuolella on myös sallittu. Lajistollisesti herkimmat alueet ovat kuitenkin jo nykyisellään liikumisrajoitusalueita.	Kyllä
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus • Tunnettu retkeily- ja nähtävyyshkohde • Jokiluonto 	Virkistyskalastus	☐	☒	☒	☒	☒	☒	☐	Lupamäärien oikea mitoittaminen ja kalastuksen säätely on tärkeää. Kalastus aiheuttaa jokitörmien maaston kulumista. Heikosti säädelty taimenen kalastus Venäjän puolella on merkittävä uhka, ja rajan ylittävää yhteistyötä tarvitaan kalakantojen turvaamiseksi. Kalanistutukset voivat johtaa alkuperäisten kalakantojen sekoittumiseen ja kalatautien leviämiseen alueelle.	Kyllä osin
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus 	Vieraslajit (alkuperäislajin häirintä/hävitys)	☐	☒	☒	☒	☐	☒	☐	Ratsastusreittien myötä voi ilmetä heinittymistä. Kämppien piholla on joitakin tulokaslajeja, mutta toistaiseksi ei merkittäviä. Vieraat kasvilajit eivät ole tällä hetkellä merkittävä uhka Oulangalla. Alueelta on hävitetty albertanvehnän esiintymä vuonna 2004. Kalastutukset vierailta kannoilla ovat merkittävä uhka, samoin rapuruton leviäminen alueelle.	Kyllä osin

<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus • Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohde 	Ilmastomuutos (elinympäristön tai lajin siirtyminen tai häviäminen)	☐	☒	☒	☒	☒	☒	☐	Ilmastomuutos voi muuttaa jokien vesiolosuhteita sekä mm. tulvien esiintymistä ja voimakkuutta vaikuttaen siten sekä joki-ekosysteemeihin että jokien varsien luontoon – kuten tulvaniittyihin. Vesien lämpeneminen voi johtaa särkikalojen lisääntymiseen sekä raakun ja lohikalojen vähenemiseen. Yleisesti ilmastonmuutos voi johtaa pohjoisten lajien taantumiseen ja (eteläisten) vieraslajien leviämiseen. Ilmastomuutos vaikeuttaa retkeilykohteiden huoltoa, mikäli talven lumipeitteinen aika lyhenee merkittävästi ja vesistöjen jäätyminen viivästyy.	Ei
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus 	Umpeenkasvu	☐	☒	☒	☒	☐	☒	☐	(Tulvaniittyjen umpeenkasvu käsitelty edellä, ks. kohta Perinteisen viljelytavan lopetus .) Suoniittyjen umpeenkasvu on uhka luontotyyppille. Näillä niityillä on verraten vähän lajistoa, jonka säilyttämiseksi aktiiviset hoitotoimet olisivat tarpeen. Hoidossa on tällä hetkellä yksi suoniitty – Rytisuon niitty, jonka hoitoa on tarkasteltu tulvaniittyjen hoidon yhteydessä. Umpeenkasvu voi myös turmella muinaisjäännöksiä, jotka peittyvät ja voivat vaurioitua kasvillisuuden ja puuston levitessä.	Kyllä
<ul style="list-style-type: none"> • Monikerroksinen kulttuuriperintö: rakennettu kulttuuriympäristö 	Käytön tai hoidon puute (kulttuuriperinnön rapistuminen)	☐	☒	☒	☒	☐	☒	☐	Rakennettua kulttuuriperintöä ja perinnemaisemia uhkaa käytön ja hoidon puute. Perinteisen niittytalouden loppumisen myötä niityt ovat riippuvaisia luonnonhoidosta (ks. kohta Perinteisen viljelytavan lopetus). Rakennukset säilyvät parhaiten, mikäli ne pidetään käytössä.	Kyllä osin
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus 	Tutkimuskäyttö	☐	☐	☒	☒	☐	☒	☐	Kansallispuiston käyttö tutkimukseen edellyttää käytön ohjaamista ja vaikutusten seuranta. Heikosti säädelty tutkimuskäyttö ja useiden tutkimusten yhteisvaikutukset voivat aiheuttaa haittaa puiston suojeluarvoille – erityisesti tutkimuksen kohteena oleville lajeille tai lajiryhmille tai niiden elinympäristöille.	Kyllä
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus • Lajirikkaus • Olemassaoloarvo • Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohde • Vahva matkailusektori 	Epäselvä tai ristiriitainen säädösperusta	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☒	Kansallispuiston rauhoitussäädökset ovat alueen käyttäjän sekä hallinnon kannalta epäselviä ja osin ristiriitaisia.	Kyllä osin
<ul style="list-style-type: none"> • Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohde 	Kävijämäärien hallitsematon kasvu	☒	☒	☒	☒	☐	☒	☐	Kasvava kävijämäärä pakkautuu suosituimmille alueille aiheuttaen maaston kulumista, luonnon häiriintymistä ja asiakastytyvyyden laskua.	Kyllä

Keskeinen suojelutai käyttöarvo	Uhkatekijä	Aiempi maankäyttö	Nykyinen maankäyttö	Tuleva maankäyttö	Suunnittelu-alue	Ulkopuolinen alue	Merkittävä	Erittäin merkittävä	Uhan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
• Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohte	Palveluverkoston heikkeneminen	☐	☐	☒	☒	☐	☐	☒	Riittämättömät resurssit voivat johtaa palveluverkoston huononemiseen, kävijätyytyväisyyden alenemiseen ja jopa onnettomuuksiin.	Kyllä
• Vahva matkailuelinkeino	Talouden ja laadun heikkeneminen	☐	☒	☒	☐	☒	☒	☐	Kansainvälisen ja kotimaisen kysynnän väheneminen pienentää alueen matkailutuloa. Tuotteita kehitetään vain halvan hinnan ehdoilla, eivätkä kestävä luontomatkailun periaatteet toteudu: tuotteet eivät ole enää turvallisia eivätkä elämyksellisiä.	Kyllä osin
• Olemassaoloarvo • Vahva matkailuelinkeino	Yhteistyön sisällön puute	☐	☒	☒	☒	☐	☒	☐	Paikallisille ja lähialueen asukkaille voidaan tarjota mahdollisuuksia osallistua alueen hoidon ja käytön suunnitteluun, mutta aitoja vaikutusmahdollisuuksia on vähän. Vaikuttamismahdollisuuksien puuttuminen heikentää tunnetta kansallispuiston omistajuudesta sekä sitoutumista puiston hoidon ja käytön linjauksiin. Liian byrokraattiset toimintatavat ja puiston hallinnon joustamattomuus voivat estää yritystoiminnan kehittymisen suojelualueella.	Kyllä osin
• Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohte • Vahva matkailuelinkeino	Monimutkainen organisaatorakenne	☐	☐	☐	☒	☐	☒	☐	Asiakkaan ei ole helppo selvittää, mikä organisaatio ja kuka henkilö vastaa mistäkin asiasta kansallispuiston ja muiden suojelualueiden sekä yleensä valtionmaiden käyttöön liittyen.	Kyllä osin
• Olemassaoloarvo • Jokiluonto	Kansainväliset sitoumukset	☒	☒	☐	☒	☐	☒	☐	PAN Parks -periaatteet eivät välttämättä suoraan sovellu Suomen oloihin. Ristiriitoja voi aiheutua mm. kalastuksen, paikallisten asukkaiden vapaan metsästysoikeuden, poronhoidon ja jokamiehen-oikeuksien suhteen.	Kyllä osin
Lisätietoja										

TAVOITTEENASETTELU

15 Uhkatekijöiden torjuminen

Selite	Lomakkeella määritellään päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet alueen keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkatekijöiden torjumiseksi. Lomake muodostaa perustan suunnitelman toteutusosassa tarkennettaville toimenpiteille. Suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkatekijät poimitaan aiemmista lomakkeista. Päämäärä on selkeä kuvaus suojelu- tai käyttöarvon toivotusta kehityksestä pitkällä aikavälillä, ja sitä tarkennetaan edelleen tavoitteen kuvauksessa. Päämäärät kuvaavat alueen hoidosta ja käytöstä vastaavien tahtotilaa suhteessa suunnittelualueen arvoihin. Tavoite on toivottu muutos suunnittelualueen tilassa lyhyellä aikavälillä. Tavoitteilla tarkennetaan suunnitelman yleisluontoisempia päämääriä. Toimenpiteillä tähdätään tavoitteiden toteutumiseen, ja sitä kautta edelleen pitkällä aikavälillä päämäärien saavuttamiseen.		
Suojelu- tai käyttöarvo	Monikerroksinen kulttuuriperintö: maisema. Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus. Lajirikkaus		
Uhkatekijä	Perinteisen viljelytavan lopetus. Umpeenkasvu. Ilmastomuutos (Häiriödynamiikan [tulva] muutokset)		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
1) Tulvaniityt säilyvät avoimina.	1.1) Niitylajisto ja -maisemat sekä perinteisen niitytaloituksen muodostamat niityluontotyypit säilytetään.	1.1.1) Luonnonhoito	19
	1.2) Niityjen luontoa, maisemia ja kulttuuriperintöä esitellään kävijöille.	1.2.1) Yhteistyö 1.2.2) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 1.2.3) Palveluvarustuksen rakentaminen 1.2.4) Viestintä	19 19 21B 21A
Suojelu- tai käyttöarvo	Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus		
Uhkatekijä	Kulutus, kaskeaminen, luontaiset metsäpalot (tässä: luontaisten metsäpalojen puuttuminen)		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
2) Metsät kehittyvät luontaisen kaltaisiksi.	2.1) Metsien ennallistamispoltoilla turvataan palanutta puuta vaativan lajiston elinolosuhteet sekä edesautetaan luonnonmetsien sukcession käynnistymistä ja nuorten luonnontilaisten metsien muodostumista puistoon alueille, joilla metsät ovat aiemmin olleet talouskäytössä.	2.1.1) Ennallistaminen	19
Suojelu- tai käyttöarvo	Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus. Lajirikkaus		
Uhkatekijä	Vesiolojen muuttaminen (ml. soiden ojitus)		

Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
3) Pienvedet ja suot ovat luonnontilaisia.	3.1) Ihmistoiminnasta aiheutuva soiden kuivuminen pysäytetään.	3.1.1) Ennallistaminen	19
	3.2) Puiston pohjoisosan pienten lampien, järvien ja purojen tila sekä ennallistamistarpeet selvitetään, ja ennallistamistoimille laaditaan tarvittavat suunnitelmat.	3.2.1) Ennallistaminen	19
Suojelu- tai käyttöarvo	Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus. Lajirikkaus (erityisesti uhanalaiset kasvit). Laaja-alainen tutkimustoiminta. Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohde (luonto vetovoimatekijänä)		
Uhkatekijä	Kasvilajin ottaminen tai siirtäminen. Retkeily- ja matkailutoiminta (kuluminen, häirintä). Tutkimuskäyttö. Vieraslajit (alkuperäislajin häirintä/hävitys)		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
4) Puiston eri käyttömuodot eivät vaaranna luontoarvoja eivätkä sulje toisiaan pois.	4.1) Kävijät tuntevat järjestyssäännön ja puiston rauhoitusmääräykset sekä kunnioittavat puiston suojeluarvoja. Rikkomuksia – kuten kasvien keräilyä – ei esiinny.	4.1.1) Valvonta 4.1.2) Viestintä	23 21A, 22
	4.2) Retkeily- ja matkailutoiminta ei aiheuta häiriötä suojeltaville luontoarvoille eikä kuluta maastoa tai kasvillisuutta. Reittien kulumista seurataan, niitä kestäväidään ja reittilinjauksia muutetaan tarvittaessa kulumisvaurioiden torjumiseksi. Kuluminen ei häiritse kävijöitä (kävijäytyvyisyys pidetään vähintään vuoden 2009 tasolla).	4.2.1) Kulumisen seuranta 4.2.2) Kestäväointi 4.2.3) Käytön ohjaaminen	21A 21A 21A
	4.3) Kiutaköngkään kasvilajisto inventoidaan ja maaston kuluminen pysäytetään. Käytön ohjauksen tehoa seurataan arvioimalla lajiston palautumista kulumisesta kärsineille alueille.	4.3.1) Inventointi 4.3.2) Käytön ohjaaminen	19 21A
	4.4) Tutkimukset suunnitellaan ja toteutetaan niin, etteivät luontoarvot vaarannu.	4.4.1) Yhteistyö 4.4.2) Viestintä 4.4.3) Lupien myöntäminen	23 23 23
	4.5) Merkittävien lajien esiintymät on turvattu. Lajiesiintymien määrä säilyy seurannoissa vähintään ennallaan. Vieraslajien esiintymiä seurataan ja haitalliset vieraslajit poistetaan tarvittaessa.	4.5.1) Inventointi 4.5.2) (Eryteisesti) suojeltavan lajin esiintymien kartoitus/tarkistus 4.5.3) Lajiston hoito 4.5.4) Haitallisen lajin poisto	19 19 19 19
	4.6) Lajistollisesti herkimät alueet suojataan liikkumisrajoituksin.	4.6.1) Käytön rajoittaminen (vyöhykkeistäminen)	18C
Suojelu- tai käyttöarvo	Lajirikkaus. Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus. Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohde		
Uhkatekijä	(Maasto)liikenne		

Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
5) Maastoliikenne ei aiheuta haittoja.	5.1) Luvatonta maastoliikennettä ei esiinny puistossa. Muukaan maastoliikenne (puiston huoltoajot, poronhoitoon liittyvä maastoliikenne, viranomaistoiminta ml. rajavalvonta) ei aiheuta häiriötä suojeluarvoille eikä alueen virkistyskäytölle. Puiston ja yritysten huoltoajoihin liittyvä maastoliikenne – myös vesialueilla – minimoidaan. Tavoitteen toteutumista seurataan palautteiden, kävijätyytyväisyyden ja raportoitujen väärinkäytösten määrän kautta.	5.1.1) Käytön ohjaaminen 5.1.2) Erävalvonta 5.1.3) Kävijäseuranta 5.1.4) Viestintä	21 A, 23 23 21A 21A
Suojelu- tai käyttöarvo	Lajirikkaus. Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohte		
Uhkatekijä	Eläinlajin ottaminen tai siirtäminen (Laiton suurpetojen tappaminen)		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
6) Suurpetoasioissa vallitsee yhteisymmärrys.	6.1) Suurpedot hyväksytään osaksi Oulangan luontoa, eikä niitä tapeta laittomasti. Erävalvonta on toimivaa. Metsästyslakia (615/1993) noudatetaan, eikä metsästysrikkomuksia esiinny.	6.1.1) Erävalvonta 6.1.2) Viestintä 6.1.3) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen	22, 23 22 22, 23
Suojelu- tai käyttöarvo	Monikerroksinen kulttuuriperintö: muinaismuistokohteet		
Uhkatekijä	Umpeenkasvu. Retkeily- ja matkailutoiminta. Käytön ja hoidon puute. Kulttuuriperinnön turmeleminen		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
7) Muinaisjäänöksiä suojelemalla kerrotaan Oulangan käytön historiasta.	7.1) Muinaismuistokohteet säilytetään ja vetovoimaisimpia kohteita esitellään kävijöille. Olemassa olevien reittien linjauksia muutetaan mahdollisuuksien mukaan niin, että reitit kulkevat kulttuuriperintökohteiden kautta, ja kohteita voidaan esitellä kävijöille esim. kohdeopastein. Ks. myös tavoite 1.2.	7.1.1) Arkeologisen kohteen hoito 7.1.2) Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito 7.1.3) Luontomatkailun tuotekehittäminen	20 20, 21A 20, 21A
Suojelu- tai käyttöarvo	Monikerroksinen kulttuuriperintö: maisema		
Uhkatekijä	Perinteisen viljelytavan loppuminen. Umpeenkasvu. Retkeily- ja matkailurakenteet. Vieraslajit		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
8) Oulankajoen kansallismaisema säilytetään sovittamalla yhteen vanhat ja uudet maankäyttömuodot.	8.1) Tulvaniittyjen hoidolla säilytetään perinnemaisemia.	8.1.1) Maisemanhoito, ks. 1.1.1	19
	8.2) Uudet retkeilyrakenteet sovitetaan maisemaan. Vrt. tavoite 1.2.	8.2.1) Palveluvarustuksen rakentaminen	21B

Suojelu- tai käyttöarvo	Monikerroksinen kulttuuriperintö: rakennusperintö		
Uhkatekijä	Käytön ja hoidon puute. Kulttuuriperinnön turmeleminen		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
9) Arvokas rakennusperintö säilyy todisteena alueen menneestä käytöstä.	9.1) Rakennusperintökohteille laaditaan hoito- ja kunnostussuunnitelmat, joiden mukaisesti kohteita entistetään ja kunnostetaan.	9.1.1) Rakennusperinnön kunnostaminen	20
		9.1.2) Rakennusperinnön suojeleminen	20
Suojelu- tai käyttöarvo	Luontotyyppit. Lajisto. Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohde. Jokiluonto		
Uhkatekijä	Virkistyskalastus		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
10) Oulangan kalakannat ovat elinvoimaisia, kalastus on kestävä, ja niin paikallisten asukkaiden kuin matkailijoiden kalastusmahdollisuudet turvataan.	10.1) Oulankajoella on elinvoimaiset taimen- ja harjuskannat, joista vesialueen haltijoilla on riittävät tiedot kantojen ylläpitämiseksi.	10.1.1) Inventointi 10.1.2) Inventointi: lajit	22 22
	10.2) Kalastus on kestävä ja mahdollistaa kantojen ylläpidon sekä kasvun. Kalastajat tuntevat kalastusta koskevat säännökset, eikä Oulangalla kalasteta laittomasti.	10.2.1) Käytön ohjaaminen 10.2.2) Opastus maastossa/palvelupisteissä	22 22
	10.3) Paikallisten asukkaiden mahdollisuudet kotitarve- ja virkistyskalastukseen sekä matkailijoiden kalastusmahdollisuudet turvataan.	10.3.1) Käytön ohjaaminen 10.3.2) Lupien myöntäminen	22 22
	10.4) Kalastusjärjestelyt, rauhoitukset, istutukset ja valvonta tukevat taimenkannan säilymistä.	10.4.1) Käytön ohjaaminen 10.4.2) Käytön rajoittaminen (vyöhykkeistäminen) 10.4.3) Istuttaminen 10.4.4) Erävalvonta	22 18C, 22 22 22
	10.5) Lampi- ja järvivesien kalakantojen tila on hyvä, ja kantojen hoito on mitoitettu oikein.	10.5.1) Seuranta 10.5.2) Istutukset	22 22
Suojelu- tai käyttöarvo	Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohde		
Uhkatekijä	Retkeily sekä matkailutoiminnasta aiheutuva kuluminen ja häirintä (heikentää retkeily- ja nähtävyysskohteen vetovoimatekijää, luontoa). Kävijämäärien hallitsematon kasvu. Palveluverkoston heikkeneminen.		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
11) Retkeilyreitit ja -palvelut ovat laadukkaita ja monipuolisia, ja maastorakenteet ovat toimivia, turvallisia ja kestäviä.	11.1) Alueella on useita houkuttelevia reittejä, ja ne ovat käytössä ja vetovoimaisia ympäri vuoden. Käyntimäärän kasvu jakautuu tasaisesti ajassa ja paikassa virkistyskäytön luonteen muuttuessa. Kävijöillä on tieto alueen (myös suunnittelualueen ulkopuolella olevista) reittivaihtoehdoista ja reittien ominaisuuksista. Reitit eivät ruuhkaudu, kulu eivätkä uhkaa luontoarvoja. Retkeilyn palveluvarustus on sillä tasolla, mitä puiston käyttö ja sen imago edellyttävät. Kuntoluokituksessa palveluvarustuksen taso on luokkaa keskinkertainen tai hyvä , huonokuntoisia kohteita ei ole. Tavoitteen toteutumista seurataan eri reittien käyntimäärien, kävijätyytyväisyyden, asiakaspalautteen, reittien ja rakenteiden kuntoluokitusten sekä kestävyysseurannan (LAC) avulla.	11.1.1) Palveluvarustuksen ylläpito	21A
		11.1.2) Käytön ohjaaminen 11.1.3) Kävijäseuranta 11.1.4) Opastus maastossa/palvelupisteessä 11.1.5) Viestintä	21A 21A 21A 21A

Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
11) Retkeilyreitit ja -palvelut ovat laadukkaita ja monipuolisia, ja maastorakenteet ovat toimivia, turvallisia ja kestäviä.	11.2) Oulangan retkeilypalvelut ovat monipuolisia ja vastaavat kysyntää. Reitit palveluineen tarjoavat vaihtoehtoja ja palvelevat erilaisia käyttäjäryhmiä: esim. päiväkävijöitä, melojsia, vaeltajia tai liikuntarajotteisia kävijöitä. Sopivia retkeilypalveluita on tarjolla sekä omatoimiretkelijoille että matkailuyritysten ryhmille. Kansallispuistossa ja sen läheisyydessä olevat majoitus- ja muut palvelut – ml. kansallispuiston leirintäalue – mahdollistavat puiston ympärivuotisen käytön.	11.2.1) Palveluvarustuksen ylläpito 11.2.2) Asiakassegmentointi 11.2.3) Luontomatkailun tuotekehittäminen: reittituotteet 11.2.4) Palveluvarustuksen rakentaminen: esteetön reitti	21B 21A 21A 21B
Suojelu- tai käyttöarvo	Tunnettu retkeily- ja nähtävyysskohte		
Uhkatekijä	Palveluverkoston heikkeneminen		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
12) Asiakas-palvelupisteiden palvelukonseptit ja opastusviestintä ovat tarkoituksenmukaisia, tuoreita ja palvelevat erilaisia kävijäryhmiä.	12.1) Oikein mitoitetuilla palveluilla, ajanmukaisilla palvelukonsepteilla sekä kohdennetulla opastuksella tavoitetaan monipuolisesti eri kävijäryhmät ja välitetään luontopalvelujen viestiä. Asiakaspalvelussa ja opastusviestinnässä erityinen huomio on kansainvälisyydessä. Luontokeskukset pystyvät palvelemaan niin vakiokävijöitä kuin ensikertalaisia, paikallisia ja matkailijoita, lapsia ja vanhuksia. Toimivat maasto-opasteet kertovat kävijöille puiston luonto- ja kulttuuriarvojen lisäksi myös luonnossa liikkumisesta – esim. kansallispuiston säännöistä ja roskattomasta retkeilystä. Mitataan jatkuvalla palautteella, asiakas- ja kävijätutkimuksilla sekä kestävyden seurannan (LAC) avulla.	12.1.1) Viestintä 12.1.2) Asiakassegmentointi 12.1.3) Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito	21A 21A 21A
Suojelu- tai käyttöarvo	Vahva matkailuelinkeino		
Uhkatekijä	Talouden ja laadun heikkeneminen		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
13) Matkailijoita palveleva luontomatkailun yritystoiminta on taloudellisesti kannattavaa ja kestävä luontomatkailun periaatteiden mukaista.	13.1) Metsähallitus tarjoaa laadukkaat puitteet kestäväälle luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle. Yritykset tarjoavat laadukkaita ja turvallisia luontomatkailutuotteita, joiden hinta-laatusuhde on kohdallaan. Alueen yritykset ovat elinvoimaisia, ja erilaiset matkailijat pääsevät tutustumaan puistoon monin eri tavoin. Yritysten tietotaito myös alueen luontoarvojen suhteen on ajantasaista, ja luontomatkailu tukee kansallispuiston suojelutavoitteita. Tavoitteen toteutumista seurataan yhteistyöyrittäjien määrän, yrityspalautteen, kävijätyytyväisyyden sekä kestävyden seurannan (LAC) kautta. Tavoitetasona on vähintään vuoden 2009 mukainen yritystutkimuksen sekä kestävyden seurannan taso.	13.1.1) Kävijäseuranta 13.1.2) Yhteistyöyrittäjyyden kehittäminen (Ks. myös reitteihin, palveluvarustukseen ja asiakaspalveluun liittyvät tavoitteet 11 ja 12 sekä niihin liittyvät toimenpiteet)	21A 21A

Suojelu- tai käyttöarvo	Vahva matkailuelinkeino		
Uhkatekijä	Tiukat käyttörajoitukset. Epäselvä organisaatorakenne. Yhteistyön sisällön puute		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
14) Yritysten monipuolisia, innovatiivisia ja kannattavia luontomatkailutuotteita kehitetään yhteistyössä luontopalvelujen kanssa kestävä luontomatkailun periaatteiden mukaisesti.	14.1) Kansallispuiston hoidossa ja hallinnossa toimitaan asiakaslähtöisesti ja joustavasti tavalla, joka mahdollistaa yritystoiminnan kehittämisen ja kävijöiden palveluodotusten täyttämisen puistossa sekä toisaalta suojeluarvojen ja muiden käyttöarvojen turvaamisen. Tavoitteen toteutumista seurataan yrityspalautteella saatavien asiakaskäyntimäärien ja yhteistyö-tyytyväisyyden perusteella. Nämä pidetään vähintään vuoden 2009 tasolla.	14.1.1) Luontomatkailun tuotekehittely 14.1.2) Yhteistyörittäjyyden kehittäminen 14.1.3) Yhteistyön kehittäminen	21A 21A 21A, 24
Suojelu- tai käyttöarvo	Monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus. Lajirikkaus. Olemassaoloarvo. Tunnettu retkeily- ja nähtävyydenkohde. Vahva matkailusektori		
Uhkatekijä	Epäselvä tai ristiriitainen säädösperusta		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
15) Selkeät säädökset turvaavat puiston luontoarvot ja käyttömahdollisuudet.	15.1) Kansallispuiston järjestyssääntö uudistetaan. Kävijät tuntevat puiston käytön säännöt.	15.1.1) Järjestyssäännön laatiminen 15.1.2) Viestintä: ks. 4.1.2.	24 21A
	15.2) Puiston rajat sekä rajoitusvyöhykkeet merkitään maastoon ja karttoihin.	15.2.1) Rajan merkitseminen	24
	15.3) Oulangan kansallispuiston säädökset selkeytetään.	15.3.1) Säädöksen laatiminen	24
Suojelu- tai käyttöarvo	Olemassaoloarvo		
Uhkatekijä	Yhteistyön sisällön puute		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
16) Puiston tavoitteet hyväksytään paikallisesti.	16.1) Parannetaan yhteistyötä, vuorovaikutusta sekä tiedonkulkua paikallisten asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Suunnataan voimavaroja paikallisille asukkaille suunnattuihin tapahtumiin. Etsitään uusia tapoja – kuten sosiaalinen media – suojelualueita ja niiden hoitoa koskevan tiedon välittämiseen sekä osallistavaan suunnitteluun. Edistetään kansallispuiston omistajuuden kokemuksia ja yhteishallintoa.	16.1.1) Viestintä 16.1.2) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 16.1.3) Yhteistyö	24 24 24

16 Kehittämismahdollisuudet

Selite	Kehittämismahdollisuudet ohjaavat suunnittelun kehitystä lähtien esimerkiksi suojelualueen perustamistarkoituksesta tai Metsähallituksen tavoitteista suojelualue- tai kansallispuistoverkon kehittämiseksi. Muita lähtökohtia kehittämistavoitteille voivat olla mm. Metsähallituksen strategia, Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet, toimintaympäristö – kuten matkailun yritysysteistyö – sekä sidosryhmien esittämät tai osallistamistilaisuuksissa esiin nousevat näkemykset.		
Lähtökohta	Oulanka–Paanajärvi-vision toteuttaminen, kansainvälisen yhteistyön ja matkailun lisääminen		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
17) Oulanka–Paanajärvi-puistopari on yhtenäinen luonto-, retkeily- ja matkailukohde.	17.1) Suojelunäkökulma: luonnonsuojelun toteuttaminen yhteisesti sekä luonnon monimuotoisuuden, ekologisten prosessien ja ekosysteemipalvelujen turvaaminen.	17.1.1) Käytön ohjaaminen 17.1.2) Inventointi	24 19
	17.2) Yhteishallintonaäkökulma: virallisesti tunnustettu Oulanka–Paanajärvi-puistopari, jolla on yhtenäistetyt hallintomenetelmät ja tavoitteet.	17.2.1) Yhteistyö	24
	17.3) Matkailunäkökulma: maailmalla tunnustettu ja tunnettu luontomatkailukohde, jonka paikallis-taloudelliset vaikutukset ovat merkittäviä. Puistoparilla on yhteisiä reittejä ja palveluita, joita myös yritykset asiakkaineen hyödyntävät.	17.3.1) Yhteistyö 17.3.2) Viestintä 17.3.3) Luontomatkailun tuotekehittäminen	24 21A 21A
	17.4) Kulttuuriperintöä vaalitaan yhteistyössä Paanajärven kansallispuiston kanssa.	17.4.1) Yhteistyö 17.4.2) Viestintä	24 21A
Lähtökohta	Ympäristökasvatuksen roolin vahvistaminen, luontokeskuksen ja -talon roolin määrittely		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
18) Kansallispuisto on sekä luontotiedon että kulttuuriperinnön ja historian oppimisympäristö.	18.1) Kansallispuiston ja luontokeskuksen asemaa ympäristökasvatuskohteena tuetaan ja vahvistetaan. Luontokeskuksen ja -talon toimintamallia sekä ympäristökasvatuksen edistämistä käsitellään tarkemmin Oulangan luontomatkailusuunnitelmassa.	18.1.1) Yhteistyö	20
	18.2) Kansallispuisto toimii monipuolisena oppimisympäristönä avaten alueen ympäristöhistoriaa sekä lisäten ymmärrystä Oulangan kulttuuriympäristöstä ja siihen liittyvistä historiallisista prosesseista.	18.2.1) Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito 18.2.2) Viestintä	21A 21A
Lähtökohta	Oulangan luonnon erityislaatuisuus		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
19) Oulangan luontotiedot ovat esimerkillisellä tasolla.	19.1) Oulangan luontotyypeistä on olemassa kattavat tiedot – ml. sekä Natura-luontotyypit että kansallisen luokittelun mukaiset luontotyypit.	19.1.1) Inventointi	19
	19.2) Oulangan lajistosta on olemassa kattavat tiedot – ml. harvinaiset ja vähän tunnetut eliöryhmät.	19.2.1) Inventointi	19

17 Visio

Selite	Suunnittelualueen visio eli tavoitetila tulevaisuudessa on Metsähallituksen, sidosryhmien ja alueen käyttäjien yhteinen näkemys suunnittelualueen toivotusta kehityksestä. Visio suuntautuu tulevaisuuteen, noin 30 vuoden aikajänteelle. Visio on aktiivinen tahtotila, jota kohti pyritään suunnitelman päämäärien, tavoitteiden ja toimenpiteiden kautta. Vision tulee olla optimistinen, mutta myös realistinen: sen muodostamisessa on huomioitava mm. alueen keskeiset arvot ja erityispiirteet, perustamistarkoituksen asettamat raamit, sidosryhmien toiveet ja palautteet sekä resurssitilanne.
Visio	<p>Oulangan kansallispuisto suojelee ja esittelee pinnanmuodoiltaan, luonnonmaisemaltaan, luontotyypeiltään ja lajistoltaan ainutlaatuisia luontoa. Kansallispuiston keskeisimpiä suojelukohteita ovat rikas lajisto, jokiluonto virtavesineen ja jokivarsien tulvaniittyineen, rotkolaaksot, rehevät suot ja lehdot sekä puiston pohjoisosan laajat suo- ja metsäalueet. Kansallispuiston merkittävä, monikerroksinen kulttuuriperintö kuvaa luonnon käytön historiaa ja kehittymistä. Muinaisjäännökset, eränkävyn- ja niittytalouden aikainen ja vanhaan retkeilyperinteeseen liittyvä rakennettu kulttuuriperintö sekä Oulankajoen kansallismaisema kertovat ihmisen ja luonnon entisestä sekä nykyisestä vuorovaikutuksesta.</p> <p>Retkeilyn palveluvarustus on kohdennettua ja ottaa huomioon eri kävijäryhmät. Reitistön painopiste on maisemallisesti vetovoimaisissa päiväkäyntikohteissa. Matkailun aiheuttama paine on mahdollisimman pientä, ja luontomatkat on ekologisesti kestävä. Opastusmateriaali vastaa kysyntää, on toiminta-ajatuksen mukaista ja ohjaa kansallispuiston käyttöä. Asiakaspalvelupisteet palvelevat puiston kävijöitä sekä lähialueella toimivia yhteisöjä, yrityksiä ja paikallisia asukkaita. Yhteistyö Paanajärven kansallispuiston kanssa on tiivistä, ja palveluja tuotetaan yhdessä yhteisillä menetelmillä ja tavoitteilla. Kansallispuiston hoito palvelee myös alueellista matkailusektoria: Oulanka–Paanajärvi-puistopari on matkailualueen kärkituote ja keskeinen osa Kuusamo Lapland -aluetta.</p>
Vision selitys	Visiossa on kuvattu Oulangan kansallispuiston tavoiteltavaa kehitystä. Puiston keskeisin tehtävä on luonnonsuojelu. Sen lisäksi puisto suojelee kulttuuriperintöä, palvelee retkeily- ja nähtävyyshoiteena sekä tarjoaa mahdollisuuksia opetukseen, tutkimukseen ja ympäristökasvatukseen.

18A Vyöhykejako: retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke

Lomakkeeseen liittyy kartta 9: Oulangan vyöhykejako

Selite	Suunnittelualan yleisökäyttöpaineita ohjataan suunnitelmallisesti sekä tavoitteellisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle. Korkean kävijätiheyden lähtökohta asettaa erityisiä vaatimuksia vyöhykkeen sisällä mm. aktiivisella opastuksella ja palvelurakenteilla tehtävälle käytön ohjaukselle, jonka tehtävänä on varmistaa käytön kestävyys ja kävijöiden turvallisuus.		
Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Yleismääräys: Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.		
Nimi	Tarkoitus ja käyntimääräennuste	Ohje	Pinta-ala
Karhunkierros	Omatoiminen retkeily, vaellus 15 000	Vyöhykkeen muodostavat Karhunkierros -retkeilyreitti ja sen välitön lähiympäristö. Karhunkierros soveltuu omatoimiretkelijöille. Reitin varrella on runsaasti huollettua palveluvarustusta – kuten tulentekopaikkoja, laavuja ja autiotupia.	
Oulangan päiväreitit: Hautajärven retkipolku, Oulangan kanjonin päiväreitti, Rytisuon luontopolku, Kiutakönkään päiväreitti, Hiidenlammen kulttuuripolku, Pieni Karhunkierros	Omatoiminen retkeily, vaellus, päiväretkeily, luontomatkailun yritystoiminta 115 000	Oulangan päiväreitit soveltuvat omatoimiretkelijöille ja luontomatkailuryitysten asiakkaille. Päiväreitit soveltuvat myös ns. keveällä varustuksella retkeileville. Reitit ovat pääosin helppokulkuisia, ja niiden varrella on huollettua palveluvarustusta – kuten tulentekopaikkoja. Osittain päiväreitit kulkevat Karhunkierros -reittiä, jonka palveluvarustus mahdollistaa myös leiriytymisen.	
Savina-, Avento-, Oulanka- ja Kitkajoki	Melonta, koskenlasku, kalastus 15 000	Vyöhykkeen muodostavat Savina-, Avento-, Oulanka- ja Kitkajoen vesialueet sekä jokivarret. Useat luontomatkailuryitykset tarjoavat alueella melontaan ja koskenlaskuun perustuvia tuotteita. Melontareittien ohella jokialueet ovat tärkeitä kalastuskohteita.	
Pinta-ala yhteensä ha, osuus suunnittelualueesta (%)			4 473 ha (16 %)
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet			
Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeet sijoittuvat Metsähallituksen hallinnassa oleville valtionmaille lukuun ottamatta Oulankajoen alaosan ja Kitkajoen vesialueita. Karhunkierros ja päiväreitit kulkevat osin samoilla urilla. Kartalla vyöhykeitä ei ole eroteltu.			

18B Vyöhykejako: syrjävyöhyke

Lomakkeeseen liittyy kartta 9: Oulangan vyöhykejako

Selite
Syrjävyöhyke on alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alaan nähden pienen käyntimäärän aluetta, missä käytön ohjaaminen suunnitellaan toteuttamaan tätä tavoitetta. Sinne soveltuvat erityisesti sellaiset käyttömuodot, joille alhainen kävijätiheys on erityinen arvo ja jopa edellytys. Vyöhykkeen käytön ohjauksessa huomioidaan erityisesti paikallisen väestön tarpeet alueen käyttöön.

Syrjävyöhyke
Yleismääräys: Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltyjen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin – kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtäviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittu jokamiehenoikeuksien mukaisesti.

Nimi	Tarkoitus	Ohje	Pinta-ala
Syrjävyöhyke 1: Kantaosa ja Kitkanniemi	Luonnonsuojelu, jokamiehen-oikeuteen perustuva retkeily ja luonnon käyttö	Syrjävyöhyke 1:llä jokamiehenoikeuksiin perustuva liikkuminen ja luonnon käyttö on vapaata. Vyöhykkeelle ei aktiivisesti ohjata retkeilyä. Paikallisilla asukkailla on oikeus tilapäiseen leiriytymiseen Kitkanniemellä. Avotulenteko on sallittu huolletuilla tulentekopaikoilla sekä Kitkanniemellä metsästyksen yhteydessä veden ääreen käyttäen säästeliäästi maasta löytyviä oksia, risuja tai muuta vähäarvoista puuta. Maapuiden ja kelojen käyttö polttopuuna ei ole sallittu.	
Syrjävyöhyke 2: Aapaosa ja Niitselysjoen dialogialue	Luonnonsuojelu, jokamiehen-oikeuteen perustuva retkeily ja luonnon käyttö	Syrjävyöhyke 2:lla (ns. erämaaosalla puiston pohjoisosassa) jokamiehenoikeuksiin perustuva liikkuminen ja luonnon käyttö on vapaata. Vyöhykkeelle ei aktiivisesti ohjata retkeilyä – lukuun ottamatta Keroharjun reittiä sekä sen ja Karhunkierroksen mahdollisesti yhdistävää polkua. Leiriytyminen on sallittu. Avotulenteko on sallittu veden äärellä. Polttopuuna saa käyttää maasta löytyviä oksia, risuja tai muuta vähäarvoista puuta. Maapuiden ja kelojen käyttö polttopuuna ei ole sallittu.	
Syrjävyöhyke 3: Natura-alueeseen kuuluvat valtionmaat, jotka eivät kuulu kansallispuistoon, Natura-alueeseen kuuluvat yksityismaat sekä Aroniemi	Luonnonsuojelu, jokamiehen-oikeuteen perustuva retkeily ja luonnon käyttö, metsätalous	Syrjävyöhyke 3:n muodostavat Oulangan Natura-alueeseen kuuluvat sellaiset valtionmaat, joita ei ole liitetty kansallispuistoon, sekä Natura-alueeseen kuuluvat yksityismaat, jotka ovat Kuusamon yhteismetsän omistuksessa. Vyöhykkeelle ei aktiivisesti ohjata retkeilyä. Jokamiehenoikeuksiin perustuva liikkuminen ja luonnon käyttö on vapaata. Muu käyttö edellyttää maanomistajan lupaa. Yksityismaat ovat metsätalousaluetta.	
		Pinta-ala yhteensä ha, osuus suunnittelualueesta (%)	22 060 ha (74 %)

Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet

Syrjävyöhykkeet 1 ja 2 sijoittuvat Metsähallituksen hallinnassa oleville valtionmaille. Karttateknisistä syistä vyöhykkeiden sisään jää muutamia yksittäisiä Oulankajoen varressa sijaitsevia palstoja, jotka ovat toistaiseksi yksityisomistuksessa. Vyöhykkeiden määräykset eivät koske näitä alueita. Syrjävyöhyke 3 on osin yksityisomistuksessa.

18C Vyöhykejako: rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet

Lomakkeeseen liittyy kartta 9: Oulangan vyöhykejako

Selite
Rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on kielletty. Rajoituksella turvataan alueen luontoarvoja. Rajoitukset voivat olla myös määräaikaista. Perustettujen suojelualueiden ulkopuolisille maa- ja vesialueille ei voida hoito- ja käyttösuunnitelmassa määrittellä liikkumisrajoituksia. Näille alueille on kuitenkin joskus tarpeen määrittellä suosituksia liikkumisen tai mairinnousun rajoittamiseksi, jotta alueen erityiset luontoarvot pystyttäisiin turvaamaan.

Rajoitusvyöhykkeet
Rajoitusvyöhyke, yleismääräys: Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelulliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (1096/1996) perustuvalla järjestysäännöllä, alueen perustamissääöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoituspäätöksellä. Luonnonsuojeluyksistä annettu rajoitus perustuu siihen, että eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä vaatii (luonnonsuojelulaki 18 ja 24 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös puolustusvoimien liikkumiskieltovyöhyke ja rajavyöhyke.

Luonnonarvovyöhyke, yleismääräys: Vyöhyke koskee perustettujen suojelualueiden ulkopuolisia maa- ja vesialueita, joilla on erityisiä luontoarvoja ja joiden turvaamiseksi liikkumista tai mairinnousua suositellaan vältettävänä tiettyinä aikoina. Tarvittaessa ELY-keskus voi maastoliikennelain (1710/1995) 1. §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella.

Tarkoitus
Luonnonsuojelu, tutkimus, rajavartiotoiminta

Rajoitusvyöhyke

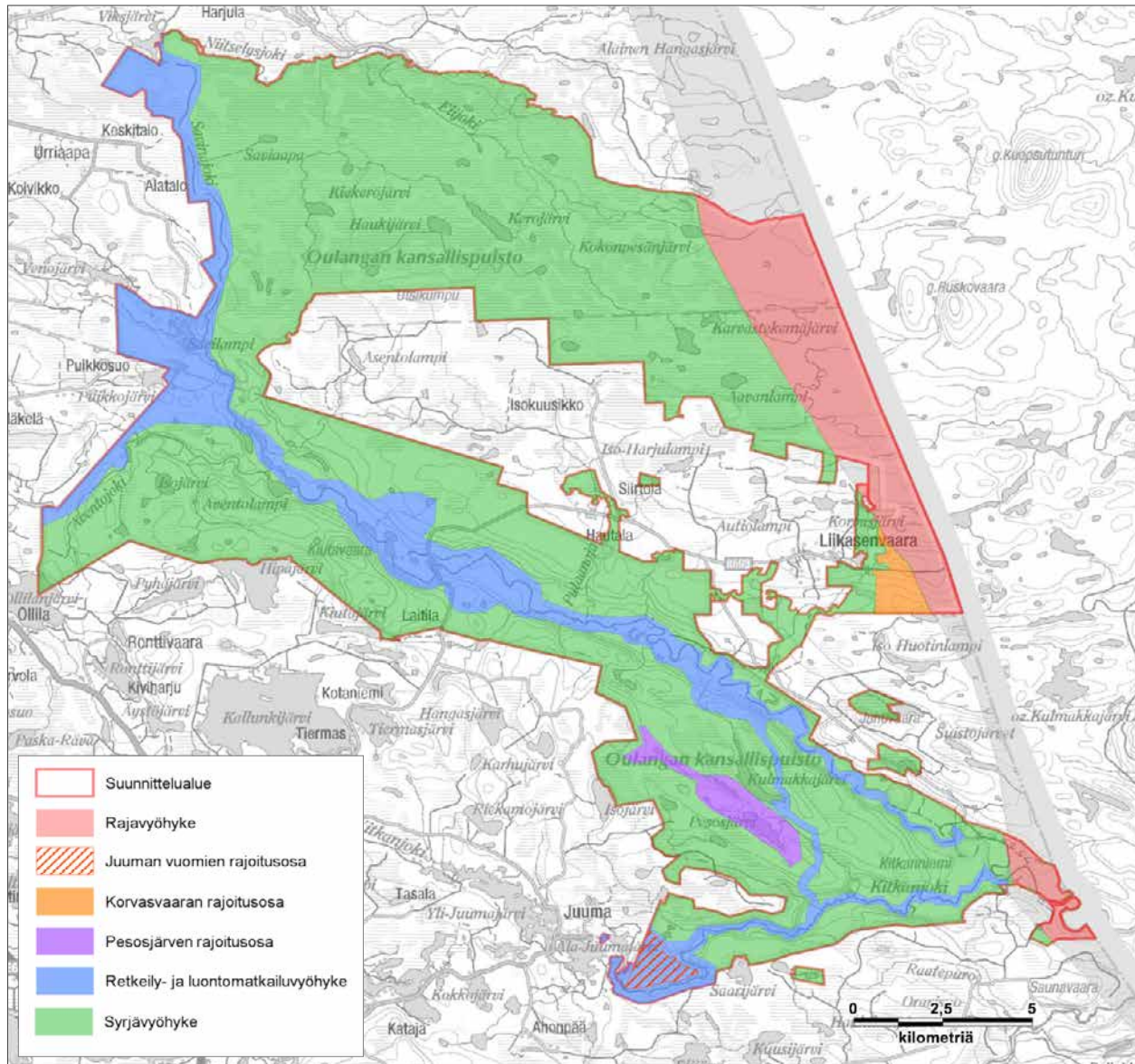
Nimi	Rajoitusaika	Pinta-ala ha	Peruste	Olotila
Korvasvaaran rajoitusosa	Ympärivuotinen	216	Rajoitusosa on perustettu luonnonsuojelutarkoituksessa kulumiselle herkän kasvillisuuden säilyttämiseksi. Alueella liikkuminen on kielletty 1.4.–31.12. lukuun ottamatta poronhoitotöiden yhteydessä tapahtuvaa liikkumista.	Muuttuva
Pesosjärven rajoitusosa	Ympärivuotinen kalastuskielto, ei muuta liikkumisrajoitusta	410	Pesosjärven rajoitusosa käsittää Kitkanniemellä sijaitsevan Pesosjärven valuma-alueen. Alue on ympäristön yhdenmetyt seurannan kohdealue ja muutoinkin merkityksellinen tutkimukselle. Kalastus Pesosjärven valuma-alueen vesissä on kielletty Oulangan rauhoitusmääräyksiä koskevassa asetuksessa (582/1991).	Muuttuva
Juuman vuomien rajoitusosa	Ympärivuotinen	161	Juuman vuomien rajoitusosa on perustettu luonnonsuojelutarkoituksessa kulumiselle herkän kasvillisuuden säilyttämiseksi. Alueella liikkuminen merkittyjen polkujen ulkopuolella on kielletty 1.4.–31.12. lukuun ottamatta poronhoitotöiden yhteydessä tapahtuvaa liikkumista.	Muuttuva
Rajavyöhyke	Ympärivuotinen	2 700	Rajavyöhykkeellä ovat voimassa rajavartiolain (578/2005) ja rajavyöhykeasetuksen (404/1947) mukaiset säännökset. Liikkumisluvan rajavyöhykkeelle myöntää rajavartioviranomainen.	Säilyvä
Pinta-ala yhteensä		3 487	Osuus suunnittelualueesta (%)	12 % (ilman rajavyöhykettä 3 %)

Luonnonarvovyöhyke

Ei ole				
Pinta-ala yhteensä			Osuus suunnittelualueesta (%)	

Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet

Rajoitusvyöhykkeet sijoittuvat Metsähallituksen hallinnassa oleville valtionmaille. Rajavyöhyke sijaitsee osin yksityismailla. Edelliseen hoito- ja käyttösuunnitelmaan verrattuna rajavyöhykkeen pinta-ala on tässä suurempi, koska tarkastelussa on koko Oulangan Natura-alue, ei pelkästään kansallispuisto. Rajavyöhykkeen pinta-ala itsessään ei ole muuttunut.

Kuva 9. Pääosa (74 %) Oulangasta on syrjävyöhykettä, jolla liikkuminen ja luonnon käyttö on sallittu jokamiehen-oikeuksien mukaisesti. Syrjävyöhykkeeseen kuuluvat yksityisomistuksessa olevat maat ovat metsätalousaluetta. Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeen muodostavat Savina-, Avento-, Oulanka- ja Kitkajoki, Karhunkierros sekä Oulangan päiväreitit. Vyöhykkeeseen kuuluu 15 % suunnittelualueesta. Erilaisia liikkumisrajoituksia on 11 %:lla suunnittelualueen pinta-alasta. Tästä pääosan muodostaa rajavyöhyke, jossa liikkumista sääntelevät rajavalvontaviranomaiset. Korvasvaaran rajoitusosalla liikkuminen on kielletty 1.4.–31.12. kulumiselle herkän kasvillisuuden suojaamiseksi – lukuun ottamatta poronhoitoa; samoin Juuman vuomien rajoitusosilla muualla kuin merkityillä poluilla. Pesosjärven rajoitusosalla kalastus on kielletty Oulangan rauhoitusmääräyksistä annetussa asetuksessa (582/1991).

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

TOTEUTUS

19 Luonnonsuojelun ja -hoidon toimenpiteet					
Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittäväällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuvat toimenpidesuunnitelmissa. Luonnonsuojelun toimenpiteet kohdistuvat luontotyyppeihin ja lajeihin – esimerkiksi ennallistamisen tai perinnebiotooppien hoidon muodossa.				
Toimenpide	Kiireellisyys-aste ⁷	Pinta-ala (ha tai muu yksikkö)	Toimenpidesuunnitelma	Aikaisemmin toteutettu tai jatkuvassa hoidossa oleva (ha)	Kuvaus
1.1.1) Luonnonhoito	Suuri	14 ha (luonnonhoito-hankkeen edistyessä mahdollisesti 23 ha)	On	Osin jatkuva toimenpide (nykyisin hoidossa 8 ha)	Oulanka-, Kitka- ja Savinajokivarren tulvaniittyjä ja kivennäismaan niittyjä hoidetaan niittämällä. Suoniittyjä hoidetaan paisuttamalla ja niittämällä. Niittoja tehdään kohteesta riippuen 1–3 vuoden välein heinäkuun lopulla–elokuussa niittosuunnitelman mukaan. Niitetty heinä varastoidaan niityillä oleviin latoihin ja voidaan käyttää myöhemmin porojen talviruokintaan. Niittämällä estetään niittyjen umpeenkasvua ja ylläpidetään tulvaniityille luontaista lajistoa ja kasvillisuustyyppijä. Hoidettavia tulvaniittyjä ²⁵ ovat Vasanjängänoja, Taivalkängäs, Hepokoski, Patoniva, Isoniemi, Kiutavaaran tulvaniitysaari, Haaralampi ja Siiranniitty; kivennäismaan niittyjä Runsuniitty, Kiutakangas, Korvasvaara ja Kolveikko sekä yksi suoniitty, Rytipuro (yhteensä 13 kpl). Nykyään hoidossa olevat tulvaniityt ovat etusijalla luonnonhoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Uusia kohteita otetaan hoidettaviksi resurssien salliessa. Uusien kohteiden hoitosykli voi olla nykykohteita harvempi. Vähintäänkin ne pidetään avoimina raivaamalla. Luonnonhoitoa tehdään oman toiminnan lisäksi yhteistyökumppanien kanssa ja tapahtumissa, joita järjestetään vuosittain. Niittyjen luonnosta, lajistosta ja kulttuuriperinnöstä viestitään kävijöille ja yhteistyökumppaneille. Ks. myös toimenpide.
2.1.1) Ennallistaminen	Suuri		Laaditaan	Jatkuva toimenpide	Ennallistamista (metsien poltot) toteutetaan luonnonvarasuunnitelman ³³ linjausten mukaisesti. Oulangalle laaditaan tarkempi, aluekohtainen palojatkumus suunnitelma/ metsien ennallistamisen suunnitelma, jossa kohteet määritellään. Oulangalla on toistaiseksi poltettu metsää kahteen otteeseen, vuonna 1992 ²⁶ ja vuonna 2006 ²⁷ . Metsien polttamisella luodaan elinympäristöjä palanutta puuta vaativille lajeille, mahdollistetaan metsien luonnollisen kaltainen uudistuminen ja tuotetaan nuoria luonnonmetsiä, jotka ovat luontotyyppinä uhanalaisia.

⁷ asteikko: suuri = toteutetaan 5 vuoden kuluessa, pieni = toteutetaan myöhemmin suunnitelmakaudella.

Toimenpide	Kiireellisyys	Pinta-ala	Toimenp.s.	Toteutettu/hoidossa	Kuvaus
3.1.1) Ennallistaminen	Pieni	noin 5 ha	Laaditaan	Ei ole	Oulangalla on kaksi pienialaista soiden ennallistamiskohdetta: Korvasvaaran rajoitusosalla sijaitsevan Vanhanlammen länsipuolella olevan hylätyn suopellon ennallistaminen letoksi sekä Purkuputaansuon sso-alueella sijaitseva Pahtamasuo, jota kuivattaa suon viereisen vanhan pellon ojittaminen.
3.2.1) Ennallistaminen	Pieni	Ei arvioitu	Laaditaan	Ei ole	Kansallispuiston pohjoisen aapaosan pienvesien tila ja ennallistamistarpeet selvitetään, ja pienvesiä ennallistetaan. Ennallistaminen voi parantaa vesilintujen elinolosuhteita ja levähdyspaikkoja sekä kalakantojen tilaa.
4.3.1) Inventointi	Suuri	noin 1 ha	Ei tarvita	Ei ole	Kiutakönkään saarekkeen lajisto (putkilokasvit, sammaleet, jäkälät) kartoitetaan ja päätetään, onko retkeilijöiden liikkumista saarekkeella syytä rajoittaa.
4.5.1) Inventointi (Eryisesti) suojeltavan lajin esiintymien kartoitus/ tarkistus	Suuri	-	Ei tarvita	Jatkuva toimenpide	Lajistoseurantoja tehdään vuosittain. Pääpaino seurannoissa on erityisesti suojeltavien ja direktiivilajien esiintymien seurannassa sekä ns. Oulangan lajistossa ; muuta lajistoa seurataan resurssien mukaan. Lajiryhmistä kohteina ovat erityisesti itiökasvit, sienet, hyönteiset ja nilviäiset. Ks myös toimenpiteet 19.1.1 ja 19.1.2.
4.5.3) Lajiston hoito	Suuri	1 esiintymä	Laaditaan	Ei ole	Kourukinnassammalen esiintymän hoitotoimet: kasvualustan eli lahopuun lisäys kasvu- paikalla. Selvittävää myös siirtoistutusmahdollisuudet.
	Suuri	noin 5 esiintymää	Laaditaan	Toteutettu aiemmin kahdella esiintymällä	Sinikuusaman kasvupaikkojen hoitotoimet: valoisuuden lisääminen puustoa poistamalla.
4.5.4) Haitallisen lajin poisto	Pieni	-	Ei tarvita	Jatkuva toimenpide	Vieraslajien esiintymistä kansallispuistossa seurataan, ja haitalliset vieraslajiesiintymät poistetaan tarvittaessa. Tällä hetkellä haitallisia esiintymiä ei ole tiedossa.
17.1.2) Inventointi	Suuri				Edistetään yhteistyössä Paanajärven kansallispuiston kanssa Paanajärven luontoarvojen selvittämistä ja inventointia menetelmin, jotka ovat yhdenmukaisia Oulangalla käytettävien kanssa.
19.1.1) Inventointi 19.1.2) Inventointi	Pieni	-	Ei tarvita	Osin jatkuva toiminta	Oulangan luontotyyppi- ja lajistotietoja syvennetään. Luontonsa erityispiirteiden sekä lajistonsa runsauden vuoksi Oulangasta voi muodostua esimerkkialue luontotiedon keräämiselle ja hallinnalle. Kartoitettavia kohteita ovat esimerkiksi kansallisesti uhanalaiset luontotyypit sekä vähän tunnetut lajit ja lajiryhmät. Toimitaan yhteistyössä Oulangan tutkimusaseman kanssa ja varmistetaan, että tutkimusaseman havainnot ovat Metsähallituksen käytettävissä kansallispuiston hoidossa. Luontotyyppi- ja lajistotietojen laajempien inventointien toteutus edellyttää myös ulko- puolista rahoitusta – esim. hanketyön kautta.
Lisätietoja					

20 Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet

Selite		Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuvat toimenpidesuunnitelmissa. Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteitä ovat rakennusperintöön, maisemaan ja arkeologisiin kohteisiin liittyvät kunnostus- ja hoitotoimet.								
Kulttuuriperintöinventointi	☐	Ei tehdä	☒	Tehty	☐	Päivitetään	☐	Täydennetään	Vuosi	2008–2010
Rakennusperintö										
Toimenpidelaji	Kiireellisyys-aste ⁸	Kunnostettava tai hoidettava kohde	Kuvaus					Kpl	Toimenpidesuunnitelma	
9.1.1) Rakennusperinnön kunnostaminen 9.1.2) Rakennusperinnön suojelu	Suuri	Kämpät ja autiotuvat, ladot	Rakennusperintökohteille laaditaan vuoden 2008 hoitosuunnitelman pohjalta pitkän aikavälin hoito- ja kunnostussuunnitelmat, jotka huomioidaan vuosittain toiminnan-suunnittelussa. Suunnitelmat valmistuvat vuoden 2012 loppuun mennessä. Rakennusperintöä entisöidään, hoidetaan ja kunnostetaan niiden mukaisesti. Hoito- ja kunnostuskohteista Puikkokämpä, Taivalköngäs ja Siilasmaja ovat jatkossakin retkeilykäytössä. Rytikämpää kunnostetaan ensi vaiheessa niin, että turvataan rakennuksen säilyminen. Mikäli rakennukselle löytyy sopiva käyttö-tarkoitus esim. osana retkeilyn palveluvarustusta tai matkailun yhteistyöyrittäjien käytössä, tehdään laajempia kunnostustöitä. Latoja hoidetaan ja kunnostetaan niin, että rakennusperintö ja Oulangan kansallismaisema säilyvät.					17	Suunnitelmat tehdään kaikille 17 arvokkaalle rakennusperintö-kohteelle.	
Maisematarkastelu										
Rakennusperinnön kunnostustöissä huomioidaan ympäröivä maisema ja rakennukset osana arvokkaita maisema-alueita.										
Yksityiset suojelualueet										
Ei ole										
Lisätietoja										

⁸ asteikko: suuri = toteutetaan 5 vuoden kuluessa, pieni = toteutetaan myöhemmin suunnitelmakaudella.

Arkeologiset kohteet					
Toimenpidelaji	Kiireellisyys-aste ⁹	Hoidettava kohde	Kuvaus	Kpl	Toimenpide-suunnitelma
7.1.1) Arkeologisen kohteen hoito 7.1.2) Maasto-opastus-aineiston laatiminen ja ylläpito 7.1.3) Luontomatkailun tuotekehittäminen	Suuri	Herkimmät muinaismuistokohteet sekä kohteet, joita hyödynnetään matkailussa	Herkimmille muinaismuistokohteille sekä kohteille, joita hyödynnetään luontomatkailussa, laaditaan hoitosuunnitelmat vuoden 2011 loppuun mennessä. Suunnitelmia seurataan ja päivitetään tämän suunnitelman seurannan yhteydessä. Kohteiden kulumista seurataan ja torjutaan. Keskeisimpiä seurantakohteita ovat polkujen varsilla olevat luokan 2 muinaisjäännökset – esim. Kiutakönkällä. Mahdollisia kävijöille esiteltäviä kohteita ovat <ul style="list-style-type: none"> • Rytisuon luontopolun kohteet: ladot, pilkkapuut, kämpät, vanha tammi • Oulangan jokilaakson kunnostetut ladot • Taivalkönkään liesiröykkiö ja veneenvetotaival (molemmat luokan 2 muinaisjäännöksiä) • Opastuskeskuksen kunnostettu pesäke ja alueen muut kunnostamattomat sotahistorialliset kohteet (osin jo mukana opastusaineistossa) • Kiutakönkään uittoränni • Kulmakkopuron epäonnistuneen uiton jäljet, kämpppä, saha, varsitie ja lanssi • Kerojärven reitillä Kirkonnurkanlammen pyyntikuoppa (luokan 2 muinaisjäännös) ja suunnitelmat Kerojärven asuttamiseksi • osa Oulankajokilaakson esihistoriallisista kohteista (luokan 2 muinaisjäännöksiä) Muinaisjäännöksiksi luokiteltujen kohteiden hoito ja esittely kävijöille suunnitellaan yhteistyössä Museoviraston kanssa.		
Maisematarkastelu					
Yksityiset suojelalueet					
Ei ole					
Lisätietoja					
Muut toimenpiteet					
Maisemanhoito: Tulvaniittyjen hoito on käsitelty lomakkeella 19 ja retkeilyrakenteiden sovittaminen maisemaan lomakkeella 21B.					
17.4.1: Käynnistetään vuoteen 2015 mennessä kulttuuriperinnön saavutettavuutta (popularisointia) parantava yhteishanke venäläisten kumppanien kanssa.					
18.2.1: Tuotetaan kulttuuriympäristötietoa esittelevää opastus- ja opetusmateriaalia opettajille ja oppilaitoksille. Syvennetään yhteyksiä lähialueen kouluihin esittelemällä Oulangan kansallispuiston suojelukohteita ja hoitoa.					

⁹ asteikko: suuri = toteutetaan 5 vuoden kuluessa, pieni = toteutetaan myöhemmin suunnitelmakaudella.

21A Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet

Selite		Lomakkeella täsmennetään luonnon virkistyskäyttöä – lähinnä retkeilyä ja luontomatkailua – koskevia tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä. Toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti määritellään riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuvat toimenpidesuunnitelmissa.						
Nykyinen käyntimäärä		Vuosi	Kysynnän kuvaus (nykytila)					
160 000		2009	Pääosa Oulangan kävijöistä on päiväretkelijöitä, jotka tekevät lyhyitä retkiä kansallispuistoon. Oulangalla on verraten paljon luontomatkailu yrityksiä, joiden asiakkaat muodostavat tärkeän osan puiston kävijöistä. Vaeltajia houkuttelee etenkin Karhunkierros . Pitkien reittien kulkijoiden määrä on kuitenkin viime vuosina laskenut. Oulangalla kävijöistä pääosa on edelleen omatoimiretkelijöitä. Suuri osa heistä tosin hyödyntää lähiseudun matkailuyritysten tarjoamia majoitus- ja vastaavia palveluita.					
Käyntimääräennuste		Vuosi	Kysynnän kuvaus (tavoite)					
200 000		2020	Kansallispuiston tunnettuus lisääntyy ja kävijämäärä kasvaa lähinnä alueellisten matkailun kehittämis- ja kansainvälistymishankkeiden sekä luontomatkailun yleisen suosion kasvun kautta. Metsähallitus ei omassa toiminnassaan aktiivisesti tavoittele puiston kävijämäärän kasvua. Pääosa uusista kävijöistä on jatkossakin päiväkävijöitä, jotka liikkuvat niin poluilla kuin melontareiteillä, käyttävät tukikohtanaan lähiseudun matkailupalveluita ja tekevät lyhyitä retkiä kansallispuistoon.					
Luontomatkailusuunnitelma		Vuosi		Vuosi		Vuosi	Lisätietoja	
Ei tehdä	☐	Tehty	2004	Tehdään		Päivitetään	2010	Luontomatkailusuunnitelmaa tehdään samanaikaisesti hoito- ja käyttösuunnitelman kanssa. Oulangalle ei tehdä erillistä opastusviestintäsuunnitelmaa. Mikäli opastusviestinnälle tehdään yhtenäinen suunnitelma, kohdealueena on koko Pohjanmaan luontopalvelujen alue tai puistoalue.
Opastusviestintäsuunnitelma								
Ei tehdä	☒	Tehty		Tehdään		Päivitetään		
Toimenpide		Kuvaus						
1.2.4) Viestintä		Niittyihin ja niittytalouteen liittyvästä kulttuuriperinnöstä kerrotaan kävijöille opastusmateriaaleissa – erityisesti kohdeopasteissa maastossa.						
4.1.2) Viestintä		Kävijöille tiedotetaan kansallispuiston järjestyssäännöstä ja rauhoitusmääräyksistä opastusmateriaaleissa – erityisesti reittien lähtöpisteiden ja taukopaikkojen kohdeopasteissa.						
4.2.1) Kulumisen seuranta		Maaston kulumista seurataan mm. mittaamalla polkujen syvyyttä ja leveyttä. Kulumisen seurannan yhteydessä tarkastellaan myös reittilinjauksia, ja siirretään tarvittaessa reittejä vähemmän kulumisherkille alueille.						
4.2.2) Kestävöinti		Reittejä kestäväidään tarvittaessa siten, ettei kulumisen lisääntymisen vuoksi tarvita mittaustuloksia.						
4.2.3) Käytön ohjaaminen		Virkistyskäyttö ohjataan pääsääntöisesti alueille, jotka eivät ole erityisen herkkiä kulumiselle. Tietyt perinteiset, suosittu nähtävyyshankkeet – kuten Kiutaköngäs – ovat jatkossakin puiston tärkeimpiä käyntikohteita. Tällaisilla alueilla reittien siirtäminen muualle ei tule kysymykseen, vaan kävijöitä opastetaan viestinnän keinoin välttämään maaston kulumista. Kulumista torjutaan myös kestäväinnin ja maastorakenteiden avulla.						
4.3.2) Käytön ohjaaminen		Kiutaköngäälle tehdään toimenpidesuunnitelma reitin linjaamiseksi ja maastorakenteiden toteuttamiseksi niin, että kulumisen saadaan pysäytettyä. Suunnitelma koskee Kiutaköngään saarta ja läheistä tulentekopaikkaa.						

5.1.1) Käytön ohjaaminen	Matkailuyrittäjiä ohjataan vähentämään perämoottorin käyttöä koskenlaskussa ja lauttojen kuljettamisessa, siirtymään sähkömoottorien käyttöön sekä lyhentämään lauttojen kuljetusmatkoja. Tarvittaessa jokivarteen rakennetaan lauttojen nostopaikka.
5.1.3) Kävijäseuranta	Maastoliikenteen vaikutuksia kävijöiden luonto- ja retkikokemuksiin seurataan osana kävijäseurantaa sekä jatkuvan palautteen perusteella.
5.1.4) Viestintä	Maastoliikenteen oikeista käytännöistä ja luvattoman maastoliikenteen haitoista viestitään opastusmateriaaleissa sekä tarpeen mukaan alueellisessa ja paikallisessa viestinnässä.
7.1.2) Maasto-opastus- aineiston laatiminen ja ylläpito	Ks. lomake 20.
7.1.3) Luontomatkailun tuotekehittely	
11.1.1) Palveluvarustuksen ylläpito	Nykyisen reitistön laajuus ja taso on pääpiirteissään riittävä, mutta joidenkin vähemmällä käytöllä olevien reittien käyttöä voidaan tehostaa. Tätä varten tehdään reitistön kokonaisarviointi, jossa käydään läpi kaikki kansallispuiston reitit tuotteina – ts. mitä tuote sisältää, vastaako se kysyntään, puuttuuko reittitarjonnasta jotakin. Reitistöä ei pyritä aktiivisesti laajentamaan, mutta käytön tehostamiseksi nykyisiä reittejä voidaan yhdistellä: esimerkiksi Keroharjun ns. erämaareitti voidaan yhdistää Karhunkierrokseen. Mikäli yhdysreitti toteutetaan, se sijoitetaan puiston syrjävyöhykkeelle. Yhdysreitti merkitään maastoon, mutta sen varteen ei rakenneta erillistä palveluvarustusta. Reitti soveltuu tällöin omatoimisille vaellusretkeilijöille, joilla on käytettävissään riittävä varustus. Viimeistään yhdysreitien rakentamisen yhteydessä tehdään Kerojärven autiotuvan peruskorjaus. Vastaavasti Oulankajoen alaosan melontareitti voidaan yhdistää Karhunkierrokseen esim. Jäkälämutkasta Päähkänään suuntautuvaa reittiä, mikä mahdollistaisi melonnan ja retkeilyn yhdistämisen. Reittejä kestäväidään tarvittaessa. Kalastajien käyttämien rakenteiden – erityisesti Kitkajokivarressa sijaitsevien portaiden (Päähkänä, Vattumutka, Lohisuora) – sekä taukopaikkojen huollosta sovitaan Kitkajoen vesialueita hallitsevan Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunnan (KYVOK) kanssa, joka osallistuu rakenteiden ylläpitoon. Ks. myös lomake 21B.
11.1.2) Käytön ohjaaminen 11.1.5) Viestintä	Reittivaihtoehdoista Oulangalla ja lähialueella viestitään kävijöille puiston opastusmateriaaleissa ja henkilöopastuksessa. Erilaiset reittivaihtoehdot palvelevat eri kohderyhmiä. Kaikille päiväreiteille määritellään suositeltava kiertosuunta, joka otetaan huomioon viitoitusta ja polkujen merkintää uusittaessa (ks. 11.1.4). Talviretkeilyä edistetään: puitteet siihen ovat olemassa ja kiinnostus on kasvussa. Talvisia reittivaihtoehtoja Oulangalla ovat Kiutaköngäs, Hiidenlammen kulttuuripolku, Rytisuon lumikenkäilyreitti sekä erämaareitti. Opastuksen ja viitoituksen kehittämisessä huomioidaan talviretkeilyn tarpeet (ks. 11.1.4).
11.1.3) Kävijäseuranta	Reittien käyttöastetta seurataan osana kävijäseurantaa. Kävijämäärien seurantaan hankitaan kiinteiden laskurien ohelle siirrettävä laskuri, jonka sijoituspaikkaa vaihdetaan tarpeen mukaan kohdennetun kävijäseurannan toteuttamiseksi ja esim. reitistön ruuhkaheippujen selvittämiseksi.
11.1.4) Opastus maastossa/ palvelupisteessä	Kansallispuiston viitoitus uusitaan kokonaisuudessaan, ja talvikäyttö otetaan huomioon. Viitoitukseen etsitään kestäviä materiaaleja. Myös polkujen merkinnät uusitaan. Talvikäytön huomioiminen edellyttää esim. heijastavien opasteiden ja merkintöjen käyttöä. Talvikäytön kehittämistä käsitellään tarkemmin luontomatkailusuunnitelmassa.

<p>11.2.1) Palveluvarustuksen ylläpito</p> <p>11.2.2) Asiakassegmentointi</p> <p>11.2.3) Luontomatkailun tuotekehittely: reittituotteet</p>	<p>Oulangan kansallispuiston leirintäalue on peruskorjattava lähivuosina, ja samalla sen toimintakonsepti määritellään uudelleen. Perinteisten telttapaikkojen rinnalle tarvitaan korkeampitasoisia palveluita. Käyttöä tehostetaan jatkamalla aukioloaikaa ja mahdollistamalla talvikäyttö. Myös leirintäalueen opasteet uudistetaan.</p> <p>Asiakassegmentoinnilla tunnistetaan nykyisiä sekä uusia potentiaalisia kävijäryhmiä, ja kohdennetaan opastuspalveluita ja -tuotteita paremmin. Asiakassegmentointia käsitellään tarkemmin luontomatkailusuunnitelmassa.</p> <p>Oulangan reitit käydään läpi tuotteina ja selvitetään, vastaavatko ne kysyntää sekä kehitetään reittituotteita edelleen. Reittien vaativuuden luokittelu tai profilointi on osa tuotekehittelyä. Melontatuotteen kehittymistä seurataan ja melontaa tukevaa palveluvarustusta kehitetään mm. mahdollistamalla melontavaellus-yhdistelmä sekä kunnostamalla Kiutakönkään alapuolisen veneenlaskupaikan tie ja laajentamalla pysäköintialuetta. Aitaniityn varaustupa saunoineen jokivarressa melontareitin varrella lisätään puiston majoitustarjontaan, ja sitä markkinoidaan mm. luontoon.fi-sivujen kautta. Varaustupaa välittää leirintäalueen yrittäjä. Melontatuotteen laatuun ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa luontopalvelut toimii yhteistyössä yrittäjien, matkailuyhdistyksen ja pelastusviranomaisten kanssa. Reittien tuotteistamista käsitellään tarkemmin luontomatkailusuunnitelmassa.</p>
<p>12.1.1) Viestintä</p> <p>12.1.2) Asiakassegmentointi</p> <p>12.1.3) Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito</p>	<p>Opastusviestintää kehitetään vastaamaan eri asiakasryhmien tarpeita. Uudet viestintäkeinot – kuten sosiaalinen media – otetaan ennakkoluulottomasti käyttöön perinteisten viestintämenetelmien rinnalle.</p> <p>Asiakassegmentoinnilla tunnistetaan nykyisiä sekä uusia potentiaalisia kävijäryhmiä, ja kohdennetaan opastuspalveluita ja -tuotteita paremmin. Asiakassegmentointia käsitellään tarkemmin luontomatkailusuunnitelmassa.</p> <p>Opastusmateriaalien suhteen siirrytään asteittain painetuista materiaaleista sähköisiin – erityisesti luontoon.fi-sivuille ja Patikkapaikkaan. Luontokeskukseen hankitaan asiakaspääte. Esiteformaatteja uusitaan ja parannetaan. Seurataan mobiilipalveluiden kehittymistä sekä tehdään aktiivisesti yhteistyötä oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa esim. matkapuhelimeen ladattavien luontotietojen ja muun opastusmateriaalin kehittämiseksi.</p> <p>Luontokeskuksen näyttelyn uudistaminen suunnitellaan ja toteutetaan suunnitelmakaudella (nykyinen näyttely on vuodelta 2002). Näyttelyn materiaalit tarjotaan eri kieliversioina vastaavasti kuin Hautajärven luontotalolla: pääkielet suomi ja englanti; lisäksi osittain ruotsi, saksa, venäjä, hollanti, ranska, espanja. Näyttelyn uudistamisessa panostetaan toimivaan tekniikkaan (huomioidaan luontokeskuksen olosuhteet mm. sähkön ja nettiyhteyksien suhteen).</p> <p>Kansainvälisten asiakkaiden palvelussa huomioidaan paitsi kieli, myös kulttuuri: opastusmateriaalien sisältöä eri kieliversioissa muokataan kulttuurinäkökulma huomioiden paremmin palveleviksi.</p> <p>Roskatonta ja luonnonvaroja säästävää retkeilyä edistetään viestinnän keinoin. Pääviestinä on: "Oulangalla ei ole jätehuoltoa – vie jätteesi pois maastosta." Tärkeimpiä välineitä ovat – sähköisen viestinnän ohella – kohdeopasteet reittien lähtöpaikoilla ja taukopaikoilla.</p> <p>Opastusmateriaalista tuotetaan Oulangan esittelypaketteja eri kohderyhmille: mm. koululuokat, senioriryhmät, kuntoutujat jne. Koululaisille suunnatuista materiaaleista viestitään aktiivisesti oppilaitoksiin, opettajille ja leirikoulujen järjestäjille.</p> <p>Opastusmateriaalien kehittämistä sekä luontokeskuksen ja -talon palveluita käsitellään tarkemmin luontomatkailusuunnitelmassa.</p>
<p>13.1.1) Kävijäseuranta (tässä: yritystutkimus)</p> <p>13.1.2) Yhteistyöyrittäjyyden kehittäminen</p>	<p>Yritystutkimuksilla kootaan säännöllisesti tietoa yhteistyöyritysten toiminnasta sekä Metsähallituksen ja yritysten yhteistyön laadusta ja kehittämistarpeista. Yritysyhteistyötä kehitetään niin, että se tuo lisäarvoa kumppaneille. Yritysten henkilöstölle suunnattua, luonto- ja kulttuuriarvoihin keskittyvää koulutusta kehitetään säännölliseksi ja joustavaksi mm. yritysten henkilöstön vaihtuvuuden takia. Oulangan opas -sertifikaatin jatkosta päätetään vuoteen 2012 mennessä, jolloin jo myönnettyt sertifikaatit erääntyvät.</p> <p>Yritystutkimuksia ja yhteistyöyrittäjyyden kehittämistä käsitellään tarkemmin luontomatkailusuunnitelmassa.</p>

14.1.1) Luontomatkailun tuotekehittely	Luontomatkailun tuotekehittely on pääsääntöisesti matkailuyritysten toimintaa. Metsähallitus tarjoaa puitteet yritystoiminnalle ja tekee tuotekehittelyä tältä osin esim. reittituotteiden suunnittelussa (ks. 11.2.3).
14.1.2) Yhteistyöyrittäjyyden kehittäminen	Yritysyhteistyötä kehitetään niin, että se tuo lisäarvoa kumppaneille.
14.1.3) Yhteistyön kehittäminen	Yhteistyöyrittäjyyden kehittämistä käsitellään tarkemmin luontomatkailusuunnitelmassa.
17.3.2) Viestintä	Luontomatkailua Oulanka–Paanajärvi-puistoparin alueella suunnitellaan ja edistetään yhtenä kokonaisuutena mm. yhteisen PAN Parks -sertifiointin avulla.
17.3.3) Luontomatkailun tuotekehittely	Puistossa kehitetään yhteisiä matkailutuotteita niin omatoimiretkelijöiden kuin yritysryhmien tarpeisiin. Kulttuuriperintöä vaalitaan yhteistyössä Paanajärven puiston kanssa. Ks. lomake 20.
17.4.2) Viestintä	Oulanka–Paanajärvi-puistoparin kehittämistä käsitellään tarkemmin Oulangan luontomatkailusuunnitelmassa.
18.1.1) Yhteistyö	Luontokeskuksen toimintaa käsitellään tarkemmin Oulangan luontomatkailusuunnitelmassa.
18.2.1) Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito	Luontokeskukset tarjoavat tiloja ja opastusta ryhmille sekä järjestävät ympäristökasvatuksellisia tapahtumia, teemapäiviä ja näyttelyitä. Koululaisryhmille ja opettajien käyttöön laaditaan opastusmateriaaleja.
18.2.2) Viestintä	Ympäristökasvatuksessa verkostoidutaan alueen muiden toimijoiden ja lähialueen koulujen kanssa.
Yhteenveto	

21B Luonnon virkistyskäyttö: palveluvarustus

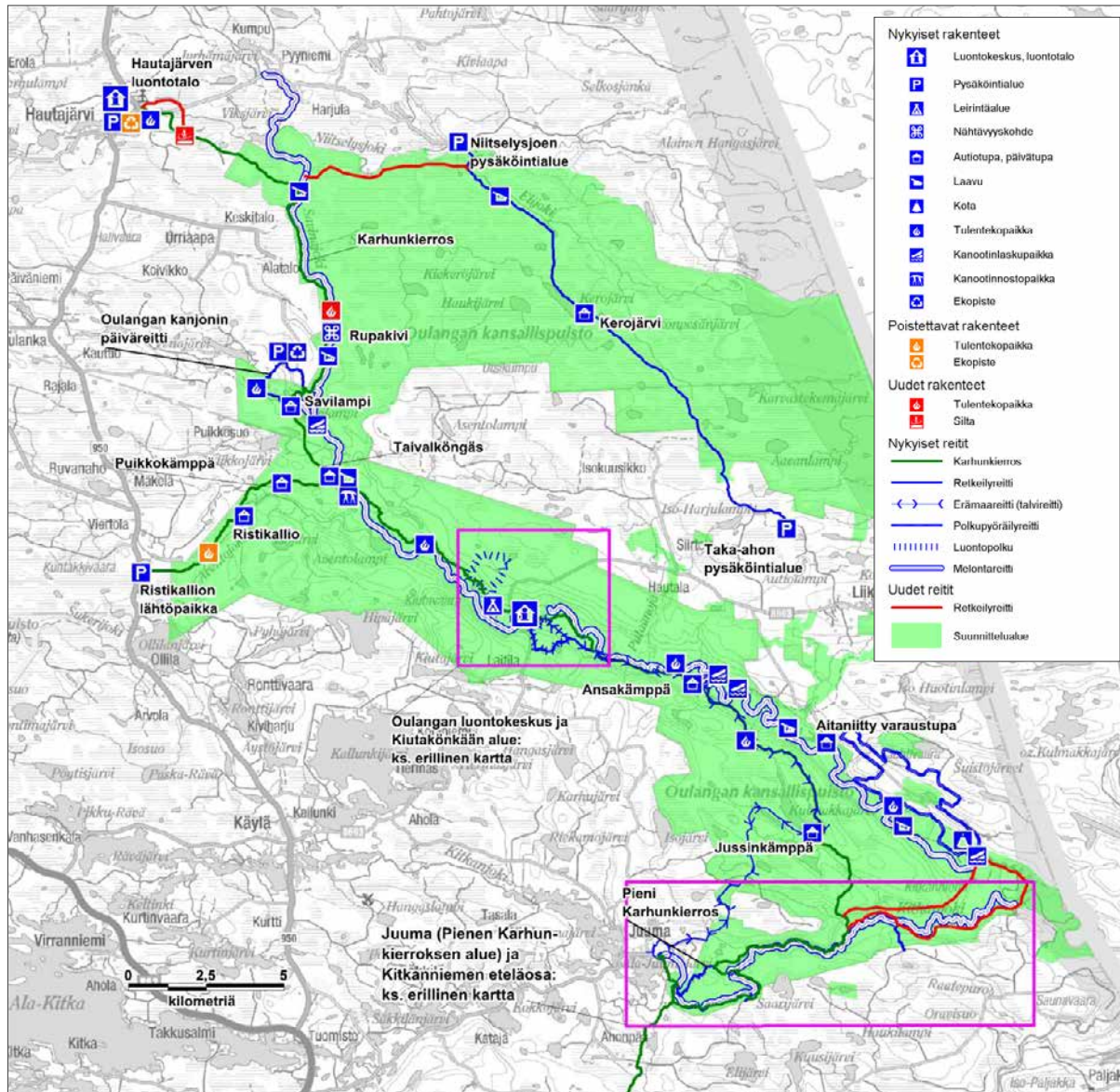
Lomakkeeseen liittyvät kartat 10, 11 ja 12: Oulangan kansallispuiston palveluvarustus, Oulangan luontokeskuksen ja Kiutakönkään alue sekä Juuman ja Kittajokivarren alue.

Selite		Palveluvarustuslomakkeessa käsitellään rakennuksia (esim. autio- ja varaustuvat), rakennelmia (esim. laavut, kodat) sekä reittejä. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittäväällä tarkkuudella.		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys-aste ¹⁰	Toimenpidesuunnitelma	
1.2.3) Palveluvarustuksen rakentaminen	Karhunkierros-reitti siirretään Runsulammen alapuolisella jokiosuudella jokivarsiniityille, jotta kävijät pääsevät tutustumaan niittyjen luontoon, maisemaan ja kulttuuriperintöön.	Suuri	Ei tarvita	
8.2.1) Palveluvarustuksen rakentaminen	Uusien retkeilyrakenteiden suunnittelussa huomioidaan kansallismaisema ja Oulangan erämaisuus. Rakenteet sovitetaan maastoon siten, ettei niistä aiheudu haittaa suojeluarvoille – kuten luonto- ja kulttuuriperintöarvoille.	(Jatkuva toiminta)	Laaditaan uusille rakenteille kohdekohtaisesti	
11.1.1) Palveluvarustuksen ylläpito	<p>Reittien ja rakenteiden kuntoa seurataan, ja niitä huolletaan säännöllisesti ja ennaltaehkäisevästi. Keskitytään olemassa olevien reittien ja rakenteiden kunnossapitoon, eikä tehdä merkittäviä lisäyksiä alueen palveluvarustukseen. Käynnissä olevista hankkeista viedään loppuun Karhunkierros-reitin pohjoispään linjauksen (Hautajärven luontotalo –Karsimakumpu-väli) siirtäminen paremmin retkeilyyn sopivaan maastoon Koutajoen varteen. Nykyisellään reitti kulkee osan matkaa teitä pitkin. Reitin siirtäminen edellyttää Koutajoen ylittävän sillan rakentamista. Muilta osin uusi reitti on lähes valmis.</p> <p>Palveluvarustuksen käyttöastetta seurataan. Vähemmällä käytöllä olevia rakenteita voidaan korvata käytetyimpien kohteiden täydennysrakentamisella: esim. Aventojoen tulentekopaikka poistetaan ja tilalle rakennetaan uusi, retkeilijöitä ja kalastajia paremmin palveleva tulentekopaikka ns. Schroderuksenmutkaan.</p> <p>Pääpiirteissään rakenteiden kunto on hyvä. Koska suurin osa puiston palveluvarustuksesta on tehty 15–20 vuotta sitten, on tulevalle 10-vuotiskaudelle tulossa paljon peruskorjausta. Korjausresursseja suunnataan niin, että etusijalla ovat käytetyimmät rakenteet. Rakenteiden kuntoa seurataan ja pyritään siihen, ettei puistossa olisi huonokuntoisia rakenteita ja että rakenteiden kunto olisi pääasiassa luokkaa hyvä. Mikäli mahdollista, rakenteiden kunnostuksessa hyödynnetään hankerahoitusta. Laajemman peruskunnostuksen ja reittien kestävännin sekä uuden opastuksen ja viitoituksen ohella mahdollisia hankekohteita ovat esim. Koutajoen sillan uusiminen ja esteettömän reitin rakentaminen (ks. 11.2.4). Ks. myös lomake 21A, kohta 11.1.1.</p> <p>Osa Oulangan reiteistä ja rakenteista sijaitsee yksityismailla, ja reitistön ja rakenteiden ylläpidosta vastaa osin Kuusamon kaupunki. Kaupungin hoidossa olevat kohteet käydään läpi, ja niiden ylläpidosta sekä kunnostusvastuista sovitaan Metsähallituksen ja kaupungin välillä.</p>	Suuri	Laaditaan	

¹⁰ asteikko: suuri = toteutetaan 5 vuoden kuluessa, pieni = toteutetaan myöhemmin suunnitelmakaudella.

Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys	Toimenpidesuunnitelma
11.1.1) Palveluvarustuksen ylläpito	<p>Kansallispuiston huolto järjestetään kokonaistaloudellisesti edullisimmalla tavalla: sen tekee joko puiston henkilökunta, tai työ ulkoistetaan. Huollon järjestelyissä huomioidaan Metsähallituksen näkyvyys alueella ja profiloituminen kansallispuiston hoitajana.</p> <p>Jätehuolto järjestetään vain kansallispuistossa retkeileville; muut matkailijat ohjataan kunnallisen jätehuollon piiriin. Ekopisteet luontokeskuksella ja -talolla poistetaan, koska niihin tulee paljon jätettä autolla liikkuvilta asiakkailta – eikä tämä ole tarkoituksenmukaista. Karhunkierroksen retkeilijöitä palvelevat Oulangan leirintäalueen ekopiste, Savilammen ekopiste sekä Juuman ekopiste.</p> <p>Taukopaikoilta reittien varsilta poistetaan erilliset kompostorit, koska niihin kerääntyy myös paljon muuta kuin biojätettä. Lisäksi asiakkaat olettavat virheellisesti, että kun paikalla on kompostori, on tarjolla myös muu jätehuolto. Asiakkaita ohjataan laittamaan biojätteet taukopaikoilla kompostikäymälään. Roskatonta retkeilyä edistetään viestinnän keinoin, ks. 13.1.1.</p>		
11.2.4) Palveluvarustuksen rakentaminen: esteetön reitti	<p>Esteettömiä reittejä kaipaavat mm. liikumisrajoitteiset (pyörätuoliasiakkaat) sekä lapsiperheet (lastenrattaiden kanssa kulkevat). Oulangan maasto on esteettömiä reittejä ajatellen verrattain haastavaa, ja etenkin pyörätuolilla kuljettavaa reittiä voi olla vaikea sijoittaa puistoon. Reitin suunnittelun lähtökohtana on, että esteettömän reitin tulisi tarjota kävijöille mahdollisuus tutustua Oulangalle leimalliseen jokiluontoon; esim. kangasmetsään sijoitettu esteetön reitti ei ole tarkoituksenmukainen.</p> <p>Esteettömän reitin rakentamisessa edetään vaiheittain. Aluksi suunnitellaan ja toteutetaan Hautajärven luontotalolta Koutajokivarteen suuntautuvan entisen luontopolun kunnostus sekä tulentekopaikan rakentaminen niin, että reitti on kuljettavissa pyörätuolilla ja lastenrattailla. Luontotalolle kahvioon ja näyttelyyn pääsee jo nykyisellään pyörätuolilla, ja talolla on myös inva-wc.</p> <p>Koskimaisemaan sijoittuvasta esteettömästä reitistä tehdään selvitys yhteistyössä esim. Invalidiliiton tai Kynnys ry:n kanssa. Mahdollisia kohteita ovat ainakin Oulangan leirintäalueen jokiranta, Myllykoski, Kiutaköngäs, Aalokkokeski ja Savilampi. Mikäli sopiva vaihtoehto löytyy, hankkeistetaan toteutus.</p>	Suuri	<p>Laaditaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Hautajärven luontotalon polku 2) koskimaisema (mikäli sopiva reitti-vaihtoehto löytyy)
Yksityiset suojelalueet ja muut yksityisalueet			
<p>Osa Oulangan retkeilyreiteistä ja -rakenteista sijaitsee yksityismailla, ja reitistön ylläpidosta vastaa osittain Kuusamon kaupunki. Ks. 11.1.1.</p> <p>Sallan puolella Karhunkierros-reitin alkupää Hautajärven luontotalolta Karsimakumpuun kulkee yksityismailla osin mm. metsäautoteitä pitkin. Reittiä ollaan siirtämässä Koutajokivarteen, joka maisemiensa puolesta soveltuu retkeilyyn paremmin. Uusi reittilinjaus edellyttää sillan rakentamista Koutajoen yli Horsma-ahon kohdalla. Koutajoen silta on kiireellisimpiä palveluvarustuksen täydennyskohteita kansallispuistossa. Ks. 11.1.1.</p> <p>Suunnittelualueella ei ole yksityisiä suojelalueita.</p>			
Lisätietoja			

Kuva 10. Oulangan nykyisen reitistön rungon muodostaa **Karhunkierros**, jonka varrella on myös useita päiväreittejä. Keroharjun erämaareitti puiston aapaosassa sopii omatoimisille vaeltajille. Savina-, Avento-, Oulanka- ja Kitkajoen melontareitit ovat toinen keskeinen reitistön elementti. Puistossa on kahdeksan autiotupaa ja noin 50 tulentekopaikkaa, joista osa on laavujen yhteydessä. Telttailu on sallittu kaikilla huolletuilla tauko- ja tulentekopaikoilla. Hautajärven luontotalo on avoinna kesäkaudella ja Oulangan luontokeskus ympärivuotisesti.

Retkeilyreittien ja rakenteiden määrä Oulangalla on pääsääntöisesti riittävä, joten suunnitelmassa ei esitetä merkittävää uudisrakentamista. Mahdollisia uusia reittejä ovat lähinnä Karhunkierroksen yhdistäminen Keroharjun reittiin sekä Oulankajoen alaosan melontareittiin (viimeksi mainitulle on esitetty kaksi reittivaihtoehtoa). Hautajärven luontotalolta lähtevää Karhunkierroksen alkuosaa ollaan linjaamassa uudelleen Koutajoen varteen, jonne rakennetaan silta. Luontokeskuksen ja luontotalon ekopisteet poistetaan.

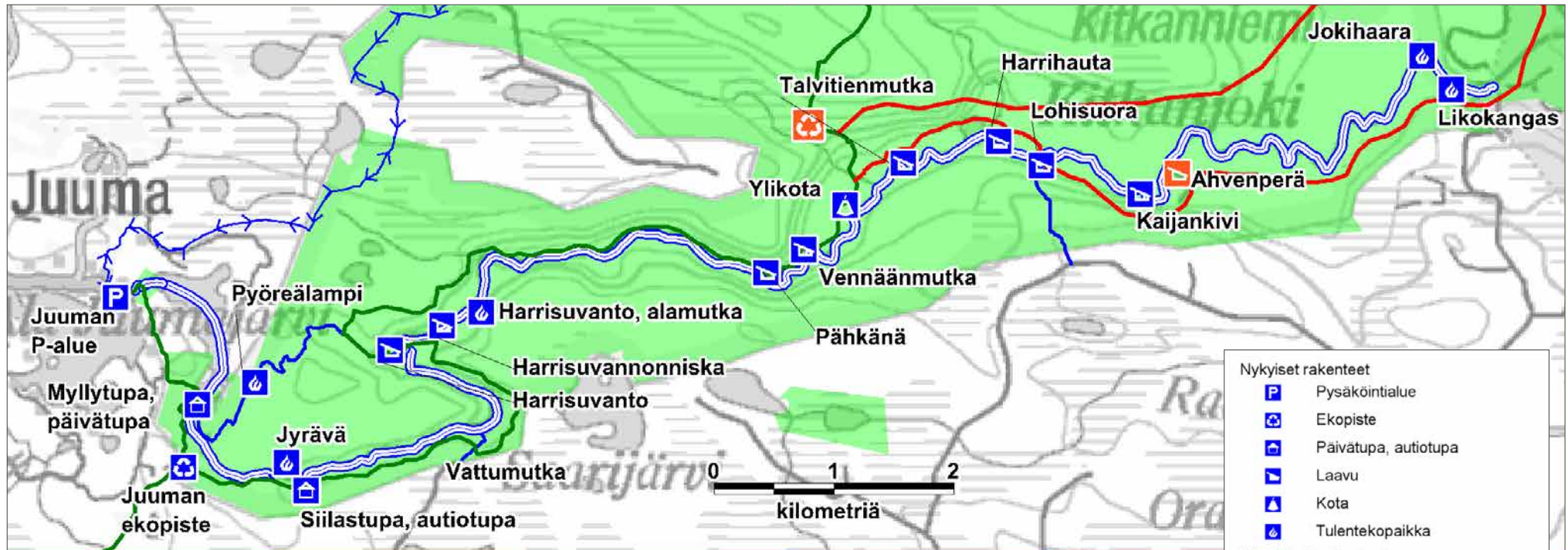
© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Kuva 11. Oulungan luontokeskuksen ja Kiutakongään alueen palveluvarustus. Rytisuon lumikenkäilyreitin varressa oleva talviaikainen tulipaikka poistetaan. Talvikäyttö keskittyy jatkossa lähinnä Kiutakongään ympäristöön ja Hiidenlammen kulttuuripolulle. Luontokeskuksen ekopiste poistetaan.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttokeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Nykyiset rakenteet

- Pysäköintialue
- Ekopiste
- Päivätupa, autiotupa
- Laavu
- Kota
- Tulentekopaikka

Siirrettävät rakenteet

- Laavu; siirretään Ahvenperästä Jokihaaraan tai Likokankaalle
- Pähkänä ekopiste; siirretään joen varteen

Nykyiset reitit

- Karhunkierros
- Retkeilyreitti
- Erämaareitti (talvireitti)
- Melontareitti

Suunnitellut reitit

- Oulankajoen alaosan ja Karhunkierroksen yhdyspolku
- Suunnittelualue

Kuva 12. Juuman **Pienen Karhunkierroksen** alueen ja Kitkajoen varren palveluvarustus. Kitkajoen varren rakenteet ovat pääosin kalastajien käytössä. Pähkänä ekopiste siirretään joen varteen, missä se on helpommin huollettavissa. Ahvenperän laavu siirretään joko Jokihaaraan tai Likokankaalle, sillä Ahvenperässä joen virtaus kuluttaa rannan maastoa niin, että laavun ympäristö jää vähitellen veden alle. Oulankajoen alaosan ja Karhunkierroksen yhdyspolulle on esitetty kaksi reittivaihtoehtoa.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10.

22 Erätalouden toimenpiteet

Selite	Lomakkeella määritellään erätalouteen liittyvät toimenpiteet, ohjeet ja määräykset. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittäväällä tarkkuudella.	
Metsästys ja riistanhoito		
Kohdealue	Toimenpide	Kuvaus
ML 8 §:n alue ¹¹	6.1.1) Erävalvonta 6.1.2) Viestintä 6.1.3) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen	Erävalvontaa lisätään ja tehostetaan. Viestinnässä tuodaan esiin suurpetojen suojeluun ja riistakantojen kestäväan hyödyntämiseen liittyvät näkökohdat. Pääsääntöisesti kyse on asenteisiin vaikuttamisesta; pääviesti on, että suurpetojen laitton tappaminen ei ole hyväksyttävää. Muita eräviestinnän perusaiheita ovat metsästyksen järjestelyt Oulangalla – esim. metsästyskieltoalueen osalta – sekä metsästyslupien myöntämiseen liittyvät asiat. Petoasioita käsitellään säännöllisesti sidosryhmien – erityisesti paliskuntien – kanssa.
Yleiset vesialueet	-	Suunnittelualueella ei ole yleisiä vesialueita.
Lupametsästysalueet ja vuokrasopimusalueet		Metsästyksessä Oulangalla on säädetty asetuksessa Oulangan kansallispuistosta (582/1991). Korvasvaaran ja Juuman vuomien liikkumisrajoitusosien muutokset (ks. lomake 18C) koskevat myös metsästyksiä. Muilta osin suunnitelma ei sisällä muutoksia metsästyksen järjestelyihin.
Hirvenajoalueet	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Juumassa Pienen Karhunkierroksen alueella hirvenajo on sallittu. Ks. seuraava kohta.
Muut metsästyskäytön ulkopuolelle jäävät alueet	4.1.2) Viestintä	Pienen Karhunkierroksen alueella Juumassa metsästys ampuma-aseilla on turvallisuussyistä kielletty. Kiellon voimassaolosta tiedotetaan opastusmateriaaleissa.
Riistanhoito	-	Suojelualueilla ja suojeluohjelmakohteilla ei metsästysvuokrasopimuksissa anneta oikeuksia riistanhoidollisiin töihin (esim. riistan ruokinta). Luonnonniityiltä (luonnonhoitotoinä) niitettävän heinän levittäminen riistan ruoaksi voisi kuitenkin olla mahdollista.
Yksityiset suojelualueet	-	Suunnittelualueella ei ole yksityisiä suojelualueita.
Riistakantojen kestäväan hyödyntämisen suunnittelu ja seuranta		Oulanka on kokonaisuudessaan metsästyslain (615/1993) 8. §:n mukaista aluetta, jossa paikallisilla asukkailla on vapaa metsästysoikeus. Alueelta ei kerätä saalispalautteita tai muita tietoja metsästyksessä. Metsähallituksella ei ole toimivaltaa rajoittaa metsästyksiä, mutta suosituksia esim. saalismäärästä metsästäjää kohti voidaan antaa. Oulangan kansallispuiston pohjoisosassa on ollut riistakolmio. Sitä ei ole viime vuosina laskettu, mutta laskenta voidaan aloittaa uudestaan yhteistyössä metsästäjien kanssa.

¹¹ kunnan asukkailla oikeus metsästykseseen valtionmailla

Lisätietoja			<p>Metsähallitus ei varsinaisesti sääntele metsästystä Oulangan alueella – pl. hirvenmetsästyksen järjestelyt, turvallisuussyistä haettu kiello ampuma-aseiden käyttöön metsästyksessä Juumassa sekä suojelusyistä määriteltävät liikkumisrajoitusalueet. Metsästystä voidaan rajoittaa tarvittaessa turvallisuussyistä Juuman ohella muillakin alueilla. Rajoitus tulee voimaan ELY-keskuksen päätöksellä.</p> <p>Metsästyksen liittyviä rakenteita (mm. hirvitornit) voidaan sopimusperusteisesti rakentaa alueille, joilla metsästyks on sallittu.</p> <p>Metsästystä koskevat säädökset ja metsästyksen järjestelyt Oulangalla ovat erittäin vaikeaselkoisia. Metsästyksen järjestelyt tarkastellaan tulevan säädösvalmistelun yhteydessä, ja niitä pyritään selkeyttämään. Säädösvalmistelussa huomioidaan vuonna 2011 voimaan tuleva luonnonsuojelulain (1096/1996) osauudistus, joka sisältää muutoksia mm. pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöiden poistamiseen. Näitä ovat mm. maasuorpedot ja hirvi. Mm. hirvenmetsästysalueiden rajauksia tulisi tarkastella ja selkeyttää. Vahinkoa aiheuttavien ilvesten poisto voisi tulla sallituksi.</p>
Kalastus			
Kohdealue	Toimenpide	Kuvaus	
Yleiset vesialueet	-	Suunnittelualueella ei ole yleisiä vesialueita.	
Pilkkiminen onkiminen viehekalastus		<p>Pilkkiminen ja onkiminen suunnittelualueella on sallittu samoin kuin nykyään (ks. lomake 10). Alueen vesiin voidaan hakea ELY-keskukselta pilkkimis-, onkimis- ja viehekalastuskielto.</p> <p>Viehekalastuksen järjestelyt on kuvattu seuraavassa kohdassa Lupakalastusvedet.</p>	
Lupakalastusvedet	10.1.1) Inventointi	Taimenkannan tila, kutu- ja poikastuotantoalueet sekä saalismäärät selvitetään. Inventoinnit käynnistetään vuonna 2011, ja ne saatetaan päätökseen vuoden 2014 aikana.	
	10.1.2) Inventointi: lajit	Taimenen nousua Oulankajoessa – mm. Kiutakönkään yli – voidaan selvittää hanke- tai opinnäytetyönä. Seuranta voitaisiin toteuttaa esim. seuraamalla merkittyjä taimenia kalatutkan avulla yhteistyössä RKTL:n ja vesialueiden omistajien kanssa.	
	10.2.1) Käytön ohjaaminen	<p>Kalastusjärjestelyistä neuvotellaan kalastusoikeuksien haltijoiden kesken, ja pyritään yhdenmukaiseen kalastuksen sääntelyyn. Oulangan vesistöalueelle (Savina-, Avento-, Maaninka-, Oulanka- ja Kitkajoki) muodostetaan vuoden 2015 loppuun mennessä yhteislupa-alue. Metsähallitus edistää aktiivisesti yhteislupa-asiaa Oulangan vesistöalueen osakas- ja kalastuskuntien kanssa. Yhteislupatulot suunnataan Oulangan koko vesialueen (myös Venäjän osa) yhteisen kalastussäännön valmisteluun, kalatutkimuksiin ja valvontaan sekä kalastajien käyttämien palvelurakenteiden huoltoon.</p> <p>Oulangan vesistöalueelle laaditaan yhteinen kalastussääntö, joka koskee sekä Suomen että Venäjän alueen vesiä. Neuvottelut kalastussäännön valmistelemiseksi suomalaisten ja venäläisten kumppanien kanssa aloitetaan 2011, ja kalastussääntö valmistuu 2015.</p>	
	10.2.2) Opastus maastossa/ palvelupisteissä	Kalakantojen tilasta ja kalastuksen järjestelyistä viestitään paikallisille kalastajille, luontomatkailuyrittäjille ja matkailijoille.	
	10.3.1) Käytön ohjaaminen	Edellisessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa kuvattu ns. paikallisen asukkaan rajaus vakiinnutetaan tarkoittamaan 1) rajauksen sisäpuolella asuvia sekä 2) rajauksen sisäpuolella sijaitsevien kiinteistöjen omistajia. Näin myös alueen sellaisilla asukkailla, jotka ovat muuttaneet esim. kyläkeskuksiin, säilyvät ns. paikallisten asukkaiden kalastusoikeudet.	

Kohdealue	Toimenpide	Kuvaus
Lupakalastusvedet	10.3.2) Lupien myöntäminen	<p>Em. rajauksen sisäpuolella asuvat tai kiinteistön omistavat saavat ostaa pyydyskalastuslupia (ns. verkkoluvat) puiston alueen lammille ja järville.</p> <p>Puiston alueen lampi- ja järvivesistä muodostetaan yksi lupa-alue, jolla paikalliset kalastajat saavat kalastaa seisovilla pyydyksillä. Uutena keinona taimenkannan turvaamiseksi tehostetaan hauen pyyntiä jokialueella. Pyynti tehdään keväisin (tarkka ajankohta ja sallitut kalastusmenetelmät määritetään vuosittain) täsmäpyyntinä, johon myönnetään lupia paikallisille kalastajille.</p> <p>Pyyntiin ajaksi myönnetään tarvittaessa tilapäisiä veneenpitolupia.</p> <p>Paikallisille kalastajille sallitaan veneenpito puiston alueella merkityillä paikoilla, jotka ovat jokialueella 1) Savilammen pohjoispää, 2) Kiutakönkään alemman suvannon pohjoisranta, 3) Nurmisaarenniemi ja 4) Likokankaalla. Veneenpito sallitaan myös kaikilla sellaisilla lammilla ja järville, joihin myydään pyydyslupia. Lisäksi veneenpito sallitaan tilapäisesti erikseen määritellyillä paikoilla hauen kevät-pyyntin aikana (ks. edellä). Veneenpito em. paikoilla edellyttää Metsähallituksen lupaa. Veneen kuljettamiseen myönnetään tarvittaessa maastoliikennelupa, joka oikeuttaa siirtämään veneen lumipeitteisenä aikana kelkalla.</p>
	10.5.1) Seuranta	Lampi- ja järvivesien kalakantoja seurataan tarvittaessa koekalastuksin sekä saalispalautteiden perusteella.
	10.5.2) Istutukset	Vesiin, joissa on sallittu verkkokalastus, voidaan tarvittaessa täydentää kalakantoja paikallista kantaa olevilla siianpoikasilla kalastuspaineen kompensoimiseksi. Kitkanniemen järvi- ja lampivesien osalta vesiä koskevassa vaihtosopimuksessa Metsähallituksen ja Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunnan (KYVOK) välillä on erikseen sovittu istutuksista.
Rajoitus- ja kieltoalueet	10.4.1) Käytön ohjaaminen	Taimenen kalastusta säännellään kalastusjärjestelyin, joista päätetään yhteistyössä alueen muiden toimijoiden (kalastusalueet, osakaskunnat) kanssa. Ks. edellä 10.2.1.
	10.4.2) Käytön rajoittaminen (vyöhykkeistäminen)	Vuoden 2015 loppuun mennessä puiston alueelle muodostetaan päivitetyn inventointitiedon perusteella rauhoitusalueet, jotka tukevat taimenkannan säilymistä.
	10.4.3) Istuttaminen	Taimenen poikasistutuksia Savina- ja Aventojokeen sekä Oulankajoen yläosaan voidaan tehdä ainakin niin pitkään, kuin koko alueelle on saatu yhteinen kalastussääntö, joka turvaa taimenkannan säilymisen elinvoimaisena. Istukkaina käytetään 0–1-vuotiaita poikasiasia, jotka on merkitty leikkaamalla rasvaevä. Kitkajoen osalta istutuksista vastaa vesialueen omistajana KYVOK.
	10.4.4) Erävalvonta	Erävalvontaa lisätään. Kalastuksen osalta valvonta on ns. sesonkivalvontaa , joka kohdistuu erityisesti keväiseen harjuksenpilkintään sekä syksyyn, taimenen kutuaikaan. Lisäksi valvotaan rauhoitusalueen noudattamista. Erävalvonta on viranomaistyötä, jota voivat tehdä Metsähallituksen erätarkastajien ohella rajavartioston edustajat. Kalastusvalvonnassa tehdään yhteistyötä paikallisten kalastusalueiden, osakaskuntien ja kalastusseurojen kanssa.
Kalakantojen hoito		Ks. edellä kohta Lupakalastusvedet .
Yksityiset suojelualueet		Suunnittelualueella ei ole yksityisiä suojelualueita.
Ammattikalastus		Suunnittelualueella ei harjoiteta ammattikalastusta.

Kalakantojen kestävän hyödyntämisen suunnittelu ja seuranta	<p>Kalakantojen seurannasta vastaa ensi sijassa vesialueen haltija. Metsähallituksen hallinnassa olevilla vesillä kalakantojen tilaa ja hyödyntämistä suunnitellaan sekä seurataan Kalatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmä KSSJ:n avulla. Järjestelmän perustiedot pohjautuvat kalastajilta saataviin saalispalautteisiin, joten valtionvesillä kalastavien (pl. onkiminen, pilkkiminen ja viehekalastus läänikohtaisella viehekalastusluvalla) olisi erittäin tärkeää kirjata saalispalautteensa järjestelmään. Palautteita voi kirjata verkossa metso.fi-sivujen kautta.</p> <p>Liikaskenkylän osakaskunnan ja Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunnan (KYVOK) alueella kalakantojen seurannasta vastaavat osakaskunnat, ja saalispalautteet annetaan niille.</p>
Lisätietoja	

23 Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet

Selite	Lomakkeella määritellään ne suunnittelualueen luonnonvarojen ja alueiden käyttömuodot, jotka eivät ole tulleet esiin aikaisemmillä lomakkeilla. Näitä ovat marjastus, sienestys, poronhoito, liikenteen ja liikkumisen järjestelyt, urheilutapahtumat, partio- ja muu leiritoiminta, kaivostoiminta sekä maa-ainesten, poltto-puun ja pohjaveden otto.
Marjastus ja sienestys	
☐ Sallittu	☒ Rajoitettu (Peruste: luonnonsuojelulakiin 1096/1996 perustuva liikkumisrajoitus)
Lisätietoja	Marjastus ja sienestys on kansallispuistossa sallittu lukuun ottamatta puiston kahta liikkumisrajoitusaluetta (Korvasvaaran rajoitusosa ja Juuman vuomien rajoitusosa). Liikkumisrajoitusalueet on esitetty lomakkeella 18C. Oulangan Natura-alueella kansallispuiston ulkopuolella marjastus ja sienestys on sallittu.
Poronhoito	
Toimenpiteet ja käytännöt	<p>Poroja ruokitaan puistossa talvisin tiettyjen poronhoitoon käytettyjen reittien varrella. Ruokintapaikkoja ei perusteta retkeilyreittien ja taukopaikkojen läheisyyteen, ja syömättä jääneet heinät korjataan pois puistosta.</p> <p>Poronhoitoon liittyvien aitojen ja muiden rakennelmien rakentaminen puistoon ja muualle Natura-alueelle on sallittu. Rakennustöistä tiedotetaan Metsä-hallitukselle ennen toimenpiteiden toteuttamista.</p> <p>Lumipeitteisenä aikana poronhoitotöissä saa liikkua moottorikelkalla. Tähän ei tarvita maastoliikennelupaa. Paliskunnat vastaavat poronhoitoon liittyvän maastoliikenteen asianmukaisesta järjestämisestä. Lumettomana aikana maastoliikenne kansallispuistossa ei ole sallittu.</p> <p>Puiston hoito ja käyttö järjestetään niin, ettei poronhoidolle aiheudu häiriötä. Uusista reittisuunnitelmista ja toiminnoista neuvotellaan paliskuntien kanssa ennen toimenpiteiden toteuttamista. Hankkeista ja suunnitelmista pyydetään lausunnot paliskunnilta.</p>
Suosituksukset	Poronhoitoon liittyvä maastoliikenne pyritään minimoimaan. Lumettomana aikana maastoliikennettä tulisi välttää.
Lisätietoja	
Maastoliikenne	
Toimenpide	Kuvaus
4.2.3) Käytön ohjaaminen 5.1.1) Käytön ohjaaminen	<p>Oulangan kansallispuistoon ei myönnetä maastoliikennelupia. Poronhoitotöihin ja kansallispuiston huoltoon sekä pelastusviranomaisten toimintaan ja raja-vartiointiin liittyvä maastoliikenne on kuitenkin sallittu ilman erillistä lupaa. Lisäksi puiston alueella on kaksi sopimusperusteista kelkkauraa: puiston pohjois-osan läpi Isonkuusikon alueen metsäpalstoille (käyttöoikeus Isonkuusikon metsänomistajilla) sekä eteläosassa Kulmakkojärvelle (käyttöoikeus KYVOK:lla).</p> <p>Natura-alueelle kansallispuiston ulkopuolelle maastoliikennelupia voidaan myöntää luontomatkailun yritystoimintaan ja luontokuvaukseen liittyen, lähinnä kulku-urien pohjaamista varten. Moottoriliikenteeseen perustuvaan matkailutoimintaan lupia ei myönnetä.</p>
Muu liikenne	
Toimenpide	Kuvaus
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Natura-alueen läpi kulkee ja sitä sivuaa joitakin teitä, joilla liikenne on sallittu tieliikennelain (267/1981) mukaisesti. Talviaikaan pieniä teitä ei välttämättä aurata. Karhunkierroksen pysäköintialueet sijaitsevat reitin lähtöpisteissä Hautajärven luontotalolla, Ristikallion lähellä (Sallantien varressa), Oulangan luontokeskuksella, Liikasenvaarassa lähellä luontokeskusta sekä Juumassa (Pienen Karhunkierroksen lähtöpisteessä).

Liikkuminen		
Toimenpide	Toiminto	Kuvaus
4.2.3) Käytön ohjaaminen	Maastopyöräily	Maastopyöräily on Oulangan Natura-alueella pääosin sallittu. Kansallispuiston retkeilypoluilla pyöräily kuitenkin kielletään puiston päivitetävässä järjestyssäännössä turvallisuussyistä – lukuun ottamatta Karhunkierrosta välillä Oulangan luontokeskus –Taivalköngäs. Juhtivaaran eteläpuolella, Natura-alueen välittömässä läheisyydessä on Kuusamon kaupungin ylläpitämä pyöräilyreitti, jonka hoitamisesta sovitaan erikseen.
4.2.3) Käytön ohjaaminen	Ratsastus	Ratsastus on sallittu puiston alueella kulkevilla teillä sekä erikseen osoitettavilla ratsastusreiteillä. Laajamittainen ja jatkuva ratsastustoiminta on maastoa kuluttavaa, ja toiminnan edellytyksistä tulee neuvotella etukäteen Metsähallituksen kanssa, jotta varmistetaan puiston suojelu- arvojen turvaaminen. Retkeilyrakenteita käyttävänä yritystoimintana ratsastus edellyttää Metsähallituksen lupaa tai yhteistyösopimusta. Ratsastusreitit edellyttävät myös paliskunnan suostumusta. Metsähallitus pyytää paliskunnilta lausunnon suunnitelluista reiteistä ja tauko- paikoista.
4.2.3) Käytön ohjaaminen	Koiravaljakko	Koiravaljakkoajelu on sallittu jokamiehenoikeudella. Toiminnan edellytyksistä tulee neuvotella etukäteen Metsähallituksen kanssa, jotta varmistetaan puiston suojelu- arvojen turvaaminen. Retkeilyrakenteita käyttävänä yritystoimintana koiravaljakkoajo edellyttää Metsähallituksen lupaa tai yhteistyösopimusta. Koiravaljakkoreitit edellyttävät myös paliskunnan suostumusta. Metsähallitus pyytää paliskunnilta lausunnon suunnitelluista reiteistä ja taukopaikoista.
4.2.3) Käytön ohjaaminen	Porovaljakko	Porovaljakkoajelu on sallittu jokamiehenoikeudella. Toiminnan edellytyksistä tulee neuvotella etukäteen Metsähallituksen kanssa, jotta varmistetaan puiston suojelu- arvojen turvaaminen. Retkeilyrakenteita käyttävänä yritystoimintana porovaljakkoajo edellyttää Metsähallituksen lupaa tai yhteistyösopimusta. Porovaljakkoreitit edellyttävät myös paliskunnan suostumusta. Metsähallitus pyytää paliskunnilta lausunnon suunnitelluista reiteistä ja taukopaikoista.
4.2.3) Käytön ohjaaminen	Kiipeily	Oulangan alue ei sovellu kiipeilyyn, koska kalkkipitoiset kalliot ovat herkästi kuluvia. Kalliorinteillä esiintyy myös uhanalaisia kasvilajeja. Kiipeilyn harrastajat ohjataan muille Koillismaan kohteille.
Urheilutapahtumat ja järjestetty urheiluseura- tai vastaava toiminta		
Toimenpide	Kuvaus	
4.2.3) Käytön ohjaaminen	Järjestetyt urheilu- ja muut tapahtumat edellyttävät Metsähallituksen lupaa. Pääsääntöisesti tapahtumien järjestäminen ohjataan muualle kuin suojelualueille. Lupia voidaan kuitenkin myöntää tapauskohtaisesti esim. suunnistustapahtumille ja muille vastaaville luontoliikuntatapahtumille. Käytettävät alueet ja reitit määritellään luvassa. Paliskuntien kantaa kysytään aina, ennen kuin tapahtuman järjestämiseen myönnetään lupa.	
Partio- ja muu leiritoiminta		
Toimenpide	Kuvaus	
4.2.3) Käytön ohjaaminen	Partio- ja muu leiritoiminta edellyttävät Metsähallituksen lupaa. Käytettävät alueet ja reitit määritellään luvassa.	
Maa-ainesten otto		
Toimenpide	Kuvaus	
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Maa-ainesten otto on Oulangan Natura-alueella kielletty.	

Metsätalous	
Toimenpide	Kuvaus
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Metsätaloutta ei harjoiteta Oulangan Natura-alueella – lukuun ottamatta Kuusamon yhteismetsän omistuksessa olevaa aluetta, jolla Natura-ohjelman toteutuskeinona on maa-ainelaki (555/1981). Tällä alueella metsätalouden harjoittamista säätee metsälaki (1093/1996).
Polttopuun otto	
Toimenpide	Kuvaus
4.2.3) Käytön ohjaaminen	Kansallispuiston aapaosassa (syrjävyöhyke 2, ks. lomake 18B) tulentekoon saa käyttää maasta löytyviä oksia, risuja tai muuta vähäarvoista puuta, samoin Kitkaniemellä tulentekoon metsästyksen yhteydessä. Poronhoitotyön yhteydessä on sallittu puiden otto ja avotulen teko.
Pohjaveden otto	
Toimenpide	Kuvaus
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Oulangan tutkimusaseman vedenottamo (ks. lomake 12) lukuun ottamatta Natura-alueelta ei oteta pohjavettä.
Tutkimus	
Toimenpide	Kuvaus
4.4.1) Yhteistyö 4.4.2) Viestintä 4.4.3) Lupien myöntäminen	Tutkimuskäyttöä ohjataan ja valvotaan yhteistyössä tutkimusta harjoittavien yhteistyötahojen kanssa. Tutkimuskäytön reunaehdoista tiedotetaan tutkimuksia suunnitteleville sekä tutkimuslupien hakijoille lupien myöntämisen yhteydessä. Lupaharkinnassa huomioidaan suojele- ja käyttöarvot. Lupiin voi sisältyä ohjeita, määräyksiä tai ehtoja, joilla turvataan suojeluarvoja. Rauhoitettuihin eläin- tai kasvilajeihin kohdistuviin tutkimuksiin tarvitaan myös ELY-keskuksen lupa.
Lisätietoja	

24 Hallinto

Selite	Lomakkeella määritellään suunnittelualan hallintaan liittyvät linjaukset, ohjeet ja määräykset. Suojelualan hallintaan ja hallintoon olennaisesti liittyviä asioita ovat kannanotto suojelualan mahdolliseen laajentamiseen, järjestyssääntö, turvallisuus, valvonta ja pelastustoiminta sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.		
Suunnittelualueesta vastaavat tahot			
Oulangan Natura-alueeseen kuuluvat valtionmaat ovat Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelujen hallinnassa. Oulankajoen varressa on joitakin yksityisomistuksessa olevia palstoja, joita ei ole toistaiseksi hankittu valtiolle. Oulanka- ja Kitkajoen vesialueita hallitsee Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunta (KYVOK). Maa-aineslailla (555/1981) suojeltu osa Oulangan Natura-alueesta on Kuusamon yhteismetsän hallinnassa.			
Suojelualan perustamistoimet ja hallinta			
Toimenpide	Kuvaus		
15.1.1) Järjestyssäännön laatiminen	Kansallispuiston järjestyssääntö päivitetään hoito- ja käyttösuunnitelman linjausten mukaisesti.		
15.2.1) Rajan merkitseminen	Kansallispuiston rajamerkinnot uusitaan. Osin merkintöjen uusiminen on mahdollista vasta, kun päätökset Natura-alueen muista suojeluratkaisuista (alueiden liittäminen kansallispuistoon tai perustaminen muiksi luonnonsuojelualueiksi) on tehty. Kansallispuiston rajoitusvyöhykkeet merkitään maastoon ja karttoihin.		
15.3.1) Säädöksen laatiminen	Ympäristöministeriö päivittää Oulangan kansallispuiston rauhoitusmääräykset sisältävän asetuksen (582/1991) luonnonsuojelulainsäädännön uudistusten jälkeen.		
Rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset			
Toimenpide	Kuvaus		
Käytön ohjaaminen Lupien myöntäminen	Natura-alueen valtionmaita koskevat rasitteet eivät haittaa alueen hoitoa ja käyttöä, joten niitä ei ole tarpeen muuttaa. Käyttöoikeuksia alueeseen myönnetään ja sopimuksia tehdään Metsähallituksen voimassa olevan ohjeistuksen (lähinnä Suojelualan hoidon ja käytön periaatteet ³⁰) mukaisesti.		
Turvallisuus ja valvonta			
Toimenpide	Kuvaus		
4.1.1) Valvonta 5.1.2) Erävalvonta 6.1.1) Erävalvonta	Puiston henkilökunta ohjaa ja valvoo kävijöitä puiston käytön sääntöihin liittyen. Erävalvonta kohdistuu maastoliikenteeseen sekä metsästykseen ja kalastukseen. Valvonnalla pyritään torjumaan luvaton maastoliikennettä sekä varmistamaan, että metsästys ja kalastus tapahtuvat luvallisesti. Suurpetoasioihin liittyen erävalvonnalla täydennetään suurpetojen suojelua, jonka ensisijaisia keinoja ovat viestintä ja yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa.		
Valmiudet	☐	Öljyonnettomuussuunnitelma	Ei tarvita
	☐	Metsäpalontorjuntasuunnitelma	

Palvelurakenteiden turvallisuus	☒	Rakennusten pelastussuunnitelma	Oulangan kansallispuiston palo- ja pelastussuunnitelma päivitetään vuosittain.			
	☒	Rakennusten palotarkastus	Majoituskäytössä olevien rakennusten palotarkastus tehdään 10 vuoden välein.			
	☒	Kohteiden nimi- ja koordinaattimerkinnot	Kämppien sijaintikoordinaatit on merkitty kämppien huoneentauluihin. Laavuille, kodille ja tulentekopaikoille tehdään koordinaattimerkinnot vuoteen 2012 mennessä.			
	☒	Pelastusyhteistyö	Palo- ja pelastussuunnitelman päivityksessä toimitaan yhteistyössä paikallisten pelastusviranomaisten kanssa.			
Yhteistyö						
Alueellinen ja paikallinen yhteistyö	Metsähallitus pyrkii hoitamaan suojelualueita yhteistyössä paikallisten asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Suurelta osin suojelualueiden hoitoa ohjaavat Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet ³⁰ , joita voidaan soveltaa aluekohtaisesti. Paikallista yhteistyötä tehdään Oulangan yhteistoimintaryhmän kautta (ks. alla) sekä erillisten tilaisuuksien ja tapahtumajärjestelyjen kautta.					
Kansainvälinen yhteistyö	Oulangan kansallispuisto on kansainvälinen luontomatkailukohde. Tärkeimpiä kansainvälisiä yhteistyökumppaneita ja -foorumeita ovat Paanajärven kansallispuisto, PAN Parks -säätiö ja Europarc -säätiö.					
Alueen hallintaan ja hoitoon liittyvät yhteistyötahot	Luonnonsuojelua valvovia viranomaisia Oulangalla ovat Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset.					
Alueen hallintaan liittyvät vakiintuneet yhteistyömuodot	☐	Neuvottelukunta	☒	Yhteistyöryhmä	☐	Muu, mikä?
Toimenpide	Kuvaus					
6.1.3) ja 16.1.2) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen	Kansallispuiston hoitoon ja käyttöön liittyvistä ratkaisuista keskustellaan ja tiedotetaan sidosryhmätilaisuuksissa, joita Metsähallitus järjestää tarpeen mukaan, tai osallistuu muiden järjestämiin tilaisuuksiin. Tilaisuuksien järjestelyissä etsitään parhaita ratkaisuja kohderyhmien tavoittamiseksi. Ns. perinteisten yleisötilaisuuksien ohella mahdollisia ovat myös kahdenväliset tilaisuudet sekä sosiaalisen median hyödyntäminen.					
16.1.1) Viestintä	Tiedotetaan kansallispuiston ajankohtaisista asioista – kuten puiston hoitoon ja käyttöön liittyvistä ratkaisuista. Päähuomio on paikallisessa ja alueellisessa tiedottamisessa. Viestinnässä tuodaan esiin sidosryhmien vaikutusmahdollisuudet sekä toisaalta kansallispuiston hallintaa ja hoitoa ohjaavat reunaehdot.					
17.2.1) Yhteistyö 17.3.1) Yhteistyö 17.4.1) Yhteistyö	Oulanka–Paanajärvi-puistoparin käyttöä ohjataan yhteistyössä niin, että suojeluarvot turvataan. Puistojen hallinnot toimivat läheisessä yhteistyössä. Henkilötason yhteistyötä puistojen välillä lisätään. Matkailua kehitetään yhteisesti puistoparin alueella. Oulanka–Paanajärvi-puistoparin kehittämistä käsitellään tarkemmin Oulangan luontomatkailusuunnitelmassa.					
Lisätietoja						
Oulangan yhteistoimintaryhmä on perustettu vuonna 2002 PAN Parks -sertifiointiin liittyen. Yhteistoimintaryhmässä ovat edustettuina Kuusamon ja Sallan kunnat, paikalliset asukkaat (Käylän maamiesseura ry ja Hautajärven kyläyhdistys ry), Kuusamon luonnonystävät ry, Ruka–Kuusamon matkailuyhdistys ry, Matkalle Sallaan / Sallan matkailuyhdistys ry sekä Metsähallitus. Yhteistoimintaryhmä toimii neuvoo-antavana elimenä kansallispuiston hallinnossa. Jatkossa yhteistoimintaryhmä järjestää vuosittain peruskokoonpanonsa ohella laajennetun kokoontumisen, jossa käsitellään erityisesti sidosryhmien esittämiä Oulangan hallintoon, hoitoon ja käyttöön liittyviä aiheita.						

25 Rakennuskanta

Selite	Suunnittelualueella voi olla rakennuksia ja rakennelmia, jotka eivät liity alueen suojeluarvoihin (kulttuuriperintöön) eivätkä virkistyskäyttöön. Tällaisia ovat mm. suojelualuehankintoihin liittyneet vanhat asuin- ja lomarakennukset. Lomakkeelle kirjataan tällaiset rakennukset ja rakennelmat sekä niihin liittyvät toimenpiteet.			
Toimenpide	Kohde	Omistaja	Kpl	Toimenpiteen kuvaus
Erityismääräykset				
Yksityiset suojelualueet				
Lisätietoja	Oulangan rakennukset ovat joko kulttuuriperintökohteita (vanhat ladot ja kämpät) tai virkistyskäyttökohteita (kämpät, autiotuvat, luontokeskus, luontotalo, leirintäalue) sekä niihin liittyviä huoltorakennuksia. Oulangalla ei ole ns. selvittämätöntä rakennuskantaa .			

26 Resurssit

Selite	Lomakkeella määritellään toiminnan suunnittelun pohjaksi hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kerta- ja jatkuvaluonteiset kustannukset. Lisäksi määritellään muut alueen hoitoon ja hallintoon liittyvät kustannukset, mikä tukee hoito- ja käyttösuunnitelman kytkemistä vuotuisen toiminnan suunnitteluun. Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kustannuksista vastaa lähinnä Metsähallitus. Mikäli suunnitelmaan kirjataan muita tahoja – kuten ELY-keskusta tai kuntaa – koskevia sitoumuksia, myös niiden kustannukset esitetään lomakkeella.		
Vuosi, jonka kustannustasoon arviot perustuvat	2010		
Kohde	Jatkuvaluonteiset kulut €/vuosi	Kertaluonteiset menot €	Lisätietoja
Rakennukset	110 000	270 000	Luontokeskuksen ja luontotalon kiinteistöjen ylläpito Oulangan leirintäalueen nykyisten rakennusten peruskorjaus ja uusien mökkien rakentaminen
Rakennelmat		35 000	Koutajoen silta Karhunkierros -reitintä uutta linjausta varten
Reitit	360 000	10 000 15 000	Reitistön ja rakenteiden ylläpito <ul style="list-style-type: none"> • Karhunkierroksen uudet linjaukset: <ol style="list-style-type: none"> 1) Hautajärvellä (Koutajoen silta ilmoitettu erikseen) 2) Yhdysreitti Keroharjun reitille 3) Runsuniitty 4) Yhdysreitti Oulankajoen alaosaan • Esteettömän reitin suunnittelu ja rakentaminen
Opastuspalvelut ja opastusviestintä		100 000 50 000	Luontokeskuksen näyttelyn uusiminen Mobiiliopastuspalveluiden kehittäminen ja käyttöönotto
Asiakaspalvelu	230 000		Asiakaspalvelun henkilöstökulut
Kävijälaskenta, kävijä-, yritys- ym. tutkimukset		30 000	Kävijä- ja yritystutkimukset 2015 ja 2020
Matkailupalvelut		700 000	Jokimatkailun kehittämishanke
Virkistyskäyttö yhteensä	700 000	1 210 000	Sisältää palveluvarustuksen korvausinvestoinnit ja henkilöstökulut
Ennallistaminen		25 000	Palojatkumosuunnitelman tekeminen 10 000 €, yksi ennallistamispoltto 10 000 €, soiden ennallistaminen 5 000 €
Lajistonhoito	3 000		
Muu luonnonhoito	6 000		Tulvaniittyjen hoito vuosittain
Luonnonsuojelun seurannat	2 000	40 000	Virkatyönä tehtävät seurannat vuosittain Puutteellisesti tunnettujen lajiryhmien inventointi 40 000 € suunnitelmakaudella
Luonnonsuojelu yhteensä	11 000	65 000	

Rakennusperintö	10 000	500 000	Arvokkaiden rakennusten kunnostus vuosittain Oulangan ja Paanajärven kulttuuriperinnön popularisointihanke: Arolan tilan rekonstruointi	
Arkeologiset kohteet				
Muu kulttuuriperinnön hoito	1 000		Kulttuuriperinnön hoidon suunnittelu ja seuranta vuosittain	
Kulttuuriperintö yhteensä	11 000	500 000		
Kalavesien hoito	12 000		Sisältää henkilöstökulut. Istutusten suorat kulut ovat vuonna 2010 olleet 3 500 €. Suunnitelmassa esitetyt inventoinnit ja muut taimenkannan suojelun toimenpiteet sekä kalastuksen järjestelyjen kulut katetaan kalastuslupatuloilla. Kalastuslupatulot Oulangan jokivesistä ovat vuonna 2010 olleet noin 12 000 € ja pyydyslupa-alueilta alle 500 €.	
Metsästys	2 000		Metsästyksen järjestelyihin liittyvät henkilöstökulut	
Hallinto- ja muut kulut			Natura-alueen suojeluratkaisujen toteuttamiseen liittyviä kustannuksia – kuten säädösvalmistelun ja maanmittaus-toiminnan kustannuksia – ei ole tässä yhteydessä arvioitu.	
Kaikki yhteensä	736 000	1 775 000	Kaikki kustannukset yhteensä 10 vuoden aikajaksolla (€)	9 135 000
Lisätietoja	<p>Kustannusarviot perustuvat vuoden 2010 kustannustasoon. Kustannukset on arvioitu 10 vuoden ajalle (2010–2020). Kustannuksia laskettaessa ei ole huomioitu rahan arvon muutosta.</p> <p>Kansallispuistoille ei toistaiseksi ole suunnitteilla käyntimaksua, vaan puistoissa ja opastuspisteissä vieraileminen sekä palveluvarustuksen käyttö on yksityisille kävijöille maksutonta. Yhteistyöyrityksiltä peritään palveluvarustuksen käytöstä maksu, joka perustuu yrityksen alueelle viemiin asiakasmääriin. Kalastuksesta ja metsästyksestä peritään maksuja pyyntilupien myöntämisen yhteydessä.</p> <p>Oulangalla voidaan mahdollisesti tulevaisuudessa kokeilla vapaaehtoista puistomaksua, jonka puistossa kävijät voisivat halutessaan maksaa. Maksusta saatavat tulot käytettäisiin kansallispuiston hoidoneluihin. Vapaaehtoisen maksun toteutus edellyttää tarkempaa suunnittelua. Tuottoarvioita ei ole toistaiseksi tehty.</p>			

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

27 Ympäristövaikutusten arviointi

Selite	Hoito- ja käyttösuunnitelmassa arvioidaan suunniteltujen toimenpiteiden ekologisia, sosiokulttuurisia ja taloudellisia vaikutuksia eli suunnitelmasta aiheutuvien muutosten oletettuja seurauksia. Ekologiset vaikutukset kohdistuvat lähinnä maisemaan, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eläimistöön tai luonnon monimuotoisuuteen. Sosiokulttuuriset vaikutukset kohdistuvat ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen, yhdyskuntarakenteeseen, henkiseen tai aineelliseen kulttuuriperintöön. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat esim. luonnonvarojen hyödyntämiseen, työllisyyteen tai taloudelliseen tilanteeseen suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä. Hoito- ja käyttösuunnitelmien taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan lähinnä paikallistalouden tasolla. Arvioinnilla varmistetaan, että suunnitelman ratkaisut ovat sellaisia, ettei niiden toteuttaminen aiheuta haittaa suunnittelualueen ympäristölle. Toisaalta vaikutusten arviointi on keino tarkistaa suunnitelman linjausten oikeellisuutta: saadaanko asetettujen tavoitteiden avulla aikaan sellaisia hyötyjä, jotka edesauttavat suunnittelualueella koskevien päämäärien saavuttamista.					
Tavoite	Toimenpide	Vaikutuksen tyyppi			Vaikutuksen kuvaus	Riskit, haitat ja niiden vähentäminen
		Ekologinen	Sosio-kulttuurinen	Taloudellinen		
1.1) Niittyajasto ja -maisemat sekä perinteisen niitty-talouden muodostamat niittyluontotyypit säilytetään.	1.1.1) Luonnonhoito	☒	☐	☐	Tulvaniittyjen hoidolla (niitolla ja raivaamisella) turvataan joenvarren maiseman säilyminen avoimena sekä ylläpidetään niittyluontotyyppisiä ja niiden lajistoa. Ilman hoitoa niityt kasvaisivat umpeen ja pusikoituisivat.	Ei haittoja
1.2) Niittyjen luontoa, maisemia ja kulttuuri-perintöä esitellään kävijöille	1.2.1) Yhteistyö 1.2.2) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 1.2.3) Palveluvarustuksen rakentaminen 1.2.4) Viestintä	☒	☒	☐	Perinnetapahtumilla ja yhteistyöllä sitoutetaan ihmisiä luonnonhoitotöihin. Tapahtumien yhteydessä myös jaetaan luontotietoa sekä esitellään luonto- ja kulttuuri-maisemakohteita yleisölle. Karhunkierroksen siirtäminen joenvarsiniityille Runsunniityn kohdalla tarjoaa myös Karhunkierroksen kävijöille mahdollisuuden tutustua Oulangan niittyluontoon ja -maisemiin.	Kiinnostus talkootöitä kohtaan on viime vuosina vähentynyt jyrkästi. Riippuvuus talkoolaisten saatavuudesta voi vaarantaa niittytyöt. Niittyjen hoito edellyttää talkootyön ohella riittäviä resursseja Metsähallitukselta. Karhunkierros-reitin linjaaminen uudestaan Runsunniityn kautta tuo niitymaisemiin uusia kävijöitä ja voi lisätä kiinnostusta maisemien hoitoa kohtaan. Siirrosta ei aiheudu haittaa luontoarvoille, sillä niityt kestävät talleamista.
3.1) Ihmistoiminnasta aiheutuva soiden kuivuminen pysäytetään.	3.1.1) Ennallistaminen	☒	☐	☐	Soiden ennallistamisella palautetaan suon luontainen vesitalous. Suo-ojat tukitaan ja mahdollinen ojituksen seurauksena kasvanut puusto poistetaan.	Ennallistamisesta aiheutuu tilapäisiä haittoja maastolle ja lajistolle. Konetyö jättää maastoon ajouria ja aiheuttaa vähäisiä meluhaittoja sekä päästöjä ilmaan. Haittojen välttämiseksi konetyöt pyritään tekemään talviaikaan.

<p>3.2) Puiston pohjoisosan pienten lampien, järvien ja purojen tila sekä ennallistamistarpeet selvitetään, ja ennallistamistoimille laaditaan tarvittavat suunnitelmat.</p>	<p>3.2.1) Ennallistaminen</p>	☒	☒	☐	<p>Pienvesien ennallistaminen parantaa linnuston elinolosuhteita sekä levähdyspaikkoja. Ennallistaminen voi myös parantaa kalaston tilaa ja kalastusmahdollisuuksia.</p>	<p>Ennallistamistöistä aiheutuu tilapäisiä haittoja maastolle ja lajistolle. Konetyö jättää maastoon ajouria sekä aiheuttaa vähäisiä meluhaittoja ja päästöjä ilmaan. Haittojen välttämiseksi konetyöt pyritään tekemään talviaikaan.</p>
<p>4.1) Kävijät tuntevat järjestyssäännön ja puiston rauhoitusmääräykset sekä kunnioittavat puiston suojeluarvoja. Rikkomuksia – kuten kasvien keräilyä – ei esiinny.</p>	<p>4.1.1) Valvonta 4.1.2) Viestintä</p>	☒	☐	☐	<p>Tiedottamalla kävijöille puiston luontoarvoista ja rauhoitusmääräyksistä – erityisesti järjestyssäännöstä – turvataan puiston suojelutavoitteiden toteutumista. Melko usein esiintyvät väärinkäsitykset liittyvät sienten, marjojen ja kasvien poimimiseen; viime mainittu on kansallispuistossa kielletty.</p>	<p>Ei haittoja</p>
<p>4.2) Retkeily- ja matkailutoiminta ei aiheuta häiriötä suojeltaville luontoarvoille eikä kuluta maastoa tai kasvillisuutta. Reittien kulumista seurataan, niitä kestäväidään ja reittilinjauksia muutetaan tarvittaessa kulumisvaurioiden torjumiseksi.</p>	<p>4.2.1) Kulumisen seuranta 4.2.2) Kestäväointi 4.2.3) Käytön ohjaaminen</p>	☒	☐	☐	<p>Kulumisen seurannalla varmistetaan, etteivät hyväksyttävän muutoksen rajat ylitä. Maaston kulumista rajoitetaan virkistyskäytön ohjauksella ja reittien kestäväinnillä.</p>	<p>Osassa kävijöistä polkujen kestäväointi soralla on herättänyt vastustusta; sen ei koeta kuuluvan ”luontoon”. Toisaalta kuluneet polut ja niiden lähiympäristöt eivät nekään näytä kovin luonnollisilta. Yleensä kestäväointi hyväksytään, kun perustelut ratkaisulle kerrotaan.</p>
<p>4.3) Kiutakönkään kasvilajisto inventoidaan ja maaston kulumisen pysäytetään. Käytön ohjauksen tehoa seurataan arvioimalla lajiston palautumista kulumisesta kärsineille alueille.</p>	<p>4.3.1) Inventointi 4.3.2) Käytön ohjaaminen</p>	☒	☐	☐	<p>Inventoinneilla kerätään tietoa suojeltavista luontoarvoista ja varmistetaan, että puiston suojelutavoitteet toteutuvat. Siirtämällä tarvittaessa reittejä käyttöä kestävään maastoon turvataan suojelutavoitteita.</p>	<p>Ei haittoja</p>
<p>4.4) Tutkimukset suunnitellaan ja toteutetaan niin, etteivät luontoarvot vaarannu.</p>	<p>4.4.1) Yhteistyö 4.4.2) Viestintä 4.4.3) Lupien myöntäminen</p>	☒	☐	☐	<p>Tutkimusten huolellinen suunnittelu sekä niitä koskeva tiedotus varmistavat, että suojeluarvot turvataan ja että puiston muut käyttäjät eivät häiritse tutkimuksia.</p>	<p>Tutkimus voi edistää suojelutavoitteiden toteuttamista, mutta tutkimustyössä on myös riskejä: tutkimuksen kohteena oleva yksilö tai esiintymä voidaan jopa ”tutkia hengiltä”. Riskien välttämiseksi tutkimukselta edellytetään kirjallisia lupia, joiden haun yhteydessä luonnonsuojelun asiantuntijat tarkistavat tutkimussuunnitelmat. Tarvittaessa lupiin sisällytetään luontoarvojen turvaamiseksi tarpeellisia ehtoja ja määräyksiä.</p>

Tavoite	Toimenpide	Ekolog.	Sosioök.	Taloud.	Vaikutuksen kuvaus	Riskit, haitat ja niiden vähentäminen
4.5) Suojeltavien lajien esiintymät on turvattu. Lajiesiintymien määrä säilyy seurannoissa ennallaan. Vieraslajien esiintymiä seurataan, ja haitalliset vieraslajit poistetaan tarvittaessa.	4.5.1) Inventointi 4.5.2) (Eryisesti) suojeltavan lajin esiintymien kartoitus/tarkistus 4.5.3) Lajiston hoito 4.5.4) Haitallisen lajin poisto	☒	☐	☐	Inventoinneilla sekä suojeltavien lajien esiintymien kartoituksella kerätään tietoa suojeltavista luontoarvoista ja varmistetaan, että puiston suojelutavoitteet toteutuvat. Lajiston hoidolla turvataan suojelutavoitteita. Vieraslajit voivat heikentää alueen alkuperäisen lajiston elinolosuhteita. Haitallisten esiintymien poistolla turvataan alkuperäisen lajiston säilyminen.	Ei haittoja
4.6) Lajistollisesti herkimät alueet suojataan liikkumisrajoituksin.	4.6.1) Käytön rajoittaminen (vyöhykkeistäminen)	☒	☒	☐	Liikkumisrajoituksilla turvataan kulutukselle herkkiä kasviesiintymiä. Suunnitelmassa esitetään muutoksia aikaisempien rajoitusosien käyttöön: Korvasjärven rajoitusosalla sekä Juuman vuomien rajoitusosalla merkittyjen polkujen ulkopuolella liikkuminen esitetään kiellettäväksi 1.4.–31.12. kulumiselle herkän kasvillisuuden suojaamiseksi. Liikkumiskielto koski muuta paitsi poronhoitoon liittyvää liikkumista. Tutkimusta varten kiellosta voidaan Metsähallituksen luvalla poiketa. Liikkuminen alueilla paksun lumi-peitteen aikana tulisi sallituksi. Pesosjärven rajoitusosalta liikkumisrajoitus esitetään poistettavaksi. Kalastus Pesosjärven valuma-alueella on kuitenkin kielletty Oulangan rauhoitusmääräyksistä annetussa asetuksessa (582/1991). Rajavyöhykkeellä liikkumiseen saa tietyin edellytyksin lupia rajavartiostolta. Rajoituksista ei aiheudu haittaa alueen käytölle.	Kiellolla on vaikutusta metsästykseen alueilla. Metsästyskohteina Korvasvaara ja Juuma (jossa metsästys ampuma-aseilla on kielletty turvallisuussyistä) eivät kuitenkaan ole kovin merkittäviä.
5.1) Luvatonta maastoliikennettä ei esiinny puistossa. Muukaan maastoliikenne (puiston huoltoajot, poronhoitoon liittyvä maastoliikenne, viranomaistoiminta ml. rajavalvonta) ei aiheuta häiriötä suojelualueille eikä alueen virkistyskäytölle. Puiston ja yritysten huoltoajoihin liittyvä maastoliikenne – myös vesialueilla – minimoidaan.	5.1.1) Käytön ohjaaminen 5.1.2) Erävalvonta 5.1.3) Kävijäseuranta 5.1.4) Viestintä	☒	☐	☐	Maastoliikennettä ohjataan lupakäytännöin ja sopimuksin. Kansallispuistoon ei myönnetä maastoliikennelupia. Puistossa on kuitenkin mahdollista huoltoajo, poronhoitoon liittyvä maastoliikenne sekä viranomaistoimintaan – kuten rajavalvontaan – liittyvä maastoliikenne. Huolto-, poronhoito- ja rajavalvontatöissä käytettävät kelkkaurat sijoitetaan niin, että haitat luontoarvoille ja virkistyskäytölle jäävät mahdollisimman pieniksi. Lumipeitteettömänä aikana poronhoitoon liittyvä maastoliikenne on kielletty, ja huoltoajoja pyritään välttämään. Valvonnalla voidaan puuttua luvattomaan tai häiriötä aiheuttavaan maastoliikenteeseen, ja sillä on myös ennaltaehkäisevä vaikutus. Valvonnan lisääminen edellyttää lisäresursseja, sillä etenkin erävalvontaan käytettävissä olevat resurssit ovat hyvin vähäisiä. Valvonta sinällään lisää jonkin verran maastoliikennettä alueella. Valvonnan toteutuksessa tulisi pyrkiä yhteistyöhön alueella jo liikkuvien viranomaisten (rajavartijat) ja poromiesten kanssa. Erävalvonta on viranomaistyötä, jota voivat suorittaa Metsähallituksen erätarkastajien ohella rajavartioston edustajat.	Valvontaan käytettävissä olevat resurssit ovat erittäin niukat, joten valvonnan tehokkuus on kyseenalaista.

<p>6.1) Suurpedot hyväksytään osaksi Oulangan luontoa, eikä niitä tapeta laittomasti. Erävalvonta on toimivaa. Metsästyslakia (615/1993) noudatetaan, eikä metsästyksrikkomuksia esiinny.</p>	<p>6.1.1) Erävalvonta 6.1.2) Viestintä 6.1.3) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen</p>	☒	☐	☐	<p>Valvonnalla turvataan suojeluarvoja – erityisesti suurpetojen suojelua. Petoasioita koskevassa viestinnässä sekä asioiden käsittelyssä sidosryhmien kanssa pyritään suurpetoja ja metsästyssäännöksiä koskevan tiedon lisäämiseen ja hyväksymiseen. Suurpetojen porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen kompensoimisesta sekä asiaan liittyvästä viestinnästä vastaa maa- ja metsätalousministeriö (kotkavahinkojen osalta ympäristöministeriö).</p>	<p>Valvontaan käytettävissä olevat resurssit ovat erittäin niukat, joten valvonnan tehokkuus on kyseenalaista. Epäonnistumiset viestinnässä ja sidosryhmytyössä liittyen petoasioihin voivat heikentää suurpetojen suojelutilannetta. Vaikutusta on paitsi Oulangalla tehtävällä työllä, myös yleisesti suurpetoihin liittyvällä viestinnällä, kantojen seurannalla ja säätelyllä sekä petovahinkojen kompensoimisella.</p>
<p>7.1) Muinaismuistokohteet säilytetään, ja vetovoimaisimpia kohteita esitellään kävijöille. Nykyisten reittien linjauksia muutetaan mahdollisuuksien mukaan niin, että reitit kulkevat kulttuuriperintökohteiden ohitse, ja kohteita voidaan esitellä kävijöille esim. kohdeopastein. Ks. myös tavoite 1.2.</p>	<p>7.1.1) Arkeologisen kohteen hoito 7.1.2) Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito 7.1.3) Luontomatkailun tuotekehittely</p>	☐	☒	☐	<p>Muinaismuistokohteiden hoidolla turvataan kohteiden säilyminen. Esittelemällä muinaismuistokohteita yleisölle lisätään kulttuuriperintöä ja historiaa koskevaa tietoisuutta sekä arvostusta.</p>	<p>Virkistyskäyttö voi aiheuttaa muinaismuistokohteiden kulumista ja jopa tuhoutumista. Riskejä vähennetään kävijöiden opastuksella ja suunnittelemalla reitit kulutusta kestäville kohteille. Muinaismuistokohteiden hoito ja esittely kävijöille suunnitellaan yhteistyössä Museoviraston kanssa.</p>
<p>8.1) Tulvaniittyjen hoidolla säilytetään perinnemaisemia.</p>	<p>8.1.1) Maisemanhoito Ks. 1.1.1.</p>	☒	☒	☐	<p>Ks. kohta 1.1.1.</p>	<p>Ei haittoja</p>
<p>8.2) Uudet retkeilyrakenteet sovitetaan maisemaan. Vrt. tavoite 1.2.</p>	<p>8.2.1) Palveluvarustuksen rakentaminen</p>	☒	☐	☐	<p>Palveluvarustuksen rakentamisessa huomioidaan ympäröivä luonto, erämaisuus ja maisemalliset arvot.</p>	<p>Huonosti suunniteltu rakentaminen voi vaarantaa maisema-arvoja ja Oulangan erämaista ilmettä. Haittojen ehkäisemiseksi kaikkiin Metsähallituksen suunnitelmiin sisältyy maisematarkastelu.</p>
<p>9.1) Rakennusperintökohteille laaditaan hoito- ja kunnostussuunnitelmat, joiden mukaisesti kohteita entistetään ja kunnostetaan.</p>	<p>9.1.1) Rakennusperinnön kunnostaminen 9.1.2) Rakennusperinnön suojelu</p>	☐	☒	☐	<p>Rakennusperinnön kunnostaminen turvaa kohteiden säilymisen.</p>	<p>Huonosti suunniteltu kunnostaminen ja virheelliset kunnostusmenetelmät voivat johtaa arvokkaiden rakennusten vaurioitumiseen. Riskejä torjutaan suunnittelemalla ja toteuttamalla kunnostukset rakennusperinnön asiantuntijoiden kanssa.</p>

Tavoite	Toimenpide	Ekolog.	Sosiok.	Taloud.	Vaikutuksen kuvaus	Riskit, haitat ja niiden vähentäminen
10.1) Oulankajoella on elinvoimaiset taimen- ja harjuskannat, joista vesialueen haltijoilla on riittävät tiedot kantojen ylläpitämiseksi.	10.1.1) Inventointi 10.1.2) Inventointi: lajit	☒	☒	☒	Inventoinneilla kerätään tietoa suojeltavista luontoarvoista ja varmistetaan, että puiston suojelutavoitteet toteutuvat. Taimenen mahdollisuudet nousta kutemaan Oulankajokeen kiinnostavat paikallisia kalastajia. Tietoja aiheesta ei ole kattavasti, sillä tilanne muuttuu vuosittain säiden ja vesiolosuhteiden vaihdellessa. Selvityksillä voidaan saada lisätietoa taimenen suojelun ja kestävän kalastuksen toteuttamiseksi.	Ei haittoja
10.2) Kalastus on kestävää sekä mahdollistaa kantojen ylläpidon ja kasvun. Kalastajat tuntevat kalastusta koskevat säännökset, eikä Oulangalla kalasteta laittomasti.	10.2.1) Käytön ohjaaminen 10.2.2) Opastus maastossa/ palvelupisteissä	☒	☒	☐	Kalastusjärjestelyistä on sovittava yhteisesti alueen kalavesiä hallinnoivien toimijoiden kesken. Yhtenäinen sääntely on kalastajille selkeämpi ja edesauttaa sääntöjen noudattamista. Yhteislupa-alue selkeyttää kalastuksen säätelyä, helpottaa kalastajien tiedonhankintaa sekä parantaa yhteistyötä ja tiedonvälitystä kalastuksen säätelystä vastaavien kesken. Koko vesistöalueen yhteinen kalastussääntö parantaisi taimenkantojen tilaa sekä edistäisi suojelua ja kalastuksen kestävää järjestelyä. Kalastuksen järjestelyistä tiedotetaan Metsähallituksen opastuspisteissä ja verkkosivuilla sekä osakaskuntien kautta.	Yhteisluvan toteutus edellyttää yhteistyötä ja tietojen vaihtoa toimijoiden kesken. Mikäli nämä eivät toimi, riskinä on, että yhteislupa-hanke voi kariutua.
10.3) Paikallisten asukkaiden mahdollisuudet kotitarve- ja virkistyskalastukseen sekä matkailijoiden kalastusmahdollisuudet turvataan.	10.3.1) Käytön ohjaaminen 10.3.2) Lupien myöntäminen	☐	☒	☐	Laajentamalla paikallisen asukkaan käsite koskemaan myös sellaisia henkilöitä, jotka omistavat puiston lähialueella kiinteistön, turvataan kalastusmahdollisuudet myös ihmisille, jotka ovat muuttaneet kuntakeskuksiin esim. työn ja palveluiden perässä. Paikallisille kalastajille myönnettävillä halvemmillä kausiluvilla kompensoidaan kansallispuiston perustamisesta alueen käytölle aiheutuneita muutoksia. Hauen täsmäpyynnillä vähennetään haukikannan taimenille aiheuttamaa uhkaa. Sallimalla pyynti paikallisille asukkaille kompensoidaan suojelusta kalastusmahdollisuuksille aiheutuvia rajoituksia. Venepaikat järjestetään alueille, jotka ovat kestävän kalastuksen kannalta tarkoituksenmukaisia. Veneiden kuljetukseen voidaan myöntää talviaikaan maastoliikennelupa. Lupa tarvitaan jokaiseen veneen siirtoon erikseen, millä pyritään vähentämään tarpeetonta maastoliikennettä.	Paikalliseksi asukkaaksi voidaan jatkossa lukea myös alueelta kiinteistön ostava ulkopuolinen henkilö. Kalastuspaine Oulangan vesillä – etenkin paikallisten käytössä olevilla lampi- ja järvivesillä – ei kuitenkaan ole suuri ja kestää mahdolliset lisäykset. Hauen pyynti toteutetaan ajankohtana, jolloin joessa ei liiku taimenia eikä harjuksia. Pyynti-ajan suunnittelu edellyttää asiantuntemusta, jotteivät taimen- ja harjuskannat vaarannu. Veneenpitolupia myönnetään paikkoihin, joissa veneen pito on kalastuksen kannalta perusteltua. Veneen kuljetus on mahdollista talviaikaan moottorikelkalla. Kuljetuksia on erittäin harvoin, joten niiden ympäristöhaitat ovat vähäisiä. Maastoliikenneluvissa huomioidaan luontoarvot sekä asetetaan niiden suojaamiseksi tarpeelliset ehdot ja määräykset.

<p>10.4) Kalastusjärjestelyt, rauhoitukset, istutukset ja valvonta tukevat taimenkannan säilymistä</p>	<p>10.4.1) Käytön ohjaaminen 10.4.2) Käytön rajoittaminen (vyöhykkeistäminen) 10.4.3) Istuttaminen 10.4.4) Erävalvonta</p>	<p>☒</p>	<p>☐</p>	<p>☐</p>	<p>Taimenen kalastuksen järjestelyt – kuten alamitta, saaliskiintiö ja sallittujen vieheiden määrittely – edesauttavat kestävän kalastuksen järjestelyä. Pyrkimyksenä on mm., että liian nuoria kaloja ei pyydetäisi, vaan ne ehtisivät lisääntyä joessa.</p> <p>Taimenen kalastusta rajoittamalla sekä kutu- ja poikas- tuotantoalueita rauhoittamalla pyritään parantamaan taimenkannan suojelutilannetta ja edistämään kestävää kalastusta. Rauhoituksista päättäminen yhteistyössä osakaskuntien ja kalastusalueiden kanssa edistää kansallispuiston yhteishallintoa.</p> <p>Istutuksilla parannetaan paikallisten asukkaiden mahdollisuuksia kalastukseen sekä kompensoidaan jokialueiden kalastusrajoituksia.</p> <p>Erävalvonta edesauttaa osaltaan kestävän kalastuksen toteuttamista. Valvonta on ”viimeinen keino”; kalastuksen sääntelyn tulisi perustua ensi sijassa käytön ohjaamiseen.</p>	<p>Istutuksilla muutetaan vesien luonnontilaa. Istutukset lisäävät kalatautien riskiä. Haittojen minimoimiseksi käytetään mahdollisimman paikallista alkuperää olevia istukkaita.</p>
<p>10.5) Lampi- ja järvi- vesien kalakantojen tila on hyvä, ja kantojen hoito on mitoitettu oikein.</p>	<p>10.5.1) Seuranta 10.5.2) Istutukset</p>	<p>☒</p>	<p>☐</p>	<p>☒</p>	<p>Lampi- ja järvi- vesien kalakantojen seuranta edellyttää saalispalautteita.</p> <p>Istutukset sitovat resursseja, joten niiden mitoitus tulisi suunnata mahdollisimman tarkasti. Istutuksia ei tulisi tehdä vesiin, joissa on hyvät luontaiset kalakannat, jotta niiden elinolosuhteet eivät häiriinny. Istutuksilla parannetaan paikallisten asukkaiden mahdollisuuksia kalastukseen ja kompensoidaan jokialueiden kalastusrajoituksia.</p>	<p>Väärästynyt otos palautteista voi johtaa tarpeettomiin tai virheellisiin hoitotoimiin.</p> <p>Kalastajille on tiedotettava saalis- palautteiden tärkeydestä ja opastettava palautejärjestelmien käytössä.</p> <p>Istutuksilla muutetaan vesien luonnontilaa. Istutukset lisäävät kalatautien riskiä. Haittojen minimoimiseksi vesiin istutetaan vain kala- lajeja, joita niissä esiintyy luonnostaankin – lähinnä siikaa, ja käytetään mahdollisimman paikallista alkuperää olevia istukkaita.</p>

Tavoite	Toimenpide	Ekol.	Sos.	Tal.	Vaikutuksen kuvaus	Riskit, haitat ja niiden vähentäminen
11.1) Alueella on useita houkuttelevia reittejä, ja ne ovat käytössä ja vetovoimaisia ympäri vuoden. Käyntimäärän kasvu jakautuu tasaisesti ajassa ja paikassa virkistyskäytön luonteen muuttuessa. Kävijöillä on tieto alueen (myös suunnittelualueen ulkopuolella olevista) reittivaihtoehdoista ja reittien ominaisuuksista. Reitit eivät ruuhkaudu, kulu eivätkä uhkaa luontoarvoja. Retkeilyn palveluvarustus on sillä tasolla, mitä puiston käyttö ja sen imago edellyttävät. Kuntoluokituksessa palveluvarustuksen taso on luokkaa keskinkertainen tai hyvä ; huonokuntoisia kohteita ei ole.	11.1.1) Palveluvarustuksen ylläpito 11.1.2) Käytön ohjaaminen 11.1.3) Kävijäseuranta 11.1.4) Opastus maastossa/ palvelupisteessä 11.1.5) Viestintä	☒	☒	☒	Tiedottamalla kävijöille puiston reiteistä ja palveluista pyritään siihen, että jokainen kävijä löytää itselleen sopivat reitit: erämaan rauhaa etsivä hakee erilaisia palveluita kuin lyhyellä, nähtävyyksiin keskittyvällä päiväretkellä oleva. Tiedottamalla reiteistä ja palveluista pyritään myös ohjaamaan puiston käyttöä tasaisesti eri kohteille, jolloin maaston kulumista ja eliöiden häiriintymistä voidaan hallita. Palveluvarustuksen ylläpidolla ohjataan kävijöitä tietyille virkistyskäyttöä kestäville kohteille ja vähennetään siten maaston kulumista sekä eliöstön häiriintymistä. Reittien ja rakenteiden kuntoa seuraamalla varmistetaan virkistyskäytön turvallisuus sekä edistetään viihtyisyyttä ja kävijätyytyväisyyttä.	Reittien ruuhkautuminen voi lisätä maaston kulumista ja eliöstön häiriintymistä sekä alentaa kävijätyytyväisyyttä – heikentäen siten ajan myötä Oulangan imagoa ja vetovoimaa matkailukohteena. Huonokuntoiset tai huonosti suunnitellut tai toteutetut rakenteet voivat aiheuttaa turvallisuusriskejä sekä alentaa kävijätyytyväisyyttä – heikentäen siten ajan myötä Oulangan imagoa ja vetovoimaa matkailukohteena.
11.2) Oulangan retkeilypalvelut ovat monipuolisia ja vastaavat kysyntää. Reitit palveluineen tarjoavat vaihtoehtoja ja palvelevat erilaisia käyttäjäryhmiä: esim. päiväkävijöitä, meloijia, vaeltajia tai liikuntarajoitteisia kävijöitä. Sopivia retkeilypalveluita on tarjolla sekä omatoimiretkelijoille että matkailuyritysten ryhmille. Kansallispuistossa ja sen läheisyydessä olevat majoitus- ja muut palvelut mahdollistavat puiston ympärivuotisen käytön.	11.2.1) Palveluvarustuksen ylläpito 11.2.2) Asiakassegmentointi 11.2.3) Luontomatkaileun tuotekehittely: reittituotteet 11.2.4) Palveluvarustuksen rakentaminen: esteetön reitti	☐	☒	☒	Ks. edellä tavoite 11.1. Esteetön reitti palvelisi liikuntarajoitteisia kävijöitä, joiden mahdollisuudet tavanomaisilla retkeilyreiteillä liikkumiseen ovat heikot. Lisäksi esteetöntä reittiä voisivat hyödyntää esim. lastenrattaiden kanssa kulkevat kävijät.	Väärät reittivalinnat voivat alentaa kävijätyytyväisyyttä heikentäen siten ajan myötä Oulangan imagoa ja vetovoimaa matkailukohteena. Esteettömyys edellyttää useimmissa tapauksissa melko paljon rakenteita – kuten pyörätuolipitkoksia ja -ramppeja. Rakenteet muuttavat luonnontilaa ja -maisemaa. Etenkin puurakenteiset pitkokset ym. ovat sateisilla ja talvikeleillä vaikeakulkuisia liukkauden vuoksi. Esteettömän reitin suunnittelu ja rakentaminen edellyttävät asiantuntemusta, jotta reitti todella soveltuu liikuntarajoitteisten käytettäväksi eivätkä luonto- ja maisema-arvot vaarannu. Riskit huomioidaan reitin suunnittelussa.
12.1) Asiakaspalvelupisteiden palvelukonseptit ovat tarkoituksenmukaisia, tuoreita ja palvelevat kaikkia kävijäryhmiä. Erityinen huomio on kansainvälisyydessä ja esteettömyyden huomioimisessa. Maasto-opasteet ovat toimivia; roskaton retkeily on kaikkien retkeilijöiden tiedossa ja he toimivat sen mukaisesti.	12.1.1) Viestintä 12.1.2) Asiakassegmentointi 12.1.3) Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito	☐	☒	☒	Opastuksessa tarjotaan kävijöille tietoa kansallispuiston luonnosta ja palveluista. Tiedottamisella edistetään puiston suojelutavoitteiden huomioimista ja ohjataan kävijöitä alueille, jotka kestävät käytön.	Virheelliset tiedot alueen luonnosta tai rauhoitusmääräyksistä voivat johtaa puiston suojelutavoitteiden vaarantumiseen. Virheelliset tiedot esim. reiteistä ja rakenteista voivat johtaa väärin oletuksiin retkikohteesta ja alentaa kävijätyytyväisyyttä – heikentäen siten ajan myötä Oulangan imagoa ja vetovoimaa matkailukohteena.

<p>13.1) Yritykset tarjoavat laadukkaita luontomatkailutuotteita, joiden hinta-laatusuhde on kohdallaan. Alueen yritykset ovat elinvoimaisia, ja erilaiset matkailijat pääsevät tutustumaan puistoon monin eri tavoin.</p>	<p>13.1.1) Kävijäseuranta 13.1.2) Yhteistyö- yrittäjyyden kehittäminen</p>	☐	☒	☒	<p>Kestävän luontomatkailun periaatteisiin sitoutuneet yritykset edistävät puiston suojelutavoitteiden toteutumista. Kävijöille tarjottavat laadukkaat palvelut lisäävät kävijätyytyväisyyttä ja vahvistavat Oulangan asemaa suosituimpana kesäretkeilykohteena.</p>	<p>Laadun heikkeneminen voi alentaa kävijätyytyväisyyttä ja heikentää siten ajan myötä Oulangan imagoa ja vetovoimaa matkailukohteena. Mikäli yhteistyö ei toimi, sen sisällön puute voi aiheuttaa haluttomuutta osallistua yhteistyöhön sekä välipitämättömyyttä suhtautumisessa suojelutarvoihin ja kestävän luontomatkailun periaatteisiin.</p>
<p>14.1) Kansallispuiston hoidossa ja hallinnossa toimitaan asiakaslähtöisesti ja joustavasti tavalla, joka mahdollistaa yritystoiminnan kehittämisen ja kävijöiden palveluodotusten täyttämisen puistossa sekä toisaalta suojeluarvojen ja muiden käyttöarvojen turvaamisen.</p>	<p>14.1.1) Luontomatkailun tuotekehittely 14.1.2) Yhteistyö- yrittäjyyden kehittäminen 14.1.3) Yhteistyön kehittäminen</p>	☒	☒	☐	<p>Kansallispuiston hallintoa ja hoitoa kehittämällä edistetään yritystoiminnan kehittymistä ja kävijöiden palveluodotusten täyttymistä sekä toisaalta turvataan suojelu- ja muita käyttöarvoja.</p>	<p>Jäykät hallintokäytännöt voivat johtaa yhteistyön laadun ja sisällön heikkenemiseen sekä puiston rauhoitussäännösten rikkomiseen.</p>
<p>15.1) Kävijät tuntevat kansallispuiston rauhoitussäännökset.</p>	<p>15.1.1) Järjestyssäännön laatiminen (ks. myös 3.1.2)</p>	☒	☐	☐	<p>Järjestyssäännön uudistamisella selkeytetään puiston rauhoitussäännöksiä. Näin turvataan puiston suojelutavoitteita.</p>	<p>Ei haittoja</p>
<p>15.2) Puiston rajat sekä rajoitusvyöhykkeet merkitään maastoon ja karttoihin.</p>	<p>15.2.1) Rajan merkitsemisen</p>	☒	☐	☐	<p>Puiston rajojen ja liikkumisrajoitusalueiden merkitseminen turvaa suojelutavoitteita.</p>	<p>Ei haittoja</p>
<p>15.3) Oulangan kansallispuiston säädökset selkeytetään.</p>	<p>15.3.1) Säädöksen laatiminen</p>	☒	☒	☐	<p>Oulangan rauhoitussäädökset ovat monimutkaisia johtuen puiston perustamisesta "kolmessa osassa". Säädöspohjan selkeyttäminen helpottaisi puiston rauhoitussäännösten noudattamista, niistä tiedottamista sekä puiston hallintoa. Lisäksi säädösmuutoksia tarvitaan, jotta puiston perustaminen saadaan "valmiiksi", eli jotta loput Natura-alueelta valtiolle hankitut maat voidaan liittää kansallispuistoon.</p>	<p>Ei haittoja</p>

Tavoite	Toimenpide	Ekol.	Sos.	Tal.	Vaikutuksen kuvaus	Riskit, haitat ja niiden vähentäminen
16.1) Parannetaan yhteistyötä, vuorovaikutusta ja tiedonkulkua paikallisten asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Suunnataan voimavaroja paikallisille asukkaalle suunnattuihin tapahtumiin. Etsitään uusia tapoja – kuten sosiaalinen media – suojelualueita ja niiden hoitoa koskevan tiedon välittämiseen sekä osallistavaan suunnitteluun. Edistetään puiston omistajuuden kokemuksia ja yhteishallintoa.	16.1.1) Viestintä 16.1.2) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 16.1.3) Yhteistyö	☐	☒	☐	Kansallispuiston hoito ja käyttö kiinnostavat sekä paikallisia asukkaita että puiston käyttäjiä edustavia paikallisia ja alueellisia sidosryhmiä. Metsähallitus pyrkii tekemään yhteistyötä puiston hoidon ja käytön suunnittelussa, jotta kansallispuiston olemassaolo-arvo ja paikallinen arvostus osana paikallista toimintaympäristöä ja palveluita kehittyisi. Oulangan olemassaoloarvo kohdistuu lähinnä alueeseen sinällään; kansallispuistostatus ei välttämättä ole osa alueen arvostusta. Puiston paikallinen arvostus on keskeistä mm. rauhoitusmääräysten noudattamista ja suojelu- arvojen turvaamista ajatellen. Paikalliset asukkaat ja sidosryhmät ovat myös tärkeitä potentiaalisia kumppaneita puiston hoitoon, opastusmaterialien tekemiseen sekä lähialueen palvelujen kehittämiseen liittyen. Suurin osa puiston kävijöistä saapuu alueelle kauempaa. Perinteiset osallistamismenetelmät – kuten yleisötilaisuudet – eivät tavoita retkeilijöitä ja matkailijoita. Myös monet paikalliset kävijät voivat kokea yleisötilaisuuksiin osallistumisen epäkiinnostavaksi tai raskaaksi menettelyksi. Uudet osallistamismenetelmät ovat tarpeen näiden kävijäryhmien tavoittamiseksi.	Mikäli yhteistyölle ei löydy toimivia muotoja ja aitoa sisältöä, puiston hallinto ja hoito jäävät etäisiksi paikallisille asukkaalle ja sidosryhmille. Tyhjat lupaukset yhteistyön kehittämisestä heikentävät Metsähallituksen uskottavuutta puiston haltijana ja kansallispuiston kehittämismahdollisuuksia. Osallistamisen haasteena on edellä käsitellyn aidon vaikuttamisen mahdollistamisen ohella tasapuolisuus: miten voidaan tasapuolisesti kuulla ja ottaa huomioon eri käyttäjäryhmien mielipiteet ja näkemykset. Lisäksi haasteena on passiivisten kävijöiden ja sidosryhmien aktivointi. Olisi tärkeää tunnistaa passiivisuuden syyt: Ovatko osallistamismahdollisuudet ja -menetelmät oikeanlaisia? Onko aitoja vaikutusmahdollisuuksia riittävästi? Onko ihmisillä yleisesti kiinnostusta ottaa osaa kansallispuiston kehittämiseen? Koetaanko oma osallistuminen tarpeettomaksi ja luotetaan viranomaisten toimivan oikean suuntaisesti? Jos syytä osallistua tai olla osallistumatta puiston kehittämiseen ei tunnisteta, voidaan resurssija hukata turhiin menettelyihin, ja toisaalta palautteita ja näkemyksiä jää huomioimatta.
[Oulanka–Paanajärvi-tavoite] 17.1) Suojelunäkökulma: luonnon-suojelun toteuttaminen yhteisesti sekä luonnon monimuotoisuuden, ekologisten prosessien ja ekosysteemipalvelujen turvaaminen.	17.1.1) Käytön ohjaaminen 17.1.2) Inventointi	☒	☐	☐	Laajat, yhtenäiset suojelualueet ovat tarpeen luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi. Niiden merkitys korostunee tulevaisuudessa: lajiston on sopeuduttava ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin elinolosuhteissa. Oulanka–Paanajärvi-puistoparin luontokokonaisuus on ”luonnon näkökulmasta” jo nykyisellään melko yhtenäinen alue: valtioiden rajamuodollisuudet eivät varsinaisesti kosketa luontoarvoja. Luontoarvoja koskevan tiedon kerääminen yhtäläisin menetelmin ja tiedon saatavuus rajan molemmin puolin turvaavat suojeluarvojen säilymistä.	Ei haittoja
17.2) Yhteishallintonäkökulma: virallisesti tunnustettu puistopari Oulanka–Paanajärvi, jolla on yhtenäistetyt hallintomenetelmät ja tavoitteet.	17.2.1) Yhteistyö	☒	☒	☐	Kansallispuistojen henkilöstön ja hallintojen aktiivinen, vuorovaikuttainen yhteistyö edistää puistoparin muodostaman laajan luontokokonaisuuden suojelua.	Mikäli yhteistyö ei onnistu molempia osapuolia tyydyttävällä tavalla, tavoitteita ei saavuteta.

<p>[Oulanka–Paanajärvi-tavoite] 17.3) Matkailunäkökulma: maailmalla tunnustettu ja tunnettu luontomatkailukohde.</p>	<p>17.3.1) Yhteistyö 17.3.2) Yhteistyö 17.3.3) Luontomatkailun tuotekehittely</p>	<p>☐</p>	<p>☐</p>	<p>☒</p>	<p>Oulanka–Paanajärvi-puistoparin kehittäminen yhtenäiseksi matkailualueeksi lisää alueen matkailijamääriä, edistää lähialueen matkailupalveluiden kehittämistä ja vahvistaa suojelualueiden aluetaloudellista merkitystä. Yhtenäisenä kohteena puistoparin matkailukäytön suunnittelu mahdollistaa matkailutoimintojen sijoittamisen nykyistä helpommin niin, että suojeluarvot turvataan ja että puistoihin jää myös riittävä määrä syrjäisiä osia, joille matkailupaine ei kohdistu.</p>	<p>Jotta puistoparista muodostuisi merkittävä, yhtenäinen matkailukohde, tarvitaan muutoksia mm. rajamuodollisuuksiin valtioiden välillä. Näiden toteutuminen riippuu kansallispuistojen ulkopuolisista tahoista. Mikäli yhteistyö ei onnistu molempia osapuolia tyydyttävällä tavalla, tavoitteita ei saavuteta.</p>
<p>17.4) Kulttuuriperintöä vaalitaan puistopariyhteistyössä Paanajärven kansallispuiston kanssa.</p>	<p>17.4.1) Yhteistyö 17.4.2) Viestintä</p>	<p>☐</p>	<p>☒</p>	<p>☐</p>	<p>Oulangan ja Paanajärven alueilla on yhteinen historia sekä runsaasti yhteistä kulttuuriperintöä, jonka varjeleminen ja esitteleminen avaavat kävijöille uusia näköaloja alueen historiaan.</p>	<p>Mikäli yhteistyö ei onnistu molempia osapuolia tyydyttävällä tavalla, tavoitteita ei saavuteta.</p>
<p>Natura-vaikutusten arvioinnin tarveharkinta</p>	<p>Suunnitelmaa laadittaessa on käyty läpi siinä asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden vaikutukset alueella esiintyviin luontodirektiivin (92/43/ETY) nojalla suojeltuihin luontotyyppisiin ja lajeihin sekä lintudirektiivin (79/409/ETY) lajeihin ja alueella levähtäviin muuttolintuihin, ja todettu ettei suunnitelmalla ole haitallisia vaikutuksia näihin. Siten suunnitelma ei edellytä LsL (1096/1996) 65–66 §:ien mukaista Natura-vaikutusten arviointia. Suunnitelman mukainen toiminta – kuten kansallispuiston käytön ohjaaminen – edistää luontoarvojen, kuten Natura-luontotyyppien ja lajien, säilymistä. Ennallistaminen voi aikanaan johtaa Natura-luontotyyppien pinta-alan kasvamiseen. Suunnitelmassa esitettävillä toimenpiteillä ei aiheuteta haittoja alueen Natura-suojelualueille.</p>					
<p>Ympäristövaikutusten arvioinnin yhteenveto</p>	<p>Suunnitelman ekologiset vaikutukset ovat positiivisia. Kansallispuiston käytön ohjaamisella, viestinnällä sekä yhteistyöllä edistetään luontoarvojen huomioimista ja turvaamista. Luontoarvojen tilaa suoraan parantavia toimenpiteitä ovat esimerkiksi luonnonhoito, ennallistaminen ja lajiston hoito. Inventoinneilla kootaan lisätietoja alueen luonnosta ja suojeluarvoista. Kulttuuriperintöä koskevan tiedon kerääminen ja kulttuuriperinnön suojelu sitovat kansallispuiston osaksi paikallista sekä alueellista luonnon- ja maankäytön jatkumoa. Kulttuuriperintökohteiden tilaa parannetaan aktiivisin hoito- ja kunnostustoimin, ja kohteita esitellään kävijöille. Yhteistyö paikallisten asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa voi edistää kansallispuiston sekä laajemmin luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä. Yhteistyössä on kuitenkin lukuisia haasteita ja ongelmakohtia, joita on käsitelty mm. lomakkeilla 3 Osallistaminen sekä 27 Ympäristövaikutusten arviointi. Sinällään suunnitelman sosiokulttuuriset vaikutukset ovat positiivisia. Kuten edellä on todettu, nykyisillä suunnittelumenetelmillä ei kuitenkaan pystytä merkittävästi vaikuttamaan kansallispuiston yhteishallinnon kehittämiseen tai paikalliseen suhtautumiseen puistoa kohtaan. Suunnitelman taloudelliset vaikutukset liittyvät lähinnä luontomatkailun kehittämiseen ja uusiin mahdollisuuksiin mm. Oulanka–Paanajärvi-puistoparin yhteisen kehittämisen suhteen. Oulangan matkailun kehittämistä ja vaikutuksia tarkastellaan laajemmin luontomatkailusuunnitelmassa. Hoito- ja käyttösuunnitelman suorat taloudelliset vaikutukset ovat vähäisiä: keskeiset taloudelliset päätökset – kuten päätökset kansallispuiston reitistön ja rakenteiden ylläpidosta – eivät ole suoranaisesti alisteisia hoito- ja käyttösuunnitelmalle. Toisaalta suunnittelun yhteydessä on käyty läpi kansallispuiston virkistyskäytön palveluvarustukseen liittyvät ratkaisut ja tulevaisuuden linjaukset, ja tätä kautta suunnitelman mukaiset ratkaisut kustannusvaikutuksineen heijastuvat Metsähallituksen toimintaan sekä kansallispuiston hallintaan ja hoitoon.</p>					

SEURANTA

28A Suunnitelman toteutuksen seuranta				
Selite	Suunnitelman toteutumista seurataan suunnitelman väliarvioinneissa noin 5–6 vuoden välein sekä hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä (suunnitelmakausi on noin 15 vuotta). Toteutuksen seuranta kohdistuu suunnitelmassa määritettyihin toimenpiteisiin (ks. lomakkeet 19–25). Tällä lomakkeella esitetään seurattavat toimenpiteet ja käytettävät mittarit.			
Tavoite	Toteutuslomake	Toimenpide	Tulosmittari	Tavoiteaikataulu toteutukselle
1.1) Niittyajasto ja -maisemat sekä perinteisen niittytalouden muodostamat niittyluontotyypit säilytetään.	19	1.1.1) Luonnonhoito	• Hoidettujen kohteiden toteutunut pinta-ala	Jatkuva toimenpide; vuosittain
1.2) Niittyjen luontoa, maisemia ja kulttuuriperintöä esitellään kävijöille.	19 19 21B 21A	1.2.1) Yhteistyö 1.2.2) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 1.2.3) Palveluvarustuksen rakentaminen 1.2.4) Viestintä	• Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm • Rakennettujen kohteiden lkm / reittien pituus	Jatkuva toimenpide; vuosittain
2.1) Metsien ennallistamispoltoilla turvataan palanutta puuta vaativan lajiston elinolosuhteet sekä edesautetaan luonnonmetsien sukkession käynnistymistä ja nuorten luonnontilaisten metsien muodostumista puistoon alueille, joilla metsät ovat aiemmin olleet talouskäytössä.	19	2.1.1) Ennallistaminen	Ennallistettujen kohteiden toteutunut pinta-ala	2015
3.1) Ihmistoiminnasta aiheutuva soiden kuivuminen pysäytetään.	19	3.1.1) Ennallistaminen	Ennallistettujen kohteiden toteutunut pinta-ala	2015
4.1) Kävijät tuntevat järjestyssäännön ja puiston rauhoitusmääräykset ja kunnioittavat puiston suojeluarvoja. Rikkomuksia – kuten kasvien keräilyä – ei esiinny.	23 21A, 22	4.1.1) Valvonta 4.1.2) Viestintä	Valvonnassa esille tulleiden rikkeiden lkm	Jatkuva toimenpide; vuosittain
4.2) Retkeily- ja matkailutoiminta ei aiheuta häiriötä suojeltaville luontoarvoille eikä kuluta maastoa tai kasvillisuutta. Reittien kulumista seurataan, niitä kestäväidään ja reittilinjauksia muutetaan tarvittaessa kulumisvaurioiden torjumiseksi. Kulumisen ei häiritse kävijöitä (kävijäytyvyisyys pidetään vähintään vuoden 2009 tasolla).	21A 21A 21A	4.2.1) Kulumisen seuranta 4.2.2) Kestäväointi 4.2.3) Käytön ohjaaminen	• Polku-urien leveys ja syvyys, paljastuneiden juurten ja kivien lkm • Kävijäytyvyisyys	Jatkuva toimenpide; vuosittain, paitsi kävijätutkimus vuosina 2015, 2020
4.3) Kiutaköngkään kasvilajisto inventoidaan ja maaston kulumisen pysäytetään.	19 21A	4.3.1) Inventointi 4.3.2) Käytön ohjaaminen	Inventoitu pinta-ala	2012
4.4) Tutkimukset suunnitellaan ja toteutetaan niin, etteivät luontoarvot vaarannu.	23 23 23	4.4.1) Yhteistyö 4.4.2) Viestintä 4.4.3) Lupien myöntäminen	Myönnettyjen lupien lkm	Jatkuva toimenpide; vuosittain

4.5) Suojeltavien lajien esiintymät on turvattu. Lajiesiintymien määrä säilyy seurannoissa ennallaan. Vieraslajien esiintymiä seurataan, ja haitalliset vieraslajit poistetaan tarvittaessa.	19 19 19 19	4.5.1) Inventointi 4.5.2) (Eryteisesti) suojeltavan lajin esiintymien kartoitus/tarkistus 4.5.3) Lajiston hoito 4.5.4) Haitallisen lajin poisto	<ul style="list-style-type: none"> Inventoitu pinta-ala, lajistokartoitusten määrä Suojeltavien lajien esiintymätietojen määrän ja laadun muutos Lajistonhoidon tilanne (tot/tav) 	Jatkuva toimenpide; vuosittain
4.6) Lajistollisesti herkkimmät alueet suojataan liikkumisrajoituksin.	18C	4.6.1) Käytön rajoittaminen (vyöhykkeistäminen)	Rajoitusalueiden pinta-ala	2010 (jatkuva toimenpide)
5.1) Luvatonta maastoliikennettä ei esiinny puistossa. Muukaan maastoliikenne (puiston huoltoajot, poronhoitoon liittyvä maastoliikenne, viranomais-toiminta ml. rajavalvonta) ei aiheuta häiriötä suojeluarvoille eikä alueen virkistyskäytölle. Puiston ja yritysten huoltoajoihin liittyvä maastoliikenne – myös vesialueilla – minimoidaan.	21A, 23 23 21A 21A	5.1.1) Käytön ohjaaminen 5.1.2) Erävalvonta 5.1.3) Kävijäseuranta 5.1.4) Viestintä	<ul style="list-style-type: none"> Valvonnassa esille tulleiden rikkeiden lkm Kävijätyytyväisyys 	Jatkuva toimenpide; vuosittain
6.1) Suurpedot hyväksytään osaksi Oulangan luontoa, eikä niitä tapeta laittomasti. Erävalvonta on toimivaa. Metsästyslakia (615/1993) noudatetaan, eikä metsästysrikkomuksia esiinny.	22, 23 22 22, 23	6.1.1) Erävalvonta 6.1.2) Viestintä 6.1.3) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen	<ul style="list-style-type: none"> Valvonnassa esille tulleiden rikkeiden lkm Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm 	Jatkuva toimenpide; vuosittain
7.1) Muinaismuistokohteet säilytetään, ja vetovoimaisimpia kohteita esitellään kävijöille. Olemassa olevien reittien linjauksia muutetaan mahdollisuuksien mukaan niin, että reitit kulkevat kulttuuriperintökohteiden kautta ja kohteita voidaan esitellä kävijöille esim. kohdeopastein.	20 20, 21A 20, 21A	7.1.1) Arkeologisen kohteen hoito 7.1.2) Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito 7.1.3) Luontomatkojen tuotekehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Hoidettujen kohteiden lkm Laadittujen opastus-aineistojen lkm Kehittämishankkeiden/toimenpiteiden lkm 	Jatkuva toimenpide; vuosittain
8.1) Tulvaniittyjen hoidolla säilytetään perinnemaisemia.	19	8.1.1) Maisemanhoito Ks. 1.1.1		Jatkuva toimenpide; vuosittain
8.2) Uudet retkeilyrakenteet sovitaan maisemaan.	21B	8.2.1) Palveluvarustuksen rakentaminen	Ks. tavoite 1.2.	Jatkuva toimenpide; vuosittain
9.1) Rakennusperintökohteille laaditaan hoito- ja kunnostussuunnitelmat, joiden mukaisesti kohteita entistetään ja kunnostetaan.	20 20	9.1.1) Rakennusperinnön kunnostaminen 9.1.2) Rakennusperinnön suojelu	<ul style="list-style-type: none"> Kunnostussuunnitelmien lkm Suojeltujen rakenteiden kunnostus (kohteiden lkm) 	Suunnitelmat valmiit 2012, valittujen kohteiden kunnostus vuosittain
10.1) Oulankajoella on elinvoimaiset taimen- ja harjuskannat, joista vesialueen haltijoilla on riittävät tiedot kantojen ylläpitämiseksi.	22 22	10.1.1) Inventointi 10.1.2) Inventointi: lajit	Esiintymätietojen määrän ja laadun muutos	2015
10.2) Kalastus on kestävä ja mahdollistaa kantojen ylläpidon sekä kasvon. Kalastajat tuntevat kalastusta koskevat säännökset, eikä Oulangalla kalasteta laittomasti.	22 22	10.2.1) Käytön ohjaaminen 10.2.2) Opastus maastossa/ palvelupisteissä	Myönnettyjen lupien lkm, saalispalautteet, valvonnassa havaittujen rikkeiden lkm	Jatkuva toimenpide; vuosittain
10.3) Paikallisten asukkaiden mahdollisuudet kotitarve- ja virkistyskalastukseen sekä matkailijoiden kalastusmahdollisuudet turvataan.	22 22	10.3.1) Käytön ohjaaminen 10.3.2) Lupien myöntäminen	<ul style="list-style-type: none"> Myönnettyjen lupien lkm 	Jatkuva toimenpide; vuosittain
10.4) Kalastusjärjestelyt, rauhoitukset, istutukset ja valvonta tukevat taimenkannan säilymistä.	22 18C, 22 22 22	10.4.1) Käytön ohjaaminen 10.4.2) Käytön rajoittaminen (vyöhykkeistäminen) 10.4.3) Istuttaminen 10.4.4) Erävalvonta	<ul style="list-style-type: none"> Rajoitusalueiden pinta-ala Istutusmäärät Valvonnassa esille tulleiden rikkeiden lkm 	Jatkuva toimenpide; vuosittain, paitsi uudet rajoitusalueet 2015

Tavoite	Lomake	Toimenpide	Tulosmittari	Tavoiteaikataulu
10.5) Lampi- ja järvesien kalakantojen tila on hyvä, ja kantojen hoito mitoitettu oikein.	22 22	10.5.1) Seuranta 10.5.2) Istutukset	<ul style="list-style-type: none"> Esiintymätietojen määrän ja laadun muutos Istutusmäärät 	Jatkuva toimenpide; vuosittain
11.1) Alueella on useita houkuttelevia reittejä; ne ovat käytössä ja vetovoimaisia ympäri vuoden. Käyntimäärän kasvu jakautuu tasaisesti ajassa ja paikassa virkistyskäytön luonteen muuttuessa. Kävijöillä on tieto alueen (myös suunnittelualueen ulkopuolella olevista) reittivaihtoehdoista ja reittien ominaisuuksista. Reitit eivät ruuhkaudu, kulu eivätkä uhkaa luontoarvoja. Retkeilyn palveluvarustus on sillä tasolla, mitä puiston käyttö ja sen imago edellyttävät. Kuntoluokituksessa palveluvarustuksen taso on luokkaa keskinkertainen tai hyvä ; huonokuntoisia kohteita ei ole.	21A 21A 21A 21A 21A	11.1.1) Palveluvarustuksen ylläpito 11.1.2) Käytön ohjaaminen 11.1.3) Kävijäseuranta 11.1.4) Opastus maastossa/ palveluvarusteissa 11.1.5) Viestintä	<ul style="list-style-type: none"> Ylläpidettävien retkeilyreittien ja taukopaikkojen lkm ja kunto Kävijätyytyväisyys 	Jatkuva toimenpide; vuosittain, paitsi kävijätutkimukset 2015 ja 2020
11.2) Oulangan retkeilypalvelut ovat monipuolisia ja vastaavat kysyntää. Reitit palveluineen tarjoavat vaihtoehtoja ja palvelevat erilaisia käyttäjäryhmiä: esim. päiväkävijöitä, meloijia, vaeltajia tai liikuntarajoitteisia kävijöitä. Sopivia retkeilypalveluita on tarjolla sekä omatoimiretkelijoille että matkailuyritysten ryhmille. Kansallispuistossa ja sen läheisyydessä olevat majoitus- ja muut palvelut – ml. kansallispuiston leirintäalue – mahdollistavat puiston ympärivuotisen käytön.	21B 21A 21A 21B	11.2.1) Palveluvarustuksen ylläpito 11.2.2) Asiakassegmentointi 11.2.3) Luontomatkailun tuotekehittely: reittituotteet 11.2.4) Palveluvarustuksen rakentaminen: esteetön reitti	<ul style="list-style-type: none"> Ylläpidettävien retkeilyreittien ja taukopaikkojen lkm ja kunto Kehittämishankkeiden/ toimenpiteiden lkm Esteettömien kohteiden ja reittien lkm 	Jatkuva toimenpide; vuosittain, paitsi esteettömän reitin osalta suunnitelma valmis 2015
12.1) Oikein mitoitetuilla palveluilla, ajanmukaisilla palvelukonsepteilla ja kohdennetulla opastuksella tavoitetaan monipuolisesti eri kävijäryhmät sekä välitetään luontopalvelujen viestiä. Asiakaspalvelussa ja opastusviestinnässä erityinen huomio on kansainvälisyydessä. Luontokeskukset pystyvät palvelemaan niin vakiokävijöitä kuin ensikertalaisia, paikallisia ja matkailijoita, lapsia ja vanhuksia. Toimivat maasto-opasteet kertovat kävijöille puiston luonto- ja kulttuuriarvojen lisäksi luonnossa liikkumisesta – esim. kansallispuiston säännöistä ja roskattomasta retkeilystä.	21A 21A 21A	12.1.1) Viestintä 12.1.2) Asiakassegmentointi 12.1.3) Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito	Kohteiden lkm	Jatkuva toimenpide; vuosittain
13.1) Metsähallitus tarjoaa laadukkaat puitteet kestäväälle luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle. Yritykset tarjoavat laadukkaita ja turvallisia luontomatkailutuotteita, joiden hinta-laatusuhde on kohdallaan. Alueen yritykset ovat elinvoimaisia, ja erilaiset matkailijat pääsevät tutustumaan puistoon monin eri tavoin. Yritysten tietotaito myös alueen luontoarvojen suhteen on ajantasaista, ja luontomatkailu tukee kansallispuiston suojelutavoitteita.	21A 21A	13.1.1) Kävijäseuranta 13.1.2) Yhteistyöyrittäjyyden kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Kävijätyytyväisyys Matkailuyritysten tyytyväisyys yhteistyöhön 	Kävijä- ja yritys-tutkimukset 2015 ja 2020
14.1) Kansallispuiston hoidossa ja hallinnossa toimitaan asiakaslähtöisesti sekä joustavasti tavalla, joka mahdollistaa yritystoiminnan kehittämisen ja kävijöiden palveluodotusten täyttämisen puistossa sekä toisaalta suojeluarvojen ja muiden käyttöarvojen turvaamisen.	21A 21A 21A, 24	14.1.1) Luontomatkailun tuotekehittely 14.1.2) Yhteistyöyrittäjyyden kehittäminen 14.1.3) Yhteistyön kehittäminen	Kehittämishankkeiden/ toimenpiteiden lkm	Jatkuva toimenpide; vuosittain
15.1) Kansallispuiston järjestyssääntö uudistetaan. Kävijät tuntevat puiston käytön säännöt.	24	15.1.1) Järjestyssäännön laatiminen (ks. myös 4.1)	Uusien/päivitettävien järjestyssääntöjen lkm	2011

15.2) Puiston rajat sekä rajoitusvyöhykkeet merkitään maastoon ja karttoihin.	24	15.2.1) Rajan merkitseminen	Merkittyjen rajojen määrä (km)	Jatkuva toimenpide; vuosittain
15.3) Oulangan kansallispuiston säädökset selkeytetään.	24	15.3.1) Säädöksen laatiminen	Uusien/päivitettyjen säädösten lkm	2020
16.1) Parannetaan yhteistyötä, vuorovaikutusta sekä tiedonkulkua paikallisten asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Suunnataan voimavaroja paikallisille asukkaille suunnattuihin tapahtumiin. Etsitään uusia tapoja – kuten sosiaalinen media – suojelualueita ja niiden hoitoa koskevan tiedon välittämiseen sekä osallistavaan suunnitteluun. Edistetään kansallispuiston omistajuuden kokemuksia ja yhteishallintoa.	24 24	16.1.1) Viestintä 16.1.2) Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen	Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm	Jatkuva toimenpide; vuosittain
17.1) Suojelunäkökulma: luonnonsuojelun toteuttaminen yhteisesti sekä luonnon monimuotoisuuden, ekologisten prosessien ja ekosysteemipalvelujen turvaaminen.	24 19	17.1.1) Käytön ohjaaminen 17.1.2) Inventointi	Inventoitu pinta-ala (ha)	2015
17.2) Yhteishallintona näkökulma: virallisesti tunnustettu Oulanka–Paanajärvi-puistopari, jolla on yhtenäistetyt hallintomenetelmät ja tavoitteet.	24	17.2.1) Yhteistyö	Oma toiminnan arviointi	2015
17.3) Matkailunäkökulma: maailmalla tunnustettu ja tunnettu luontomatkailukohde, jonka aluetaloudelliset vaikutukset ovat merkittäviä. Puistoparilla on yhteisiä reittejä ja palveluita, joita myös yritykset asiakkaineen hyödyntävät.	24 21A 21A	17.3.1) Yhteistyö 17.3.2) Viestintä 17.3.3) Luontomatkailun tuotekehittely	• Oma toiminnan arviointi • Kehittämishankkeiden/toimenpiteiden lkm	2020
17.4) Kulttuuriperintöä vaalitaan yhteistyössä Paanajärven kansallispuiston kanssa.	24 21A	17.4.1) Yhteistyö 17.4.2) Viestintä		2015
18.1) Kansallispuiston ja luontokeskuksen asemaa ympäristökasvatuskohteena tuetaan ja vahvistetaan.	20	18.1.1) Yhteistyö	Oma toiminnan arviointi	2015
18.2) Kansallispuisto toimii monipuolisena oppimisympäristönä avaten alueen ympäristöhistoriaa sekä lisäten ymmärrystä Oulangan kulttuuriympäristöstä ja siihen liittyvistä historiallisista prosesseista.	21A 21A	18.2.1) Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito 18.2.2) Viestintä	Laaditun aineiston lkm	Jatkuva toimenpide; vuosittain
19.1) Oulangan luontotyypeistä on olemassa kattavat tiedot – ml. sekä Natura-luontotyypit että kansallisen luokittelun mukaiset luontotyypit.	19	19.1.1) Inventointi	Inventoitu pinta-ala	2020
19.2) Oulangan lajistosta on olemassa kattavat tiedot – ml. harvinaiset ja vähän tunnetut eliöryhmät.	19	19.2.1) Inventointi	Lajistokartoitusten määrä	2020

28B Suunnitelman vaikuttavuuden seuranta

Selite Suunnitelman vaikuttavuutta seurataan suunnitelman väliarvioinneissa noin 5–6 vuoden välein sekä hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä (suunnitelma-kausi on noin 15 vuotta). Vaikuttavuus tarkoittaa sitä, missä määrin asetetut päämäärät ja tavoitteet saavutetaan. Vaikuttavuus on siis toiminnalla aikaansaatu tavoitteiden suuntainen muutos. Vaikuttavuus voi olla myös suotuisan tilan säilymistä, mikäli se on suunnitelman tavoite.

Päämäärä	Vaikuttavuusmittari	Mittarin kuvaus
1) Tulvaniityt säilyvät avoimina.	Luonnonhoidon onnistuminen	Tulvaniityjen hoidon onnistumista tarkkaillaan seuraamalla ko. luontotyyppiä luokiteltavan alueen pinta-alaa ja lajistokoostumusta sekä lajiston tilaa.
2) Metsät kehittyvät luontaisen kaltaisiksi.	Ennallistaminen onnistuminen	Ennallistamisen onnistumista seurataan arvioimalla kohdetta suhteessa luontotyyppi-luokitteluun sekä seuraamalla lajistokoostumusta ja lajiston tilaa.
3) Kansallispuiston suot ovat luonnontilaisia.	Ennallistamisen onnistuminen	Ennallistamisen onnistumista seurataan arvioimalla kohdetta suhteessa luontotyyppi-luokitteluun sekä seuraamalla lajistokoostumusta ja lajiston tilaa.
4) Puiston eri käyttömuodot eivät vaaranna luontoarvoja eivätkä sulje toisiaan pois.	<ul style="list-style-type: none"> • Herkkien lajien kannan kehitys • Reittien kuluminen • Reittien ja taukopaikkojen roskaisuus • Kävijävaikutusten häiritsevyys 	<p>Lajistoseurannoissa seurataan erityisesti suurten petolintujen pesimämenestystä ja uhanalaisten putkilokasvien esiintymien tilaa reittien läheisyydessä.</p> <p>Reittien kulumista arvioidaan satunnaisesti valittavien koealojen reittien leveyden, syvyyden, sivupolkujen määrän sekä paljastuneiden juurten ja kivien määrän perusteella.</p> <p>Reittien ja taukopaikkojen roskaisuutta arvioidaan mittaamalla roskien määrä satunnaisesti valittavilta koealoilta.</p> <p>Kävijätutkimuksissa selvitetään kansallispuistossa käyntiä häirinneitä tekijöitä.</p>
5) Maastoliikenne ei aiheuta haittoja.	<ul style="list-style-type: none"> • Herkkien lajien kannan kehitys • Kävijävaikutusten häiritsevyys 	Ks. edellä päämäärä 4 (lajit, kävijävaikutukset).
6) Suurpetoasioissa vallitsee yhteisymmärrys.	Suojelualueisiin liittyvät asenteet	Suojelualueisiin liittyviä asenteita selvitetään paikallisten asukkaiden sekä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa käytyjen keskustelujen ja neuvottelujen sekä järjestettyjen tilaisuuksien ja tapahtumien avulla kerättävän palautteen kautta. Vakiomuotoisia mittausmenetelmiä ei varsinaisesti ole. Tutkimuksia (vrt. Rämetsä ym. 2005 ³⁹) voidaan hyödyntää soveltuvin osin.
7) Muinaisjäänöksiä suojelemalla kerrotaan Oulangan käytön historiasta.	Kiinteiden muinaisjäänösten hoitotarveluokan muutos	Muinaisjäänösten hoitotarveluokkaa arvioidaan hoitosuunnitelmien mukaisesti.
8) Oulankajoen kansallismaisema säilytetään sovittamalla yhteen vanhat ja uudet maankäyttömuodot.	Kävijätyytyväisyys	Kävijätyytyväisyyttä seurataan kävijätutkimuksissa sekä asiakaspalautteen perusteella.
9) Arvokas rakennusperintö säilyy todisteena alueen menneestä käytöstä.	Suojeltujen rakennusten kuntoluokan muutos	Suojeltujen rakennusten kuntoluokkaa arvioidaan hoitosuunnitelmien mukaisesti.

10) Oulangan kalakannat ovat elinvoimaisia, kalastus on kestävä, ja niin paikallisten asukkaiden kuin matkailijoiden kalastusmahdollisuudet turvataan.	<ul style="list-style-type: none"> • Herkkien lajien kannan kehitys (kalakanta-arviot) • Suojelualueisiin liittyvät asenteet 	<p>Ks. edellä päämäärä 4. Oulangan taimenkantaa seurataan RKTL:n taimentutkimusten seuranta-aineiston perusteella. Ks. edellä päämäärä 6.</p>
11) Retkeilyreitit ja -palvelut ovat laadukkaita sekä monipuolisia, ja maastorakenteet ovat toimivia, turvallisia ja kestäviä.	<ul style="list-style-type: none"> • Kansallispuiston käyntimäärä • Kävijätyytyväisyys • Palvelurakenteiden kuntoluokan muutos 	<p>Kansallispuiston käyntimäärää seurataan kävijälaskureiden avulla. Kävijätyytyväisyyttä seurataan kävijätutkimuksissa. Palvelurakenteiden kuntoa seurataan huollon yhteydessä.</p>
12) Asiakaspalvelupisteiden palvelukonseptit ja opastusviestintä ovat tarkoituksenmukaisia, tuoreita ja palvelevat erilaisia kävijäryhmiä.	<ul style="list-style-type: none"> • Luontokeskuksen ja -talon käyntimäärä • Asiakastytyväisyys 	<p>Luontokeskuksen ja -talon käyntimääriä seurataan kävijälaskureiden avulla. Asiakastytyväisyyttä seurataan asiakastutkimuksissa.</p>
13) Matkailijoita palveleva luontomatkailun yritystoiminta on taloudellisesti kannattavaa ja kestävä luontomatkailun periaatteiden mukaista.	<p>Virkistyskäytön paikallistaloudelliset vaikutukset</p>	<p>Virkistyskäytön paikallistaloudellisia vaikutuksia seurataan kävijätutkimusten yhteydessä mittaamalla kävijöiden rahankäyttöä sekä sen kohdistumista paikallisiin ja alueellisiin palveluihin ja tuotteisiin.</p>
14) Yritysten monipuolisia, innovatiivisia ja kannattavia luontomatkailutuotteita kehitetään yhteistyössä luontopalvelujen kanssa kestävä luontomatkailun periaatteiden mukaisesti.	<p>Matkailuyritysten tyytyväisyys yhteistyöhön</p>	<p>Matkailuyritysten tyytyväisyyttä yhteistyöhön Metsähallituksen kanssa seurataan yritystutkimuksissa.</p>
15) Selkeät säädökset turvaavat puiston luontoarvot ja käyttömahdollisuudet.	<p>Säädösvalmistelutilanne</p>	<p>Säädösvalmistelun edistymistä seurataan.</p>
16) Puiston tavoitteet hyväksytään paikallisesti.	<p>Suojelualueisiin liittyvät asenteet</p>	<p>Ks. edellä päämäärä 6.</p>
17) Oulanka–Paanajärvi-puistopari on yhtenäinen luonto-, retkeily- ja matkailukohde.	<p>Oulanka–Paanajärvi-vision toteutumisaste</p>	<p>Oulanka–Paanajärvi-puistoparille on määritelty yhteinen visio ja tavoitteet, joiden toteutumista seurataan määrävuosittain.</p>
18) Kansallispuisto tarjoaa tietoa paitsi luonnosta, myös kulttuuriympäristöstä.	<p>Kulttuuriperintötiedon määrä opastusmateriaaleissa ja -aineistoissa</p>	<p>Kulttuuriperintöä koskevan tiedon käyttöä opastusmateriaaleissa ja -aineistoissa seurataan. Mahdollisen hankkeen myötä kulttuuriperintöä koskevan tiedon tarjonnan tulisi lisääntyä.</p>
19) Oulangan luontotiedot ovat esimerkillisellä tasolla.	<ul style="list-style-type: none"> • Luontotyyppi-inventoinnin tilanne • Lajiston inventointien tilanne 	<p>Luontotietojen keräämisen astetta ja tietojen kattavuutta mitataan seuraamalla inventoidun pinta-alan määrää sekä lajistoinventointien ja esiintymätietojen määrää.</p>
<p>Lisätietoja</p> <p>Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen ja vaikuttavuuden seuranta yhdistetään Oulangan Natura-alueen tilan seurantaan sekä luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun ekologisen kestävyuden arviointiin. Viime mainitussa käytetään menetelmää, joka perustuu hyväksyttävän muutoksen rajan (Limits of Acceptable Change, LAC) määrittämiseen. Seurantoja tehdään joidenkin mittarien osalta vuosittain. Laajemmin seuranta käydään läpi 5, 10 ja 15 vuoden kuluttua tämän suunnitelman valmistumisesta. Samassa yhteydessä päätetään suunnitelman päivittämisestä kokonaan tai osittain.</p>		

LÄHTEET

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julkaisu- vuosi
1	Piispanen, R.	Kuusamon kallioperän pääpiirteet	Acta Universitatis Ouluensis A 68. Biol. 4: 12–18	1979
2	Vasari, Y.	Kuusamon luonto ja sen kehitysvaiheet	Ervasti, S. & Vasari, Y.: Kuusamon historia I: 863–999. Koillissanomat Oy, Kuusamo	1977
3	Söyrinki, N. & Saari, V.	Die Flora im Nationalpark Oulanka, Nord-Finnland	Acta Bot. Fenn. 114: 1–150	1980
4	Husa, J. & Kontula, T.	Bedrock in Finland and its Influence on Vegetation	Lindholm, T. & Heikkilä, R. (eds.): Finland. Land of Mires. The Finnish Environment 23: 23–26	2006
5	Husa, J., Teeriaho, J. & Kontula, T.	Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kalliialueet Pohjois-Pohjanmaalla	Alueelliset ympäristöjulkaisut 203. 180 s.	2001
6	Koutaniemi, L.	Virtaavan veden toiminnasta Oulankajoen laaksossa	Acta Universitatis Ouluensis A 68. Biol. 4: 50–70	1979
7	Koutaniemi, L.	Kuusamon ja Oulankajoen laakson pinnanmuotojen erikoispiirteistä	Nordia Tiedonantoja 7: 1–17	1981
8	Anon. 2010	Oulangan tutkimusaseman seuranta-aineisto v. 1966–2010	Julkaisematon	2010
9	Alavuotunki, A.	Pistemenetelmän testaus kasvillisuuskartoituksessa Oulangan kansallispuiston laajennusosalla	Julkaisematon raportti. Oulun yliopisto, kasvitieteen laitos. 35 s., 2 liitettä	1989
10	Keränen, S. & Kokko, A.	Pesojärven yhdennetyn seurannan alueen kasvillisuus vuosina 1989 ja 1990	Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja. Sarja A 171	1993
11	Niemelä, M. & Tuovila, M.	Valtakunnallisen perinnemaisemainventoinnin maastolomakkeet v. 1995	Julkaisematon	1995
12	Söyrinki, N., Salmela, R. & Suvanto, J.	Oulangan kansallispuiston metsä- ja suokasvillisuus	Acta Forest. Fennica 154: 1–150 + kasvillisuuskartta	1977
13	Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.)	Suomen luontotyyppien uhanalaisuus	Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 264 + 572 s.	2008
14	Maristo, L.	Die Seetypen Finnlands	Ann. Bot. Soc. Vanamo 15(5): 1–314	1941
15	Niemelä, M.	Oulangan kansallispuiston perinnemaisemakohteiden hoitosuunnitelma	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, Sarja B 52. 68 s.	1999
16	Hanhela, P.	Oulangan kansallispuiston tulvaniityt	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 24. 43 s.	1994
17	Huhta, A.-P.	Albertanvehnä, <i>Leymus innovatus</i> , Kuusamossa (Ks)	Lutukka 19: 85–88	2003

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julk. vuosi
18	Ulvinen, T., Ohenoja, M. & Koponen, T.	A Preliminary Check-list of <i>Bryophytes</i> in Kuusamo Province, Finland	Moniste. Helsinki. 24 s.	1976
19	Suomen ympäristökeskus	Hertta eliölajit -tietojärjestelmä		
20	Tuomikoski, R.	Materialen zu einer Laubmoosflora des Kuusamo-Gebietes	Ann. Bot. Soc. Zool.–Bot. Fenn. Vanamo 12(4): 1–124	1939
21	Auer, V.	Kuusamon maksasammalkasviston aineistoa	Ann. Bot. Soc. Zool.–Bot. Fenn. Vanamo 21(1): 1–46	1944
22	Koponen, T.	<i>Rhizomnium gracile</i> – vaarantunut	Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.): Suomen uhanalaiset sammalet. Ympäristöopas. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. s. 228–229	2009
23	Ulvinen, T.	<i>Hypnum holmenii</i> – äärimmäisen uhanalainen	Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.): Suomen uhanalaiset sammalet. Ympäristöopas. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. s. 127–129	2009
24	Kangas, K., Nyman, H. & Siikamäki, P.	Assessment of Socio-economic and Ecological Sustainability of Nature-oriented Tourism and Recreation in Oulanka National Park	Oulanka–Paanajärvi, Euregio Karelia Neighbourhood Programme, Interreg Project. 32 s., 5 liitettä	2007
25	Niemelä, M.	Oulangan kansallispuiston perinnemaisemakohteiden hoitosuunnitelma	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 52. 68 s.	1999
26	Kärkkäinen, J. & Nironen, M.	Oulangan kansallispuiston Uudenniitynsuon luonnonhoitoalueen metsät ja niiden palohistoria	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 74. 48 s.	1997
27	Siekinen, J.	Oulangan Natura-alueen (FI 1101645, Kuusamo, Salla) ennallistamisen toimenpidesuunnitelma. Mikonsuonpalon poltto	Metsäntutkimuslaitos, Muhoksen toimintayksikkö. 43 s.	2006
28	Kulmala, P.	Tikankontin hoitosuunnitelma. Tulilamminkangas–Nurmisaarenrinne, Oulangan kansallispuisto, Kuusamo	Tikankontin ja lettorikon suojele Pohjois-Suomessa -Life-hanke. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut. 9 s.	2004
29	Hellström, K.	Honkaniemen ja Alaniemen tulvaniittyjen hoitosuunnitelma	Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. 18 s.	2010
30	Metsähallitus	Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 127. 93 s.	2010
31	Ahola, A. & Kivistö, K.	Oulangan kansallispuiston kävijätutkimus 2009	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 132. 55 s.	2010
32	Päivinen, J., Björkqvist, N., Karvonen, L., Kaukonen, M., Korhonen, K.-M., Kuokkanen, P., Lehtonen, H. & Tolonen, A. (toim.)	Metsähallituksen metsätalouden ympäristöopas	Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 67. 162 s.	2011

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julk. vuosi
33	Louhisalmi, K., Kaukonen, M., Lehtonen, H., Parikka, M., Karjalainen, J., Siira, J., Kemppainen, M., Keränen, M. & Virnes, P. (toim.)	Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2007–2016	Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 59. 116 s.	2007
34	Hiltunen, V., Paalamo, P., Rautiainen, M. & Vaara, I. (toim.)	Itä-Lapin luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2006–2015	Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 58. 107 s.	2006
35	Mikroliitti Oy	Oulangan kansallispuiston muinaisjäännösinventointi ja sen täydennys	Raportti. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. 127 s.	2008
36	Myllymäki, S.	Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys	Raportti. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. 52 s.	2004
37	Pitkänen, T.	Oulangan kansallispuisto. Inventointikertomus	Raportti. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. 34 s.	2008
38	Räihälä, O.	Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen inventointi-tilanteen tarkastus 21.–24.7.2009	Raportti. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. 105 s.	2009
39	Rämet, J., Törn, A., Tolvanen, A. & Siikamäki, P.	Luonnonsuojelu ja luontomatkailu paikallisväestön silmin. Kyselytutkimus Kuusamossa ja Syötteen alueella	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 151. 48 s.	2005

LIITTEET

Liite 1. Tiivistelmä Oulangan PAN Parks -jäsenyydestä ja sen vaikutuksista kansallispuiston hoitoon

Liite 2. Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja direktiivilajit

Liite 3. Luonnos Oulangan kansallispuiston järjestyssäännöksi

Liite 4. Lausuntokooste

Liite 5. Ympäristöministeriön vahvistuskirje

Liite 1. Tiivistelmä Oulangan PAN Parks -jäsenyydestä ja sen vaikutuksista kansallispuiston hoitoon

PAN Parks -järjestelmä perustuu matkailun aktiiviseen rooliin luonnon suojelussa ja suojelualueiden hoidossa. PAN Parksin tavoitteena on suojella eurooppalaista erämaaluontoa sertifioimalla suojelualueita ja myöntämällä niille jäsenyys PAN Parks -verkostossa. Verkoston jäsenalueiden hoidossa ja hallinnossa on sitouduttava PAN Parksin päämääriin, jotka liittyvät

- 1) luonnonarvoihin
- 2) lajien elinympäristöihin
- 3) kävijöiden ohjaamiseen
- 4) kestävä matkailun kehittämiseen
- 5) yritys yhteistyöhön.

Periaatteet ohjaavat PAN Parks -sertifioitujen alueiden hoitoa ja käyttöä useista näkökulmista: sekä ekologiset, sosiokulttuuriset että taloudelliset vaikutukset huomioidaan. Lähtökohtana on, että erämaista luontoa suojellaan perustamalla alueelle 10 000 ha:n suuruinen, erämainen ydinalue (ns. **Core Zone** tai **Wilderness Zone**), jolla luonnonvaroja ei hyödynnetä eikä luontoa käytetä muuhun kuin kestävään luontomatkailuun.

Järjestelmän toimivuuden varmistamiseksi PAN Parks -alueet arvioidaan säännöllisin väliajoin. Arvioinnissa tarkastellaan aluetta sertifikaatin vaikutusten näkökulmasta sekä annetaan ohjeita alueen hoitoon ja käyttöön. Mikäli sertifikaatin vaatimukset eivät täyty, PAN Parks -jäsenyys voidaan lakkauttaa.

Oulangan kansallispuistolle myönnettiin PAN Parks -sertifikaatti vuonna 2002. Oulangan sertifikaattiin sisältyy myös Sukerijärven luonnonpuisto, joka yhdessä puiston vuonna 1956 perustetun kantaosan sekä vuonna 1981 puistoon liitettyllä aapaosalla sijaitsevan rajavyöhykkeen kanssa muodostaa Oulangan PAN Parks -ydinalueen.

Vuonna 2007 tehdyssä arvioinnissa Oulanka sai huomautuksia liittyen ydinalueen luonnon käyttöön. Huomautukset liittyivät kalastukseen, poronhoitoon, metsästyksen sekä niittyjen hoitoon. Metsähallitus on vastannut huomautuksiin esittämällä perusteet näiden toimintojen sallimiseen ydinalueella sekä kuvaamalla menettelyt, joilla toimien vaikutuksia Oulangan luontoon seurataan ja käyttöä ohjataan. Seuraavan kerran Oulangan PAN Parks -sertifikaattia arvioidaan vuonna 2012 yhteisessä arvioinnissa Venäjän puolella sijaitsevan, Oulangan kansallispuistoon rajoittuvan Paanajärven kansallispuiston kanssa, jolla myös on PAN Parks -sertifikaatti.

Liite 2. Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja direktiivilajit

Uhanalaisuus: e = erityisesti suojeltava, CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, RT = alueellisesti uhanalainen, RE = hävinnyt, DD = puutteellisesti tunnettu, NE = jätetty arvioimatta. Direktiivi: Lu II = luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen II laji, Lu IIp = luontodirektiivin liitteen II ensisijaisen tärkeä laji, Lu IV = luontodirektiivin liitteen IV laji, Li I = lintudirektiivin (79/409/ETY) liitteen I laji, Li muutt. = lintudirektiivin laji, muuttolintu. Määrä ja yksikkö: p = parimäärä, + = laji esiintyy alueella säännöllisesti, hp = havaintopaikka, lajin esiintymä maastossa. Havaintopaikan ensimmäinen luku sisältää olemassa olevat paikat; jälkimmäinen lisäksi vanhat, tarkistettavat paikat. Tietolähteenä on käytetty ensisijaisesti ympäristöhallinnon uhanalaisten lajien tietokantaa (Hertta), salassa pidettävien eläinlajien kohdalla erityisrekistereitä. Lintutiedot perustuvat maalintujen osalta linjalaskentoihin, muilta osin Natura-tietokantaan. Osa lajeista puuttuu Hertasta, jolloin tietolähteenä ovat Metsähallituksen omat tiedostot.

Lajiluettelo						
Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu					
Selite	Lomakkeella esitetään luettelo suunnittelualueella esiintyvistä uhanalaisiksi luokitelluista lajeista sekä luonto- ja lintudirektiivin lajeista. Kullekin suunnittelualueeseen kuuluvalla Natura-alueella sekä muille merkittävillä alueilla (esim. Metsähallituksen suojelumetsät, jotka eivät kuulu Natura-verkostoon) täytetään oma lomakkeensa.					
Alue	Oulangan Natura-alue					
Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
Linnut	helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>		Li I	+	Natura-tietokanta
Linnut	metsähanhi	<i>Anser fabalis</i>	NT	Li muutt.	+	Natura-tietokanta
Linnut	metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>	RT		900–1 400 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	tervapääsky	<i>Apus apus</i>	RT		18–25 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	pyy	<i>Bonasa bonasia</i>		Li I	270–510 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>		Li I	5–7 p	Natura-tietokanta
Linnut	koskikara	<i>Cinclus cinclus</i>	NT	Li muutt.	30–50 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	sinisuohaukka	<i>Circus cyaneus</i>	NT	Li I	+	Natura-tietokanta
Linnut	käki	<i>Cuculus canorus</i>	NT		170–240 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>		Li I	+	Natura-tietokanta
Linnut	palokärki	<i>Dryocopus martius</i>		Li I	12–16 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	ampuhaukka	<i>Falco columbarius</i>	VU	Li I	6–10 p	Natura-tietokanta
Linnut	nuolihaukka	<i>Falco subbuteo</i>		Li muutt.	1–2 p	Natura-tietokanta
Linnut	tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>	NT		5–10 p	Natura-tietokanta
Linnut	pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>	NT	Li I	3–4 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	kuikka	<i>Gavia arctica</i>		Li I	+	Natura-tietokanta

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
Linnut	varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>		Li I	+	Natura-tietokanta
Linnut	kurki	<i>Grus grus</i>		Li I	28–40 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>	VU		+	Natura-tietokanta
Linnut	isolepinkäinen	<i>Lanius excubitor</i>	NT	Li muutt.	+	Natura-tietokanta
Linnut	jänkäsiirriäinen	<i>Limicola falcinellus</i>	NT	Li muutt.	30–50 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	sinirinta	<i>Luscinia svecica</i>		Li I	8–12 p	Natura-tietokanta
Linnut	jänkäkurppa	<i>Lymnocyptes minimus</i>		Li muutt.	25–45 p	Natura-tietokanta
Linnut	pilkksiipi	<i>Melanitta fusca</i>	RT	Li muutt.	+	Natura-tietokanta
Linnut	mustalintu	<i>Melanitta nigra</i>	NT, RT		1–5 p	Natura-tietokanta
Linnut	uivelo	<i>Mergus albellus</i>		Li I	+	Natura-tietokanta
Linnut	haarahaukka	<i>Milvus migrans</i>	EN	Li I	+	MH:n tiedostot
Linnut	kalasääski	<i>Pandion haliaetus</i>	NT	Li I	1–2 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	lapintiainen	<i>Parus cinctus</i>	NT		80–120 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	töyhtötiainen	<i>Parus cristatus</i>	RT		9–16 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	kuukkeli	<i>Perisoreus infaustus</i>	NT		240–410 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	mehiläishaukka	<i>Pernis apivorus</i>	NT	Li I	+	Natura-tietokanta
Linnut	vesipääsky	<i>Phalaropus lobatus</i>		Li I	11–50 p	Natura-tietokanta
Linnut	suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	NT	Li I	30–45 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	lapinuunilintu	<i>Phylloscopus borealis</i>		Li muutt.	3–4 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>	VU		5–8 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	idänuunilintu	<i>Phylloscopus trochiloides</i>		Li muutt.	9–13 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>	NT	Li I	110–170 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>		Li I	22–31 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>	NT		12–19 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	lapintiira	<i>Sterna paradisea</i>		Li I	+	Natura-tietokanta
Linnut	lapinpöllö	<i>Strix nebulosa</i>		Li I	4–6 p	Natura-tietokanta
Linnut	viirupöllö	<i>Strix uralensis</i>		Li I	5–8 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>		Li I	50–90 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	sinipyrstö	<i>Tarsiger cyanurus</i>	VU		6–10 p	Natura-tietokanta

Linnut	teeri	<i>Tetrao tetrix tetrix</i>	NT	Li I	250–360 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	metso	<i>Tetrao urogallus</i>	NT	Li I	200–400 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	mustaviklo	<i>Tringa erythropus</i>		Li muutt.	120–180 p	Natura-tietokanta
Linnut	liro	<i>Tringa glareola</i>		Li I	800–1 200 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	punajalkaviklo	<i>Tringa totanus</i>		Li muutt.	4–5 p	MH:n linjalaskennat
Linnut	töyhtöhyppä	<i>Vanellus vanellus</i>	RT		7–10 p	MH:n linjalaskennat
Nisäkkäät	susi	<i>Canis lupus</i>	EN	Lu IIp, IV	+	Natura-tietokanta
Nisäkkäät	pohjanlepakko	<i>Eptesicus nilssoni</i>		Lu IV	+	Natura-tietokanta
Nisäkkäät	ahma	<i>Gulo gulo</i>	EN	Lu IIp	+	Natura-tietokanta
Nisäkkäät	saukko	<i>Lutra lutra</i>	NT	Lu II, IV	+	Natura-tietokanta
Nisäkkäät	ilves	<i>Lynx lynx</i>	NT	Lu II, IV	+	Natura-tietokanta
Nisäkkäät	liito-orava	<i>Pteromys volans</i>	VU	Lu IIp, IV	+	Hertta
Nisäkkäät	karhu	<i>Ursus arctos</i>	NT	Lu IIp, IV	+	Natura-tietokanta
Kalat	taimen	<i>Salmo trutta</i>	NT		+	MH:n tiedostot
Kalat	kivisimppu	<i>Cottus gobio</i>		Lu II	+	Natura-tietokanta
Nilviäiset	kalkkisiemenkotilo	<i>Vertigo genesii</i>	EN, e	Lu II	3 hp	Hertta
Nilviäiset	lettosiemenkotilo	<i>Vertigo geyeri</i>	NT	Lu II	3 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	pohjantypyjääärä	<i>Acmaeops septentrionis</i>	VU		0–1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	syysirkeinen	<i>Atheta autumnalis</i>	VU		2 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	vaskihyrrä	<i>Bembidion aeneum</i>	EN, e		0–1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	hoikkamyriäinen	<i>Bledius longulus</i>	NT		2 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	lahokapo	<i>Boros schneideri</i>	VU, e	Lu II	1 hp	Natura-tietokanta
Kovakuoriaiset	isohukka	<i>Corticeus fraxini</i>	VU		1–3 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	vajeraitasukeltaja	<i>Deronectes latus</i>	VU		1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	täplämustakeiju	<i>Dircaea quadriguttata</i>	EN, e		1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	uppokeiju	<i>Ditylus laevis</i>	EN, e		1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	kultaruokokuoriainen	<i>Donacia aureocincta</i>	VU		0–1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	jättisukeltaja	<i>Dytiscus latissimus</i>		Lu II, IV	1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	vähämustakeiju	<i>Melandrya barbata</i>	CR, e		1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	idänräätäli	<i>Monochamus urussovii</i>	VU		1 hp	Hertta

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
Kovakuoriaiset	isopehkiäinen	<i>Peltis grossa</i>	NT		1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	kaskikeiju	<i>Phryganophilus ruficollis</i>	EN, e	LU IIp, IV	2 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	murroskolva	<i>Pytho abieticola</i>	VU		1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	korpikolva	<i>Pytho kolwensis</i>	EN, e	Lu II, IV	2 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	havuhuppukuoriainen	<i>Stephanopachys linearis</i>	NT	Lu II	1 hp	Hertta
Kovakuoriaiset	mäntyhuppukuoriainen	<i>Stephanopachys substriatus</i>	NT	Lu II	+	Natura-tietokanta
Kaksisiipiset	aarnisääski	<i>Pachyneura fasciata</i>	VU		3 hp	Hertta
Päiväkorennot	puolansukeltajasurviainen	<i>Baetis liebenauae</i>	NT		0–1 hp	Hertta
Päiväkorennot	jokisurviainen	<i>Brachycercus harrisella</i>	VU		0–1 hp	Hertta
Päiväkorennot	tummanyhäsurviainen	<i>Habrophlebia fusca</i>	EN, e		1 hp	Hertta
Päiväkorennot	-	<i>Paraleptophlebia submarginata</i>	NT		0–3 hp	Hertta
Perhoset	nunnamittari	<i>Baptria tibiale ssp. borealis</i>	NT		1 hp	Hertta
Perhoset	luhtakultasiipi	<i>Lycaena helle</i>	VU, e	Lu II, IV	9–11 hp	Hertta
Perhoset	sysiharmoyökkönen	<i>Xestia atrata</i>	DD		4–5 hp	Hertta
Perhoset	rusoharmoyökkönen	<i>Xestia brunneopicta</i>	DD	Lu II	+	Natura-tietokanta
Sudenkorennot	kirjojokikorento	<i>Ophiogomphus cecilia</i>		Lu II, IV	2 hp	Hertta
Koskikorennot	-	<i>Capnia vidua</i>	DD		1 hp	Hertta
Vesiperhoset	pohjansirvikäs	<i>Arctopsyche ladogensis</i>	NT		1 hp	Hertta
Vesiperhoset	pyörönokisirvikäs	<i>Beraea pullata</i>	NT		1 hp	Hertta
Vesiperhoset	saksinseulanen	<i>Hydropsyche saxonica</i>	NT		1 hp	Hertta
Vesiperhoset	-	<i>Micrasema setiferum</i>	DD		1 hp	Hertta
Vesiperhoset	-	<i>Oxyethira klingstedti</i>	DD		1 hp	Hertta
Vesiperhoset	kirjoharjasirvikäs	<i>Philopotamus montanus</i>	NT		1 hp	Hertta
Vesiperhoset	-	<i>Rhyacophila oblitterata</i>	DD		4 hp	Hertta
Vesiperhoset	siulasirvikäs	<i>Semblis atrata</i>	VU		1 hp	Hertta
Vesiperhoset	jatulisirvikäs	<i>Semblis phalaenoides</i>	NT		1 hp	Hertta
Putkilokasvit	mustakonnanmarja	<i>Actaea spicata</i>	RT		4–5 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	pohjanmasmalo	<i>Anthyllis vulneraria ssp. lapponica</i>	RT		3 hp	Hertta
Putkilokasvit	tunturipitkäpalko	<i>Arabis alpina</i>	RT		2 hp	Hertta, MH:n tiedostot

Putkilokasvit	tunturiarho	<i>Arenaria pseudofrigida</i>	NT	Lu II, IV	34 hp	Hertta
Putkilokasvit	arnikki	<i>Arnica angustifolia</i>	VU, e		33–34 hp	Hertta
Putkilokasvit	seinäraunioinen	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	VU		44–46 hp	Hertta
Putkilokasvit	pohjannoidanlukko	<i>Botrychium boreale</i>	VU		1–4 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	suikeanoidanlukko	<i>Botrychium lanceolatum</i>	VU		3 hp	Hertta
Putkilokasvit	ketonoidanlukko	<i>Botrychium lunaria</i>	NT		26 hp	Hertta
Putkilokasvit	ahonoidanlukko	<i>Botrychium multifidum</i>	RT		7 hp	Hertta
Putkilokasvit	sarjarimpi	<i>Butomus umbellatus</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	röyhysara	<i>Carex appropinquata</i>	VU		9–20 hp	Hertta
Putkilokasvit	piukkasara	<i>Carex elata</i>	RT		0–3 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	varvassara	<i>Carex glacialis</i>	RT		3–25 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	lettosara	<i>Carex heleonastes</i>	VU		22–30 hp	Hertta
Putkilokasvit	velttosara	<i>Carex laxa</i>	NT, RT		1–16 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	kuusamonnokkasara	<i>Carex lepidocarpa</i> ssp. <i>jemtlandica</i>	VU		9–16 hp	Hertta
Putkilokasvit	harsusara	<i>Carex rariflora</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	aapasara	<i>Carex rotundata</i>	RT		1–4 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	lettohernesara	<i>Carex viridula</i> var. <i>bergrothii</i>	VU		22–27 hp	Hertta
Putkilokasvit	pahtakeltto	<i>Crepis tectorum</i> ssp. <i>nigrescens</i>	CR, e	Lu II, IV	2–3 hp	Hertta
Putkilokasvit	kalkkimaariankämmeikä	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	DD		2 hp	Hertta
Putkilokasvit	veripunakämmeikä	<i>Dactylorhiza incarnata</i> ssp. <i>cruenta</i>	VU		2 hp	Hertta
Putkilokasvit	suopunakämmeikä	<i>Dactylorhiza incarnata</i> ssp. <i>incarnata</i>	NT		9 hp	Hertta
Putkilokasvit	kaitakämmeikä	<i>Dactylorhiza traunsteineri</i>	VU		24–37 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	myyränporras	<i>Diplazium sibiricum</i>		Lu II, IV	38 hp	Hertta
Putkilokasvit	idänkynsimö	<i>Draba cinerea</i>	NT	Lu II, IV	31 hp	Hertta
Putkilokasvit	kalliokynsimö	<i>Draba norvegica</i>	RT		0–2 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	tunturivehnä	<i>Elymus alaskanus</i> ssp. <i>scandicus</i>	NT		78–92 hp	Hertta
Putkilokasvit	siperianvehnä	<i>Elymus fibrosus</i>	VU		14–15 hp	Hertta
Putkilokasvit	turjanhorsma	<i>Epilobium laestadii</i>	EN, e		12–13 hp	Hertta
Putkilokasvit	tummaneidonvaippa	<i>Epipactis atrorubens</i>	NT		57–61 hp	Hertta
Putkilokasvit	metsänemä	<i>Epipogium aphyllum</i>	VU		6–10 hp	Hertta

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
Putkilokasvit	kuusamonkorte	<i>Equisetum x trachyodon</i>	NE		2–4 hp	Hertta
Putkilokasvit	kalvaskallioinen	<i>Erigeron acer</i> ssp. <i>decoloratus</i>	NT		17–63 hp	Hertta
Putkilokasvit	himmeävilla	<i>Eriophorum brachyantherum</i>	NT, RT		37–38 hp	Hertta
Putkilokasvit	aaparuostevilla	<i>Eriophorum russeolum</i> ssp. <i>rufescens</i>	RT		1–2 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	rimpiruostevilla	<i>Eriophorum russeolum</i> ssp. <i>russeolum</i>	RT		0–3 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	horkkakatkerö	<i>Gentianella amarella</i>	VU, e		16 hp	Hertta
Putkilokasvit	idänimarre	<i>Gymnocarpium continentale</i>	NT, RT		23–29 hp	Hertta
Putkilokasvit	kalkki-imarre	<i>Gymnocarpium robertianum</i>	NT		94–104 hp	Hertta
Putkilokasvit	kangasraunikki	<i>Gypsophila fastigiata</i>	VU		29 hp	Hertta
Putkilokasvit	suovalkku	<i>Hammarbya paludosa</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	rantahirvenjuuri	<i>Inula salicina</i>	RT		1–5 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	kolmikkovihvilä	<i>Juncus triglumis</i>	RT		2–27 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	kuusamonsarake	<i>Kobresia simpliciuscula</i>	CR, e		1 hp	Hertta
Putkilokasvit	kalliosirkunjyvä	<i>Lappula deflexa</i>	NT, RT		1–2 hp	Hertta
Putkilokasvit	sinikuusama	<i>Lonicera caerulea</i>	EN		15–17 hp	Hertta
Putkilokasvit	konnanelieko	<i>Lycopodiella inundata</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	laaksoarho	<i>Moehringia lateriflora</i>	VU	Lu II, IV	0–1 hp	Hertta. Laji lienee hävinnyt.
Putkilokasvit	kiehkuraärvää	<i>Myriophyllum verticillatum</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	katkeralinnunruoho	<i>Polygala amarella</i>	VU		5–8 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	litteävita	<i>Potamogeton compressus</i>	RT		0–2 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	välkevita	<i>Potamogeton lucens</i>	RT		0–2 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	ruijanpahtahanhikki	<i>Potentilla chamissonis</i>	NT, RT		7–11 hp	Hertta
Putkilokasvit	pahtahanhikki	<i>Potentilla nivea</i>	NT, RT		5–6 hp	Hertta
Putkilokasvit	lapinesikko	<i>Primula stricta</i>	VU		0–4 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	valkokämmekkä	<i>Pseudorchis albida</i> ssp. <i>straminea</i>	NT		0–1 hp	Hertta
Putkilokasvit	sananjalka	<i>Pteridium aquilinum</i>	RT		1–10 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	purosätkin	<i>Ranunculus aquatilis</i> var. <i>diffusus</i>	DD		1 hp	Hertta
Putkilokasvit	lapinleinikki	<i>Ranunculus lapponicus</i>		Lu II, IV	1 hp	Hertta
Putkilokasvit	karjalanruusu	<i>Rosa acicularis</i>	RT		0–1 hp	Hertta

Putkilokasvit	talvikkipaju	<i>Salix pyrolifolia</i>	CR, e		2–3 hp	Hertta
Putkilokasvit	jokipaju	<i>Salix triandra</i>	NT, RE		0–2 hp	Hertta. Laji lienee hävinnyt.
Putkilokasvit	mätäsrikko	<i>Saxifraga cespitosa</i>	RT		16 hp	Hertta
Putkilokasvit	lettorikko	<i>Saxifraga hirculus</i>	VU	Lu II, IV	28–39 hp	Hertta
Putkilokasvit	ruosteheinä	<i>Schoenus ferrugineus</i>	VU		14–15 hp	Hertta
Putkilokasvit	korpikaisla	<i>Scirpus sylvaticus</i>	RT		1 hp	Hertta
Putkilokasvit	tataarikohokki	<i>Silene tatarica</i>	VU		30–42 hp	Hertta
Putkilokasvit	suomentähtimö	<i>Stellaria fennica</i>	NT, RT		0–1 hp	Hertta
Putkilokasvit	nevaimarre	<i>Thelypteris palustris</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	merisuolake	<i>Triglochin maritimum</i>	RT		1–2 hp	Hertta, MH:n tiedostot
Putkilokasvit	metsävirna	<i>Vicia sylvatica</i>	RT		0–2 hp	MH:n tiedostot
Putkilokasvit	metsäorvokki	<i>Viola riviniana</i>	RT		10 hp	Hertta
Putkilokasvit	kaljukiviyrtti	<i>Woodsia glabella</i>	NT, RT		31 hp	Hertta
Sammalet	kenosammal	<i>Amblyodon dealbatus</i>	VU		6–7 hp	Hertta
Sammalet	koskiritvasammal	<i>Amblystegium fluviatile</i>	RT		4 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kantoraippasammal	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	NT, RT		4–7 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kururaippasammal	<i>Anastrophyllum sphenoloboides</i>	EN, e		1 hp	Hertta
Sammalet	piirtosammal	<i>Aongstroemia longipes</i>	VU		1 hp	Hertta
Sammalet	sopulinsammal	<i>Aplodon wormskioldii</i>	RT		0–1 hp	Hertta
Sammalet	turjansammal	<i>Arnellia fennica</i>	VU		14–17 hp	Hertta
Sammalet	peikonsammal	<i>Athalamia hyalina</i>	NT, RT		2–4 hp	Hertta
Sammalet	tunturihuopasammal	<i>Aulacomnium turgidum</i>	RT		3 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	suopykäsammal	<i>Barbilophozia binsteadii</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kalkkisuikerosammal	<i>Brachythecium glareosum</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kultasuikerosammal	<i>Brachythecium turgidum</i>	RT		1 hp	Hertta
Sammalet	silmuhiirensammal	<i>Bryum neodamense</i>	VU		3 hp	Hertta
Sammalet	katvesammal	<i>Callicladium haldanianum</i>	LC, RT		1 hp	Hertta
Sammalet	rantaväkäsammal	<i>Campyliadelphus elodes</i>	VU		8–11 hp	Hertta
Sammalet	kalkkiharasammal	<i>Campylophyllum calcareum</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	pohjanharasammal	<i>Campylophyllum halleri</i>	NT, RT		12–15 hp	Hertta

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
Sammalet	lapintöppösammal	<i>Cnestrum alpestre</i>	RT		0–3 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	siloruutusammal	<i>Conocephalum conicum</i>	VU		15 hp	Hertta
Sammalet	isotorasammal	<i>Cynodontium suecicum</i>	NT, RT	Lu II	0–1 hp	Hertta. Laji lienee hävinnyt.
Sammalet	kurulehväsammas	<i>Cyrtomnium hymenophylloides</i>	LC, RT		2 hp	Hertta
Sammalet	kairanukkasammal	<i>Dicranella palustris</i>	RT		2–3 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	isotumpurasammal	<i>Didymodon fallax</i>	RT		0–1 hp	Hertta. Laji lienee hävinnyt.
Sammalet	itutumpurasammal	<i>Didymodon rigidulus</i>	RT		2–13 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kaarikahtaissammal	<i>Distichium inclinatum</i>	NT, RT			MH:n tiedostot
Sammalet	tunturikarvasammal	<i>Ditrichum zonatum</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sammalet	pohjankellosammal	<i>Encalypta mutica</i>	VU	Lu II	4–8 hp	Hertta
Sammalet	isokellosammal	<i>Encalypta procera</i>	NT		8–10 hp	Hertta
Sammalet	nuppusiipisammal	<i>Fissidens gymnandrus</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sammalet	koskisiipisammal	<i>Fissidens pusillus</i>	NT, RT		4 hp	Hertta
Sammalet	savikkosiipisammal	<i>Fissidens viridulus</i>	RT		0–7 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kytträkivisammal	<i>Grimmia anodon</i>	VU		0–1 hp	Hertta. Laji lienee hävinnyt.
Sammalet	mustakivisammal	<i>Grimmia ovalis</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	lettoruoppasammal	<i>Gymnocolea borealis</i>	VU		2 hp	Hertta
Sammalet	tunturihopeasammal	<i>Gymnomitrium concinnatum</i>	RT		1–3 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	lapinsirppisammal	<i>Hamatocaulis lapponicus</i>	EN, e	Lu II	1 hp	Hertta
Sammalet	kiiltosirppisammal	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	VU	Lu II	4–6 hp	Hertta
Sammalet	viuhkasammal	<i>Homalia trichomanoides</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kivikutrisammal	<i>Homalothecium sericeum</i>	RT		0–6 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	ruskopalmikkosammal	<i>Hypnum bambergeri</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sammalet	vuoripalmikkosammal	<i>Hypnum callichroum</i>	RT		0–7 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	pohjanpalmikkosammal	<i>Hypnum hamulosum</i>	NT, RT		0–6 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	vuomapalmikkosammal	<i>Hypnum holmenii</i>	CR, e		0–1 hp	Hertta
Sammalet	pahtapalmikkosammal	<i>Hypnum vaucheri</i>	RT		2 hp	Hertta
Sammalet	pohjankorvasammal	<i>Jungermannia atrovirens</i>	VU		1 hp	Hertta
Sammalet	kalkkikorvasammal	<i>Jungermannia confertissima</i>	CR, e		1 hp	Hertta

Sammalet	purokorvasammal	<i>Jungermannia exsertifolia</i> ssp. <i>cordifolia</i>	RT		6 hp	Hertta
Sammalet	kääpiöhammassammal	<i>Leiocolea badensis</i>	VU		2–4 hp	Hertta
Sammalet	lähdehammassammal	<i>Leiocolea bantriensis</i>	NT, RT		4–11 hp	Hertta
Sammalet	kolohammassammal	<i>Leiocolea collaris</i>	NT, RT		6–11 hp	Hertta
Sammalet	tulvahammassammal	<i>Leiocolea gillmanii</i>	NT, RT		2 hp	Hertta
Sammalet	kivikoukerosammal	<i>Lescuraea incurvata</i>	NT, RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	pohjankoukerosammal	<i>Lescuraea radicata</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kalliokoukerosammal	<i>Lescuraea saxicola</i>	RT		4–7 hp	Hertta
Sammalet	viitasammal	<i>Leskea polycarpa</i>	RT		3 hp	Hertta
Sammalet	pikkulovisammal	<i>Lophozia ascendens</i>	NT, RT		0–1 hp	Hertta
Sammalet	karhunlovisammal	<i>Lophozia grandiretis</i>	VU		5–7 hp	Hertta
Sammalet	kalkkilovisammal	<i>Lophozia perssonii</i>	EN, e		4 hp	Hertta
Sammalet	tuoksukäppyräsammal	<i>Mannia fragrans</i>	EN, e		1 hp	Hertta
Sammalet	karvakäppyräsammal	<i>Mannia pilosa</i>	NT		3–4 hp	Hertta
Sammalet	kalliopussisammal	<i>Marsupella emarginata</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	isonuijasammal	<i>Meesia longiseta</i>	EN, e	Lu II	1 hp	Hertta
Sammalet	pohjanleväsammal	<i>Mnium spinosum</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sammalet	etelänkehräsammal	<i>Moerckia hibernica</i>	VU		1–2 hp	Hertta
Sammalet	tulvasammal	<i>Myrinia pulvinata</i>	NT, RT		5 hp	Hertta
Sammalet	pikkusiimasammal	<i>Myurella tenerrima</i>	NT, RT		6 hp	Hertta
Sammalet	isoriippusammal	<i>Neckera crispa</i>	RT		0–2 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kalliopyörösammal	<i>Odontoschisma macounii</i>	NT		1 hp	Hertta
Sammalet	kultapahtasammal	<i>Orthothecium chryseon</i>	RT		0–3 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	pikkupahtasammal	<i>Orthothecium intricatum</i>	NT, RT		0–5 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	rusopahtasammal	<i>Orthothecium rufescens</i>	VU, e		2–4 hp	Hertta
Sammalet	silopahtasammal	<i>Orthothecium strictum</i>	NT		1 hp	Hertta
Sammalet	isohuuresammal	<i>Palustriella commutata</i>	VU		9–12 hp	Hertta
Sammalet	pohjanhuuresammal	<i>Palustriella decipiens</i>	NT		5 hp	Hertta
Sammalet	sirppihuuresammal	<i>Palustriella falcata</i>	NT		10 hp	Hertta
Sammalet	jatulinsammal	<i>Peltolepis quadrata</i>	RT		1–4 hp	MH:n tiedostot

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
Sammalet	kalkkilähdesammal	<i>Philonotis calcarea</i>	VU		11–12 hp	Hertta
Sammalet	lapinseitammal	<i>Plagiobryum zieri</i>	NT, RT		1–2 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	pohjanlehväsammal	<i>Plagiomnium curvatulum</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sammalet	tihkulehväsammal	<i>Plagiomnium elatum</i>	RT		2–9 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	nokkalehväsammal	<i>Plagiomnium rostratum</i>	RT		1 hp	Hertta
Sammalet	runkopunossammal	<i>Porella platyphylla</i>	RT		3–7 hp	Hertta
Sammalet	pohjanjalosammal	<i>Pseudocalliergon angustifolium</i>	VU, e		5 hp	Hertta
Sammalet	kalkkijalosammal	<i>Pseudocalliergon lycopodioides</i>	VU		1 hp	Hertta
Sammalet	kivikoukerosammal	<i>Pseudolescea incurvata</i>	NT, RT		1–2 hp	Hertta
Sammalet	pohjanvaskisammal	<i>Pseudoleskeella papillosa</i>	NT		1 hp	Hertta
Sammalet	idänvaskisammal	<i>Pseudoleskeella rupestris</i>	DD		1 hp	Hertta
Sammalet	purotierasammal	<i>Racomitrium aciculare</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	napalehväsammal	<i>Rhizomnium andrewsianum</i>	CR, e		0	Hertta. Laji on hävinnyt.
Sammalet	kuusamonlehväsammal	<i>Rhizomnium gracile</i>	VU		0–1 hp	Hertta
Sammalet	ahdinsammal	<i>Rhynchostegium riparioides</i>	NT, RT		1–4 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	luhtaliuskasammal	<i>Riccardia chamedryfolia</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	pikkuliuskasammal	<i>Riccardia palmata</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sammalet	kourukinnassammal	<i>Scapania carinthiaca</i>	CR, e	Lu II	1 hp	Hertta
Sammalet	pärskekinnassammal	<i>Scapania cuspiduligera</i>	NT, 4a uusi		1 hp	Hertta
Sammalet	aarnisammal	<i>Schistostega pennata</i>	RT		3 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kaitahitusammal	<i>Seligeria brevifolia</i>	VU, e		9–11 hp	Hertta
Sammalet	kalkkihitusammal	<i>Seligeria calcarea</i>	CR, e		0–1 hp	Hertta
Sammalet	kaarihitusammal	<i>Seligeria campylopoda</i>	VU		6 hp	Hertta
Sammalet	sahahitusammal	<i>Seligeria donniana</i>	NT, RT		15–16 hp	Hertta
Sammalet	karstahitusammal	<i>Seligeria pusilla</i>	EN, e		0–1 hp	Hertta
Sammalet	piilohitusammal	<i>Seligeria subimmersa</i>	NT		12 hp	Hertta
Sammalet	rivihitusammal	<i>Seligeria tristichoides</i>	VU, e		2–3 hp	Hertta
Sammalet	käyrälehtirahkasammal	<i>Sphagnum contortum</i>	NT, RT		1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	pohjansompasammal	<i>Splachnum melanocaulon</i>	VU		1 hp	Hertta

Sammalet	lapinpartasammal	<i>Syntrichia norwegica</i>	RT		1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	kimmelsammal	<i>Taxiphyllum wissgrillii</i>	RT		0–1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	loukkosammal	<i>Tetradontium brownianum</i>	NT, RT		1 hp	MH:n tiedostot
Sammalet	tunturituppisammal	<i>Timmia bavarica</i>	VU, e		1 hp	Hertta
Sammalet	tupsutuppisammal	<i>Timmia comata</i>	NT		1 hp	Hertta
Sammalet	kalkkilapiosammal	<i>Tortula mucronifolia</i>	EN, e		1 hp	Hertta
Sammalet	polkukämmensammal	<i>Tritomaria exsectiformis</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sammalet	pikkukämmensammal	<i>Tritomaria scitula</i>	RT		1 hp	Hertta
Sammalet	kalliouurresammal	<i>Zygodon rupestris</i>	RT		1 hp	Hertta
Sammalet	viheruurresammal	<i>Zygodon viridissimus</i>	VU, e		4–6 hp	Hertta
Jäkälät	harmaaneulajäkälä	<i>Chaenotheca cinerea</i>	RE, e		0–1	Hertta. Laji lienee hävinnyt.
Jäkälät	kalkkihytelöjäkälä	<i>Collema bachmanianum</i>	VU		0–1	Hertta
Jäkälät	pohjanhytelöjäkälä	<i>Collema curtisporum</i>	EN, e		1 hp	Hertta
Jäkälät	varjojäkälä	<i>Cybebe gracilenta</i>	VU		3 hp	Hertta
Jäkälät	aarninokijäkälä	<i>Cyphelium karelicum</i>	NT		3 hp	Hertta
Jäkälät	takkuhankajäkälä	<i>Evernia divaricata</i>	VU		4 hp	Hertta
Jäkälät	sammalvahajäkälä	<i>Gyalecta geoica</i>	VU		1–2 hp	Hertta
Jäkälät	kukrinvahajäkälä	<i>Gyalecta kukriensis</i>	EN		0–1 hp	Hertta
Jäkälät	punavahajäkälä	<i>Gyalecta ulmi</i>	NT		12–14 hp	Hertta
Jäkälät	kalliokeuhkojäkälä	<i>Lobaria scrobiculata</i>	NT		13 hp	Hertta
Jäkälät	kalliomunuaisjäkälä	<i>Nephroma helveticum</i>	EN, e		3–4 hp	Hertta
Jäkälät	vuomanahkajäkälä	<i>Peltigera retifoveata</i>	CR, e		3–4 hp	Hertta
Jäkälät	pohjanlaakajäkälä	<i>Phaeophyscia constipata</i>	NT		1–2 hp	Hertta
Jäkälät	haaratappijäkälä	<i>Pilophorus robustus</i>	EN, e		1–2 hp	Hertta
Jäkälät	pallerosuomujäkälä	<i>Psora globifera</i>	VU		1 hp	Hertta
Jäkälät	viherpaanujäkälä	<i>Psora rubiformis</i>	NT		4–5 hp	Hertta
Jäkälät	kauharustojäkälä	<i>Ramalina obtusata</i>	CR, e		1–3 hp	Hertta
Jäkälät	tupsurustojäkälä	<i>Ramalina roesleri</i>	CR, e		1 hp	Hertta
Jäkälät	lupporustojäkälä	<i>Ramalina thrausta</i>	NT		32–33 hp	Hertta
Jäkälät	härmähuuhmarjäkälä	<i>Sclerophora coniophaea</i>	NT		8 hp	Hertta

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
Jäkälät	hentotinajäkälä	<i>Stereocaulon incrustatum</i>	NT		0–1 hp	Hertta
Jäkälät	rupujäkälä	<i>Synalissa symphorea</i>	NT		1–2 hp	Hertta
Sienet	sammalpiennarsieni	<i>Agrocybe elatella</i>	NT, RT		2–3 hp	Hertta
Sienet	pursukääpä	<i>Amylocystis lapponica</i>	VU		4 hp	Hertta
Sienet	käpäläkääpä	<i>Anomoporia bombycina</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	riekonkääpä	<i>Antrodia albobrunnea</i>	NT		17 hp	Hertta
Sienet	kalkkikääpä	<i>Antrodia crassa</i>	EN, e		6–7 hp	Hertta
Sienet	erakkokääpä	<i>Antrodia infirma</i>	VU		10 hp	Hertta
Sienet	kairakääpä	<i>Antrodia primaeva</i>	VU		1 hp	Hertta
Sienet	poimukääpä	<i>Antrodia pulvinascens</i>	VU		1 hp	Hertta
Sienet	nevamesisieni	<i>Armillaria ectypa</i>	VU		2 hp	Hertta
Sienet	tuhatheltha	<i>Baeospora myriadophylla</i>	EN, e		2 hp	Hertta
Sienet	lahohäiväkkä	<i>Bolbitius reticulatus</i>	NT, RT		1–3 hp	Hertta
Sienet	keltatuhkelo	<i>Bovista dryina</i>	RT		2–3 hp	Hertta
Sienet	lettotuhkelo	<i>Bovista paludosa</i>	VU		3–5 hp	Hertta
Sienet	kirjokaunolakki	<i>Calocybe onychina</i>	NT, RT		10 hp	Hertta
Sienet	setrivahakas	<i>Camarophyllus russocoriaceus</i>	EN, e		0–1 hp	Hertta
Sienet	kultaheltha	<i>Chrysomphalina chrysophylla</i>	RT		2–4 hp	Hertta
Sienet	sirppikääpä	<i>Cinereomyces lenis</i>	VU		13 hp	Hertta
Sienet	pikarihaarakas	<i>Clavicornia taxophila</i>	NT, RT		0–1 hp	Hertta
Sienet	paksujalkamalikka	<i>Clitocybe alexandri</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sienet	isomalikka	<i>Clitocybe geotropa</i>	RT		3 hp	Hertta
Sienet	kevätmalikka	<i>Clitocybe vermicularis</i>	RT		0–2 hp	Hertta
Sienet	kirjomaltoseitikki	<i>Cortinarius cyanites</i>	LC, 4a uusi		1 hp	Hertta
Sienet	suttunuppiseitikki	<i>Cortinarius dionysae</i>	VU		1 hp	Hertta
Sienet	rikkinuppiseitikki	<i>Cortinarius meinhardii</i>	VU		1 hp	Hertta
Sienet	ruskoryytiseitikki	<i>Cortinarius mussivus</i>	RT		1–2 hp	Hertta
Sienet	anisnuppiseitikki	<i>Cortinarius odorifer</i>	NT		9–11 hp	Hertta
Sienet	ryytiseitikki	<i>Cortinarius percomis</i>	RT		2 hp	Hertta

Sienet	viherseitikki	<i>Cortinarius venetus</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sienet	aihkinahka	<i>Crustoderma corneum</i>	NT		3 hp	Hertta
Sienet	jauheukonsieni	<i>Cystolepiota seminuda</i>	LC, 4a uusi		1 hp	Hertta
Sienet	salokääpä	<i>Dichomitus squalens</i>	NT		3 hp	Hertta
Sienet	lohkokääpä	<i>Diplomitoporus crustulinus</i>	NT		5 hp	Hertta
Sienet	violettirusokas	<i>Entoloma mougeotii</i>	VU		1 hp	Hertta
Sienet	rusokantokääpä	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT		11 hp	Hertta
Sienet	silokääpä	<i>Gelatoporus pannocinctus</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	ruohikkokieli	<i>Geoglossum fallax</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sienet	liekokääpä	<i>Gloeophyllum protractum</i>	NT		13 hp	Hertta
Sienet	pölkkyieni	<i>Gomphus clavatus</i>	VU		1–3 hp	Hertta
Sienet	raidantuoksukääpä	<i>Haploporus odorus</i>	NT		4–5 hp	Hertta
Sienet	syRJäntympönen	<i>Hebeloma syrjense</i>	NT, RT		2–3 hp	Hertta
Sienet	puistomörsky	<i>Helvella albella</i>	DD		1 hp	Hertta
Sienet	mustasatulamörsky	<i>Helvella atra</i>	NT, RT		1–2 hp	Hertta
Sienet	pohjanpokaalimörsky	<i>Helvella hyperborea</i>	NT		0–4 hp	Hertta
Sienet	kosteikkomörsky	<i>Helvella palustris</i>	NT, RT		0–1 hp	Hertta
Sienet	lyhytjalkamörsky	<i>Helvella pedunculata</i>	NT		2–3 hp	Hertta
Sienet	puromörsky	<i>Helvella rivularis</i>	DD		0–2 hp	Hertta
Sienet	kekovahakas	<i>Hygrocybe fornicata</i>	VU		0–1 hp	Hertta
Sienet	karvasvahakas	<i>Hygrocybe mucronella</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sienet	tuoksuvalevahvero	<i>Hygrophoropsis olida</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sienet	limarengasvahakas	<i>Hygrophorus gliocyclus</i>	NT		6–7 hp	Hertta
Sienet	hyasinttivahakas	<i>Hygrophorus hyacinthinus</i>	VU		11–12 hp	Hertta
Sienet	helavahakas	<i>Hygrophorus inocybiformis</i>	NT		2 hp	Hertta
Sienet	jalo-otarasikka	<i>Hyphodontia nesporei</i>	EN		1 hp	Hertta
Sienet	louhennahka	<i>Laurilia sulcata</i>	NT		5 hp	Hertta
Sienet	maitomalikka	<i>Lepista densifolia</i>	RT		2–3 hp	Hertta
Sienet	rusomaljakas	<i>Leucoscypha ovalloides</i>	VU		3–5 hp	Hertta
Sienet	hakamaatuhkelo	<i>Lycoperdon caudatum</i>	VU		0–1 hp	Hertta

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
Sienet	norjantuhkelo	<i>Lycoperdon norvegicum</i>	NT, RT		0–1 hp	Hertta
Sienet	lehtonahikas	<i>Marasmius cohaerens</i>	RT		1 hp	Hertta
Sienet	pohjannahikas	<i>Marasmius siccus</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	lahoparvikas	<i>Multiclavula mucida</i>	VU		0–2 hp	Hertta
Sienet	sinityvihiiippo	<i>Mycena cyanorrhiza</i>	EN, e		0–1 hp	Hertta
Sienet	lepikkohiiippo	<i>Mycena lammiensis</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	himmihiiippo	<i>Mycenella lasiosperma</i>	VU		0–1 hp	Hertta
Sienet	myytikä	<i>Mythicomycetes corneipes</i>	VU		0–1 hp	Hertta
Sienet	mäntyraspikka	<i>Odonticum romellii</i>	NT		15 hp	Hertta
Sienet	korkkikerroskääpä	<i>Perenniporia subacida</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	ruostekääpä	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	NT		10 hp	Hertta
Sienet	pohjanrypykkä	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU		6 hp	Hertta
Sienet	aarniryppykkä	<i>Phlebia subulata</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	salohelokka	<i>Pholiota subochracea</i>	VU		0–2 hp	Hertta
Sienet	karvalahorusokas	<i>Pluteus umbrosus</i>	VU		1–3 hp	Hertta
Sienet	keltiäiskääpä	<i>Postia hibernica</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	hentokääpä	<i>Postia lateritia</i>	VU		6 hp	Hertta
Sienet	kitukääpä	<i>Postia parva</i>	NT		6 hp	Hertta
Sienet	rustikka	<i>Protomerulius caryae</i>	VU		1 hp	Hertta
Sienet	rahkamaljakas	<i>Pseudoplectania sphagnophila</i>	NT		0–1 hp	Hertta
Sienet	istukkakääpä	<i>Rhodonja placenta</i>	NT		2 hp	Hertta
Sienet	karjahapero	<i>Russula fulvograminea</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sienet	nummiorakas	<i>Sarcodon fennicus</i>	RT		1 hp	Hertta
Sienet	silo-orakas	<i>Sarcodon leucopus</i>	VU		2 hp	Hertta
Sienet	pohjannupikka	<i>Sarcoleotia globosa</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	hytymaljakas	<i>Sarcosoma globosum</i>	NT, RT		1 hp	Hertta
Sienet	kruunumaljakas	<i>Sarcosphaera coronaria</i>	EN, e		1 hp	Hertta
Sienet	lamokääpä	<i>Skeletocutis chrysellae</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	välkkyludekääpä	<i>Skeletocutis stellae</i>	VU		2 hp	Hertta

Sienet	punakarakääpä	<i>Steccherinum collabens</i>	VU		0–1 hp	Hertta
Sienet	kielinahakka	<i>Stereopsis vitellina</i>	NT		1 hp	Hertta
Sienet	lapinkynsikääpä	<i>Trichaptum laricinum</i>	NT		3–5 hp	Hertta
Sienet	törrösuomuvalmuska	<i>Tricholoma squarrulosum</i>	RT		3–5 hp	Hertta
Sienet	valjuvalmuska	<i>Tricholoma sulphurescens</i>	NT		4 hp	Hertta

Liite 3. Luonnos Oulangan kansallispuiston järjestyssäännöksi

Oulangan kansallispuiston järjestyssääntö, luonnos 15.11.2010

METSÄHALLITUKSEN PÄÄTÖS

Oulangan kansallispuiston järjestyssäännöstä

Annettu Vantaalla xx.xx.2011

Metsähallitus on luonnonsuojelulain (1096/1996) 20. §:n nojalla antanut tämän Kuusamon ja Sallan kuntien alueella sijaitsevan Oulangan kansallispuiston käyttäjiä koskevan järjestyssäännön. Kansallispuisto on perustettu lailla eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille (634/1956), ja sitä on laajennettu lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi (674/1981) ja lailla Oulangan kansallispuiston laajentamisesta (115/1989). Kansallispuiston rauhoitusmääräyksistä on säädetty asetuksella Oulangan kansallispuistosta (582/1991) sekä luonnonsuojelulailla (1096/1996).

Järjestyssääntö sisältää ne määräykset ja ohjeet, jotka alueella kävijöiden tulee tietää ja tuntea. Järjestyssääntöön on otettu edellä mainituista laeista ja asetuksesta sekä luonnonsuojelulaista (1096/1996), muinaismuistolaista (295/1963), metsästyslaista (615/1993), kalastuslaista (286/1982), maastoliikennelaista (1710/1995), pelastuslaista (468/2003), järjestykselaista (612/2003) ja jätelaista (1072/1993) johtuvia määräyksiä, jotka koskevat alueen käyttäjiä. Lisäksi järjestyssäännössä on määräyksiä, jotka Metsähallitus on kansallispuiston hallinnosta vastaavana viranomaisena sekä maanhaltijan ominaisuudessa oikeutettu ja velvollinen antamaan.

Järjestyssäännön määräykset noudattavat periaatteita, jotka on esitetty ympäristöministeriön xx.xx.xxxx vahvistamassa Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Oulangan kansallispuiston muodostavat perustamislaissa (634/1956) ja laajentamislajeissa (674/1981 ja 115/1989) esitettyjen rajausten sisällä olevat valtion omistamat maa- ja vesialueet sekä muut alueet siten, kuin liitteen 1 kartta osoittaa. Mikäli kansallispuistoon liitetään muita alueita, koskee tämä järjestyssääntö myös niitä.

Sallitut toimet

(Asetus Oulangan kansallispuistosta 2 §, luonnonsuojelulaki 18 §, kalastuslaki 5 §, pelastuslaki 24 §)

Kansallispuistossa on sallittu

1) liikkuminen jokamiehenoikeuksien mukaisesti seuraavin rajoituksin:

- liikkuminen Korvasvaaran rajoitusosassa on kielletty 1.4.–31.12. kulumiselle herkän kasvillisuuden suojaamiseksi, lukuun ottamatta poronhoitotöiden yhteydessä tapahtuvaa liikkumista
- liikkuminen Juuman vuomien rajoitusosassa merkittyjen reittien ulkopuolella on kielletty 1.4.–31.12. kulumiselle herkän kasvillisuuden suojaamiseksi, lukuun ottamatta poronhoitotöiden yhteydessä tapahtuvaa liikkumista
- rajavyöhykkeellä liikkumista säätelevät rajavartiolain (578/2005) ja rajavyöhykeasetuksen (404/1947) säännökset
- ratsastus on sallittu vain puistoalueen teillä sekä tarkoitusta varten osoitetuilla reiteillä
- maastopyöräily on sallittu retkeilypolkujen ulkopuolella sekä Karhunkierros-reitillä välillä Taivalköngäs– Oulangan luontokeskus

2) marjojen sekä muiden sienten kuin puissa kasvavien kääpien poimiminen

3) kalastus kalastuslain mukaisesti lukuun ottamatta Pesosjärven valuma-alueen vesiä

4) tilapäinen leiriytyminen seuraavasti:

- puiston vuonna 1956 perustetussa kantaosassa ja puistoon vuonna 1989 liitetyllä Kitkanniemellä huollettujen tauko- ja tulentekopaikkojen välittömässä läheisyydessä
- puistoon vuonna 1981 liitetyssä aapaosassa vapaasti

5) tulenteko seuraavasti:

- puiston vuonna 1956 perustetussa kantaosassa avotulen teko on sallittu sitä varten osoitetuilla tauko- ja tulentekopaikoilla käyttäen ainoastaan tarkoitukseen varattua, paikalle tuotua puuta

- puistoon vuonna 1981 liitetyssä aapaosassa avotulen teko on sallittu sitä varten osoitettujen tauko- ja tulentekopaikkojen ohella myös veden ääreen käyttäen maasta löytyviä oksia, risuja tai muuta vähäarvoista puuta
- puistoon vuonna 1989 liitetyllä Kitkanniemellä avotulen teko on sallittu sitä varten osoitetuilla tauko- ja tulentekopaikoilla käyttäen ainoastaan tarkoitukseen varattua, paikalle tuotua puuta, sekä metsästyksen yhteydessä muuallakin Kitkanniemen alueella veden ääreen käyttäen maasta löytyviä oksia, risuja tai muuta vähäarvoista puuta
- retkikeittimen käyttö on sallittu koko kansallispuiston alueella
- metsäpalovaroituksen aikana avotulen teko on kokonaan kielletty.

Kielletyt toimet

(Asetus Oulangan kansallispuistosta 1 §, jätelaki 19 §, muinaismuistolaki 1 §, metsästyslaki 53 §, järjestyslaki 3 §, luonnonsuojelulaki 18 §)

Kansallispuistossa on kielletty

- 1) luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen sekä niiden pesien hävittäminen
- 2) selkärangattomien eläinten pyydystäminen ja kerääminen
- 3) puiden, pensaiden sekä muiden kasvien ja niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen
- 4) maa-ainesten ottaminen, maa- ja kallioperän vahingoittaminen sekä metsän, suon tai muun alueen ojittaminen
- 5) roskaaminen
- 6) kiinteiden muinaisjäännösten kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu niihin kajoaminen
- 7) koirien ja muiden kotieläinten pitäminen irrallaan lukuun ottamatta metsästyksen yhteydessä käytettäviä koiria
- 8) muita ihmisiä häiritsevää toimintaa
- 9) muut toimenpiteet, jotka saattavat vaikuttaa epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan taikka eläin- tai kasvilajien säilymiseen.

Metsähallituksen luvalla sallitut toimet

(Asetus Oulangan kansallispuistosta 3 §, luonnonsuojelulaki 15 §)

Kansallispuiston alueella on Metsähallituksen luvalla sallittu

- 1) tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten tapahtuva
  - eläinten tappaminen ja pyydystäminen sekä eläinten pesien vähäinen ottaminen
  - metsäpuiden käpyjen, siemenien ja muiden metsänjalostukseen tarvittavien osien, muiden kasvien ja niiden osien sekä kivennäisnäytteiden vähäinen ottaminen
- 2) geologisten tutkimusten tekeminen ja malmien etsiminen.

Paikallisia asukkaita koskevat erityiset määräykset

(Asetus Oulangan kansallispuistosta 2 §, metsästyslaki 8 §)

Paikalliset asukkaat saavat metsästä kansallispuistossa kotikuntansa alueella seuraavasti:

- 1) puiston vuonna 1956 perustetulla kantaosalla suden ja karhun metsästyks on sallittu
- 2) puistoon vuonna 1981 liitetyllä aapaosalla (puiston pohjoisosa) on sallittu pienriistan metsästyks sekä hirvenmetsästyks Kuusamon kunnan alueella Liikasenvaaran kylän puoleisessa, kuntarajaan ja rajavyöhykkeeseen rajoittuvassa noin 1 500 ha:n suuruudessa osassa sekä Sallan kunnan alueella linjan Elijoki–Karvastekemäojo–kuntaraja–rajavyöhyke pohjoispuolella olevassa noin 2 050 ha:n suuruudessa osassa
- 3) puistoon vuonna 1989 liitetyllä Kitkanniemellä (puiston eteläosa) on sallittu pienriistan metsästyks; Kitkanniemellä hirvenmetsästysoikeus on Kuusamon yhteismetsän osakkaila.

Paikalliset asukkaat saavat kalastusta varten leiriä tilapäisesti kansallispuistoon vuonna 1989 liitetyllä Kitkanniemen alueella.

Kansallispuistossa on sallittu harjoittaa porotaloutta sekä siihen liittyen rakentaa poroaitoja ja muita rakennelmia, ottaa puuta, leirytyä ja tehdä avotuli sekä maan ollessa lumen peitossa liikkua moottoriajoneuvolla.

Muut määräykset

Metsähallituksella on oikeus kaataa puita puiston rakennuksia ja polttopuun hankintaa varten sellaisilta paikoilta, joissa puiden kaataminen ei aiheuta haittaa kansallispuiston luonnonsuojelutavoitteille, virkistyskäytölle eikä maisemalle.

Luonnonsuojelua valvovalla viranomaisella ja kansallispuiston valvojalla on oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai ilmeisesti aiotaan käyttää vastoin kansallispuistossa noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee myös kansallispuiston alueelta luvattomasti pyydystettyjä eläimiä, luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä kansallispuistosta on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä.

Liikkumista, tulentekoa ja leirytyä koskevat rajoitukset eivät koske kansallispuiston valvonta- ja hoitotehtävissä liikkuvia eivätkä myöskään poliisi-, pelastuspalvelu- ja palontorjunta-tehtävissä tai vastaavissa viranomaistehtävissä liikkuvia, eivätkä eläinsuojelun edellyttämiä välttämättömiä toimenpiteitä.

Säännökset, joiden mukaan eräät toimenpiteet kansallispuiston alueella sallitaan, eivät perusta kenellekään laajempaa oikeutta, kuin mitä asianomaiselle muutoin kuuluu.

Tämä järjestyssääntö kumoaa Metsähallituksen 16.2.1994 antaman Oulangan järjestyssäännön.

Liite 4. Lausuntokooste

HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMASSA
YLEISTÄ SUUNNITELMAN NYKYTILAN KUVAUKSESTA JA SUUNNITTELUALUEESTA	
<p>Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Suunnitelman nykytilan kuvauksen osassa Vesistöt ja merialueet voisi erikseen mainita, että Oulangan Natura-alue sisältyy vesipolitiikan puitedirektiivin artiklan 6 mukaiseen rekisteriin (ns. suojelualuerekisteri).</p>	<p>+Täydennetään suunnitelmaa ehdotuksen mukaisesti.</p>
<p>Lapin liitto Hoito- ja käyttösuunnitelmaa tulisi täydentää kuvaamalla sen suhdetta maakuntakaavaan sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamiseen.</p>	<p>-Hoito- ja käyttösuunnitelma on osa Metsähallituksen maankäytön suunnittelua, ja sen avulla toteutetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sekä maakuntakaavan tavoitteita. +Täydennetään suunnitelmaa ehdotuksen mukaisesti.</p>
<p>Pohjois-Pohjanmaan liitto Hoito- ja käyttösuunnitelman lähtötiedoissa on todettu useimmat maakuntakaavan merkinnät. Tiedot olisi hyvä esittää hieman systemaattisemmin, jotta vaikutukset maakuntakaavan toteutumiseen olisi helpompi arvioida. Suunnitelmasta puuttuvat seuraavat maakuntakaavamerkinnät: Jyrävänjärven alue ja Aroniemen rinne, Jyrävänjärven kalliot, Juuman–Jyrävänjärven alue, poronhoito- ja pohjavesialueet.</p>	<p>+Täydennetään suunnitelmaa ehdotuksen mukaisesti. Kuvataan lyhyesti maakuntakaavan sekä hoito- ja käyttösuunnitelman suhdetta.</p>
<p>Voisi olla tarpeen harkita tarkastelualueen laajentamista siten, että huomioon otettaisiin paremmin myös lähialueen suojelukohteet sekä muut arvokkaat kohteet ja kytkennät, mikäli tätä ei tehdä muun samantasoisien suunnittelun yhteydessä.</p>	<p>-Suunnitelmassa on pyritty tarkastelemaan Oulangan Natura-alueen kytkeytyneisyyttä muihin suojelu- ja virkistyskäyttöalueisiin. Valtionmailla laajempia aluekokonaisuuksia tarkastellaan luonnonvarasuunnittelussa.</p>
<p>Suunnitelmassa olisi tarpeen tarkastella sen suhdetta muihin suunnitelmiin ja ohjelmiin hieman syvällisemmin.</p>	<p>+Täydennetään suunnitelmaa ehdotuksen mukaisesti.</p>
<p>Suunnitelmassa olisi hyvä esittää kootusti lähtötietoina hoito- ja käyttösuunnittelun hallinnolliset, oikeudelliset, taloudelliset ym. reunaehdot, koska ne ovat aiheuttaneet suunnitteluprosessin kuluessa epäselvyyttä.</p>	<p>+Täydennetään suunnitelmaa ehdotuksen mukaisesti.</p>
<p>Tärkeää olisi esittää arvio käytettävissä olevien resurssien riittävydestä suhteessa asetettujen päämäärien saavuttamiseen.</p>	<p>+Täydennetään suunnitelmaa ehdotuksen mukaisesti.</p>
<p>Sallan kunta Kansallispuistoon on palkattava työntekijöiksi paikallista työvoimaa.</p>	<p>-Henkilöt valitaan avoimiin tehtäviin ensisijaisesti pätevyyden perusteella. Valtion tuottavuusohjelmasta johtuen kansallispuistoon ei viime vuosina ole juuri voitu palkata työntekijöitä.</p>
<p>Siilasmajan kilta ry Oulangan puiston yhteistoimintaryhmään tulee kutsua myös vesialueiden omistajien edustus sekä vähintään yksi kalastusseurojen yhteisedustaja.</p>	<p>-Asia on otettu esille yhteistoimintaryhmän kokouksessa. Ryhmä päätti, että se keskittyy jatkossakin retkeily- ja matkailuasioihin sekä PAN Parks -yhteistyöhön. Laajennetussa kokoontumisessa vuosittain (ks. lisäys suunnitelmaan lomakkeelle 24) voidaan käsitellä myös muita aihealueita.</p>

KESKEISET ARVOT JA UHAT	
<p>Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkatekijöiden tarkastelu on suunnitelman yhteenvedossa esitetty joiltakin osin vaikeasti ymmärrettävällä tavalla.</p>	+Tarkennetaan suunnitelman tekstiä.
<p>Rupakiven Ritarit Kaivokset ovat vakava uhka koko Oulangan kansallispuiston ekosysteemille! Suunnitelmaan tulee merkitä kaivoksia vastustava lausunto.</p>	-Kaivostoiminta on Oulangan rauhoitusmääräysten vastaista eikä sovi luonnonsuojelualueille. +Täydennetään kaivostoimintaan liittyvää tekstiä (lomake 12) ja uhka-analyysiä (lomake 14).
<p>Siilasmajan kilta ry ja Koillismaan Luonto ry Suunnitelmassa on todettava, ettei Oulangan kansallispuistoon eikä sen läheisyyteen sovellu missään muodossa kaivostoiminta, eikä kaivoksiin tähtäävä tutkimustoiminta. Suunnitelmaan on kirjattava, ettei kaivosvarauksia, valtauksia eikä kaivospiirejä saa missään muodossa alueelle myöntää. Metsähallituksen tulee lisäksi paikallisten ylimpänä puiston etujen valvojana vastustaa kaikenlaista kaivostoimintaa, mitä suunnitellaan Oulanka–Paanajärvi-yhteispuiston läheisyyteen tai sen läpi virtaavan suojellun Koutajoen vesistön vaikutuspiiriin, jos on katsottavissa, että puiston läpi virtaavien jokien vedenlaatu heikkenee ja saastumisriskejä esiintyy.</p>	-Ks. edellä. Suojelualueiden ulkopuolelle kohdistuviin kaivoshankkeisiin Metsähallitus ottaa kantaa YVA- ja muissa viranomaismenettelyissä tarpeen mukaan.
TAVOITTEENASETTELU JA VYÖHYKEJAKO	
<p>Sallan kunta Kehittämisehdotuksena tuodaan esille ns. Ylä-Oulangan ekologinen vesistökäytävä ja sen mukaisen jokivarren suojelualueen yhdistäminen kansallispuistoon. Näin kansallispuisto laajentuisi Sallatunturin ja PAN Village Oulangan kylkeen.</p>	-Suojelun laajentamisesta mainituille alueille ei ole tehty päätöksiä luonnonsuojeluohjelmissa. Mikäli alueita siirtyy valtion omistukseen, ne voidaan liittää kansallispuistoon.
<p>Siilasmajan kilta ry ja Koillismaan Luonto ry Esitämme, että koko suojeltu Koutajoen vesistöalue puistoineen ja suojelualueineen haetaan YK:n maailmanperintökohteeksi, ns. elävän kulttuurin puistoksi, Ruotsin Lapin Lapponia-puiston malliin. Oulangan kansallispuiston tulisi myös laajentua kattamaan mm. Ylä-Kitkajokivarren komeat koskialueet ja koko Kitkajärven vesistö, Ylä-Oulankajoen vesistö, Maaninka- ja Aventojojen latvat. Kyseinen laajennus tulisi toteuttaa siten, että vesialueiden omistus säilyy paikallisilla. Lisäksi puisto rajattaisiin ns. mökki-kaavojen ulkopuolelle.</p>	-Maailmanperintöstatuksen hakemista ei ole toistaiseksi suunniteltu. Statuksen hakeminen ja hallinnointi edellyttäisivät lisäresursseja. Oulangan kansallispuistoa kehitetään yhteistyössä Paanajärven kansallispuiston kanssa mm. Europarcin Transboundary Parks -ohjelman sekä PAN Parks -järjestelmän kautta, sekä osallistumalla aktiivisesti muuhun kotimaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Suojelun laajentamisesta ks. edellä.
<p>Oulanka-, Savina-, Kitka- ja Kuusinkijoen vaellustaimenet käyvät syönnösvaelluksella Pääjärven saakka. Siksi olisi tärkeää, että Oulanka–Paanajärvi-puisto laajentuisi kattamaan edes puolet, mieluummin koko Pääjärven, jotta kokonaisvaltainen kalastuksen säätely ja valvonta olisi helpompi toteuttaa koko vesistöalueella. Lisäksi Oulanka–Paanajärvi-yhteispuistoa tulisi laajentaa siten, että se kattaa koko Sovajoen vesistön ja yltää Vuorijärven osalta aina Kutsan kansallispuistoon saakka.</p>	-Vesistöalueen tarkastelu kokonaisuutena sekä koko vesistöaluetta koskeva, yhtenäinen kalastuksen säätely ovat avainasemassa taimenkannan suojelun ja kestäväen käytön turvaamisessa. Paanajärven kansallispuiston laajentamisesta ei ole tehty päätöksiä.

<p>Siilasmajan kilta ry Vyöhykejokarttaan tulee merkitä selvemmin mm. Jyrävän alapuolisen Kitkajoen rantarasitus, johon kalastajat ovat oikeutettuja. Lisäksi kalastajille tulee merkitä rasitusoikeus ns. Jyrävän pohjoispuolen tulipaikalle sekä Linnakallion telttailualueelle. Linnakallion ikivanha telttailu- ja leirialue tulee virallistaa sekä alueen tulipaikka ja laavu palauttaa. Kalastajille tulee lisäksi merkitä kulkuoikeus ns. vanhaa Karhunkierrosreittiä Putaanojalta Jyrävän pohjoispuolen tuli- ja kala-paikalle sekä Linnakalliolle. Kalastuskauden jälkeen kulkuoikeus tulee olla kalastusvalvojoilla.</p>	<p>-Rajoitusvyöhyke ei ulotu aivan Kitkajoen rantaan. Siten kävijöillä on oikeus kulkea joen rantaan pitkin Jyrävän pohjoispuolen tulipaikalle sekä Linnakalliolle. Rasitusoikeutta ei tarvita. Jyrävän pohjoispuolen ja Siilasmajan autiotuvan tulentekopaikkojen lisäksi uusia tulentekopaikkoja ja laavuja ei ole katsottu tarpeellisiksi. Tilannetta tarkastellaan suunnitelman väliarvioinnin yhteydessä, ja palveluvarustusta voidaan tarvittaessa täydentää. +Rajoitusvyöhykettä ja vyöhykejokarttaa on korjattu.</p>
<p>KULTTUURIPERINNÖN SUOJELU</p>	
<p>Museovirasto Arvokkaiden rakennusten ylikorjaamisen välttämiseen on syytä kiinnittää huomiota.</p>	<p>-Rakennuksia kunnostetaan entistävin menetelmin; liiallista kunnostamista vältetään.</p>
<p>Jokilaaksoon painottuvan muinaisjäänköskuvan voi arvioida johtuvan osin myös selvitysten painottumisesta sinne. On oletettavaa, että tulevaisuudessa kuva arkeologisten kohteiden levinneisyydestä laajenee.</p>	<p>-Täydentäviä kulttuuriperinnön inventointeja kohdistetaan myös muualle kuin Oulankajoen laaksoon.</p>
<p>Esitetään, että hoito- ja käyttösuunnitelmaan sisällytettäisiin myös karttalinkein varustettu luettelo Oulangan kansallispuiston muinaisjäänköskohteista.</p>	<p>-Tietoja ylläpidetään Metsähallituksen paikkatietojärjestelmässä, jonne on tallennettu Museoviraston muinaisjäänköskirjaston tiedot sekä Metsähallituksen inventointitiedot.</p>
<p>Pohjois-Pohjanmaan museo Suunnitelmassa mainittu Myllykosken vanha mylly on ilmeisesti sama kohde kuin maakunnallisesti merkittävänä kulttuurihistorialliseksi kohteeksi arvioitu Juuman mylly. Suunnittelualueella sijaitsevat ilmeisesti myös maakunnallisesti merkittävät Kitkanhaaran porokämpä ja Honkamutkan poroaita. Näiden kohteiden nykytilanne ja sijainti suhteessa suunnittelualueeseen tulisi selvittää, jotta ne voidaan ottaa tarvittaessa huomioon.</p>	<p>-Myllykosken ja Juuman mylly on sama kohde. Honkamutkan poroaita sijoittuu osittain suunnittelualueelle. Sitä ei ole inventoitu. Huomioidaan kohde tulevissa kulttuuriperinnön inventoinneissa. Kitkanhaaran porokämpä sijaitsee suunnittelu-alueen ulkopuolella yksityismaalla.</p>
<p>Veli Jokelainen, Urriaapa Kiekeröjärven pohjoispuolella Kiekeröojan varressa oleva pieni metsätalouuskämpä tulisi kunnostaa.</p>	<p>-Kyseinen kämpä on tuhoutunut (poltettu).</p>
<p>RETKEILY JA LUONTOMATKAILU</p>	
<p>Jaakko Kapanen Oulangan erämaareitin käyttäjille tulisi selvittää, että reitti on tarkoitettu hiihtämiseen ja lumikenkäilyyn. Ura rikkoontuu, kun siellä liikutaan kävellen.</p>	<p>-Kävijöille viestitään asiasta. Valitettavasti tieto ei tavoita kaikkia kävijöitä.</p>
<p>Kuusamon yhteismetsä Sirkkapuron alueeseen rajoittuvalla maa-aineslakipohjaisella Natura-alueella Uopajanpuron läheisyydessä yhteismetsällä on ollut jo vuosikymmeniä oma noin 20–30 hlön kämpä. Kämpä on aktiivisessa käytössä ja alueella tulee sallia jatkossakin samat käyttömuodot kuin tähän asti.</p>	<p>-Suunnitelma ei rajoita kämpän käyttöä. +Lisätään suunnitelmaan (lomake 9B) tieto kämpästä.</p>
<p>Matkalle Sallaan ry Kuusamo Lapland -alueen keskeisten matkailukohteiden yhteydessä tulisi mainita myös Salla/Sallatunturin alue.</p>	<p>+Täydennetään suunnitelmaa esityksen mukaisesti.</p>
<p>Toimintaympäristön kuvauksessa tulisi huomioida myös muut Oulangan kansallispuistoa ympäröivät alueet, kuten Salla.</p>	<p>+Täydennetään suunnitelmaa esityksen mukaisesti.</p>

<p>Rupakiven Ritarit Metsähallituksen tulisi aktiivisesti hakea yhteistyökuviota Sallan kunnan ja Lapin ELY-keskuksen kanssa Oulangan kansallispuiston pohjoisosan sekä Hautajärven ja Oulangan seudun kylien matkailumahdollisuuksien kehittämisessä. Metsähallituksella tulisi olla valmiudet yhteistyössä Sallan kunnan ja ELY-keskuksen kanssa rakentaa uusia retkeilyreittejä kansallispuiston yhteyteen Hautajärven alueen kyliin. Yhtenä reittimahdollisuutena voisi olla reitti Savilammen autiotuvalta Oulankajoen etelärantaa Oulangan kylän kohdalle ja Urriaavan tienhaaran (jossa levähdys/ opastuspaikka) kautta Hautajärven luontotalolle.</p>	<p>-Metsähallitus pyrkii kehittämään kansallispuistoa yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Mm. kehittämishankkeissa kunnat, kyläyhdistykset ja ELY-keskukset ovat keskeisiä yhteistyökumppaneita. Kansallispuiston ulkopuolella (osin yksityismailla) kulkevia reittejä ei ole suunnitelmassa esitetty, koska niiden ylläpito on usein ongelmallista, eikä merkittävää kävijäpainetta pitkille vaellusreiteille ole. Tilannetta voidaan tarkastella uudelleen suunnitelman väliarvioinnin yhteydessä.</p>
<p>Sallan kunta Suunnitelmassa on otettava huomioon esteettömän luontoreitin rakentaminen joko Hautajärven luontotuvan yhteyteen tai Savilammen alueelle.</p>	<p>+Täydennetään suunnitelmaa (lomake 21B) lisäämällä Savilampi yhdeksi mahdolliseksi esteettömän reitin kohteeksi.</p>
<p>Puiston käytössä on otettava huomioon reitistöjen, tulipaikkojen ym. hoito ja ylläpito, jotka on tehtävä huolella. Monilla alueilla Metsähallitus jättää em. rakenteet yhä huonommalle hoidolle tai jopa hoitamatta. Kehittämisehdotuksena tuodaan esille reittisuunnitelmat ns. Iso-Oulangan kierrokselle ja Pikku-Oulangan kierrokselle.</p>	<p>-Suunnittelussa on asetettu tavoite, että puiston palveluvarustus on kuntoluokaltaan tasolla keskinkertainen tai hyvä; huonokuntoisia kohteita ei ole. Tavoitteen toteutuminen edellyttää, että käytettävissä olevat resurssit ovat suunnitelmassa esitetyllä tasolla. Palveluvarustuksen merkittävään uudisrakentamiseen (ml. uusiin reitteihin) ei näillä resursseilla ole mahdollisuuksia, vaan se edellyttää hankerahoitusta.</p>
<p>Oulangan kansallispuistoon on syntynyt monipuolinen virkistyskäyttökulttuuri. Perinnettä on vaalittava, ja sen ehdottomana edellytyksenä on vapaa pääsy luontoon. Luontomatkailun edellytysten kehittäminen ja sitä kautta aluetalouden tukeminen on erityisen tärkeää erityisesti Oulangassa, Sallan alueen matkailullisesti tärkeimmällä suojelualueella. Luontomatkailupalveluita on kehitettävä yhteistyössä paikallisten matkailuyrittäjien kanssa.</p>	<p>-Oulankaa kehitetään matkailukohteena sekä Sallan että Kuusamon kunnissa, yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Luontomatkailun kehittämistä käsitellään tarkemmin vuonna 2011 valmistuvassa luontomatkailusuunnitelmassa.</p>
<p>Siilasmajan kilta ry Oulangan kansallispuisto sijaitsee vanhalla metsäsaamelaiden kotiseutualueella. Alueen vanhaa saamelaiskulttuuria tulisi tuoda ilmi voimakkaammin Oulangan puistosta kertovassa materiaalissa ja infotauluissa.</p>	<p>-Kulttuuriperinnön esittelyä opastusmateriaaleissa on viime vuosina lisätty, ja sitä kehitetään edelleen.</p>
<p>Kilta on useasti esittänyt Kuusingin Karhunpolun yhdistämistä Karhunkierrokseen. Yhteysreitti olisi hyvin toteutettavissa valmiita polkuja, laavuja ja tulipaikkoja hyväksi käyttäen. Kuusingin Saunavaaralta voitaisiin toteuttaa myös yhteysreitti Paanajärven kansallispuistoon.</p>	<p>-Kansallispuiston ulkopuolella (osin yksityismailla) kulkevia reittejä ei ole hks:ssa esitetty, koska niiden ylläpito on usein ongelmallista, eikä merkittävää kävijäpainetta pitkille vaellusreiteille ole. Tilannetta voidaan tarkastella uudelleen suunnitelman väliarvioinnin yhteydessä.</p>
<p>Kilta esittää Päähkänän portaiden uusimista, tai sitten ne on turvallisuussyistä purettava kokonaan.</p>	<p>-Päähkänän portaiden uusimisesta yhteistyössä KYVOK:n kanssa on tehty päätös suunnitelmassa.</p>
<p>Kilta esittää ns. Harrisuvannon yläpään tulipaikan virallistamista. Laavua ei kannata rakentaa; paikalla olisi hyvä olla pöytä, wc ja polttopuukatos.</p>	<p>-Harrisuvannossa on pienellä alueella kaksi laavua sekä yksi tulentekopaikka. Uusia rakenteita ei ole suunniteltu.</p>
<p>Kilta esittää Metsähallituksen ja Ison Kalastuskunnan yhteistä tulipaikkaa ns. Nimettömän lammen rantaan ennen ns. Kalliosaaren parkkipaikkaa. Se ohjaisi majoitusta ja pysäköintiä sinne, eikä lähelle Pikku Karhunkierroksen polkua Kalliosaaren kohdalle. Ns. nykyiselle parkkipaikalle saisivat enää ajaa huoltomiehet, koskenlaskijat, pelastuspalvelu ja kalanistuttajat sekä kalastuksenvälvojat.</p>	<p>-Metsähallitus ohjaa Pienen Karhunkierroksen kävijät käyttämään Juuman pysäköinti-alueetta. Kalliosaari on lähinnä joidenkin kalastajien käytössä. Nykyisen pysäköintialueen käytössä on tiettyjä ongelmia, joita pyritään ratkaisemaan neuvottelemalla tiekunnan kanssa.</p>

Likokankaan veneenpitopaikka voidaan lopettaa kalastuksenvälvonnallisistä syistä.	-Vesialueen omistajan kanssa käydyissä neuvotteluissa Likokankaan veneenpitopaikka on nähty tarpeelliseksi. Mikäli rikkeitä esiintyy, veneenpitovelvat voidaan evätä.
Toivomme, että mahdollisuus puistomaksusta (vapaaehtoinen, 5 eur) sisällytetään tähän hoito- ja käyttösuunnitelmaan, jotta sitä voitaisiin Oulangan puistossa kokeilla.	-Kansallispuistoille ei toistaiseksi ole suunnitteilla käyntimaksua. +Mahdollisuus kokeilla vapaaehtoista puistomaksua Oulangalla on lisätty suunnitelmaan (lomake 26).
Veli Jokelainen, Urriaapa Suunnitelmassa on pyrittävä varmistamaan, että Kerojärven alueen erämaaluonne säilyy entisellään, eikä matkailijoita erityisesti ohjata Kerojärven alueelle. Metsähallituksen tulisi varmistaa, että polttopuuvarastot ovat aina kävijämääriä vastaavia; kämpän ympäristöstä on vuosien saatossa kaadettu lukuisa määrä puita kulkijoiden tarpeisiin. Olisi varmistettava, että kulkijoiden tuomat ja jättämät jätteet viedään pois maastosta. Yhdysreittiä Keroharjulta Karhunkierrokselle ei tule rakentaa maastoon. Keroharjun reitin merkitseminen retkeilykartoille on lisännyt merkittävästi kulkijoiden määrää, minkä seurauksena seudun alkuperäinen erämainen luonne osaltaan katosi.	-Kerojärvi säilytetään erämaisena alueena (ks. lomake 18B Vyöhykejako). Reitin kävijämäärä on verraten pieni. Polttopuuhoito on järjestetty. Jätehuoltoa puistossa ei ole, vaan kävijöitä opastetaan roskattoman retkeilyn periaatteen mukaisesti tuomaan jätteet pois maastosta. Mikäli Keroharju–Karhunkierrosyhdysreitti rakennetaan, se toteutetaan mahdollisimman vähällä rakentamisella, eikä sen varten sijoiteta palveluvälineistöä.
Palveluvälineistöä rakentamisessa ja reitistön suunnittelussa tulee huomioida erityisesti paikallisten asukkaiden tarve saada liikkua perinteisillä kalastusvesillä ja erämailla niin, että yleinen laaja virkistyskäyttö ohjataan reitistöille ilman, että puistoalueen erämaaluonne menetetään.	-Tämä on suunnitelman tavoitteiden mukaista. Alueen käyttöä ohjataan mm. vyöhykejaolla (lomakkeet 18A–C).
ERÄTALOUS	
Useissa lausunnoissa esitettiin seuraavia: Suunnitelmasta on jäänyt huomioimatta paikallisille Isonkuusikon metsänomistajille linjattu talvireitti (kelkkareitti) metsäpalstoille. Esitämme lisättäväksi kyseisen reitin.	+Lisätään maininta reitistä (lomakkeet 12 ja 23).
Esitetään lisättäväksi talvireittiä moottorikelkalla Kerojärvelle kalastusta varten, paikallisen asukkaan rajauksen sisäpuolella asuville. Reitti erkanisi Isonkuusikon talvireitistä.	-Asiaa on käsitelty suunnittelussa ja Hautajärven kyläläisten kanssa osallistamistilaisuuksissa useaan otteeseen. Kelkkareittien linjaamista kansallispuistoihin vältetään mm. päästöjen sekä eläimille ja puiston muille käyttömuodoille mahdollisesti aiheutuvien häiriöiden vuoksi. Kerojärvellä pyritään myös turvaamaan alueen erämainen luonne sekä ohjaamaan Kerojärven kämpän käyttöä. Moottoriliikenne kämpille johtaa usein häiriöihin kämpän käytössä ja heikentää muiden käyttäjien mahdollisuuksia autiotuvan käyttöön. Valvontaan ei käytännössä ole käytettävissä resursseja. Näillä perusteilla Kerojärvellä kalastusta varten ei voida myöntää maastoliikennelupia.
Oulangan ja Liikasen alueen hirvenmetsästysalueet ja niitä koskevat säännökset ovat sekavia ja rikkonaisia.	-Metsästysjärjestelyt Oulangalla ovat erittäin vaikeaselkoisia. +Lisätään suunnitelmaan (lomake 22), että metsästyksen järjestelyt tarkastellaan säädösvalmistelun yhteydessä, ja että metsästyksen järjestelyjä tulisi selkeyttää.
Oulangan kansallispuiston rajavyöhykkeellä tulisi sallia hirvenmetsästys.	-Edellyttää säädös muutosta.
Sallan kunnan puoleisella osalla kansallispuistoa tulisi sallia hirvenmetsästys paikkakuntalaisille tai paikallisen asukkaan rajan sisäpuolella asuville.	-Edellyttää säädös muutosta.
Ilveksen metsästys tai vahinkoa aiheuttavien ilvesten pyynti tulisi sallia koko puiston alueella tai jollain osalla puistoa.	-Edellyttää säädös muutosta. Vahinkoa aiheuttavien ilvesten poisto voisi tulla sallituksi puiston rauhoitusmääräyksistä annetun asetuksen päivittämisen yhteydessä.

<p>Suurpetojen (susi, karhu, ahma) metsästys tai vahinkoa aiheuttavien eläinten pyynti tulisi sallia koko puiston alueella tai jollain osalla puistoa.</p>	<p>-Suden ja karhun metsästys on sallittu koko puistossa paikallisille asukkaille. Ahman kanta koko Suomessa on niin pieni, ettei sitä voida metsästä.</p>
<p>Moottorikelkan käyttö tulisi sallia lumipeitteisenä aikana kansallispuiston alueella riistanhoitotöitä tekeville henkilöille, sekä kaadetun riistan hakemiseksi.</p>	<p>-Kansallispuiston alueella ei pääsääntöisesti tehdä riistanhoitotöitä. Maastoliikennettä puistossa pyritään rajoittamaan, joten lupia ei myönnetä saaliseläinten noutamiseen.</p>
<p>Mönkijän käyttö tulisi sallia (tapauskohtaisesti), mm. poronhoitotöissä ja kaadetun riistan hakemisessa.</p>	<p>-Mönkijän käyttö kansallispuistossa on kielletty Oulangan rauhoitusmääräyksistä annetussa asetuksessa (582/1991). Mönkijän käytöstä aiheutuu usein huomattavia maastovaurioita ja kasvillisuuden kulumista, joten se ei sovi suojelualueille.</p>
<p>Suurpetojen haaskakuvausta ei tule sallia puistossa tai sen lähialueilla. Synnä on petojen kerääntyminen tällaisille alueille.</p>	<p>-Metsähallitus ei myönnä lupia haaskakuvaukseen kansallispuiston lähialueelle. Yksityismailla asiasta päättää maanomistaja.</p>
<p>Alakitkan paliskunta Suunnitelmassa puhutaan yhteisymmärryksestä suurpetoasioista. Tämä ei ole hyväksyttävissä, koska petokannat kasvavat koko ajan ja luovat kohtuutonta taloudellista painetta porotaloudelle. Kaikenlainen petojen metsästyksen vähentäminen on tästä syystä poissuljettu (suunnitelma rajoitusalueiden metsästyksen kieltämisestä).</p>	<p>-Suunnitelman päämääränä on yhteisymmärrys suurpetoasioissa, ja tavoitteena on erityisesti ehkäistä suurpetojen laitonta tappamista. Suurpetojen (ja muunkin metsästyksen) säätelyn muuttaminen edellyttää säädösmuutosta. Metsähallituksen näkemyksen mukaan uuden säädöksen valmistelussa tulisi huomioida Oulangan alueeseen liittyvät monet suojelu- ja käyttötarpeet sekä sidosryhmien näkemykset. Erilaisten näkemysten yhteensovittaminen edellyttää mm. tarkkoja tietoja petokannoista ja niiden saaliseläimistä, sekä suojelusta elinkeinoille aiheutuvien haittojen kompensointia. Korvasvaaran rajoitusosan merkitys suurpetojen metsästyksessä Oulangan alueella on pieni, eikä liikkumisrajoitus aiheuta merkittävää haittaa metsästykselle.</p>
<p>Juhani Koramon hirviseurie Esitetään, että hirvenmetsästys Harjulammen osoitusalueella olisi sallittu vain paikkakuntalaisille, ja että Natura- ja muut suojelutarkoituksiin hankitut alueet olisivat vain paikkakuntalaisten metsästyskäytössä. Valtionmaita tulisi voida liittää suurempiin yhteislupahakemuksiin.</p>	<p>-Metsästyksen salliminen vain paikkakuntalaisille selkeyttäisi metsästyksen säätelyä. Metsästysalueiden järjestelyssä tulisi pyrkiä riittävän laajoihin ja yhtenäisiin alueisiin, jolloin laajemmat yhteislupa-alueet voisivat olla perusteltuja. +Lisätään suunnitelmaan (lomake 22), että metsästyksen järjestelyt tarkastellaan säädösvalmistelun yhteydessä, ja että metsästyksen järjestelyjä tulisi selkeyttää. Metsähallitus edistää asiaa suunnitelman mukaisesti.</p>
<p>Kitkanniemen hirvenmetsästysjärjestelyihin tulisi tehdä muutos siten, että metsästys olisi ML 8 §:n mukaisesti sallittua paikkakuntalaisille.</p>	<p>-Edellyttää säädösmuutosta.</p>
<p>Esitetään, että karhunmetsästys olisi sallittua entisten kunnan- ja lääninrajojen molemmin puolin, jos esim. seurueella on metsästysmaita kunnan/lääninrajan kummallakin puolella ja yksityismaat rajoittuvat kansallispuistoon kummankin läänin puolella.</p>	<p>-Edellyttää säädösmuutosta.</p>
<p>Esitetään, että puiston kantaosassa metsästys säilyisi ennallaan. Toivotaan haavakon pyyntiä tai alueella kaatuneen eläimen noutoa joustavammaksi siten, että Metsähallitus tiedottaa metsästäjille vastuuhenkilöistään vahinkotilanteiden varalle.</p>	<p>-Parannetaan tiedotusta. Toimitetaan metsästyslupien yhteydessä tiedot vastuuhenkilöistä, jotka voivat antaa luvan haavakon pyyntiin tai kaatuneen riistaeläimen noutamiseen, sekä menettelytavasta. Luvan voi saada puhelimitse; selvitys tapahtuneesta ja kartta on toimitettava jälkikäteen.</p>
<p>Hirvieläinten ruokinta (esim. nuolukivet, luonnonniityiltä niitettävän heinän levittäminen, kaskinauriiden kasvatus palojatkumal alueilla). Metsähanhille ja vesilinnuille voitaisiin laittaa ruokintalauttoja.</p>	<p>-Kansallispuistossa riistan ruokintaa ei pääsääntöisesti sallita. Luonnonniityiltä niitettävän heinän levittäminen voisi kuitenkin olla mahdollista. Muilla valtionmailla riistanhoitotöitä voidaan tehdä sopimuksen perusteella. Puiston pohjoisosan pienvesien ennallistaminen parantaa vesilintujen elinolosuhteita ja levähdyspaikkoja.</p>

<p>Vierasperäisten lajien pyynti (esim. minkin pyynti heti tappavilla raudoilla) voisi olla sallittua myös puiston kantaosalla.</p>	<p>-Puiston kantaosalla pienriistan metsästys on kielletty. (Vierasperäisten) lajien poistamista voidaan tehdä Metsähallituksen luvalla luonnonhoitotyönä, mikäli lajit lisääntyvät liikaa tai käyvät muuten vahingollisiksi.</p>
<p>Metsästystä helpottavat rakenteet (mm. hirvitornit) tulisi sallia. Esim. tornit voisivat palvella metsästyskauden ulkopuolella myös muita puiston käyttäjiä, kuten lintu-bongareita tai luontokuvaajia.</p>	<p>-Alueilla, joilla metsästys on sallittu, voidaan sopimusperusteisesti rakentaa siihen liittyviä rakenteita. +Lisätään maininta suunnitelmaan.</p>
<p>Kansallispuiston alueella (osin) on ollut riistakolmio. Sen laskennat olisi aloitettava uudestaan yhteistyössä metsästäjien kanssa.</p>	<p>-Riistakolmiolaskentaa voidaan tehdä yhteistyössä. +Lisätään maininta suunnitelmaan.</p>
<p>Riista- ja petokantojen verotus tulisi toteuttaa Kuusamon ja Sallan riistanhoito-yhdistysten suositusten mukaisesti. Esim. kanalintukannan suhteen Kitkaniemellä saa nyt metsästä metsoa ilman mitään määrällistä rajoitetta, vaikka Kuusamon RHY:n alueella sai metsästä vain yhden metson/metsästäjä.</p>	<p>-Kansallispuisto on metsästyslain (615/1993) 8. §:n mukaista aluetta, missä paikkakuntalaisella on vapaa metsästysoikeus. Metsähallituksella ei ole toimivaltaa rajoittaa metsästystä alueella, mutta suosituksia voidaan antaa. +Lisätään maininta suunnitelmaan.</p>
<p>Kuusamon riistanhoitoyhdistys Pienpetojen pyynnin salliminen jollakin osin puistoa olisi perusteltua. Pyyntikeinoina olisivat loukut, hetitappavat raudat ja jalkanaru, ei ampuma-aseet.</p>	<p>-Pienriistan metsästys on sallittu aapaosalla ja Kitkaniemellä paikallisille asukkaille. Kantaosalla pienriistan metsästys ei ole sallittu. Haitallisesti runsastuneiden (vierasperäisten) pienpetojen pyyntiä voidaan kuitenkin tarvittaessa toteuttaa luonnonhoitotyönä.</p>
<p>Kuusamon yhteismetsä Metsästys tulee olla metsästyksen käytännön järjestämisen vuoksi sallittua myös valtion omistamilla Naturaan kuuluvilla alueilla, kuten ennenkin. Sirkkapuron ja Juhtivaaran alueiden liittäminen kansallispuistoon vaikeuttaa tai huonoimmassa tapauksessa osin estää yhteismetsän hirvenmetsästyksen omalla alueellaan Oulankajoen pohjoispuolella metsästysalueen pirstaloituessa tai pahimmassa tapauksessa katketessa. Samoin saattaa käydä, mikäli em. alueille perustetaan muita luonnonsuojelulain mukaisia suojelualueita. Yhteismetsän kanta on, että valtion omistamia Natura-alueita ei tule liittää puistoon.</p>	<p>-Alueiden liittäminen puistoon edellyttää metsästyksen järjestelyjen vuoksi säädösmuutosta. Siinä yhteydessä tulisi tarkastella metsästyksen järjestelyt koko Natura-alueella.</p>
<p>Kuusamon yhteisten vesialueiden osakaskunta (KYVOK) Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on otettava huomioon paikalliset tarpeet ja turvattu elinvoimaiset kalakannat puiston alueella. Tämä edellyttää mm. tuki-istutusten pitkäjänteistä suunnittelua. Kalastusta palvelevia rakenteita tulee ylläpitää ja ennallistaa. Mahdolliset kalavedenhoitotoimenpiteet tulee suunnitella yhteistyössä paikallisten osakaskuntien kanssa, mikä on elintärkeä edellytys mahdollisen yhteisluvan ja yhteistyötoiminnan kehittämiselle.</p>	<p>-Tämä on suunnitelman mukaista toimintaa.</p>
<p>Liikasen metsästysseura ja kalastuskunta Metsästyksen ja kalastuksen osalta tulisi säilyä entiset käytännöt ilman muutoksia. Jos pitää tehdä muutoksia, niin se tulisi kohdistaa ulkoisia paineita vastaan, ei seurojen kustannuksella.</p>	<p>-Suunnitelma ei suoraan sisällä muutoksia metsästyksen järjestelyihin, sillä niistä säädetään Oulangan rauhoitusmääräyksistä annetussa asetuksessa (582/1991). Suunnitelmassa esitetään kuitenkin metsästyksen järjestelyjen selkeyttämistä ja säädösvalmistelua asetuksen päivittämiseksi. Kalastukseen esitetyillä muutoksilla pyritään parantamaan paikallisten asukkaiden asemaa ja kalastusmahdollisuuksia.</p>

<p>Valtionmaidten tulisi olla selkeästi joko seuroille vuokrattavia metsästysvuokra-alueita tai osoitusalueita, joissa voivat metsästä ne, jotka eivät omista maata ja joilla ei ole metsästysmahdollisuuksia muualla.</p>	<p>-Esitys selkiyttäisi metsästyksen järjestelyä Oulangalla.</p>
<p>Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Suunnitelmasta ei käy kovin selkeästi ilmi, miten esimerkiksi suden ja karhun luvallinen metsästys on hoidettu kestäväällä tavalla ja miten sen salliminen on perusteltua suunnittelualueella ja suunnitelmassa, sekä miten toimintaa valvotaan ja säädellään. Miten huolehditaan alueella vieraillevien kävijöiden turvallisuudesta suhteessa metsästykseseen?</p>	<p>-Suden ja karhun metsästys puiston alueella on sallittu Oulangan rauhoitusmääräyksistä annetun asetuksen (582/1991) mukaan. Karhunmetsästystä puiston alueella harjoitetaan jonkin verran, suden metsästystä ilmeisesti ei (vrt. nykyinen pyyntilupakäytäntö). Riistanhoitopiirit säätelevät metsästysmääriä pyyntilupien myöntämisen yhteydessä, ja metsästystä valvotaan osana kansallispuiston erä- ja muuta valvontaa. Erävalvonnan resurssit ovat nykyisellään erittäin niukat, ja niitä tulisi lisätä suunnitelman mukaisesti. Puiston vilkkaimmalla alueella, Juumassa, metsästys ampuma-aseilla on kielletty turvallisuussyistä, ja tarvittaessa vastaavia kieltoja voidaan hakea muuallekin puiston alueelle. Lähtökohtaisesti metsästys suuntautuu muualle kuin vilkkaiden reittien ja taukopaikkojen läheisyyteen, joissa riistaeläimiä ei juuri ole. +Lisätään maininta em. seikoista soveltuvien osin.</p>
<p>Rupakiven Ritarit Esitämme edelleen Taivalkönkään ja Kiutakönkään välisen rauhoitusalueen poistamista. Täysrauhon suvantoalueella edistää vain hauki- ja roskakalakantaa, joten se on jopa haitaksi Oulangan taimenkannan säilymisen kannalta. Esitämme myös Savinajoen alaosan, Vasaojansuu–Savilampi-välisen rauhoitusalueen poistamista.</p>	<p>-Rauhoitusalueiden tarvetta ja sijaintia tarkastellaan suunnitelman mukaisesti taimenkannan inventointitietojen perusteella.</p>
<p>Suunnitelmassa esitetyt tutkimustyöt taimenkannan elinolojen selvittämiseksi on tehtävä. Tutkimusten perusteella on todettava Savinajoesta taimenen kutupaikat ja suojeltava niitä.</p>	<p>-Taimenen kutupaikkoja selvitetään suunnitelman mukaisesti, jotta suojeluratkaisut voidaan kohdistaa parhaalla mahdollisella tavalla.</p>
<p>Sallan kunta Koko Oulangan kansallispuiston alueelle tulee myydä verkkolupia, joilla voi kalastaa sekä Kuusamon että Sallan kunnan puolen vesistöissä. Verkkokalastuslupia myönnettäessä tulee soveltaa paikallisen asukkaan rajausta. Kalastusluvat on pyrittävä saamaan paikallisille asukkailla hinnaltaan kohtuullisiksi, koko vuotta koskeviksi kausiluviksi.</p>	<p>-Tämä on suunnitelman mukaista toimintaa.</p>
<p>Kiutakönkään kalaportaan rakentaminen vanhaan tukkiränniin tai vanhan kalatien kunnostaminen on otettava huomioon suunnitelmassa.</p>	<p>-Kiutakönkään kalaportaan rakentamista ei ole toistaiseksi nähty tarpeellisena. Taimenkannan inventointien perusteella asiaa voidaan tarkastella uudelleen suunnitelman väliarvioinnin yhteydessä.</p>
<p>Apaosassa pienriistanmetsästys tulee sallia paikallisille asukkailla oman kuntansa alueella aikaisemman käytännön mukaisesti.</p>	<p>-Pienriistanmetsästykseseen ei esitetä rajoituksia.</p>
<p>Siilasmajan kilta ry Kilta toivoo, että Metsähallitus ja Iso Kalastuskunta yhdessä RKTL:n kanssa järjestää Kiutakönkälle sekä Ahvenperään kalatutkan, jolla voidaan luotettavasti tarkkailla nousukalojen määrää.</p>	<p>-Kalatutka olisi hyvä ratkaisu taimenkannan seurantaan. Metsähallitus edistää asiaa yhteistyössä RKTL:n ja KYVOK:n kanssa. +Lisätään suunnitelmaan.</p>
<p>Kalastuslupamaksut tulee täysimääräisesti käyttää ko. vesialueen kalakannan hoitoon, valvontaan ja valistukseen, eikä muihin kansallispuiston palveluihin.</p>	<p>+Suunnitelmaan on lisätty tiedot kalastuslupatuloista ja kalastuksen järjestelyjen kustannuksista (lomake 26).</p>

<p>Veli Jokelainen, Urriaapa Haukikannan verottaminen olisi jalokalakantojen elinvoiman vahvistamiseksi ehdottoman tarpeellista, samasta syystä olisi tarpeen myös ahvenen voimallinen pyynti. Hauen ja ahvenen pyyntiä tulee tehostaa laajasti myöntämällä edullisia hauen ja ahvenen kalastuslupia paikalliselle väestölle. Pyyntiä tulee tehostaa läpi kesän, pelkällä keväisellä pyyntitempauksella ei tehostusta vielä saada aikaan.</p>	<p>-Hauen kevätpyyntiä toteutetaan suunnitelman mukaisesti luonnonhoitotyönä. Saatavien kokemusten perusteella hoitokalastusta voidaan kehittää edelleen.</p>
<p>Kalastusaika tulee palauttaa päättyväksi entiseen tapaan 10.9., näin ainakin soutu-uistelun ja erityisesti paikallisen väestön osalta.</p>	<p>-Kalastusajan päättämällä 31.8. suojellaan taimenkantaa. Asiaa voidaan tarkastella inventointitietojen perusteella uudestaan suunnitelman väliarvioinnin yhteydessä.</p>
<p>Suunnitelmaan tehty uusi paikallisen asukkaan määrittely on tärkeä toteuttaa esitettyssä muodossa.</p>	<p>-Toteutetaan suunnitelman mukaisesti.</p>
<p>Kalastuksen säätelyssä tulee huomioida, että rajoitus- ja rauhoituspäätöksillä ei rajoiteta paikallisten viehekalastajien kotitarvekalastusta, vaan ohjataan laajan puistossa vierailevan ulkopaikkakuntalaisten joukon luomaa kalastuspainetta.</p>	<p>-Kalastuksen säätelyllä pyritään turvaamaan sekä paikallisten asukkaiden että kalastusmatkailijoiden kalastusmahdollisuudet.</p>
<p>Savinajoen alaosan rauhoitusalue tulee poistaa paikallisten osalta.</p>	<p>-Rauhoitusalueiden tarvetta ja sijaintia tarkastellaan suunnitelman mukaisesti taimenkannan inventointitietojen perusteella.</p>
<p>Paikallisten asukkaiden oikeutena tulee suunnitelmaan kirjata periaate, että tilapäinen avotulen teko on sallittu veden äärellä, mikäli tulesta ei aiheudu leviämisen vaaraa.</p>	<p>-Aapaosalla ja Kitkanniemellä (jotka ovat merkittävimmät metsästysalueet) tämä on sallittu.</p>

05.08.2013

YM2/5741/2011

Metsähallitus
PL 94
01301 Vantaa

Viite Metsähallituksen kirje 22.12.2010 (515/623/2010)
Hänvisning

Asia Oulangan Natura 2000-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen
Ärende

Metsähallitus on viitekohdassa mainitulla saatekirjeellään lähettänyt ympäristöministeriölle Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistettavaksi. Suunnittelualue käsittää koko Oulangan Natura 2000 –alueen (FI1101645), josta pääosa kuuluu Oulangan kansallispuistoon. Lisäksi suunnittelualueeseen kuuluu joitakin pieniä Natura-alueeseen rajautuvia valtionmaita. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 29 720 hehtaaria.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 19 § edellyttää, että kansallispuistoille laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat, jotka vahvistaa ympäristöministeriö.

Metsähallitus on pyytänyt suunnitelmasta luonnosvaiheessa lausunnot, joiden perusteella suunnitelma on viimeistelty ministeriöön vahvistettavaksi tulleeseen muotoon. Ympäristöministeriöllä on ollut mahdollisuus tutustua suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin ja niistä tehtyyn yhteenvetoon.

Oulangan kansallispuisto on ainutlaatuinen ja monipuolinen yhdistelmä itäistä, eteläistä ja pohjoista luontoa. Se on maisemaltaan jylhä, laajojen metsä- ja suoalueiden luonnehtima alue, jota halkoo Oulankajokilaakso kallioisine ja hiekkatörmäisine rantoineen sekä koskijaksoineen. Jyrkkäseinäiset kalliorotkot, puiston halki virtaavat joet sekä niiden varsien tulvaniityt muodostavat yhden Suomen kansallismaisemista.

Hoito- ja käyttösuunnitelma on erittäin seikkaperäinen ja tietopohjaltaan kattava. Oulangan kallioperän kalkkipitoisuus, kallioseinämien ja rotkolaaksojen ja matalien jokilaaksojen väliset pienilmastolliset erot ja virtavedet luovat alueelle poikkeuksellisen monimuotoisia elinympäristöjä, joissa elää runsas ja omaleimainen lajisto. Oulangalla tavataan lähes 400 Suomen kansallisen punaisen listan ja luontodirektiivin liitteiden lajia ja 2 300 näiden lajien esiintymispaikkaa. Monen uhanalaisen lajin merkittävimmät tai jopa ainoat esiintymispaikat ovat Oulangalla. Alue onkin sekä runsaan eliölajistonsa vuoksi että uhanalaisten luontotyyppien määrän, laadun ja sisäisen vaihtelun perusteella valtakunnallisesti merkittävimpiä suojelukohteita Suomessa. Tämä asettaa hoito- ja käyttösuunnitelmalle suuria haasteita.

Oulangan keskeiset suojeluarvot on suunnitelmassa hyvin tunnistettu, arvioitu ja kuvattu. Niitä ovat etenkin monipuolinen luontotyyppien kokonaisuus, runsaslajisuus sekä moniker-

roksinen kulttuuriperintö. Käytön kannalta tärkeitä arvoja ovat laaja-alainen ja kehittyvä tutkimustoiminta, tunnettuun retkeily- ja nähtävyyshankkeena sekä vahva matkailusektori. Keskeisiin arvoihin kohdistuvat uhkat on ansiokkaasti analysoitu ja niiden torjumiseksi sekä kansallispuiston kehittämiseksi suunnitelmaan on kirjattu peräti 19 päämäärää ja niille tarkennettuja tavoitteita seuraavien 10-15 vuoden ajalla. Tärkeimmät luontoarvoihin kohdistuvat uhkat, joihin suunnitelmalla pyritään vaikuttamaan ovat niittyjen umpeenkasvu, metsäpalojatkumon katkeaminen, vesistöolojen muutokset, maastoliikenne, virkistyskalastus sekä muu sääntelemätön ja kuluttava käyttö alueella.

Suunnitelman päämääriin pyritään alueen luonnonhoidon osalta siten, että Oulangan tulvaniittyjä pidetään avoimina niittämällä ja niittylatoja kunnostetaan. Metsien ennallistamispoltoilla pyritään kohti luonnontilaa ja soiden ojituksista johtuva kuivuminen pysäytetään. Luontotietoa syvennetään yhä, etenkin niiltä osin kuin luontoarvojen turvaaminen on tarpeen niitä mahdollisesti vaarantavien puiston eri käyttömuotojen osalta. Merkittävien lajien esiintymät turvataan ja lajistollisesti herkimmat alueet suojataan liikkumisrajoituksin. Maaston kulumisen pysäytetään. Muinaismuistikohteita suojellaan ja esitellään. Kalastuksen järjestelyillä suojellaan Oulankajoen taimenkantaa ja edistetään sen kestäväää käyttöä. Retkeilyreittien ja –palvelujen laatuun sekä maastorakenteiden toimivuuteen, turvallisuuteen ja kestävyyspanostetaan. Tavoitteena on myös kansallispuiston säädösten selkeyttäminen puiston luontoarvojen ja käyttömahdollisuuksien turvaamiseksi nykyistä paremmin. Järjestyssääntö uudistetaan ja puiston rajat sekä rajoitusvyöhykkeet merkitään.

Suunnitelmaan sisältyy Oulangan maankäyttöä ohjaava vyöhykealuejako, jossa alueet on jaettu retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeeseen, syrjävyöhykkeeseen sekä rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeisiin. Näiden avulla ohjataan suunnitelmallisesti, perustellusti ja tavoitteellisesti alueen kävijöitä ja käyttöpaineita sekä säädellään palvelurakentamista. Pääosa (75%) Oulangan Natura 2000 –alueesta on syrjävyöhykettä. Jokilaaksot, Karhunkierros sekä päiväreitit muodostavat alueen retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeen (14% alueesta). Rajoitusalueisiin (11%) kuuluvat rajavyöhyke sekä Korvasvaaran ja Juuman vuomien herkan kasvilisuuden alueet. Maankäytön vyöhykejako on hyvin perusteltu ja edistää osaltaan Natura 2000 -alueen suojelutavoitteiden saavuttamista. Suunnitelman mukaan Oulangan reitistön painopiste on maisemallisesti vetovoimaisissa päiväkäyntikohteissa ja retkeilyn palveluvarustus on hyvin kohdennettua. Suunnitelma turvaa sen, että matkailu alueella on ekologisesti kestävä ja sen aiheuttama paine mahdollisimman pientä.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on arvioitu, että suunnitelman toteuttamisella ei ole merkittäviä luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia suunnittelualueen Natura 2000 –alueilla eikä luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista erillistä arviointia tarvitse tehdä. Ministeriö katsoo, että suunnitelmassa esitetyt arviot perustuvat riittävään tietoon ja alueiden suojelutaso pysyy suunnitelman toteutuessa suotuisana.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota luvussa 26 esitettyihin Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kustannuksiin. Suunnitelman mukaisiin jatkuviin toimenpiteisiin arvioidaan tulevana 10-vuotiskautena kuluvan vuoden 2010 kustannustasolla laskettuna vuosittain 736 000 € ja kertaluonteisiin toimenpiteisiin 1 775 000 €. Kustannuksista valtaosa (vuotuisista 95 % ja kertaluonteisista 68 %) ohjautuu asiakaspalvelun, rakennusten ja reittien ylläpitoon ja uusimiseen. Luonnon ja kulttuuriperinnön suojeluun suunnitelmassa esitetään kuluvan vain 11 000 € vuosittain kumpaankin. Kertaluonteiset panokset luonnonsuojeluun tulevalla 10-vuotiskaudella ovat suunnitelman mukaan 65 000 €, mistä seurantaan 40 000 €. Mitään luonnonsuojelun kehittämishankkeita ei suunnitelmaan sisälly. Kulttuuriperinnön kertaluonteisiksi kustannuksiksi on arvioitu 500 000 €, mikä kattaa Oulangan ja Paanajärven kulttuuriperinnön popularisointihankkeen.

Metsähallituksen laatima ehdotus Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelmaksi täyttää tehtävänsä suojelualuekokonaisuuden hoitoa ja käyttöä ohjaavana asiakirjana. Oulangan alueen hoidolle ja käytölle suunnitelmassa asetetut tavoitteet ovat sopusoinnussa kansallispuiston perustamistarkoituksen ja suojelutavoitteiden kanssa. Ympäristöministeriö vahvistaa Metsähallituksen viitekirjeen (515/623/2010) liitteen mukaisen Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelman sen Oulangan kansallispuistoa koskevalta osalta jäljempänä mainituin huomautuksin.

Ympäristöministeriö esittää suunnitelmaan vain muutaman vähäisen muutoksen, liittyen luonnonsuojelutöiden resursointiin, yritystoimintaan ja lupa-asioihin sekä suunnitelmaan sisältyneeseen järjestyssääntöluonnokseen.

Ympäristöministeriö katsoo, että suunnitelman resurssiarvion mukaista 175 000 euron kokonaiskustannusta (alle 2 % 10 vuoden arvioidusta suunnitelman toteutuksen kokonaiskuuluista, 9,1 M€) luonnonsuojeluun Oulangan alueella seuraavalla kymmenvuotiskaudella ei voida pitää yhden luonnonarvoiltaan tärkeimmän kansallispuistomme suojelutyön kannalta riittävänä panostuksena. Yksinomaan lajiston ja luontotyyppien inventointiin ja inventointitulosten mukaisten suojelu- ja hoitotoimien toteuttamiseen tulee Oulangalla varata riittävät voimavarat. Lausuntoluonnoksen mukaan alueella on vielä puutteita useiden lajien ja luontotyyppien esiintymis- ja laatuiedoissa. Ainakin kolme luontodirektiivin alueelle ilmoitettua luontotyyppiäkin on vielä kateissa. Myös lajiston suojelun edellyttämiä hoitotoimia sekä vieraslajien poistoa tulee vähintään selvittää.

Jokamiehen oikeuksien ja yritysten oikeuksien kannalta on tärkeää, että maastossa ja reiteillä oikeudet ovat samat niin omatoimireikeilijällä ja kuin yritykselläkin. Rakenteiden käyttäminen ei ole jokamiehen oikeutta ja Metsähallitus määrää siitä. Yleiseen käyttöön tarkoitetut rakenteet ovat kaikkien käytettävissä käyttäjästä riippumatta. Rakenteiden maksullisuuteen sovelletaan maksuperustelakia. Maksullisuus edellyttää siten yleensä tilausta tai toimeksiantoa. Muutamassa suunnitelman kohdassa (yhteenveto ja sivu 93) on käsitelty yritystoiminnan luvanvaraisuutta Oulangalla. Suunnitelmassa todetaan, että ratsastus-, koira- ja porovaljakkotoiminta *yritystoimintana* vaatii Metsähallituksen luvan. Erikseen on myös todettu, että partio tai muu leiritoiminta vaatii Metsähallituksen luvan. Nämä esitykset eivät nojaudu lakiin. Palvelun maksullisuuteen tai luvanvaraisuuteen ei vaikuta se kuka toimintaa järjestää. Olennaista on, onko polttopuuhuolto, kohteen käyttöoikeus tai muu palvelu tilattu. Kokoon-tumislain mukaisesti yleisötilaisuuksiin sovelletaan toimijasta riippumatta kokoontumislakia. Lakiin perustuvista luvista tulisi suunnitelmassa käyttää sanaa ”lupa” ja maanomistajaluvis-ta sanaa ”suostumus”. Metsähallitus ei voi antaa kumpaakaan toimintaan, joka vaarantaa suojelun alueen perustamistarkoituksen.

Suunnitelmassa nyt esiintyvä yritystoiminnan luvanvaraisuus tulisi korvata esimerkiksi seuraavasti: ”Ratsastus, koira- ja porovaljakkotoiminta yritystoimintana tai muutoin järjestetty-nä voi olla haitallista Oulangan kansallispuiston perustamistarkoituksen kannalta. Sen vuoksi toiminnan järjestävän suositellaan neuvottelevan etukäteen Metsähallituksen kanssa toi-minnan edellytyksistä. Partio-, leiri- tai muun järjestetyn toiminnan järjestämisedellytykset on tarpeen varmistaa etukäteen Metsähallituksesta. Toiminta saattaa edellyttää järjestyslain tarkoittaman maanomistajan suostumuksen ja ilmoituksen poliisille.”

Järjestyssääntöluonnos (s 138) on sisällöllisesti oikein. Pelastuslaki on kuitenkin muuttunut siten, ettei metsäpalovarotuksia enää anneta. Kohdan voisi muuttaa seuraavasti: ”Silloin kun alueen pelastusviranomaisen on kieltänyt avotulen teon, on se kokonaan kielletty.”

Luonnonsuojelujohtaja

Ilkka Heikkinen

Ympäristöneuvos

Aulikki Alanen

TIEDOKSI

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Lapin ELY-keskus
Museovirasto
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Lapin liitto
Kuusamon kunta
Sallan kunta
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri
Lapin luonnonsuojelupiiri

LIITTEENÄ

Valitusosoitus

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 207 Pietilä, M., Saarinen, J., Virkkunen, V. & Kesälä, M. 2014: Tourism and nature conservation in Koillismaa region, northern Finland. 56 s.
- No 208 Kaikkonen, H., Virkkunen, V., Kajala, L., Erkkonen, J., Aarnio, M. & Korpelainen, R. 2014: Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoista – Tutkimus kävijöiden kokemista vaikutuksista. 65 s.
- No 209 Kaikkonen, H. & Rautiainen, M. 2014: Terveyttä ja hyvinvointia valtion mailta – tarkastelussa metsästäjät ja kalastajat. 30 s.
- No 210 Vähäsarja, V. 2014: Luontoympäristön terveys- ja hyvinvointivaikutusten taloudellinen arviointi. 76 s.
- No 211 Mäkilä, M., Jonassen, T. & Salmela, J. 2014: Tanhukärpäskartoitukset Lapin suojelualueilla vuonna 2013. 22 s.

Sarja B

- No 203 Metsähallitus 2014: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. 134 s.
- No 204 Salonen, M. 2014: Kurjenrahkan kansallispuiston kävijätutkimus 2013. 66 s.
- No 205 Koskeli, A. 2014: Kolin–Ruunaan alueen yritystutkimus 2014. 60 s.
- No 206 Hallbäck, V. 2014: Terranova – Kvarkens naturcentrums kundundersökning och fortlöpande respons 2011–2013. 51 s.

Sarja C

- No 126 Metsähallitus 2013: Simpsiön Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2027. 94 s.
- No 127 Vuorinen, J., Sorakunnas, E. & Högmänder, J. 2014: Öron luontomatkailun kehittämissuunnitelma. 53 s.
- No 128 Metsähallitus 2014: Etelä-Konneveden suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma. 135 s.
- No 129 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren–Hämeenkaan alueen luontomatkailusuunnitelma. 89 s.

ISSN-L 1796-2943
ISSN 1799-5396 (painettu)
ISSN 1796-2943 (verkkójulkaisu)
ISBN 978-952-295-121-2 (painettu)
ISBN 978-952-295-122-9 (pdf)

julkaisut.metsa.fi